

# KARL MAY

# A MEDVEÖLŐ FIA

REGÉNY

FORDÍTOTTA ÉS ÁTDOLGOZTA  
SZINNAI TIVADAR

## TARTALOM

ELSŐ FEJEZET  
**GYANÚS NYOMOK**

MÁSODIK FEJEZET  
**A BICEGŐ**

HARMADIK FEJEZET  
**A BLOKKHÁZBAN**

NEGYEDIK FEJEZET  
**OLD SHATTERHAND**

ÖTÖDIK FEJEZET  
**WINNETOU**

HATODIK FEJEZET  
**A KÍGYÓ INDIÁNOK TÁBORÁBAN**

HETEDIK FEJEZET  
**A SZÜRKE MEDVE**

NYOLCADIK FEJEZET  
**KELLEMETLEN KALANDOK**

KILENCEDIK FEJEZET  
**A CSAPDA**

TIZEDIK FEJEZET  
**A SZÖKEVÉNYEK**

TIZENEGYEDIK FEJEZET  
**VÉGVESZEDELEMBEN**

TIZENKETEDIK FEJEZET  
**AZ ÖRDÖGSZÁJ**

## ELSŐ FEJEZET

### GYANÚS NYOMOK

Észak-Amerikának azon a táján, ahol Dakota, Nebraska és Wyoming államok vonalzóval rajzolt határai találkoznak, két ember poroszkált a prérin, két különös ember - mondhatnám, két furcsa figura.

Testalkatuk szembeötlően elütött egymástól; az egyik hat láb magas, ijesztően ösztövérférfi volt, a másik meg alacsony és zömök.

Am nyargalás közben egyik sem *nézhet*te le a másikat, mert fejük pontosan egy vonalban, egy magasságban volt; a zömök ugyanis erős csontú, nagyon magas, szürke ló hátán ült, ösztövértársa pedig nyeszelt kis öszvéren. A lovas lába alig ért le a ló hasáig, a másik viszont hosszú lábaival szinte a földet súrolta. Ennek bizony könnyű volt nyeregbe szállnia: egyszerűen csak átvette lábát öszvére hátán.

Hát ami a nyeretget illeti, ezt nem kell szó szerint érteni. A zömök lovas nyerge nem volt más, mint egy elejtett farkas lenyúzott irhájának a háta, melyen meghagyta a szőrt; a másik meg egy összehajtogatott, rongyos takarót kötözött öszvére hátára - ez volt minden, amit hajlandó volt megtenni kényelme érdekében.

Fura két vadász volt, annyi szent.

No de vegyük szemügyre az öltözéküket is.

Tudjuk, hogy a ruha nem minden, különösen a Vadnyugaton nem, ahol a külszínnél ezerszer fontosabb a belbecs - a hűség, a bátorság, a higgadtság, a helytállás és még sok más erény, amelyet a küzdelmes élet megkövetel. Két utasunk öltözéke sem szűrt itt szemet senkinek, bár Európában bizonyára kinevették volna.

Az égimeszelő bőrnadrágja már akkor is rövid volt, amikor megvásárolta, ám az évek folyamán a hideg és a meleg, az eső és a szárazság váltakozó hatása alatt annyira összezsugorodott, hogy most már térdig sem ért, nem is szólva megnevezhetetlen színéről és titokzatos fényéről. A titok nyitja az volt, hogy a nadrág törülközőül és asztalkendőül is szolgált; gazdája minden alkalommal beletörölte kezét és ujjait.

Cipője olyan volt, mintha Noé apánk csináltatta volna olyan vargánál, aki szavatoltan vízhatlan talpú lábbelit tudott készíteni, de a közbenső nemzedékek során erre a cipőre annyi foltot raktak, hogy az eredeti bőr ki sem látszott már a sok folt alól. De a cipő még mindig szolgált. Hogy látott-e valaha cipőkenőcsöt, bajosan lehetne megállapítani, mert felsőbőre a szívárvány mind a hét színében tündökölt.

Lovasunk sovány, de izmos testét bölénybőrből készült vadászíng védte az időjárás viszontagságai ellen, kiálló ádámcsutkával ékes hosszú nyakát pedig gyapjúsál oltalmazta. Hogy új korában ez a sál milyen színű lehetett, ki tudná megmondani? A kék, a piros, a zöld és a sárga egyforma joggal versenyezhet az elsőbségért.

No de hátravan még a nevezetes öltözék legpompásabb darabja: a kalap. Nem vitás, hogy ifjúkorában szürke volt, és szívósan, sőt napszívottan ragaszkodott ehhez a színhez. Nem is csoda, hiszen a *szürke cylinder* akkoriban, vagy valamivel előbb, az előkelőség netovábbja, a dandyk és gigerlik legbiztosabb ismertető jele volt. Lehet, hogy Hosszú Davy (legfőbb ideje, hogy név szerint is bemutassuk) mezítlábas fiatalkorában piperkőc szeretett volna lenni, és

áhitattal bámulta a drága kalapcsodákat a Hyde Parkban sétalovaglós ficsurak fején (mert azt is elárulhatjuk, hogy egy londoni külvárosból vergődött ki Amerikába a nagy, reménytelen munkanélküliség idején). Talán ez volt az oka, hogy amikor egy szemétdombon ráakadt erre a kiszolgált köcsögkalapra, rögtön gondozásba vette, szeretettel dédelgette, és azóta sem tudott elszakadni tőle. Néha eltűnődött rajta, kié is lehetett a főúri tökfödő valaha. Talán egy angol lordé, aki fehér kesztyűs kézzel emelgette, ismerősei köszönését viszonzva. Minden lehetséges. Még az is, hogy a szóban forgó szürke cilinder a sors kifürkészhetetlen akaratából csúszott-csúszkálgatott a társadalmi ranglétrán egyre lejjebb és lejjebb, míg végül a mi Davy barátunk birtokába került. Ám ő igyekezett az ősi pompát a hely és idő követelményeihez alkalmazni, s ezért habozás nélkül lenyírta karimáját körös-körül, mivel egészen fölöslegesnek tartotta, csak elől hagyott meg belőle egy kis darabot, részint hogy napsütésben szemét beárnyékolja, részint meg azért, hogy „ennél fogva” emelgetni lehessen, akár egy micisapkát. A gyakorlati érzék még egy további újításra is rávette. A szürke köcsögkalapba bowiekésével<sup>1</sup> különböző helyeken tucatnyi lyukat fűrt. A préri embere szereti a friss levegőt, s Davy szabad utat biztosított koponyájához a szeleknek.

A történelmi hűség kedvéért megjegyzem, hogy Hosszú Davy öv helyett vastag kötelet viselt, többszörösen körülcavarva vele derekát. Ebből az ócska „övből” két pisztoly és egy bowiek markolata kandikált elő. Azonkívül néhány más, szükséges holmi fityegett rajta, így például a puskaporos zacskó, a dohánytömlő, egy összevarrt macskabőr, mely a liszt száraz tárolására fölőtte alkalmas volt, aztán a prérin közkedvelt tűzcsiholó szerszám és még egy csomó tárgy, melynek rendeltetését és fontosságát csak a vadnyugati vándorok ismerik. Közéjük tartozik természetesen a pipa is, de micsoda pipa! Akkora, hogy nem is az övébe dugta, hanem külön szíjjal a nyakába akasztotta, ott himbálózott teljes pompájában. A pipa feje óriási volt, bodzafából faragott csutorája annál satnyább. Mi tagadás - Davy rágta le. A végső ínség idején (azt az állapotot nevezte így, amikor a dohányból is kifogyott) kínjában a pipa csutoráját rágta, s néha a tövéig elfogyasztotta.

És most következik - ahogy az angol mondja: *last, but not least*<sup>2</sup> - Davy ruházatának másik dísz és nevezetessége, az esőköpeny. Igazi amerikai gumikabát, abból a fajtából, mely diadalmasan dacol minden időjárással, csak éppen az esős idővel nem: mert ha megázik, az összezsugorodás terén határtalan képességekről tesz tanúságot - széltének és hosszának akár a felét is végérvényesen elveszíti. Davy esőkabátja valamikor a térdét verte, ám azóta afféle huszárméntévé alakult át, s csak a derekáig ért. Nem is volt érdemes belebújni. Davy zsinegen a nyakába akasztva viselte, így aztán festői módon a válláról fityegett alá.

De nem hagyhatjuk megemlítetlenül a lasszóját sem, melyet többszörösen összehajtogatva a bal válla és jobb dereka köré csavart. Elöl pedig a puskája pihent a térdén, hosszú csövű vadnyugati puska, mellyel tapasztalt vadász célt sohasem téveszt.

Életkorát szinte lehetetlen volt kitalálni. Sovány arcán számtalan kis ránc bujkált, mégis fiatalos volt. Ezekből a ráncokból mintha ezer pajkos ördög kandikált volna elő, mindig tréfára, mókára készen. Szívós egészségre valló, napcserzette arcát minden reggel simára borotválta, a legrosszabb időben, a legmostohább körülmények közt is, ami törhetetlen bátorságát tanúsította, s mintha ezt hirdette volna: „Ha esik, ha süvít a szél, ha ezer tomahawk potyog is az égből, arcom akkor sem ápolatlan.”

---

<sup>1</sup> Bowie ezredesről elnevezett hosszú vadászkés, melynek nyelét fémlapocska választotta el a pengétől.

<sup>2</sup> Utolsó, de nem legkisebb, vagyis: utoljára, de nem utolsósorban. (Ejtsd: látsz bat nat líszt)

Nagy, világoskék, tágra nyílt szeme éles volt, mint a tengerészeké vagy a végtelen síkságok lakóié. Olyan szem, melynek figyelmét nem kerüli el semmi; olyan szem, mely hideg, de hűséges, nyugodt és gyermekded tekintetet sugároz.

Méltassuk néhány szóra az öszvérét is. Nyeszett jószágoknak neveztük, de csak látszatra volt az, valójában erős és kitartó. Nehéz, csontos gazdáját játszi könnyedséggel vitte a hátán, olykor - ha szükségesnek látta - száguldó sebességgel is. De elég gyakran megesett, hogy másként ítélte meg a helyzetet, mint a gazdája, aki ilyenkor hosszú combjai szorításával igyekezett néglábú barátját jobb belátásra bírni. Egyébként nem cserélte volna el a legszebb lóért sem. Az öszvér járása biztosabb, különösen rossz terepen, sziklás, göröngyös hegyi ösvényeken.

Ezek után legfőbb ideje, hogy a másik vadászról, a kis köpcösről is beszéljünk. Az első, ami feltűnt rajta, hogy ebben a rekkenő hőségben - bundát viselt. Persze olyan bundát, melynek fénykora a távoli múltba veszett. Erősen kopaszodó bunda volt, alig akadt rajta imitt-amott egy kis szőresomó, akárcsak egy-egy kis oázis a végtelen sivatagban. Forrón sütött a nap, de nem bírta lecsalni a bundát lovasunk válláról. Ez annál furcsább volt, mert a bundát igazán nyárias tökfedő egészítette ki. A kis köpcös széles karimájú szalmakalapot viselt, abból a fajtából, amit panama kalapnak neveztek. Akkora volt, hogy feje szinte eltűnt benne, pedig jól hátrtolta a tarkójába, s karimáját elől egészen felhajtotta. Így aztán az arca láthatóvá vált.

Időzzünk el egy kicsit ezen a pirospozsgás, pufók, teljesen szőrtelen arcon. Hódító arc volt, de csak abban az értelemben, hogy nem engedett mást érvényesülni - hősünk pici-pisze orra elsüllyedt benne, és apró, csillogó fekete szeme sem járt jobban. Ám ez az arc, ez az orr, ez a szempár olyan bizalomkeltő volt, mintha így dalolt volna: „Láthatjátok, milyen pompás fickó vagyok! Ne féljetek tőlem. Nem tűröm, hogy belém kössenek, de aki nem bánt, azt én sem bántom, mert szeretem a világot és az embereket!”

Felszerelése körülbelül olyan volt, mint a társáé, azzal a különbséggel, hogy derékszíjjal dicsekedhetett, melybe két pisztolyon kívül egy indián tomahawkot is dugott. Lassóját a nyergére akasztotta, hogy mindig a keze ügyében legyen, akárcsak ütött-kopott kétsövű puskája, mely magán viselte sok kemény küzdelem nyomát.

Ki volt ez a két ember tulajdonképpen? Az öszvérháton ügető égimeszelő, mint már említettük, a londoni külvárosokból szakadt ki Amerikába, ahol már igazi jenki lett belőle. Dávid Cronernak hívták, de minden ismerőse Hosszú Davy néven emlegette. Barátja, a köpcös lovas, német származású volt, s az óhazában Jákob Pfefferkorn volt a becsületes neve. Kamaszkorában vándorolt ki az Államokba, ahol ráragadt a Köpcös Jemmy név. Odaát ugyanis a Jakabot Jamesnek mondják, a James nevet pedig Jimnek, Jimmynek, Jemmynek becézik.

New Yorktól Friscoig<sup>3</sup> és Kanadától Mexikóig nem volt olyan vadász vagy telepes, aki ne hallott volna még Davy és Jemmy hőstetteiről. Pedig a végtelen őserdőben és az éppoly végeláthatatlan prérin nem osztogatják olcsón az elismerést.

Itt nem nézik ám senkinek a keresztlevelét. Hogy honnan jöttél, és ki fia-borja vagy, csöppet sem érdekel senkit. De ha legény vagy a talpadon, nehéz helyzetekben nem veszíted el a fejedet és sohasem hagyod cserben barátaidat, akkor megbecsülnek, s minden tábortűznél szívesen látnak.

Davy és Jemmy elválaszthatatlanok voltak. Ha Davy felbukkant egy tábortűznél, az emberek már forgatták a nyakukat, és Jemmyt keresték. Ha meg Jemmy benyitott egy store<sup>4</sup> ajtaján,

---

<sup>3</sup> San Francisco.

<sup>4</sup> Vegyeskereskedés.

hogy dohányt vagy puskaport vásároljon, a boltos első szava nem az volt: „Mivel szolgálhatok?” - hanem: „Hát Davy hol van?”

Csodák csodája - a két neves vadász, erdei vezető és nyomkereső példáját állataik is követték, és éppen úgy összetartottak, mint a gazdáik. A csontos szürke ló, akármilyen tikkadt volt is, nem sietett szomjúságát oltani, mielőtt egy patakhoz értek, hanem megvárta, amíg a kis öszvér is odaérkezik, és egyszerre dugták szájukat a vízbe. Akkor esett csak jól a habzsolás! És ha az öszvér fedezett fel előbb egy kis tisztást, ahol különösen kövér és zamatos volt a fű, elnyújtott örömkialtással hívta a szürkét a pompás lakomára.

A két állat bajban és veszélyben is követte gazdái példáját: nem volt olyan eset, hogy egymást cserbenhagyták volna. Gazdáik számtalanszor megmentették egymás életét, de megtette ezt a szürke ló meg a kis öszvér is. Rúgva és harapva siettek egymás segítségére. A két ember és a két állat összetartozott, még a gondolatait is kitalálták egymásnak; ha néha veszekedtek is, olyan összehangolt társaság volt ez, akár egy vonósnegyes.

Most vidáman ügettek észak felé. Napjuk jól kezdődött. A reggel a két állatot harmatos fűvel és friss forrásvízzel ajándékozta meg, a két vadászt pedig egy szerencsésen elejtett fiatal szarvassal, melynek combját megsütötték és elfogyasztották. A többi húst a szürke ló zokszó nélkül cipelte a hátán; az éhség gondját legalább három napra száműzték.

Gyorsan teltek az órák. A nap delelőre hágott, majd megkezdte lefelé lejtő útját. Nagy hőség volt, de nem elviselhetetlen; enyhített rajta a prérin átsuhanó frissítő szellő s a virágokkal átszótt gyepszőnyeg üdítő illata. Az ősz már nem volt messze, de a fű még zölden pompázott, nem szakították meg sárga vagy egészen kopár foltok. A távolban sziklás hegyek körvonalai rajzolódtak az égre. Már érezni lehetett, hogy a lehanyatló nap ferde sugarai nemsokára elvesztik erejüket, és a préri hamarosan árnyékba borul.

- Meddig nyargalunk ma, Davy? - kérdezte a Köpcös, miután több órán át szótlánul ügettek egymás mellett.

- Amíg le nem táborozunk éjszakára - felelte a nyurga ajkbiggyesztve.

Megint némán ügettek egy darabig. Jemmy nem akart alkalmat adni cimborájának, hogy újra letorkolja. Ravaszul csillogó apró szemével egy-egy lopott pillantást vetett rá, s várta, hogy Davy törje meg a csendet. Így is történt. Hosszú Davy kis idő múlva nyomasztónak érezte a hallgatást. Jobb kezével abba az irányba mutatott, amerre ügettek, s megkérdezte:

- Ismered ezt a vidéket?

- Mint a tenyeremet - felelte Jemmy.

- Akkor áruld el nekem is, hogy hol vagyunk.

- Amerikában - vágta rá Jemmy fölényesen.

Davy az öszvér hasa alá húzta hosszú lábait, és bosszúsán legyintett.

- Te köcsög - mondta megvetően. - Gonosz vagy!

- Én? Gonosz? Miért mondod ezt?

- Mert bosszúálló vagy.

- Szó sincs róla! Az előbb kérdeztem tőled valamit, és csípős választ adtál rá. Nekem is jogom van a szellemeskedésre.

- Szellemeskedésre? - húzta el a száját Davy megint. - Te és a szellem! Hisz nem vagy egyéb, csak háj.

- Te égimeszelő! Te meg nem vagy más, csak csont és bőr.
  - Köcsög!
  - Seprűnyél!
  - Hallgass!
  - Igazad van! Művelt ember ne álljon szóba egy analfabétával.
  - De nagyra vagy azzal az egy gimnáziumoddal! Miért nem folytattad? Biztosan kitették a szűrődet!
  - Nem tették ki! Csak azért hagytam abba, mert nem bírtam befizetni a tandíjat. Az egész család együttesen sem tudta azt a pár márkát összekaparni. Persze el se fogadtam volna tőlük az áldozatot. De nézd csak: mi az ott?
- Megállította lovát, és egy sziklára mutatott, melynek lábánál hosszú, sötét vonal húzódott a fűben.
- Davy is megállította öszvérét, s kezével beárnyékolva szemét, előrehajolt.
- Mintha lótaposta ösvény volna - mondta töprengő hangon.
  - Nekem is úgy rémlik - felelte Jemmy. - Gyere, vizsgáljuk meg közelebbről.
  - Azt bizony nem mulaszthatjuk el - bólintott Davy. - Aki a prérin lópaták nyomára bukkan, nézze meg alaposan, ha kedves az élete. Tudnunk kell, ki jár itt előttünk vagy a hátunk mögött.
- A sziklához ügettek, és sokáig nézegették, majd Jemmy leugrott a lováról, és letérdelt a fűbe. Öreg lova halkán szuszogott, és olyan okosan nézett gazdájára, mintha tudná, miről is van szó. Az öszvér is megállt, és az ösvényre bámult.
- Nos? - kérdezte Davy kissé türelmetlenül, amikor a vizsgálódás már túl soká tartott. - Megállapítottál valamit?
  - Meg - felelte Jemmy. - Egy indián lovagolt erre.
  - Egy indián? Csodálom. Hisz ez a táj nem tartozik semmiféle indián törzs vadászterületéhez. Talán fehér lovas nyomait látod...
- Jemmy tűnődve csóválgatta fejét, és vagy ötven lépésnyire követte a nyomokat.
- Nem, nem! - kiáltott vissza. - Patkolatlan ló volt, tehát indián ló. Jó fáradt lehetett, s mégis vágatnia kellett. Gazdájának nyilván sürgős útja volt.
- Erre már Davy is lekászálódott öszvére hátáról, és barátja után sietett. A két állat - mintha magától értetődő dolog volna - utánuk ballagott.
- Igazad van - mondta Davy lehajolva. - A ló csakugyan fáradt volt, mert gyakran botladozott. Aki lovát ennyire túlerőlteti, nem ok nélkül teszi. Vagy üldözték, vagy nagyon sürgős dolga akadt.
  - Csakis az utóbbiról lehet szó - jelentette ki Jemmy. - Nem hiszem, hogy üldözték volna.
  - Miért?
  - Milyen régi ez a nyom? - kérdezte Jemmy felelet helyett.
  - Egész friss. Nincs két órája, hogy a ló itt elvágatott.

- Én is azt mondom. De hol az üldöző nyoma? Akinek kétórai előnye van, nem bolond a lovát agyonhajszolni. Különb is könnyen eltüntethette volna a nyomait, ha üldözője elől menekül. Sziklás terep ez, s ha nagy ívben körbelovagol, játszva lerázhajja üldözőjét.

- Ez bizony így van. Nekem tízperces előny is elegendő volna ahhoz, hogy az ipsétől megszabaduljak.

- Tehát nem üldözték, csak gyorsan el akarta érni célját.

- És hol lehet az a cél?

- Nem tudom. De annyi bizonyos, hogy nem túlságosan messze.

Davy csodálkozva nézett rá.

- Hát ezt meg honnan veszed? - kérdezte.

Jemmy a homlokára mutatott.

- Innen ni! - mondta. - Az embernek azért van esze, hogy használja. Gondolkodni kell.

- No és mit süttél ki?

- Ha ennek az indiának az otthona egy napi nyargalásra lenne innen, akkor kímélnie kellett volna a lovát. Tudhatta, hogy nem bírja a vágatást olyan sokáig. De mivel a cél nem volt olyan messze, lovából utolsó erejét is kieszte.

- Hát... ebben van valami - mondta Davy, megvakarva fejét a cylinder alatt.

- Szép, hogy elismered. Ez az indián talán hírnök volt, s valami fontos hírt kellett lóhalálában valahova elvinnie. Elég kellemetlen következtetést kell levonnom belőle.

- Éspedig? - kérdezte Davy kissé gúnyosan.

- Azt, hogy indiánok kóborolnak ezen a környéken.

Davy arca hirtelen elkomolyodott. Még füttyentett is egyet meglepetésében.

- Könnyen lehet - folytatta Jemmy -, hogy indiánok vannak előttünk, de a hátunk mögött is.

- Mi pedig a közepén, éppen közöttük! - kiáltott fel Davy. - Nem szeretném a bőrömet vásárra vinni.

- A fejbőrödet gondolod, mi? - kérdezte Jemmy. - Bevallom, én se szeretném, ha megskalpolnának. Éppen ezért kövessük a nyomot nagyon óvatosan. Hátha megtudunk még valamit. Egyelőre mi vagyunk előnyben, mert mi tudunk róluk, ők meg nem is sejtik, hogy itt vagyunk.

- Kíváncsi vagyok, melyik törzshöz tartoznak - dünnyögte Davy.

- Ezen a vidéken bajos lenne kitalálni. Északon, Montanában a feketelábúak törzse él, azok nem jönnek le ideig. A Missouri-kanyarban a rikari indiánok vadásznak, de azok sem kószálnak el olyan messzire. Sziúk?... Az bizony lehetséges, de nem hallottam, hogy kiásták volna a csatabárdot. Eh, ne törjük a fejünket, csak menjünk a nyomok után! Ha nem követünk el valami vaskos hibát, nem érhet semmi baj. Gyere!

Újra „nyeregbe” szálltak, s követték a nyomokat, de közben nagy figyelemmel nézegettek minden irányba, nehogy valami kellemetlen meglepetés érje őket.

Egy óra hosszat poroszkáltak így, közben a nap lassan lehanyatlott. Szél kerekedett, és a hőség teljesen elmúlt. Nemsokára észrevették, hogy a ló, melynek nyomait követték, itt már csak lépésben bírt haladni, sőt egy helyen, ahol a terep göröngyös volt, térdre roskadt. Jemmy tüstént leszállt szürkéjéről, és megvizsgálta a talajt.

- Kétségtelen, hogy indián volt - mondta. - Itt ugrott le a lováról. Mokasszinját sündisznótűs-kék díszítették. Egy letört túske ott maradt a földön. Ha nem tévedek, a lovas nagyon fiatal volt.

- Hát ezt honnan veszed? - kérdezte Davy.

- A talaj homokos, és a lábnyom élesen kirajzolódik. Talán nem is egy férfi lábnyoma, hanem egy asszonyé.

- Ne hülyéskedj! Egy squaw<sup>5</sup> nem lovagol a prérin egyedül.

- Hát akkor fiú volt, legfeljebb tizenhét éves.

- Ez már valószínűbb. És csöppet sem örvendetes. Sok indián törzsnél az a szokás, hogy éppen az ifjakat küldik felderítésre. Résen kell lennünk.

Továbbügettek. Útjuk eddig a sík prérin vitt keresztül, melynek egyhangúságát csak az elszórtan tarkálló vadvirágok enyhítették. Ám most már bokrok tűnedezték elő, kezdetben egyenként, majd csoportosan. A távolban fákat is lehetett látni.

Nemsokára olyan helyre értek, ahol a nyomok tanúsága szerint az indián leugrott a nyeregből, alighanem azért, hogy fáradt lovának egy kis pihenőt engedélyezzen. Innen kezdve egy darabig gyalog folytatta útját, lovát kantárszáron vezetve.

A sűrűsödő bokrok most már annyira elvették a kilátást, hogy fokozott óvatosságra volt szükség. Davy haladt elől, Jemmy meg szótlanul léptetett mögötte. Egyszerre csak felkiáltott:

- Fekete lova volt!

- Honnan tudod?

- Ezen a bokron egy hosszú fekete szőrszál akadt fenn. Az indián ló farkából szakadt ki.

- Hát akkor megint megtudtunk valamit. De ne beszéljünk olyan hangosan! Hátha lapul valaki a bokrok közt, és felfigyel ránk, mi meg csak akkor vesszük észre, ha már agyonlőtt minket...

- No, attól nem félek! Nyugodtan rábízom magam a szürkémre. Prüszköl, ha valami gyanúsat szimatol.

Ebben a pillanatban a ló felhorkant és megállt. Davy is megállította öszvérét.

- Hú, az áldóját! - suttogta. - Itt van valami!

Jemmy átugratott a sűrű bokrokon, és néhány lépés után egy kis kerek tisztásra ért. Közepén magas szikla emelkedett ki a földből - egyike azoknak a szabályos kúp alakú, különös szikláknak, amelyek megkönnyítik a tájékozódást a prérin. A nyomok egyenesen ehhez a sziklához vezettek, megkerülték, majd hegyesszögben hirtelen jobbra kanyarodtak. Ezt mind a ketten tüstént észrevették. De észrevettek valami mást is, ami még jobban meghökkentette őket. Az ellenkező irányból is nyomok húzódtak a szikla felé, és ott elvegyültek az eddig követett nyomokkal.

- Mit jelentsen ez? - kérdezte Davy.

- Azt hiszem, a sziklán túl banditák táboroztak, s amint megpillantották a mi indián lovasunkat, üldözőbe vették.

- Akkor vigyázat! Hátha már visszajöttek. Vagy táboruk őrizetére néhány embert hátrahagytak...

---

<sup>5</sup> Squaw (ejtsd: szkvo) - indián asszony



- Jól beszélsz, Seprűnyél! Maradj csak a bokrok közt! Én egy kicsit előredugom az orromat.

- Csak ne üsd bele egy puskacsőbe, mely el talál sülni. Egy ilyen köpcös úgylis jó célpont.

Jemmy nem felelt. Leugrott lováról, s a kantárt odadobta barátjának, hogy tartsa. Aztán gyalog rohant a kúp alakú szikla felé.

- Hogy szedi azt a két kurta lábát! - dünnyögött Davy. - Az ember nem is képzelné, hogy ilyen fürge is tud lenni!

Jemmy már el is tűnt a szikla mögött. De néhány perc múlva újra felbukkant, és karjával nagy kört rajzolt a levegőbe. Davy megértette a jeladást. Jemmy hívja, de arra inti, hogy ne egyenesen a szikla felé tartson, hanem kerülővel közelítse meg. Így is tett, s nemsokára odaért a szikla mögé.

- Mit szólsz ehhez? - kérdezte Jemmy, egy közeli földhorpadásra mutatva.

Egy pillanatig sem lehetett kételkedni benne, hogy nemrég nagyobb társaság táborozott ezen a helyen. Sok használható holmit hagytak el, vagy felejtettek itt. Néhány fazék hevert a fűben, továbbá csákányok, ásók, lapátok, sőt egy rézmozsár is és kibontott csomagok romjai. De tábortűznek semmiféle maradványát sem látták.

- No tessék! - mondta Davy fejesóválva. - Itt könnyelmű fickók táboroztak vagy zöldfülűek, akik azt se tudják, mi fán terem az óvatosság. Legalább tizenöt ló nyomait látom, de egyiket se kötötték meg vagy cövekelték le. Málhás állatok is voltak köztük. Nemrég tűnhettek el innen. Vajon hová lettek olyan hirtelen?

- Azt hiszem, az indián gyanútlanul baktatott idáig, s amikor megpillantotta őket, gyorsan jobbra kanyarodott, ahelyett, hogy visszafordult volna. Erre ezek mind utána eredtek - vélte Jemmy.

- Remélem, nem bántották - jegyezte meg Davy.

- A reménykedéstől nőttél ilyen hosszúra - felelte Jemmy gúnyosan vigyorogva. - Hát akkor mit gondolsz, miért vették üzőbe? Hogy megkínálják egy pipa dohánnyal? Nem, öregem. A céljuk az volt, hogy kirabolják vagy megöljék. És ha megtették, akkor mi leszünk a bűnbakok. Az áldozat rokonai nem hagyják a gáztettet megbosszulatlanul, s vajmi keveset törődnek vele, hogy a bűnös lakol-e érte vagy akármelyik sápadtarcú, aki az útjukba kerül.

- Akkor iszkoljunk a fiatal indián után, hogy megvédjük, hátha még nem késő.

- Helyes - bólintott Jemmy. - Nem is lehet nagyon messze. Elcsigázott lovával nem juthatott messzire.

Most már vágtatva követték a nyomokat, melyek valóságos csapássá szélesedtek. Negyedóra sem telt el, s Jemmy hirtelen megállította lovát. Hangokat hallott, emberi hangokat, s gyorsan elbújt a legsűrűbb bozótosba, ahova Davy is követte. Mindketten feszülten figyeltek. A hangos beszélgetés moraja nem szűnt meg.

- Ők azok - bólintott a Köpcös. - De a hangok távolodnak. Tehát még nem jönnek visszafelé. Lessük ki őket?

- Természetesen. Egészen a közelükbe kell osonnunk. De előbb megkötjük az állatokat.

A lovat és az öszvért egy-egy erős bokorhoz kötötték, aztán nesztelenül osontak abban az irányban, ahonnan a hangokat hallották. Nemsokára egy folyócskához érkeztek. Medrében most alig csordogált víz, de magas partjai arra vallottak, hogy tavasszal nem könnyű itt átkelni. A patak feljebb elkanyarodott, s éppen a kanyarulatban rostokolt most a keresett

társaság. Kilenc durva arcú férfi lézengett ott, vagy hevert a fűben. Egy fiatal indián feküdt közöttük a földön, annyira gúzsba kötve, hogy se kezét, se lábát nem bírta megmozdítani. Lova messze volt tőle, a patak túlsó oldalán, a meredek part alatt, melyen már nem bírt felkapaszkodni, mielőtt összeroskadt. Most ott hevert a víz mellett, zihálva és fújtatva. A többi ló a patak innenső partján legelészett.

Gazdáik külseje csöppet sem volt bizalomkeltő. Tapasztalt vadász első pillantásra felismerhette, hogy vadnyugati csőcselékkel került szembe, azokkal a lókötőkkel és haramiákkal, akik fölött Lynch bíró<sup>6</sup> szokott ítélkezni - vagyis akiket minden teketória nélkül felkötnék az első fára, ha valamely gaztetten rajtakapták.

Jemmy és Davy a bozótban kuporogva figyelték az előttük kitáruló jelenetet, s közben erősen hegyezték a fülüket. A fickók hangosan és hevesen vitatkoztak. Arról volt szó, hogy indián foglyuknak milyen sorsot szánjanak.

- No, hogy tetszik neked ez a banda? - kérdezte Köpcös Jemmy suttogva.

- Pontosan úgy, mint neked... vagyis sehogy sem - felelte Hosszú Davy. - Viszket a tenyerem, ha a pofájukat nézem.

- Az enyém is. Sajnálom a szegény indián ifjút.

- Milyen törzshöz tartozik?

- Nem tudom. Arcára nem mázolt festéket, és más jelzést sem visel. Annyi bizonyos, hogy nem hadiösvényen jár. Vegyük védelmünkbe?

- Természetesen. Ezek a prérikeselyűk ok nélkül törtek rá. Nem vétett ellenük semmit. No, majd beszélünk a fejükkal!

- És ha nem hallgatnak ránk?

Davy válasz helyett a puskájához kapott.

- Lassan a testtel, öregem - intette Jemmy. - Ha rajtam múlik, előbb csellel próbálkozom, csak azután erőszakkal. Nem mintha félnék ezektől a fickóktól. De sokan vannak, s a golyó akkor is célba találhat, ha egy gazember lőtte ki. Hagyjuk őket abban a hitben, hogy gyalogszerrel rójuk a prérít. S jó lesz, ha a patak túlsó partja felől közeledünk hozzájuk. Nem kell tudniuk, hogy táborukat már előbb is észrevettük...

---

<sup>6</sup> A lincselés szó eredete homályos. Állítólag Charles Lynch ezredes nevére vezethető vissza, aki az amerikai függetlenségi harc idején minden bírói eljárás mellőzésével végeztette ki a lótolvajokat és rablókat. A déli államokban gyakori volt a lincselés, kiváltképpen ha nécert gyanúsítottak valami bűn elkövetésével.

## MÁSODIK FEJEZET

### A BICEGŐ

A két vadász vállára vetette puskáját, és nagy kerülővel a patakhoz osont. Ott leereszkedtek az innenső parton, átugrottak a sekély vízen, aztán felkapaszkodtak a túlsó partra. Most újabb, de ellenkező irányú kerülővel visszajutottak a patakhoz, éppen szemben azzal a hellyel, ahol a meglesett banda tanyázott. Jemmy és Davy úgy tett, mintha most pillantaná meg őket először. Ámuldozva meresztették szemüket a másik partra.

- No, nézd csak! - kiáltott fel jó hangosan Köpcös Jemmy. - Esküdni mertem volna, hogy rajtunk kívül egy teremtet lélek sincs ezen a prérin, most meg egy egész meetinget<sup>7</sup> látok!

A patak kanyarulatával övezett füves területen heverő alakok felugráltak, és a jövevények felé fordultak. Bosszús arckifejezésük elárulta, hogy nem örülnek túlságosan felbukkanásuknak.

De amint jobban szemügyre vették a két alakot, arcuk kiderült, és hangos hahotában törtek ki.

- *Damned!*<sup>8</sup> - kiáltott fel egy marcona fickó. - Ki ez a két pasas? Hé, fiúk! Azt hiszitek, farsang van, hogy maskarába öltöztetek?

- Hát persze! - kiáltott vissza Jemmy. - Még egy bohócra van szükségünk! Gyere, állj be közénk!

- Mit gagyogsz, te félcéderes? Gyere át te, majd én ellátom a bajodat, meg a cimborádét is!

- Ilyen kedves meghívásnak nem lehet ellenállni - mondta Davy, és egyszerűen átlépte a vizet, majd további két lépéssel a másik parton termett. Jemmy fűgén követte, aztán elébe állt, és két karját kitarva ünnepélyesen meghajolt.

- Jó napot, uraim! Itt vagyok, ragyogok! - kiáltotta szélesen mosolyogva. - A torkom egészen kiszáradt. Remélem, megkínálnak egy kis itókával.

- Ott a patak, vedelj! - hangzott a röhögő válasz.

- Micsoda? Vízet igyak? Ezt javasolod nekem, nagyapám legkedvesebb unokájának? Hát ezért kár volt idáig talpálnom.

- Talán azt hitted, hogy a préri egy óriási vendéglő, ahol azt kaphatsz, amit akarsz?

- Azt hát. Friss vadpecsenyét könnyűszerrel kapok, csak az itóka hiányzik. Nektek van bőven, lefogadom!

- És ha van? Meg tudjuk inni magunk is.

- Remélem, nem ez az utolsó szavad. Ha már olyan szerencsénk van, hogy ezen az elhagyott helyen kellemes társaságra akadunk, illő, hogy megkínáljatok valamivel. De engedelmetekkel, uraim, mit kerestek itt, ahol a madár sem jár? Mi szél fűjt ide? S ki a kalauzotok?

- Nincs kalauzunk. Megtaláljuk az utat magunk is - torkolta le a marcona fickó.

Közben néhány társa is odacsődült, és vigyorogva hallgatta a beszélgetést.

---

<sup>7</sup> Meeting (ejtsd: míting) - népgyűlés

<sup>8</sup> Damned (ejtsd: demd) - itt kb.: ördög és pokol!

- Igazán? Nem is képzeltem volna! - mondta Jemmy gúnyos hangon. - Hát ez mi? - tette hozzá hirtelen, a fűben heverő indiánra mutatva, mintha csak most venné észre.

- Egy fogoly! Méghozzá indián! Egy indián fogoly! Biztos, hogy jól meg van kötözve?

Megdöbbenve hátralépett, s olyan arcot vágott, mintha még így is félne tőle. A többiek röhögtek, s aki eddig beszélt vele, most fölényesen megnyugtatta:

- No, no! Nem kell mindjárt begyulladni! Úgy látom, még nem találkoztál rézbőrűvel.

- Hát nemigen... őszintén szólva nincs is nagy kedvem hozzá. De ha igazán jól megkötöztétek...

Egy lépést tett az indián felé, de a társaság vezetője útját állta.

- Maradj ott, ahol vagy! - förmedt rá. - Semmi közöd ehhez az indiánhoz! És egyáltalán kik vagytok, és mit akartok? Legfőbb ideje, hogy bemutatkozzatok.

- Semmi akadály - felelte Jemmy. - Ez itt a barátom, Davy Croner, én meg James Pfefferkorn vagyok.

- És mit kerestek itt?

- Vadászok vagyunk, s véletlenül vetődtünk erre. Feleltem a kérdésedre, most te következel. Én is szeretném tudni, ki vagy.

- Az én nevem Brake - felelte a társaság vezetője. - Hogy a többi hogy hívják, nem fontos. Úgyse tudnál nyolc nevet megjegyezni.

- Elég nekünk egy is - szólt közbe mély hangján Davy. - Úgyis tudjuk, miféle úriemberekkel van dolgunk.

- Sértegetni akarsz? - fortyant fel Brake. - Vigyázz a nyelvedre, mert könnyen pórul járhatsz!

Megmarkolta az övébe dugott kés nyelét, de Davy megelőzte. Villámgyorsan kirántotta mindkét revolverét, és ugyanezt tette Jemmy is. Brake le akart hajolni, hogy felkapja a fűben heverő puskáját, de Jemmy rákiáltott:

- A puska ott marad! Ha megérinted, megnyomom a ravaszt! Ez a préri törvénye.

Az emberek hűledezve néztek rá, de nem siettek vezetőjük segítségére. Elkövették azt a könnyelműséget, hogy puskáikat elhagyták. A fegyverek szanaszét hevertek, s nem a kezük ügyében. A rájuk szegezett pisztolycsövek elvették a kedvüket attól, hogy most a puskák után kapkodjanak.

- Helyes, uraim! - dörgött Davy hangja. - Örülök, hogy értenek a szóból. Huszonnégy golyónk van, és abból kilenc találat biztos, ha arra kerül a sor.

- Ugyan, ugyan! - dünnyögte Brake. - Hisz én csak tréfáltam!

- Én is - felelte Davy. - Eszem ágában sincs verekedni. Nem vétettünk egymásnak semmit. De ez az indián biztosan elkövetett valamit, hogy így megkötöztétek. Áruljátok el nekem is, hogy mit vétett.

- Mi közöd hozzá? - sziszegte Brake.

- Nagyon sok - vette át a szót Jemmy. - Mert ha ok nélkül bántalmaztatok, akkor egy másik fehér issza meg a levét, akit ártatlanul ér majd a törzs bosszúja. Miért fogtátok el?

- Csak! Nem tetszett a pofája! - mondta Brake vállvonogatva.

- Nem szoktunk egy indiánnal sokat teketóriázni - vetette oda egy másik.

- Ez nem válasz - jelentette ki Jemmy. - Akkor tőle fogom megkérdezni, mi történt.
- Tőle? - röhögött Brake. - Hisz egy szót se tud angolul. Hiába vertük, meg se nyikkant.
- Megvertétek?
- Alaposan.
- Elment az eszetek?! - kiáltott fel Jemmy. - Egy indiánt megverni? Ez olyan sértés, amit csak vérrel lehet lemosni.
- Nem lesz rá alkalma - mondta Brake megvetően.
- Miért? Meg akarjátok ölni?
- Hogy mit teszünk vele, a mi dolgunk. De ha éppenséggel beszélni akarsz vele, próbáld meg. Kíváncsi vagyok, hogy fogod megértetni magad ezzel a vadállattal.

Jemmy nem vitatkozott tovább, hanem a fogolyhoz lépett. Az indián félig behunyt szemmel feküdt ott, s arcának egyetlen rándulásával sem árulta el, hogy értett-e az elhangzott beszélgetésből valamit. Fiatal volt, talán éppen tizennyolc éves, ahogy Jemmy az előbb találomra mondotta. Hosszú, sötét haja sima volt: semmiféle jel sem mutatta, hogy milyen törzshöz tartozik. Arcán nem volt festék, még hajának választékát sem festette okkersárgára vagy cinóbervörösre, ahogy az indiánok szokták. Puha bőrből készült vadászínget viselt és szarvasbőr lábszárvédőt - mindkettőnek a varratai rojtosak voltak, de a rojtok közé nem fontak egyetlen emberi hajszálat sem, ami arra vallott, hogy az indián ifjú még nem ölt meg ellenséges harcost. Csinos mokasszinját sündisznótüskék díszítették, Jemmy feltevése tehát ebben a tekintetben is helyesnek bizonyult. Odaát a patak túlsó partján, ahol az indián fogoly lova éppen feltápászkodott, és mohón szüröcsölni kezdte a vizet, egy hosszú vadászkes hevert a fővényen. A kimerültségéből felocsúdott ló nyeret viselt, s a csörgőkígyó bőréből készült, finom tegez függött rajta nyilakkal; mellette a hegyi vadjuh szarvából alakított, csodaszép íj; egy ilyen íj nagyon értékes, két-három musztánglovat is adnak érte. De ez az íj inkább díszül szolgált, s döntő bizonyítéka volt annak, hogy viselője nem harcias vagy ellenséges szándékkal jött erre a vidékre.

A fogoly arca ebben a pillanatban teljesen kifejezéstelen volt. Az indián sokkal büszkébb, semhogy érzelmeit idegenek előtt kitárja, hát még hogy ellenségeinek elárulja! Az ifjú arcvonásai még egészen lágyak voltak. Arccsontja kissé kiállt ugyan, de ez nem zavarta meg szabályos körvonalainak harmóniáját. Amikor Jemmy odalépett hozzá, az indián - most első ízben - egészen kinyitotta szemét, mely feketén csillogott, mint a finom köszén. Barátságos pillantást vetett a sorsa iránt érdeklődő idegen vadászra.

- Fiatal vörös testvérem érti-e a sápadtarcúak nyelvét?
- Igen - felelte az indián. - Fehér testvérem honnan tudja?
- A szemedből látom, hogy megértetted, mit beszéltünk.
- Hallottam, hogy népem barátja vagy. Testvéred vagyok.
- Fiatal testvérem nem mondaná meg nekem, van-e már neve?

Ha egy idősebb indián férfitől kérdezi ezt, halálos sértés lett volna, mert az indián felfogás szerint annak nincs neve, aki még nem bizonyította be valami hőstettel bátorságát, tehát nem tartozik még a harcosok sorába. De a fogoly fiatalsága elvette az élet a kérdésnek. Az ifjú mégis felkapta fejét, és így felelt:

- Fehér testvérem azt hiszi, gyáva vagyok?

- Dehogy hiszem, hisz még nagyon fiatal vagy.

- A sápadtarcúak megtanították a vörös embert arra, hogy fiatalon is meg lehet halni. Testvérem gombolja ki vadászingemet, akkor megtudja majd, van-e nevem.

Jemmy lehajolt, és széthúzta az inget az ifjú mellén. Három pirosra festett sastollat húzott ki alóla.

- Lehetetlen! - kiáltott fel csodálkozva. - Te még nem lehetsz törzsfőnök!

- Nem - mosolygott az ifjú. - De jogom van sastollat viselni, mert Vokádénak hívnak.

Ez a szó a mandán indiánok nyelvén a fehér bölény bőrét jelenti. A fehér bölény a legnagyobb ritkaság, s elejtése számos indián törzs szemében nagyobb hőstett, mint három ellenséges harcos legyőzése és megölése, tehát sastollak viselésére jogosít. Az ifjú indián fehér bölényt ejtett el, s jutalmul a sastollakon kívül a Vokádé nevet kapta.

Ez önmagában nem is volt annyira különös, mint inkább az, hogy az ifjú a mandán nyelvből merített nevet viselt. Általános vélemény ugyanis, hogy a mandán törzs teljesen kihalt. Jemmy nyelvén önkéntelenül is kicsúszott a kérdés:

- Fiatal testvérem melyik törzs fia?

- Mandán vagyok, de egyszersmind dakota is.

Köztudomású, hogy a dakota gyűjtőnév, valamennyi sziú törzs összefoglaló neve.

- Azt akarod mondani, hogy egy dakota törzs befogadott? - kérdezte Jemmy.

- Úgy van - felelte Vokádé. - Anyám bátyja Mah Toktó nagy főnök volt. Azért kapta ezt a nevet, mert négy medvét ölt meg egyszerre. Aztán jöttek a fehér emberek, és elhozták nekünk a himlőt. Egész törzsem elsenyvedt és elhullott, s akik megmaradtak, addig ingerelték a sziúkat, amíg meg nem ölték a mandánok maradékait. Ezeknek ugyanis egyetlen vágyuk az volt, hogy kövessék testvéreiket az örök vadászmezőkre, és így a sziúk segítségével érték el céljukat. Apám, a bátor Vah Kih<sup>9</sup> megsebesült, de életben maradt. Amikor lábadozni kezdett, a sziúk arra kényszerítették, hogy törzsük tagja legyen. Így lett belőlem dakota, de szívemben őrzöm őseim emlékét, akiket a Nagy Szellem magához szólított.

- A sziúk a kék hegyeken túl száguldoznak most, és üzik a bölényt. Te miért jöttél le a prérire?

- Én nem a kék hegyekből jöttem, mint fehér testvérem gondolja, hanem a nyugati hegyekből, ahol egy derék sápadtarcú fontos üzenetet bízott rám. Egy fiatal sápadtarcúnak kell átadnom.

- És az a fiatal itt lakik, itt a közelben?

- Igen. Testvérem honnan tudja?

- Követtem a nyomaikat, és láttam, hogy úgy hajszoltad a lovadat, mint aki már célja közelébe érkezett.

- Helyesen gondoltad. Már-már célnál voltam, de ezek a sápadtarcúak üldözőbe vettek, és fáradt lovam nem tudott a patakon átugrani, kimerülten összerogyott. Vokádé a ló hasa alá esett, és elvesztette eszméletét. Amikor magához tért, szíjakkal összekötözve feküdt itt.

Hirtelen sziú nyelvre fordította a szót, és fogcsikorgatva hozzáfűzte:

---

<sup>9</sup> Mandán nyelven: Népe Pajzsa

- Gyáva kutyák! Kilenc férfi ráveti magát egy eszméletlen ifjúra, és megkötözi! Ha nem hagy el a lélek, és megküzdhettem volna velük, mind a kilencnek a skalpja az övemet díszítené most!

- Megverték?

- Ne beszélj erről. Ez a szó vért követel. Fehér testvérem most elvágja a szíjaimat, s Vokádé rögtön szembenéz velük mint férfi, aki megbosszulja becsületét.

Szíjait elvágni! Ezt olyan hittel és bizonyossággal mondta, hogy a Köpcös Jemmy elmosolyodott, amikor megkérdezte:

- Azt hiszed, tőlem függ? Azt hiszed, én parancsolok itt?

- Mindent tudok. Azt is, hogy fehér testvérem száz ilyentől sem fél. Csupa vakoné<sup>10</sup> - egytől egyig.

- Hogy nem félek tőlük? Miből gondolod?

- Vokádé nyitva tartja szemét és fülét. Hányszor hallotta tábortűz mellett Davy-honcse és Jemmy-petácsi<sup>11</sup> nevét? Első pillantásra megismerte a két sápadtarcú hőst.

Jemmy tiltakozni akart a szerénységét bántó túlzott dicséret ellen, de ekkor odaugrott mellé Brake, és türelmetlenül ráreccsentett:

- Elég a locsogásból! Megengedtük, hogy a fickóval beszélni próbálj, de természetesen angolul, és nem ezen a zagyva indián nyelven! Nem tűrhetjük, hogy valami tervet főzzetek ki ellenünk! De legalább megtudtuk, hogy a fickó ért angolul. Nincs szükségünk tolmácsra. Így hát fel is út, le is út! Hordjátok el az irhátokat, amíg szépszerivel elengedünk!

Jemmy pillantása Davy felé szállt, az pedig szempillájának egy rezdülésével válaszolt. A jeladást senki sem vette észre, de Jemmy tüstént megértette. Davy a jobb keze felé eső bokorra hívta fel figyelmét. Jemmy gyorsan odapislantott, s két dupla csövű puska torkolatát pillantotta meg a sűrű levelek között. Tehát a bokor mögött két ember rejtőzködik, lövésre kész fegyverrel. Vajon ki lehet ez a kettő - barát vagy ellenség? A higgadtság, mellyel Davy ott állt, Jemmyt is megnyugtatta. Ezért gúnyos hangon válaszolt Brake-nek:

- Hordjuk el az irhánkat, azt tanácsolod?

- Mégpedig egy-kettő! Futólépés!

- Isten tudja, én nem szeretek úgy futni, mint ti. Nincs is rá okom.

- Nekünk talán van? Ki elől futunk mi?

- E két ló gazdája elől! Akitől tegnap ezt a két szép pejkit loptátok - mutatott Jemmy a közelükben legelésző két lóra.

- Micsoda? Hazugság! Rágalom! Mi becsületes aranyásók vagyunk, és Idahóba igyekezünk. Azt mondják, ott pompás lelőhelyeket fedeztek fel!

- Értem - bólintott gúnyosan Jemmy. - S mivel utatok sürgős, nem akartatok gyalogszerrel menni, hát szereztetek lovakat magatoknak.

- Nem igaz! Mi a lovainkat pénzért vásároltuk, és becsületesen megfizettük.

---

<sup>10</sup> Vénasszony

<sup>11</sup> Hosszú Davy és Köpcös Jemmy

- Hol, Mr. Brake?

- Még odalenn Omahában.

- Mindjárt fekete festéket is hoztatok onnan, mi? Hogy van az, hogy a pejkek patkói olyan szépen ragyognak, míg a többi ló patkója rozsdás és ütött-kopott? Bizony ez a két pejko tegnap még gondos gazdája istállójában állt, a többit meg régebben loptátok! Pedig ismeritek a vadnyugati törvényt: a lótolvajt minden teketória nélkül felhúzni az első fára!

- Igaza van! - csattant fel most egy dühös hang a bokrok mögül. - Gaz lókötők vagytok, és mindjárt meglakoltok! Lőjük le őket, Martin!

- Ne lőjete! - kiáltott feléjük Davy. - Kár a golyóért. Jó lesz nekik a puskatus is.

Megfordította fegyverét, és agyával úgy odavágott, hogy Brake elterült a földön. A bokrokból két ember ugrott elő - egy már nem egészen fiatal férfi és egy jól megtermett, izmos kamasz. Puskájukat csövénél megmarkolva rontottak az állítólagos aranyásokra.

Jemmy lehajolt, és néhány gyors mozdulattal elvágta Vokádé szíjait. Az indián felpattant, mint a rugó, és rávetette magát az egyik lókötőre. Nyakon ragadta, és áthajította a víz túlsó oldalára, ahol kése a fűben feküdt. Az ember nem is hitte volna, hogy ekkora ereje van. Ellen-sége után ugrani, mellére térdelni, baljával hajánál fogva felemelni s jobbjaival a skalpolókés után kapni - mindez egy pillanat műve volt.

- *Help! Help!*<sup>12</sup> Az istenért! - sikoltotta a fickó reszketve és sápadozva.

Vokádé már felemelte kését, hogy szívébe döfje. Villámló tekintete ellenségének rettegéstől eltorzult arcára esett - s keze, mely a kést szorongatta, lehanyatlott.

- Félsz? - kérdezte.

- Nagyon! Kegyelem!

- Mondd, hogy rühös kutya vagy!

- Igen, igen! Rühös kutya vagyok!

- Megajándékozlak az életeddel! Élj csak tovább szegyenben és gyalázatban. Egy indián bátran hal meg, zokszó nélkül, de te kegyelemért nyöszörögsz. Megütöttél, és ezért a skalpod engem illet meg. De nem állok bosszút - egy rühös kutya nem sérthet meg egy indiánt. Fuss el! Vokádé nem nyúl hozzád - undorodik tőled!

Utálkozva belerúgott. A fickó felugrott, és a következő pillanatban eltűnt.

Mindez villámgyorsan játszódott le; még az elbeszélése is tovább tartott, mint amennyi idő alatt megtörtént. Brake még a földön hevert, s közelében három cimborája, akit ugyancsak alaposan elagyabugyáltak. A többi jómadár elillant, s lovaik utánuk szaladtak. Csak a két pejko állt ott, fejüket a bokorból előpattant jövevényekhez dörzsölgetve.

A fiú körülbelül tizenhat éves lehetett, de termete és széles válla szinte meghazudtolta korát. Haja szőke volt, szeme világosszürke, arca napbarnított, de alapjában fehér. Kék vászonöltönyt viselt, fején semmit, övéből olyan kés kandikált elő, melynek nyele az indián faragóművészet ritka szép terméke volt. Kétszövű puskát tartott a kezében, akkora fegyvert, hogy súlya még az ő izmos kezét is lehúzta. Arca kipirult a verekedéstől, de olyan nyugodtan állt ott, mintha nem történt volna semmi különös. Nyilván megszokta már az ilyen össze-csapásokat.

---

<sup>12</sup> Segítség! Segítség!



Jóval idősebb társa is érdekes jelenség volt, csupasz képű, de barázdált homlokú, sovány, szinte vézna kis ember. Indián sarut viselt, bőrnadrágot, de hozzá csillogó rézgombokkal és vállpántokkal díszített, sötétkék színű, térdig érő szárnyas kabátot. Sok évvel azelőtt, amikor ez a társasági ruhadarab divatos volt, drága és erős posztóból készült, szinte elnyúlhatatlannak tartották, ám az idő vasfoga erősebbnek bizonyult. Most már bizony kopott volt, és ki is fehéredett a varratok körül, de ezeket a helyeket gondos kézzel és tintával jóformán eltüntették. Annyi bizonyos, hogy sem a könyökén, sem máshol lyukas nem volt, s egyetlen szakadást sem lehetett rajta felfedezni. Vadnyugaton gyakran találkozott az ember efféle - ahogy mondani szokták: jobb napokat látott - régi időkől származó ruhadarabokkal.

Nem is ez volt rajta a csodálatos, hanem a kalapja. Fején pazar női kalap díszelgett, melyen jókora, sárgára festett és aligha valódi strucctoll lengedezett. Ez az előkelő és valaha bizonyára drága divatremek sok évvel azelőtt egy gazdag hölgy ruhatárának dísz lehetett, valahol a keleti partvidék egy városában, de a sors szeszélyéből valahogy ide került, ide, Vadnyugatra. Mivel rendkívül széles karimája nap és eső ellen kitűnő védelmet nyújtott, jelenlegi tulajdonosa habozás nélkül megvásárolta egy vándorárustól, akinél meglátta. A strucctollas emberke nem hozott magával más fegyvert, csak a puskáját meg a kését. Még övet sem viselt, s ez a legbiztosabb jele annak, hogy amikor hazulról elindult, egyáltalában nem készült fel valami hosszabb útra.

Most fel és alá járkált a kis tisztáson (vagy akár így is mondhatnánk: a kis csatatéren), s lelehajolva, kezébe vett és megnézett néhány tárgyat, melyet a megvert ellenség megfutamodása hevében hátrahagyott, vagy ott felejtett. Amint így járkált, észre lehetett venni, hogy erősen sántikál. Bal lábával volt valami baj. Vokádé figyelt fel rá először: odalépett hozzá, kezét karjára tette és megkérdezte:

- Fehér testvérem talán az a vadász, akit a sápadtarcúak Bicegő Franknak neveznek?

A kis ember csodálkozva bólintott. Ekkor az indián a szőke ifjúra mutatott, és így folytatta a kérdezősködést:

- És ez a sápadtarcú Martin Baumann, a híres Mato Poka fia?

- Az vagyok - felelte a fiatalember.

Mato Poka a sziú és utah indiánok nyelvéből vett, összetett név, s azt jelenti: Medveölő.

- Akkor te vagy az, akit keresek - mondta az indián.

- Minket készülsz felkeresni? Vásárolni akarsz nálunk valamit? - kérdezte Martin. - Házunk nemcsak fogadó, hanem store is, ahol minden kapható, amire egy vadásznak szüksége lehet.

- Nem akarok vásárolni - mondta Vokádé. - Egy üzenetet kell átadnom neked, azért jöttem.

- Üzenetet? Kitől?

Az indián gyanakvó pillantással nézett körül, aztán így felelt:

- Ez nem a megfelelő hely. Ti a folyó mellett laktok, nem? Wigwamotok messze van innen?

- Egy óra alatt ott lehetünk.

- Akkor induljunk máris. Majd ha a tűzhelyetek mellett ülök, elmondom nektek azt, amit el kell mondanom. Gyerünk!

Átugrott a patakon, s lovához sietett, mely már kissé kipihente magát, legalábbis annyira, hogy egyórai utat kibírt. Vokádé felpattant rá, és szó nélkül elnyargalt; még hátra sem fordult, hogy megnézzé, vajon a többiek követik-e.

- Ez nem teketóriázik sokat - jegyezte meg a Bicegő.

- Mit vár tőle? - nevetett Davy. Talán beszédet mondjon, olyan hosszút, mint én vagyok? Egy indián mindig tudja, mit akar, és nem pazarolja a szót. Azt javasolom, késedelem nélkül nyargaljanak utána.

- És mi lesz önökkel?

- Mi is magukkal tartunk. Ha a házuk csakugyan olyan közel van, disznóság lenne, ha nem hívnának meg egy kis falatozásra. Semmi okom ezt feltételezni magukról. S ha vegyeskereskedésük van, könnyen lehet, hogy rajtunk is keresnek néhány dollárt.

- Olyan sok dollárjuk van? - kérdezte a Bicegő, s tamáskodva végignézett rajtuk. Pillantása elárulta, hogy nem tartja őket milliomosoknak.

- Majd kiderül, ha olyan árut látunk, amihez kedvünk szottyan - jelentette ki Davy.

- És a lóköttőkkel mi lesz? - kérdezte Martin. - Egyszerűen futni hagyjuk őket? Legalább a vezetőjüket akasszuk fel, ezt a fickót itt ni!

S cipője orrával Brake felé bökött.

- Nem érdemes a kezüket bepiszkítaniuk - felelte Davy.

- Olyan gyáva fickók, hogy még a kötelet is sajnálnám tőlük.

- Jól van, hagyjuk! - legyintett a Bicegő. - Induljunk hát oda, ahol önök az állataikat elrejtették.

- Hogyan? Már azt is tudja? - csodálkozott Davy.

- Természetesen. Zöldfülűek lennénk, ha nem tartottunk volna terepszemlét, mielőtt megmutattuk magunkat.

Felült az egyik visszaszerzett pejko hátára, ifjú kísérője pedig a másik pej lóra pattant fel. Mindketten egyenesen arra a helyre ügettek, ahol Jemmy és Davy a szürke lovat meg az öszvért a bokrok közt elrejtették. Pár lépésnyire ettől a helytől pányvázta ki Bicegő és Martin azokat a lovakat, amelyeken a lóköttőket üldözve idáig jutottak, s ezeket most kötőféken magukkal vitték. Most már sietve igyekeztek Vokádét utolérni. Egy idő múlva meg is pillantották, de az indián ifjú nem engedte, hogy közelebb kerüljenek hozzá. Előttük vágtatott, olyan magabiztosan, mintha jól ismerné az utat, s már sokszor járt volna itt.

Bicegő Frank nem tágitott Jemmy mellől - úgy látszik, a Köpcös megtetszett neki.

- Nem mondaná meg, kedves uram, mit keres a mi vidékünkön?

- Kissé körül akartunk nézni Montanában, ahol a vadban gazdag erdő bőséges zsákmányt ígér. Ott még találni vérbeli vadászokat, akik sportemberek, és nem mészárosok. Délen sok a koca-vadász. Lőni megtanultak, mégsem igazi vadászok, hisz nyakló nélkül mészárolják a bölényeket, többnyire csak azért, mert a bőrből erős szíjat lehet hasítani. Szégyen és gyalázat így gazdálkodni a természet ajándékaival.

- Teljesen igaza van. Azelőtt másképpen volt: az ember bátran szembeszállt a vaddal, s élete kockáztatásával szerezte meg a húst, amelyre szüksége volt, de csak annyit, és nem többet. Manapság a vadászat gyáva öldöklés, lesből puffantják le a gyanútlan vadakat, örülök, hogy végre két igazi vadászt láthatok - olyanokat, akik méltóak a hírnevükhöz.

- Honnan tudja, kik vagyunk?

- Vokádé megmondta a nevüket, amikor hallgatózva lapultunk a bokorban. Mikor jött át az öreg Európából?
- Több mint tíz éve. Szászországban születtem, Németország szívében.
- Nincs honvágya?
- Megszoktam már itt, de a szép Drezdát, a gyönyörű Elbát, Lipcsét meg a „Szász Svájc” csodás tájait nem lehet elfelejteni! Nem is akarom elfelejteni. Meg azt sem, amit otthon a gimnáziumban tanultam.
- Mi a szösz? Gimnáziumot járt?
- Igen, de sajnos, csak egy osztályt.
- Az is valami.
- Hát persze. Megtanultam főneveket deklamálni...<sup>13</sup>
- No, annak itt nem sok hasznát veszi - nevetett a Bicegő.

Elmondta, hogy ő is Németországból vándorolt ki, barátjával, Baumann-nal együtt. Aranyásók voltak, de az első szerencsés lelet után abbahagyták. Házat építettek, és boltot nyitottak az aranyásók számára. De a lelőhelyek kimerültek és elnéptelenedtek, az aranyásók továbbvonultak, máshová mentek szerencsét próbálni. Azóta a ház, a bolt és a söntés afféle fogadó, melyet vadászok és a Yellowstone folyó felé tartó utasok szoktak felkeresni.

- Ott élünk most négyen, Baumann a fiával, én és egy hűséges néger szolga, akit Bobnak hívunk.
- És Baumann felesége hol van? - kérdezte Jemmy.
- Nincs felesége - felelte a Bicegő elszomorodva. - Özvegyember.
- Otthon van most?

- Nem. Két héttel ezelőtt egy kis társaság állított be hozzánk. Gyémántcsiszolók voltak, s a Yellowstone felé igyekeztek, ahol újabban sok féldrágakövet leltek. Rengeteg töltényt, puskaport és élelmiszert vásároltak nálunk, aztán megkérték Baumannt, legyen a vezetőjük, és kísérje el őket a Yellowstone tájáig. Baumann jó pénzért elvállalta, velük ment, és még nem jött vissza.

- Csodaszép vidék az, de veszélyes - vélte Jemmy. - Uncle Sam<sup>14</sup> elhatározta, hogy nemzeti parkot létesít ott. De az indiánok erre nem adnak semmit. A Yellowstone a kígyó indiánok vadászterülete, és nem jó szemmel nézik a betolakodókat.

- A kígyó indiánoktól nem kell tartani - vitatta Bicegő Frank. - Elásták a csatabárdot.
- Úgy hallom, újabban megint kiásták. Ez az indián ifjú, aki előttünk lovagol, onnan jön. Rossz sejtelmeim vannak.
- Akkor siessünk! - kiáltott fel a Bicegő, és megsarkantyúzta lovát. Ám Vokádé, mihelyt észrevette, hogy közelednek hozzá, lova vékonyába nyomta mokasszinja sarkait, s megint

<sup>13</sup> A gimnázium akkoriban nyolc osztályból állt, és a tanulók a negyedik „elemi” után kerültek oda. Így hát Jemmy összevissza öt osztályt végzett. Nem csoda, hogy a latin főnevek ragozását (a deklinálást) szónoklásnak (deklamálásnak) mondja.

<sup>14</sup> Samu bácsi - az Egyesült Államokat szokták így megszemélyesíteni.

előnyre tett szert. A Bicegőnek, ha nem akart lóversenyt rendezni, bele kellett nyugodnia abba, hogy csak otthon beszélhet az indiánnal, előbb nem.

Ezalatt Martin, a Medveölő fia, Davy mellett lovagolt. Az égimeszelőt is fúrta a kíváncsiság, és kérdésekkel ostromolta a fiút, de Martin nagyon szűkszavúan válaszolt.

Végre a folyó újabb kanyarulatához érkeztek, s már messziről megpillantották a hatalmas fatörzsekből összerótt blokkházat. Egy magaslaton épült, jó nagy ház volt, valóságos erőd. A magaslat három oldala olyan meredek volt, hogy csak a negyedik oldalon lehetett megmászni. Ám itt kettős drótkerítés őrizte a feljáratot. A domb alatt kukoricaföldek terültek el, és egy külön tábla, melyen dohányt természetettek. A kukoricás mellett néhány ló legelészett. Martin arra mutatott, és megjegyezte:

- Innen lopták el a két pejkit, amikor nem voltunk otthon. De hol van Bob?

Két ujját a szájába dugta, és fülsiketítő füttyöt küldött a ház felé. A magas kukoricatövek közül gyapjas fekete fej emelkedett fel: a szélesen vigyorgó, duzzadt ajkak mögött olyan erős, fehér és hibátlan fogsor csillant meg, hogy akár egy jaguár is büszke lehetett volna rá, s csak ezután lépett elő a néger herkulesi alakja. Kezében vaskos, nehéz dorongot tartott, s vigyorgva jelentette:

- Bob itt elbújta és figyel. Ha gazfickók visszajön, Bob ezzel a doronggal fejüket bever.

Ezzel megpörgette a nehéz füttykőst, olyan könnyedén, mintha csak egy fűzfavessző lett volna.

Az indián ügyet sem vetett rá; lóháton elhaladt mellette, s a domb negyedik, járható oldalán felnyargalt a kettős drótsövényig; ott lova hátáról erős lendülettel átvetette magát az akadályon, aztán eltűnt a sövény mögött.

- Goromba fickó! - méltatlankodott a néger. - Elnyargalni Master Bob mellett, s annyit se mondja, hogy jó napot! Átugor a kerítés, és meg se vár, hogy Master Martin megenged neki a házba belépni. Master Bob megtanítani indiánt tisztességre.

Bob a „master” címet, mely a ház urát vagy fiatalabb gazdáját illette meg, önhatalmúlag ajándékozta magának, de ezen senki sem akadt fenn. Felszabadított rabszolga volt, tulajdonképpen a maga ura, de ragaszkodott a családhoz, s szeretettel csüggött minden tagján. Mófolyt bántotta, hogy az indián még köszöntésre se méltatta, amikor berontott a házba.

- Csak nem akarod megsérteni a vendégünket? - figyelmeztette Martin. - Egy pillanatra se felejtse el, hogy a barátunk és a vendégünk.

- Az más - mondta Bob engedékenyen. - Ha vörös ember Master Martinnak barát, akkor Bob is barát neki. Master Martin lovakat visszahoz? Lókötőket agyonüt?

- Nem, Bob, elszaladtak. Nyisd ki a kaput!

Bob a bejáráthoz sietett, és széttolta a sövénykapu két nehéz, vaskeretbe foglalt szárnyát, olyan könnyen, mintha papírból készültek volna. Ezután az érkezők kényelmesen belovagoltak az udvarra.

## HARMADIK FEJEZET

### A BLOKKHÁZBAN

A ház legnagyobb részét teremnek is beillő hatalmas szoba foglalta el. Amikor beléptek, az indián már ott ült a szoba közepén. Hogy lovával mi történt, fikarcnyit sem törődött vele. Az okos állat az érkezőket követve, a széthúzott vaskapun jött be az udvarra.

Martin és a Bicegő most üdvözölték csak vendégeiket; kezet fogtak velük, aztán hellyel kínálták őket. A terem három részből állt. Egyik vége a bolt, a tulajdonképpeni store volt, de polcain most kevés árut lehetett látni. Másik vége a „fogadó” volt, de ágyakat hiába kerestünk volna benne. Vendégeinek mégis fejedelmi kényelmet biztosított, mert az ágyakat egymásra terített pazar prémek helyettesítették, köztük a *grizzly* irhái. A grizzly vagy szürke medve Amerika legveszedelmesebb fenevada: olyan óriási, hogy ha két lábra áll, jó néhány fejjel magasabb egy jól megtermett embernél. Egy ilyen medve elejtését az indiánok a legnagyobb hőstettnek tekintik: még a sokkal jobb fegyverekkel felszerelt fehér vadász is lehetőleg kitér a szürke medve elől, s csak végszükség esetén bocsátkozik vele küzdelembe.

Középen volt az ivó, társalgó vagy nappali, székekkel és asztalokkal. Ez a bútorzat azonban többnyire cölöpökre szegezett ládafedelekből állt. A terem falait hadi- és vadásztrófeák díszítették. Az egyik sarokban hatalmas tűzhely terpeszkedett, fölötte a falon fapeckekre akasztott nagy darab füstölt húsok száradtak. Volt a házban néhány kisebb kamra és raktárhelyiség is, de azokkal most semmi dolgunk.

A nap már vége felé járt, s a nagy szoba félhomályba borult, hiszen még délben sem tudott behatolni valami sok világosság a hajókabinok ablakaira emlékeztető kerek nyílásokon; üveg nem volt rajtuk, s vaskos fatáblákkal torlaszolták el őket télvíz vagy veszély idején.

- Master Bob most tüzet rakja - jelentette ki a néger szolga.

Nagy köteg rőzsét hozott be, és punkja<sup>15</sup> segítségével néhány perc alatt fellobbantotta a lángokat a kandallóban. A punk a préri gyújtószerszáma. Tapló helyett korhadt fák odvaiból kikapart málladékot használnak hozzá.

A lángok megvilágították a sürgő-forgó néger óriási alakját. Ruhája olcsó, de erős kalikóból (kartonanyagból) készült, kalapot vagy sapkát sohasem viselt, s ennek különös oka volt. A derék Bob ugyanis nem volt mentes a hiúságtól, s restellte afrikai származását. Ennek egyik feltűnő ismertető jelét oly módon próbálta eltüntetni, hogy sűrű, gyapjas, göndör haját vastagon bekente szarvasfaggyúval, s rakoncátlan fürtjeit egyenként becsavarta. Az eredmény az volt, hogy hajfürtjei minden irányban elálltak, akár egy sündisznó sörtéi.

Eddig csak udvarias szavakat váltottak, s Bicegő Frank úgy gondolta, ideje már a tárgyra térni. Az indián ifjúhoz fordult, és angol nyelven ezt a felszólítást intézte hozzá:

- Vörös testvérem most már a mi házunkban ül, és nyugodtan beszélhet. Kíváncsian várjuk, hogy milyen üzenetet hozott nekünk.

Az indián fürkésző pillantása körbejárt a szobában. Még a mennyezetre is felnézett, aztán így szólt:

- Vokadé nem beszélhet, amíg meg nem ízlelte a békepipa füstjét.

---

<sup>15</sup> Punk (ejtsd: pank) - indián tűzcsiholó szerszám

Erre Martin, a Medveölő fia öblös indián kalumetet akasztott le a falról, és megtömte dohánnyal. Amikor mindnyájan ahhoz az asztalhoz telepedtek, ahol az indián ült, Martin felállt, rágyújtott a pipára, és hatszor megszívta, miközben szétfújta a füstöt előbb a mennyezet, majd a padló felé, végül a négy világtáj felé, s ünnepélyes hangon ennyit mondott:

- Vokádé a barátunk, s mi valamennyien a testvérei vagyunk. Kérjük, hogy szívja el velünk a békepipát, aztán adja át az üzenetet, amit hozott.

Ezzel Vokádé felé nyújtotta a pipát. Az indián a kezébe vette, maga is felállt, majd hatszor megszívta, és szétfújta a füstöt, ugyanúgy, mint Martin az imént.

- Vokádé ezeket a sápadtarcúakat és ezt a fekete embert sohasem látta azelőtt. De kimentették a fogságból, és házukba fogadták. Vokádé is testvérül fogadja őket. Barátaik az ő barátai, és ellenségeik az ő ellenségei. Uff!

Ez a szó az indiánok ajkán annyit jelent, hogy úgy van, ennél maradunk, úgy legyen. Megerősíti az elhangzottakat, különösen egy beszéd szüneteiben vagy a beszéd végén. De a csodálkozás kifejezésére is szolgál.

A hat szippantás után továbbadta a pipát. Miközben ez körbejárt, Vokádé visszaült a helyére, s megvárta, míg az utolsó jelenlevő, tehát Bob is a füst beszívásával és kifújásával meg nem pecsételte barátságukat. A fiatal indián az egész szertartás alatt úgy viselkedett, mint egy tapasztalt, idős törzsfőnök. Ebben sajátságos módon nagyon hasonlított Martinhoz, aki félíg-meddig gyermek volt, de most mélységes komolyságával jelezte, hogy átérzi a ceremónia jelentőségét, s apja távollétében a ház urának és vendéglátó házigazdának tekinti magát.

Amikor Bob visszatette a pipát a helyére, Vokádé rákezdt:

- Fehér testvéreim ismerik azt a sápadtarcút, akit a szíúk Nupaj Klamának<sup>16</sup> neveznek?

- Old Shatterhandre gondolsz? - kérdezte Hosszú Davy. - Látni még nem láttam, de már nagyon sokat hallottam felőle. Mit akarsz róla mondani?

- Szereti a vörös embert, noha sápadtarcú. Híres nyomkereső, és pompás céllövő. Golyója mindig célba talál, és csupasz öklével leüti legerősebb ellenfelét is. Ezért nevezik a sápadtarcúakat Old Shatterhandnek. De nem szeret vért ontani, és ellenségei életét megkíméli. Beéri azzal, hogy harcképtelenné teszi őket, s csak akkor öl, ha saját életét nem tudja másként megmenteni. Sok télel ezelőtt a hegyekben járt a Yellowstone folyó fölött, ahol az ogallalla szíúk megtámadták. De egy magas sziklán állt, és az ellenség golyói nem érték el. Ekkor a szikla pereméig lépett, és azt az ajánlatot tette, hogy megverekszik az ogallallák három főemberével, mégpedig fegyvertelenül, azok pedig megtarthatják tomahawkjukat. Ha győz, szabadon elvonulhat, ha legyőzik, holtan ott marad. A kihívást elfogadták, és a viadalban ököllel ölte meg három ellenfelét, köztük Csikka Patát<sup>17</sup>, a törzs legerősebb emberét. Nagy jajgatás kezdődött, és az ogallallák wigwamjai gyászba borultak. A gyász még most sem szűnt meg, s a sírás-rívás újra felhangzik nemsokára, a három agyonvert főnök halálának évfordulóján. Azóta éppen egy csákó<sup>18</sup> telt el, s a törzs legbátrabb harcosai útra keltek a Yellowstone felé, hogy a három halott sírja felett gyászdalokat énekeljenek. Jaj annak a sápadtarcúnak, aki útközben találkozik velük! Elhurcolják a sírhoz, ott cölöphöz kötözik, és válogatott kínzások közt hal meg, hogy lelke a három nagy halott szolgája legyen az örök vadászmezőkön.

---

<sup>16</sup> Nupaj Klama jelentése: „Ököl, mely pozdorjává zúz”

<sup>17</sup> Csikka Pata jelentése: „Pusztító tűz”

<sup>18</sup> Hét év

Elhallgatott, és hosszú szünet után tompa hangon hozzátette:

- Az ogallalla harcosok Medveölöt álmában meglepték, és barátaival együtt elfogták.

Martin felugrott helyéről, és hevesen felkiáltott:

- Bob, gyorsan nyergeld meg a lovakat! Te meg, Frank, csomagolj lőszert és útravaló élelmet. Én közben megolajozom a puskákat, és kiköszörülöm a késeket. Legkésőbb egy óra múlva indulunk a Yellowstone felé!

- Igazad van! - pattant fel Frank. - Sürgősen apád segítségére sietünk. Az ogallallák megkeserülnek ezt!

A néger is talpra szökkent, felkapta a dorongot, melyet az udvaron kezében szorongatott, és dühösen kijelentette:

- Master Bob is veletek menni! Bob agyonver gaz ogallallákat!

Ekkor az indián ifjú felemelte kezét, és így szólt:

- Fehér testvéreim talán szúnyogok, amelyek ide-oda röpködnek, és dühösen zúgnak-zümmögnek, ha feldühösítették őket? Vagy pedig férfiak, akik tudják, hogy előbb tanácskozni kell, csak aztán cselekedni? Vokádé még nem fejezte be, amit mondani akart.

- Apám élete veszélyben forog! Nekem ennyi elég! - kiáltott fel indultatosan Martin.

De Jemmy belátta, hogy az indiánnak van igaza, és így intette Martint:

- Nyugalom, fiatal barátom, ha célt akar érni. Siessünk, de csak módjával. Vokádé előbb mondja el, amit még mondani akar, aztán cselekszünk.

- Cselekszünk? Hát ön is velünk tart?

- Természetesen. Elszívtuk a kalumetet, tehát testvérek vagyunk, és jóban-rosszban összetartunk. Hosszú Davy és Köpcös Jemmy még sohasem hagyta cserben a barátait, ha segítségre szorultak. Hogy Montanába megyünk-e bölényt üzni, vagy a Yellowstone folyóhoz az ogallallákat móresre tanítani - nekünk aztán igazán mindegy. Egyik olyan szórakozás, mint a másik, nem igaz? De mindent a kellő rendben, máskülönben nekünk, öreg vadászoknak, semmi örömünk sem telik benne. Tehát üljetek vissza a helyetekre, és beszéljük meg a teendőket annak rendje és módja szerint. Nyugalom!

Olyan határozottan beszélt, hogy mindnyájan engedelmeskedtek neki. Amikor a csend helyreállt, az indián így folytatta:

- Vokádét a ponka sziúk nevelték fel, akik a sápadtarcúak barátai. Csak később kényszerítették arra, hogy ogallalla legyen. Azóta leste az alkalmat, hogy megszabaduljon tőlük. Most neki is el kellett indulnia a Yellowstone folyóhoz, az ogallalla harcosokkal együtt. Ott volt, amikor Medveölöt és társait hajnali álmukban megrohanták és elhurcolták. De innen kezdve kénytelenek voltak lassan és óvatosan nyargalni, mert a hegyek közt halálos ellenségeik élnek, a sosónok. Vokádét felderítőnek küldték ki, hogy a sosónok wigwamjait kikémlelje. De nem ezt tette, hanem lóhalálában kelet felé vágatott, hogy a Medveölő fiának megvigye a hírt; apja fogságba esett!

- Nagyon szép volt tőled, soha nem felejttem el! - mondta Martin. - Vajon apám is tud erről?

- Vokádé megmondta neki, és útbaigazítást kért tőle. Vokádé titokban beszélt vele, az ogallallák közül senki sem vette észre.

- És apám pontos utasítást küldött nekem általad?

- Nem. Csak azt üzenete, hogy többedmagával az ogallallák fogságába esett. Fiatal testvérem már tudni fogja, mit kell tennie.

- Hogyne tudnám! Haladéktalanul útra kelek és kiszabadítom!

Megint fel akart ugrani, de Jemmy megragadta a karját, és visszatartotta.

- *Stop, my boy!*<sup>19</sup> Még nem tudtunk meg mindent. Vokádé majd pontosan leírja nekünk a helyet, ahol apádat megrohanták.

- Annál a víznél, amelyet a sápadtarcúak Powder folyónak neveznek - felelte az indián. - Ennek a folyónak négy ága van. Medveölöt a keleti ágnál támadták meg.

- Helyes. Most már legalább tudjuk, hogy a Camp MacKinneyn túl és a Murphy-féle ranchtól délre történt. Ez a vidék nem egészen ismeretlen előttem - mondta Jemmy. - S onnan az ogallallák melyik irányban mentek tovább?

- A hegység felé nyargaltak, amelyet a fehérek Big Horn néven emlegetnek.

- Ó! Vagyis a Devil's Head<sup>20</sup> felé! - kiáltott fel Jemmy, s arca elkomorult.

- Igen - bólintott az indián. - De útközben megtudtuk, hogy ellenséges sosónok közelednek, és Vokádét felderítésre küldték. Hogy az ogallallák letáboroztak-e ott, vagy továbbvonultak, Vokádé nem tudhatja.

- Nem baj. Arra való a szemünk, hogy nyitva tartsuk - vélte Jemmy. - Mikor történt a rajtaütés?

- Azóta négy nap telt el.

- Elég sok! És mikor lesz a nagy halottas ünnepség?

- Telihold idején. Ugyanazon a napon, amikor a három ogallalla főnök viadalban elesett.

Jemmy gondolatban gyors számvetést végzett, aztán így szólt:

- Ha így áll a dolog, elég időnk lesz ahhoz, hogy utolérjük őket. Holdtőlétig még tizenkét nap. De milyen erős az ogallalla csapat?

- Amikor elváltam tőlük, ötször tíz harcost számláltam és még hatot.

- Vagyis ötvenhat ember. És a foglyok száma?

- A Medveölővel együtt hat.

- Jól van. Most már tudjuk a legfontosabb dolgokat. Neked mi a terved, Martin?

A fiatalember felállt, és jobb kezét esküre emelte.

- Megfogadom, hogy mindent elkövetek édesapám kiszabadítására, még ha az életembe kerül is. Ha kell, egymagam támadom meg az ogallallákat!

- Ugyan mi jut eszedbe! - mondta a Bicegő. - Természetesen én is veled megyek, és a legrosszabb esetben is ketten leszünk.

- Ketten? Hárman! - kiáltott fel a néger. - Master Bob sem itt marad! Harcolja, hogy gazdát megment!

---

<sup>19</sup> Megállj, fiam! (ejtsd: sztop máj boj)

<sup>20</sup> Devil's Head (ejtsd: devilz hed) - Ördögfej



- S rólam megfeledkeztek? - mondta Jemmy. - Én is veletek tartok. Nincs szebb kaland, mint egy foglyot kiszabadítani! Jössz te is, Davy?

- Hogy kérdezhetsz ilyen hülyeséget?! - méltatlankodott Davy, hosszú karját a magasba emelve. Most igazán olyan volt, mint egy égimeszelő.

- Szóval jössz?

- Nem... itt maradok kávét darálni... vagy megfoltozom a cipőmet, míg ti az ogallallákkal harcoltok! - felelte Davy duzzogva.

- Jól van, öreg cimbora, nem kérdeztem komolyan - csitítgatta Jemmy. - És Vokádé testvé-  
rünknek mik a tervei?

Az indián habozás nélkül válaszolt:

- Vokádé mandán, vagy egy kicsit ponka sziú, de semmi esetre sem ogallalla. Ha fehér testvérei puskát adnak a kezébe, s megajándékozzák puskaporral és ólommal, velük megy harcolni vagy meghalni.

- Derék fiú vagy! - mondta a Bicegő. - Kapsz puskát és mindent, ami kell, még lovat is az elcsigázott lovad helyett. Mikor indulunk?

- Tüstént! - kiáltott fel Martin.

- Lassan a testtel, kis öcsém! - intette Jemmy. - Én sem vagyok barátja a halogatásnak, de előbb még gondoskodni kell egyről-másról. Mi lesz a házzal? Csak úgy itt hagyod őrizetlenül?

- Bánom is én a házat! - felelte Martin türelmetlenül.

- De azért mégsem lenne inyre, ha távollétedben kifosztanák!

- Azon könnyen segíthetünk - mondta Martin.

Csákánykapát vett elő, és felcsákányozta vele a szoba döngölt agyagpadlóját. Hamarosan felszínre került egy rejtett csapóajtó s alatta a nem túlságosan mély, de elég nagy pince, ahol minden értéket biztonságba lehetett helyezni. Ha azután a csapóajtót lehajtották, és az agyagpadlót újra ledöngölték, az ördögnek sem jutott volna eszébe a szoba közepén pincelejáratot keresni.

Az emberek gyorsan munkához láttak. Elsősorban a drága prémeket vitték le a pincerejtektebe. Volt köztük egy, melynek nagysága és szépsége különösen feltűnt. Jemmy kezébe vette és megcsodálta, de Martin szinte udvariatlanul kirántotta a kezéből, és ledobta a pincébe.

- Látni sem szeretem - mondta komoran.

- Miért? - kérdezte Jemmy.

- Életem legborzalmasabb óráira emlékeztet - felelte a fiú.

- Úgy beszélsz, mint egy öreg ember, aki sok régi élményre tekinthet vissza. Miféle élményeid lehetnek neked a te korodban?

- Azt hiszed, a Medveölő fia elkényeztetett gyerek! - kiáltott fel Martin indulatosan. - És mit szólnál ahhoz, ha megtudnád, hogy már hatéves koromban egy szürke medvével viaskodtam életre-halálra? Azzal a hatalmas grizzlyvel, amelyiknek a bundáját az imént megcsodáltad!

- Hatéves korodban? - hüledezett Jemmy. - Sok mindent láttam már itt nyugaton. Gyerekeket és asszonyokat, akik úgy értenek a puskához, mint a meglett férfiak. De egy gyereket, aki medvével száll szembe, méghozzá grizzlyvel? Ne lódíts, kisapám!

- Jól van, hagyjuk ezt - legyintett Martin kedvetlenül.

- Nem, nem! - szólt közbe Hosszú Davy. - Most már mondd el, ha elkezdted. Hogy is volt azzal a medvével? Hol történt, hogy történt?

Martin nagyot sóhajtott, mint akire nehéz feladat vár, aztán nekifohászkodott az elbeszélésnek:

- Akkor még Coloradóban laktunk, messze minden teleptől, a hegyvidék mélyén, egy fatörzsből ácsolt kunyhóban. Drága anyám még élt. Apám elment az erdőbe vadászni, hogy a család számára húsról gondoskodjék. Anyám kiment a kunyhó elé fát hasogatni. Tél volt, olyan hideg tél, amilyen csak a hegyek közt lehet. Egyedül voltam a szobában, egy kissé különös munkába mélyedve. Az asztalon álltam, háttal az ajtónak, nagy faragókéssel a kezemben, és egy szép, díszes M betűt igyekeztem a mestergerendába vésni - nevem kezdőbetűjét. Apámat akartam meglepni vele, azt hittem, nagy örömet szerzek neki. Nemrég múltam hatéves, de már ismertem a betűket, és nagyon szépen le tudtam rajzolni őket. Egyszerre csak hallom, hogy nagy robajjal belökik az ajtót. Azt hittem, anyám jött be fával megrakodva.

- Nem ő volt? - kérdezte Jemmy kíváncsian.

- Válasz helyett mély dörmögést hallottam - folytatta Martin. - Hátrafordultam. Kora reggel volt, de kint ragyogott a hó, odabenn meg lobogott a tűz a kemencében, s jól megvilágította a szobát. Az ajtó felé néztem, s megdermedtem rémületemben. Sikoltani akartam, de torkom elszorult, egy hang sem jött ki rajta. A belökött ajtóban egy óriási szürke medve állt. Egy percig rám meredt, aztán egy lépést tett felém. Ezzel az egyetlen lépéssel már olyan közel jutott hozzám, hogy szaga megcsapta az orromat, és éreztem szörnyű lélegzetét. Szerencsére bénultságom felengedett. Fogaim közé kaptam a kést, két kezemmel megragadtam a szoba egyik falától a másikig érő mestergerendát, és felhúzódkodtam rá. A szobának nem volt más mennyezete, csak a csúcsívben összeérő tető. Közte és a mestergerenda közt éppen annyi hely volt, hogy kuporogva elértem rajta.

- Szörnyűség! - mondta Jemmy elborzadva.

- Most már a hangom is megjött, és segítségért kiabáltam, de hiába. Csodálkoztam, hogy anyám nem hallja meg a kiáltásomat, hiszen az ajtó nyitva volt, s éreztem, hogy hideg levegő áramlik be a szobába. A medve az asztalhoz lépett, és egész nagyságában felegyenesedett, hogy lerántson a gerendáról. Láttam, hogy elülső mancsával majdnem vagy éppen elérhet. Bal kezemmel megfogózkodtam, és a nagy kést jobb kezembe szorítva, a felém közeledő medvemancsba döftem.

- Aztán? - kérdezte Jemmy és Davy egyszerre.

- Nem akarom a küzdelmet részletesen leírni, vagy rettegő kínlódásomat ecsetelni. Magam sem tudom, meddig kuporogtam ott, döfködve, védekezve. Ilyen helyzetben öt perc egy örökkévalóságnak rémlik. De hallottam a medve dühös morgását és időnként ordítását is, amint újra meg újra megsebeztem. Végül egy másféle, boldogító hang ütötte meg a fületem - kutyaugatás! Apám hajnalban kutyánkat magával vitte, és most érkeztek haza! De a kutyának furcsa hangja volt, mintha üvöltött, jajveszékelt volna! Aztán berohant a szobába, és tétovázás nélkül rávetette magát az óriási fenevadra. Nagyon erős kutya volt, hűsége pedig minden próbát megállt. Tüstént a medve torkának ugrott, hogy átharapja. De a grizzly játszva lerázta magáról, s hatalmas mancsaival fél perc alatt széttépte, szétmarcangolta. Utána a feldühösített vadállat megint felém fordult.

- És apád? - kérdezte Davy, aki ugyanolyan feszült figyelemmel hallgatta, mint a többiek.

- A medve háttal az ajtónak éppen lábujjhegyre ágaskodott, s már-már elérte a gerendát, amikor apám megjelent a küszöbön. Arca sápadt volt, mint a halál. Apám, segíts! - sikoltottam, késemmel újra a medve mancsa felé csapkodva. Apám nem felelt. Vállához emelte töltött puskáját, s vártam, hogy eldördüljön a lövés. De nem lőtt. Sóhajtvá leengedte a puskát. Olyan izgatott volt, hogy keze remegett, s félt, hátha még engem talál el a grizzly helyett. Eldobta a puskát, és bowie-kését rántotta elő övéből, azzal ugrott neki a fenevadnak. Bal kezével megragadta bundáját, és jobbjaival hátulról beledöfött, pontosan a megfelelő két borda közé. Markolatig mélyesztette belé a kést, aztán villámgyorsan hátraugrott, nehogy a fenevad végtusájában mancsai közé kaphassa. Az óriási állat néhány pillanatig mozdulatlanul állt, hátborzongató hangon nyögött és hörgött, aztán elülső mancsaival a levegőbe markolt és összerogyott. Vége volt. Mint később kiderült, apám kése pontosan a szívébe hatolt.

- Hála istennek! - sóhajtott fel Jemmy, s mély lélegzetet vett. - A derék apa az utolsó pillanatban mentette meg fia életét! No és az édesanyja, fiatalúr?

- Istenem... őt... szegény jó anyámat... őt már soha többé nem láttam... - mondta halkan Martin, s ökle gyors mozdulatával két könnycseppet törölt ki a szeméből.

- Hogyan? Hát mi történt?

- Apám reszkető kézzel leemelt a gerendáról, és a szívéhez szorított. Ekkor néztem csak meg igazán, egészen közeliről. Ez nem is az ő arca volt - ilyen arcot még soha életemben nem láttam. Fakó volt, hamuszürke, kemény és merev, mint a kő. Apám! - kiáltottam újra, és erre ő is felkiáltott. Nem szólt hozzám, csak feljajdult, letett a földre, aztán leroskadt a padra, és arcát két kezébe temette. Simogattam, becézgettem, a haját cibáltam, nem válaszolt. De amikor végre ki akartam szaladni a konyhá elé, hogy anyámat megkeressem, megragadta karomat, és úgy megszorította, hogy felsikoltottam fájdalommban. „Itt maradsz!” - szólt rám apám olyan hangon, hogy nem mertem parancsával szembeszegülni.

Jemmy, Davy és a fiatal indián már sejtették, mi történt, és nem merték kérdésekkel faggatni. Martin a levegőbe nézett, és furcsa, kongó hangon folytatta:

- Sokáig, nagyon sokáig ültünk ott szótlánul, amíg a tűz le nem égett, és ki nem aludt. Akkor apám felállt, s kiment a szobából, de engem megint szigorúan visszaparancsolt, sőt rám zárta az ajtót. A konyhánk mögé ment, és mintha a fagyott földet csákányozta volna. Két gerenda közt volt egy pont, ahol egy kis résen ki lehetett lesni. Lekapartam a mohát, mely a rést belepte, és kinéztem. Apám egy mély gödröt ásott - anyám holttestének! A medve, mielőtt berontott az ajtón, őt támadta meg: hatalmas mancsának egyetlen csapásával leterítette s szétszaggatta. Még sikoltani sem volt ideje. Apám a konyhá mögött temette el. Aztán bejött a szobába, és rajtakapott, amint leselkedem. De nem láttam pontosan, mit csinált, csak később tudtam meg.

- Rettenetes! - mondta Jemmy, és mélyen lehajtottá fejét.

- Még elmondani és meghallgatni is az, hát még átélni! - felelte Martin. - Apám ágynak esett. Sokáig nagyon beteg volt, félrebeszél. Legközelebbi szomszédunk - az is vagy tízmérföldnyire lakott tőlünk - ájtott hozzánk, és ápolta, rólam is gondoskodott. Apám végül felépült, aztán örökre búcsút mondott annak a vidéknek. Így lett belőle medveölő. Medvére vadászni, medvét felkutatni és elejteni: ez lett élete nagy szenvedélye. Ha meghallja, hogy valahol egy medve kószál, nem nyugszik, amíg golyót nem röpít a busa fejébe! Vagy ha nem megy másképp, hát késsel végez vele. Én pedig, ha lehet, vele tartok. Én is megbosszultam már néhányszor szegény anyámat. Eleinte torkomban vert a szívem, és a kezem is remegett, amikor puskám csövét medvére szegeztem, de ma már - ne nevessek ki, kérlek, s ne mondjátok megint, hogy lóditok - nem ismerem a félelmet.

Jemmy a szőke fiú vállára tette kezét, és megindultságtól egészen megváltozott hangon mondta:

- Derék fiú vagy, Martin! Még csak pár órája ismerlek, de úgy érzem, mintha kiskorod óta szívembe zártalak volna. Kérlek, tekints régi jó barátodnak!

## NEGYESEDIK FEJEZET

### OLD SHATTERHAND

Öt nappal később kis lovascsapat nyargalt a prérin. Késő délután volt. A hat lovas a Powder folyó forrásait már háta mögött hagyta, és most a Big Horn-hegység felé igyekezett.

A Missouritól a Sziklás-hegységig elnyúló terület az Egyesült Államok legbarátságtalanabb tájai közé tartozik. Szinte egyetlen óriási prériből áll, ahol a vadász napokig lovagolhat anélkül, hogy fára, bokorra, vagy ami még fontosabb lenne: forrásvízre bukkanna. A terep nyugat felé lassan emelkedik; előbb szelíd magaslatokat, majd egyre meredekebb dombokat alkot, de fának, erdőnek semmi nyoma.

Ám ha észak felé vesszük utunkat, jobban járunk. Eljutunk a Cheyenne és a Powder folyó forrásvidékére. A fű szemlátomást kövérebb, bokrok tünedeznek fel, majd egész kis ligetek. Végül a lovas százesztendő faóriások árnyékában folytathatja útját.

Ez már több nagy indián törzs vadászterülete - a sosónok vagy kígyó indiánok vadásznak itt, a sziúk, a cheyenne és arapaho törzsek. Minden törzs altörzsekre oszlik, s mindegyik terjeszkedni próbál, nem tud szomszédaival megférni. Ez az ősi indián átok, amely csak a fehéreknek használ. Itt a béke csak rövid pihenő két hadjárat között: alighogy elásták a csatabárdot, máris kiássák újra. S ahol nemcsak a vadászterületek, de a legelő határai is vitásak, a sok ellentétes érdek sűrű összecsapásokhoz vezet - vége a nyugalomnak és az életbiztonságnak. A sosónok ősidők óta gyűlölik a sziúkat, s a Dakotából a Yellowstone folyó és a Big Horn-hegység felé húzódó ösvényeket mindig sok vér áztatta, többnyire indiánok, de gyakran fehér emberek vére.

Hosszú Davy és Köpcös Jemmy nagyon jól tudta ezt, s gondosan ügyeltek, hogy semmiféle indiánnal ne találkozzanak, bármilyen törzshöz tartozzék is. Vokádét küldték ki előrsnek, hiszen egyszer már megtette ugyanezt az utat, csak ellenkező irányban. Most már puskával volt felszerelve, s övén több zacskó fityegett, mindazokkal a holmikkal, amelyekre a préri vándorainak hosszabb úton szükségük lehet. Jemmy a régi szürkén ül, Davy meg a régi öszvérén: a csökönyös állat minden negyedórán megpróbálta Davyt hátáról ledobni, sohasem tanult meg, hogy ez mindig csak hiábavaló kísérlet marad. Hisz Davynek csak a lábát kellett kinyújtania, hogy a földön megvesse, s akkor aztán ágaskodhatott az öszvér, nem tudta ledobni.

Bicegő kitűnő lovasnak bizonyult. De ebben a tekintetben Martin túltett valamennyiükön, öröm volt nézni, milyen szépen és biztosan ül a nyeregben. Mintha csak összenőtt volna a lovával. Erősen előrehajolt, abban a testtartásban, mely a ló terhét megkönnyíti, a lovasnak pedig lehetővé teszi, hogy a leghosszabb út fáradalmait is kibírja. Most bőrruhát viselt; ez és egész felszerelése kifogástalan volt. Egészségtől kicsattanó arca és világosszürke szeme nagy akaratere és elszántságra vallott; az ember érezte, hogy ez a fiú, bár félig még gyermek, baj esetén komoly, megbízható felnőttnek számít.

A lovasok közt - mi tagadás - egy komikus figura is akadt. Bob nyargalását nem lehetett nevetés nélkül nézni. Hiába, a lovaglás sohasem tartozott hobbyjai közé. Sok baja volt a lovával, de annak is övele. Lehetetlen testtartása miatt képtelen volt tíz percig szilárdan ülni a helyén. Előbb lova nyakára feküdt, de minden lépésnél kissé hátracsúszott, s hamarosan az a veszély fenyegette, hogy hátul a földre pottyan. Erre megint előretornázta magát, s a csúszkálás kezdődött előlről. Nyereg helyett összehajtogatott takarót kötött lova hátára, mert korábbi

próbálkozásaiából tudta, hogy nem bír a nyeregben megmaradni. Ha csak valamicskével gyorsabb volt a tempó, máris azon vette észre magát, hogy nem a nyeregben, hanem a nyereg mögött ül. Két lába elállt, annyira messze tartotta a lótól, hiába magyarázták neki, hogy térdeivel is szorítsa.

- Szorítani? Miért? - mondogatta. - Szegény ló szegény Bobnak semmit se vétette!

A kis csapat most egy teknőszerű, de kerek lapályhoz érkezett, melynek átmérője vagy hat mérföld<sup>21</sup> lehetett. Ezt a teknőt három oldalról alig valamivel magasabb terep határolta, de negyedik oldala erősen emelkedő, erdős, dombos tájban folytatódott. A lapály természetes vízgyűjtő medence volt valaha. A talajt finom homok borította, a lovak lába mélyen belesüppedt. A gyér fűvet a terméketlen prérre jellemző fekete üröm váltotta fel, melyet a ló sem legel le.

- Ismerem ezt a helyet - mondta Davy. - Vér-tónak hívják, mert egyszer a sosónok egész seregét mészárolták itt le.

Vokádé tétovázás nélkül belelovagolt a legmélyebb homokba, hogy minél előbb eljusson a már említett erdős magaslatra. Különösebb veszély nem fenyegette, hiszen a teljesen nyílt terepen akár egyetlen ellenséges lovast vagy gyalogost is messziről észre lehetett venni.

Talán fél óra hosszat poroszkáltak az erdő irányában, amikor Vokádé hirtelen megállította lovát.

- Uff! - kiáltotta csodálkozva.

- No, mi van? - kérdezte Jemmy.

- *Shi-shi!* - kiáltott hátra Vokádé.

Ez a szó a mandánok nyelvén annyit tesz, mint „láb”, de lábnyomot is jelent.

- Lábnyom? - érdeklődött a Köpcös. - Emberi vagy állati?

Az indián néhány pillanatig hallgatott.

- Vokádé nem tudja - mondta végre. - Fehér testvérem talán idejönne és megnézné.

- Jóságos ég! - álmélkodott Jemmy. - Egy indián, aki nem tudja biztosan, hogy a nyom, amit lát, embertől vagy állattól származik-e! Furcsa nyom lehet, annyi bizonyos. Nézzük meg közelebbről. De szálljatok csak le, nehogy a nyomokat felismerhetetlenné tapossátok.

- Ezt nem lehet széttaposni - vélte az indián. - Olyan hosszú és széles, hogy elüt minden más nyomtól. Dél felől jött, és észak felé tart.

A lovasok leszálltak, hogy a rejtélyes nyomot megvizsgálják.

Amíg oda nem értek, a fejüket csóválták. Egy állat nyomát egy emberétől megkülönböztetni - ennyit még egy hároméves indián gyerek is tud! S hogy Vokádé nem képes rá, szinte hihetetlennek tűnt. Ám Jemmy is, amikor lehajolt, és alaposan szemügyre vette a lábnyomot, zavarba esett. Fejét csóválta, jobbra nézett, ahonnan a nyomok jöttek, aztán balra, ahova mentek, majd újra megrázta a fejét, s végül csak ennyit mondott:

- Mit szólna ehhez, Davy? Mert én nem tudom, mit gondoljak. Világéletemben nem láttam ilyen csudát.

Most Davy vágott töprengő arcot. Megvakarta a jobb fülét, majd a balt, végül torkát köszörülte, és köpött egyet-kettőt.

---

<sup>21</sup> Itt angol mérföldről van szó, mely kerekítve 1600 méter. A tengeri mérföld hosszabb

- Nem értem - hebegte.

- És ön, Mr. Frank?

A Bicegő kétszer is a nyomok fölé hajolt, aztán kijelentette:

- Ezeken a nyomokon az ördög se tudna eligazodni.

- Ez az! - mondta Jemmy. - Csak egyet állíthatunk bizonyossággal: azt, hogy nemrég egy élőlény járt erre. De miféle istenteremténye? Hány lába volt?

- Négy - felelték az indiánon kívül mindannyian.

- Igen, tisztán kivehető... de azt is mondjátok meg, miféle négylábú lehetett.

- Szarvas semmiképpen - jelentette ki Frank.

- A vak is látja - bólintott Jemmy. - Nincs szarvas, amelynek ekkora lábnyoma volna.

- Talán medve? - szólt Davy tűnődve.

- Medve, persze, medve már inkább. A medve jó nagy nyomokat tapos. De ezek nem egy talpas nyomai. Ez a nyom szabályos, egészen kerek, és átmérője arasznyi. Elöl nem mélyebb, hátul nem elmosódott, körös-körül egyforma, mintha bélyegzővel nyomták volna a földbe. És ennek az állatnak nincsenek ujjai és karmai, hanem patái.

- Tehát ló? - kérdezte Frank tétovázva.

- Hm... - dünnyögött Jemmy. - Ló sem lehet. Hol vannak a patkó körvonalai? Ha meg patkolatlan ló Volt, azt is fel lehetne ismerni. A nyomok legfeljebb két órával ezelőtt keletkeztek, ilyen rövid idő alatt nem mosódhattak el. És ami a legfőbb, hol van egy ló, amelynek arasznyi patája lenne? Ha Ázsiában vagy Afrikában lennénk, nem pedig ezen a kedves szavannán, azt mondanám, vén elefánt ballagott erre.

- Igen, pontosan olyan - nevetett Hosszú Davy.

- Mit beszélsz?! - förmedt rá Jemmy. - Soha életemben nem láttál még elefántot!

- Dehogynem: kettőt is! Az egyiket a Barnumnál<sup>22</sup> Philadelphiában, a másik meg itt áll előttem, és Jim névre hallgat.

- Eredj a buta vicceiddel! Ugyanolyan joggal azt mondhatnám, hogy tevenyomok, és te tapostad őket, te szerencsétlen!

- Tehát? - kérdezte Davy élesen.

- Tehát nem tudom! - felelte Jemmy még élesebb hangon.

- *Maho akono!* - szólalt meg most Vokádé.

- A Préri Szelleme? - kérdezte Jemmy. - Úgy gondolod?

- Nem lehet más. Sem állat, sem ember, tehát szellem.

- Nem hinném, hogy a szellem ilyen nagy lábon élne - jegyezte meg Jemmy.

- Fehér testvérem rosszul teszi, ha csúfolódik. A Préri Szelleme olyan alakot ölthet, amilyen éppen tetszik neki. Folytassuk utunkat, mintha semmit sem láttunk volna.

- Azt már nem! - jelentette ki határozottan Jemmy. - Tudni akarom, hogy állunk a nyomokkal. Ezt a rejtélyt fel kell deríteni.

---

<sup>22</sup> Híres amerikai cirkusztulajdonos (1810-1891)

- Testvérem vesztébe rohan. A szellem nem tűri, hogy kémkedjenek utána.
  - Őrütség! Ha később elmesélem valahol, kinevetnek. Minden valamire való westerner<sup>23</sup> becsület dolgának tekintené, hogy egy rejtélyes nyomot ne hagyjon felderítetlenül. Tovább követem ezeket a nyomokat!
  - Nincs időnk ilyen nagy kerülőre.
  - Nem is kívánom tőletek. Alkonyatig négy óra van hátra. Akkor le kell táboroznotok valahol. Testvérem nem ismer egy alkalmas helyet az éjszakázásra?
  - De igen. Ha egyenesen a hegyek felé nyargalunk, egy szurdokhoz érünk, ahol a hegy kettéválk. Ha egy órát haladunk a szurdokban, bal kéz felé oldalszurdokra bukkanunk. Ott bátran tüzet rakhatunk, mert a fák és sziklafalak eltakarják a tüzet. És egy kis forrás is van a közelben. Ott fogunk lepihenni.
  - Nagyszerű! Ezt a helyet gyerekjáték megtalálni. Nyargaljatok tehát tovább. Én követem a titokzatos nyomokat, s a táborhelyen újra találkozunk.
  - Hallgasson rám, fehér testvérem, s álljon el a tervétől.
  - Ugyan kérem! - szólt bele Hosszú Davy. - Jemmy barátomnak igaza van. Végére járunk ezeknek a csodás nyomoknak. Azt mondják, valamikor réges-régen akkora állatok éltek itt a földön, hogy mellettük a bölény nem nagyobb, mint egy szúnyog a gőzhajóhoz képest! Hogy is hívták ezeket... pammut vagy micsoda!
  - Mammut, te hólyag! - helyesbítette Jemmy.
  - Hátha egy ilyen mammut járt itt? Megnézzük! Gyere, Jemmy!
  - Téged ki hívott? Nem, barátom, te csak maradj a főcsapatnál. Itt mi ketten képviseljük a vadnyugati tapasztalatokat. Egyszerre nem mehetünk el mind a ketten. Egyikünknek a tisztelt társasággal kell tartania.
  - Igaza van, Jemmy úr! - helyeselt Martin. - Majd én megyek önnel Davy úr helyett.
  - Jönnél szívesen, mi? - felelte Jemmy. - Nem csodálom. A te korodban én is kapva kaptam minden kaland után. Csakhogy ez a nyomkövetés nem egészen veszélytelen, és én megfogadtam magamban, hogy épen és sértetlenül adlak át édesapádnak, akit szintén épen és sértetlenül remélek megtalálni.
  - No és engem is elutasítana? - kérdezte a Bicegő.
  - Nem, kedves Frank uram, önt a legnagyobb örömmel magammal viszem. Hát ebben maradunk. A többiek továbbnyargalnak, mi ketten meg elkanyarodunk jobb kéz felé.
- Így is történt. A társaság folytatta megszakított útját, Jemmy és Frank meg követte a nyomokat észak felé. Mivel kettejükre nagy kerülő út várt, vágta be kezdtek, és már néhány perc múlva elveszítették társaikat szemük elől. A nyomok később irányt változtatva nyugat felé fordultak, így aztán Frank és Jemmy most már barátaikkal párhuzamosan nyargaltak ugyanabban az irányban, mint ők, csak jó egyórányi távolságra tőlük.
- Egy darabig hallgattak. Jemmy csontos szürkéje gyorsan dobta előre hosszú lábait, s Frank lova csak üggyel-bajjal tudott vele a mély homokban lépést tartani. Amikor Jemmy végül lassított, Frank megtörölte verítékező homlokát, és megjegyezte:

---

<sup>23</sup> Vadnyugati vadász



- Átkozott terep! Ha a lovam megbotlik, és kitöri a lábát, nem tudom, hogyan jutok tovább. Mert a gyaloglás már nagyon nehezemre esik. Amióta átlótték a lábamat...

- Átlótték? - kérdezte nagy érdeklődéssel Jemmy. - Én meg azt hittem, születési hiba.

Frank szemrehányó pillantást vetett rá.

- Ugyan, mit képzelsz! Amikor kijöttem az Államokba, minden tagom ép volt. Bénaságomat a gaz sziúknak köszönhetem.

- Igazán? Mesélje el, hogy történt!

- Ez még akkor volt, amikor Baumann barátommal szatócsboltot nyitottunk az aranyások telepén. Minden jól ment addig az istenverte napig, illetve éjszakáig, amelyet sohasem fogok elfelejteni. Baumann még reggel elindult a Fort Randolphba bevásárolni, hogy készleteinket kiegészítse, s Bobot is magával vitte. Egyedül maradtam a házban. Éjfél tájban zörgettek az ajtón. Odaugrottam, és belülről megkérdeztem, ki az, és mit kíván. Nem akarom a történetet hosszúra nyújtani. Elég annyi, hogy öt indián állt odakünn, és puskaport szerettek volna vásárolni prémek ellenében. „Mi az isten csudájába jöttök ilyen későn?” - kérdeztem. Azt felelték, hogy nagyon messziről jöttek, és ha a cserét nyélbe ütötték, máris fordulnak vissza, akkor talán holnap estére wigwamjaikban lesznek.

- Beeresztette őket?

- Be. Nem tudnám megmondani, miért. Jószívúságból-e vagy inkább kapzsiságból, mert az üzlet, az üzlet még éjfélkor is.

- Könnyelműség!

- Hát igen. Sohasem tudtam, mi a félelem. De mielőtt ajtót nyitottam volna nekik, kikötöttem, hogy fegyvereiket mindnyájan hagyják odakünn, s ebbe készséggel beleegyeztek. Az igazság kedvéért meg kell mondanom, hogy a megállapodást nem is szegték meg, fegyvertelenül léptek be egyenként a házba. Én persze töltött revolverrel álltam ott, s a fegyvert akkor sem tettem le a kezemből, miközben kiszolgáltam őket. Gyorsan megalkudtunk, s mint sejtettem, pompás üzletet csináltam velük, remek drága prémeket kaptam a silány puska porért. Ha indiánok és fehérek valami üzletet kötnek, mindig az indián jár pórul, ez már régi dolog. Becsületes fickónak tartom magam, de valahogy eszembe se jut restelkedni, ha arról van szó, hogy egy indiánt becsapjak.

- Én még egy indiánt se szeretek becsapni - jegyezte meg Jemmy.

- Az ajtó mellett három puska függött a falon, előre megtöltve - folytatta Frank. - Amikor az utolsó indián is távozóban volt, hirtelen visszafordult, és megkérdezte, nem adnék-e el neki egy korty tüzes vizet. Tudtam, hogy disznóság indiánnak pálinkát eladni, de annyira könyörgött, hogy nem bírtam kérését megtagadni. A szoba sarkába mentem, a szekrényhez, ahol a brandyt tartottuk. De abban a pillanatban, ahogy visszafordultam, látom, amint a gazember leakasztja az egyik puska a fogasról, és eliszkol vele. Gyorsan visszatettem a pálinkás palackot a helyére, felkaptam a másik puska, és a tolvaj után rohantam. Mivel hirtelen léptem ki a lámpafényből az éjszakába, nem láttam jól. Gyors lépteiket hallottam, majd felvillant valami a sövénynél. Dörrenés, és úgy éreztem, mintha a lábamra ütöttek volna. Ekkor megpillantottam az indiánt, amint át akart ugrani a sövényen. Vállamhoz kaptam a puska, és elsütöttem, de ugyanakkor éles fájdalom hasított a lábamba, és összecsuklottam. Lövésem nem talált, és a tolvaj elillant a puskaival.

- A gazember! - tört ki Jemmyből a felháborodás.

- Csak nagy nehezen tudtam visszavánszorogni a szobába. Az indián golyója a bal lábamba hatolt. Hónapokig tartott, míg meggyógyultam, és a lábamat ügyel-bajjal újra használni tudtam. Azóta Bicegő Frank a nevem. De azt az indiánt jól megnéztem, arcát nem felejttem el soha. Jaj neki, ha újra a szemem elé kerül! Azt hiszem, ogallalla volt, és... no mi az?

Azért szakította félbe elbeszélését, mert Köpcös Jemmy hirtelen megállította lovát, és felkiáltott meglepetésében. Most már a teknőszerű homokos lapály közepén jártak. Itt egy helyen sziklás volt a talaj, s Jemmy éppen azon a ponton állt meg, ahol a homokot kő váltotta fel.

- Hogy mi az? - dünnyögte. - Magam is szeretném tudni. Nem hiszek a szememnek!

Csodálkozva bámult le a földre. Most már Frank is észrevette, mi az, ami meghökkentette.

- Hihetetlen! - kiáltott fel. - A nyomok egyszeriben megváltoztak!

- Meg bizony! - bólintott Jemmy. - Az elefánt közönséges lóvá változott. Méghozzá indián lóvá, mert patkolatlan.

- Biztos, hogy ugyanaz a nyom?

- Kétségtelenül. A sziklás rész alig húslábnyi. Itt lépett be az elefántnyom, amott pedig már lónyomként halad tovább. Hallatlan!

- Valóságos rejtvény!

- Minden rejtvényt meg lehet oldani. Törjük a fejünket egy kicsit.

- Jól van, de közben kövessük csak a nyomot tovább...

A lópaták nyoma világosan kirajzolódott előttük az immár újból homokos talajon. Körülbelül félórai nyargalás után füves részhez érkeztek. Itt már bokrok is kezdtek feltűnedezni. A terep erősen emelkedett. A hegyháton sűrű erdő integetett feléjük. Minél magasabbra hágtak, annál több fa bukkant fel. Ahogy az erdőbe értek, a nyomok hirtelen eltűntek.

- Azt a mindenit! - vakargatta fejét Jemmy. - Végül magam is elhiszem, hogy a Préri Szellemé járt előttünk. Annyit hallottam róla, hogy szeretném egyszer látni.

- Parancsoljanak, uraim! - szólalt meg hirtelen egy idegen hang. - Kívánságuk máris teljesült!

A hang egy bokorból hallatszott. Ámuldozva megálltak. A bokor mögül előbb egy fej, majd két váll, végül egy emberi alak emelkedett elő.

Izmos férfi volt, de nem túl magas, és nem is feltűnően széles vállú. Napbarnított arcát szőke körszakáll keretezte. Bőrnadrágja a varrásnál kirojtosodott, éppen úgy, mint szarvasbőr inge. Hosszú csizmája térd fölé ért, fején széles karimájú nemezkalap, melynek zsinórját szürke medve fülcimpái díszítették körös-körül. Bőrszalagokból font széles övéről két revolver, egy bowie-kés és néhány bőrzacskó függött alá, belülről pedig az övet szemlátomást puskatöltényekkel tömték ki. Bal válláról jobb csípőjére bőrszíjából többszörösen font lasszó tekeredett, s nyakában erős selyemzsinóron díszes békepipa függött; fájába indián jeleket véstek. Jobbjában különleges závarzatú, rövid csövű puskát tartott.

A préri vadászai nem sokat adnak a ruhára és külsőségekre. Minél megviseltebb öltözkében jársz, gondolják, annál több vihart vészeltél át, s ez az egyetlen, ami számít. Akinek mindene csillog-villog, az bizonyára kényeskedő, s aligha lehet legény a gáton. Az igazi harcosnak nincs kedve ilyen semmiségekkel törődni.

Ám ez az idegen, akit most váratlanul megpillantottak, olyan volt, mintha ma érkezett volna St. Louisból. Vagy, ahogy mondani szokták, mintha skatulyából vették volna elő. Szép kara-

bélyának csöve és závarzata ragyogott, csizmáját mintha csak az imént dörzsölte volna be faggyúval, sarkantyúján mákszemnyi rozsda sem volt felfedezhető. Ruhája megfelelt a Vadnyugat követelményeinek, de olyan kifogástalan volt, hogy a New Orleans-i korzón is végigsétálhatott volna benne. Sőt mi több - még a keze is tiszta volt! Jemmy és a Bicegő csak bámult rá, és mintha nyelvük is megbénult volna csodálkozásukban.

- Nos - folytatta az idegen mosolyogva -, még mindig azt hiszik, hogy a Préri Szellemével van dolguk? Higgyék el, uraim, éppen olyan egyszerű ember vagyok, mint önök. S ha nem tévedek, ahhoz a kiváló vadászhoz van szerencsém, akit Köpcös Jemmy néven emlegetnek.

- Micsoda? Ön ismer engem?

- Eddig csak hírből, de most már személy szerint is. De ahol ön megjelenik, ott kell lennie barátjának, Hosszú Davynek is. Hol van? Nem látom.

- Itt van a közelben, csak néhány órára váltunk el. Egy kis társasággal tart egy szurdok felé.

- Vagy talán a szurdok oldalága felé - mondta az idegen még mindig mosolyogva. - Ott fognak táborot ütni éjszakára, nem?

- Úgy van - bólintott Jemmy, lováról leszállva. - De hadd mutassam be Frank barátomat.

Frank is leszállt lováról, és kezét nyújtotta. Az idegen szívélyesen megszorította. Néhány pillanatig erősen szemügyre vette a vézna kis embert.

- Csak nem a Bicegő Frankkal hozott össze a jó szerencse? - kérdezte.

- Hogyan? Rólam is hallott már?

- De mennyire! Ön és Baumann, a Medveölő, üzlettársak.

- Ki mesélte ezt önnek?

- Ő maga. Néhány évvel ezelőtt együtt voltunk kis időre. Hol van most? Otthon? A háza, ha jól tudom, ötnapi lovaglásra van innen.

- Pontosan. De Baumann, sajnos, nincs otthon. Az ogallallák fogságába esett, s most azért vagyunk itt, hogy megkeressük, és segítsünk rajta, ha tudunk.

- Ez szomorú. Hol került a kezükbe?

- Nem messze innen, a Devil's Head környékén. Elhurcolták öt útitársával együtt, hogy feláldozzák a Pusztító Tűz sírján.

Az idegen szeme felvillant.

- Bosszúból? - kérdezte.

- Természetesen. Nem hallott véletlenül Old Shatterhandről?

- De... mintha már hallottam volna ezt a nevet - felelte az idegen, különös mosollyal az ajkán.

- Hát ő ölte meg Pusztító Tűzet s még két másik indián főembert. Most az ogallallák útra keltek, hogy a hármast felkeressék, s halottaikat megsirassák, így került a kezükbe Baumann.

- S hogyan értesültek róla?

Frank elmondta, hogyan került a házukba Vokadé, s beszámolt mindenről, amit a fiatal indiántól hallott. Az idegen arca elkomolyodott, feszült figyelemmel hallgatta minden szavát, majd így szólt:

- Szívből kívánom, hogy a mentőakció sikerüljön. Nagyon érdekel a derék Baumann sorsa. Fiáról is sok jót hallottam. Talán egyszer alkalmam lesz megismerkednem vele.

- Itt a jó alkalom - felelte Jemmy. - Ha velünk tart, hamarosan találkozik Martinnal. Hol a lova?

- Egész közel. Elrejtettem, amíg önök el nem haladnak.

- Észrevette a közeledésünket?

- Természetesen. Már egy órával ezelőtt, amikor megálltak az óriási lábnyomokon tanakodni.

- Igazán? S mit tud a lábnyomokról?

- Semmi különöset... az én nyomaim.

- Hogyan? Az ön nyomai? Ördög-pokol! Hát az orrunknál fogva vezet minket?

- Nem éppen önöknek szántam, de arról sem tehetek, ha önök is lépre mentek. Büszke vagyok rá, hogy olyan kiváló, tapasztalt vadász, mint Köpcös Jemmy, nem látott át a kis trükkömön.

Jemmy nem tudta, mire vélje a dolgot. Tetőtől talpig végigmérte az idegent, aztán megkérdezte:

- Kicsoda ön tulajdonképpen? És hogy kerül ide?

Az idegen jót nevetett ezen a kérdésen.

- Úgy gondolja, olyan ember vagyok, akinek nincs sok keresnivalója ezen a tájon?

- Nem szeretném megsérteni azzal, hogy zöldfülűnek mondjam. De nem hinném, hogy a ragyogóan kifényesített karabélyával sok vadat fog itt elejteni. Egész felszerelése vadonatúj. Bizonyára egy csapat turistával jött ide. Melyik vasútállomáson mondott búcsút a kényelemnek?

- St. Louisban.

- Mi a szösz?! És ilyen messzire merészkedett? Bizonyára afféle tanárember, aki növényeket, ásványokat vagy lepkéket gyűjt, azért utazott ide. Hadd adjak egy jó tanácsot! Menjen barátságosabb tájakra. A Vadnyugat túlságosan kockázatos. El se tudja képzelni, mennyi veszedelem fenyegeti az embert errefelé.

- Pedig sejtem. Például itt a közelben is több mint negyven kígyó indián ólálkodik.

- Jóságos ég! Most már igazán nem tudom, mit gondoljak önről...

- Ne törje a fejét! Jöjjenek velem, megmutatom a lovamat.

Sarkon fordult, és elindult a bokrok sűrűjébe. A két vadász követte. Lovaikat kantárszáron vezették. Nemsokára egy sudár fenyőfához érkeztek - gyönyörű szép kanadai lucfenyő volt, harminc méter magas, ami a legnagyobb ritkaság. A fa mellett állt a ló, egy pompás fekete mén, piros orrlukakkal, hosszú serényében olyan „forgó” vagy „örvény”, mely az indiánok felfogása szerint a legkitűnőbb tulajdonságok biztos jele. A nyereg és lószerszám kimunkálása ügyes és hozzáértő indián kézre vallott. A nyereg mögé összegöngyölt gumiköponyeget szíjaztak. Az egyik oldaltáskából tábori távcső tokja kandikált elő. A földön egy nehéz puska hevert, nagy kaliberű, kétcsöves medveölő. Jemmy, amint ezt a fegyvert megpillantotta, odaugrott, felemelte, és ámulattal forgatta kezében.

- Ez a fegyver... - hebegte - ez a fegyver... sohasem láttam, de rögtön megismertem. Ez a medveölő a Winnetou apacs törzsfőnök ezüstpuskáján kívül a Vadnyugat leghíresebb

fegyvere. S hogy a medveölő kié, azt is tudja mindenki. Elhallgatott, döbbsen bánt a fekete mán és az említett fegyverek gazdájára, s újra hebegni kezdett:

- Ha ez a puska az öné, Sir... és a karabély is... amelyet az imént olyan ostobán kigúnyoltam... pedig nem vásárnapi kocavadászfegyver, hanem egyike a híres Henry-féle karabélyoknak... egész Amerikában összesen hét van belőle... ha ez csakugyan az öné...

Nem fejezte be, hanem barátjához ugrott, és megrázta a vállát.

- Frank! Frank! Tudja-e, hogy hívják ezt az embert?

- Nem én - felelte Frank egykedvűen. - Nem láttam a keresztlevelét.

- Ne hülyéskedj! Old Shatterhand áll előtted!

- Old... Shat... - A Bicegő két lépést hátrált, és szinte síri hangon folytatta: - Old Shatterhand! Sohasem képzeltem volna ilyennek!

- Én sem! - tette hozzá Jemmy.

- Hát akkor milyenek, uraim? - kérdezte a híres ember kacagva.

- Hát először is óriás termetűnek - mondta Jemmy.

- Ebből is láthatja, hogy a hír mindig túloz. Az egyik tábortűznél mesélnek rólam valamit, a másikon rádúpláznak, a harmadikon még jobban felfűjják, és úgy adják tovább. Végül már egész csodalény lesz belőlem.

- Az ön érdemei túlzás nélkül is...

- Eh, hagyjuk ezt! - vágott Jemmy szavába Old Shatterhand. - Inkább megmutatom, hogyan keletkeztek azok az óriási lábnyomok. Nézzék csak ezt a négy kerek gyékénytányért. Magam fontam őket tegnap egy szabad órámban, még szíjjal és csattal is elláttam. Számítottam rá, hogy ma szükségem lehet rájuk esetleges üldözőim félrevezetésére. Lovam lábaira szíjazva, akkora nyomokat hagyunk hátra, hogy megzavarjuk vele az ellenséget. Persze hátránya is van: meglassítja a lovaglást.

- Kutya teremtette! - kiáltott fel Frank. - Most végre értem! És a sziklás helyen mi történt?

- Ott leszedtem lovacsám patáiról a papucsokat, hogy gyorsabban jussunk tovább. Egyébként azért folyamodtam ehhez a cselhez, mert bizonyos jelekből arra a következtetésre jutottam, hogy indiánok ólálkodnak a közelben. És amikor ehhez a fenyőhöz érkeztem, gyanúm beigazolódott.

- Indián lábnyomokat talált?

- Nem. A fenyő előre megbeszélte találkozóhely. Itt kell ma Winnetouval találkoznom.

- Winnetouval?! - kiáltott fel Jemmy. - Az apacsok törzsfőnökével?

- Vele. Megelőzött, már itt is volt, s azt a jelzést hagyta hátra, hogy még ma visszajön. Hogy pillanatnyilag hol van, nem tudom. Bizonyára kikémleli a sosónokat.

- A kigyó indiánok itt vannak?

- Alighanem. Winnetou figyelmeztetett rá. Bizonyos jeleket vésett a fenyő kérgébe. Értésemre adta, hogy negyven sosón harcos nyomában van, és várjam meg, míg visszajön.

- Ön tehát itt marad?

- Igen, amíg Winnetou meg nem érkezik. Akkor aztán vele együtt felkeresem az önök táborhelyét. Más célunk volt ugyan, de ha Winnetou beleegyezik, elkísérjük önöket a Yellowstone-hoz.

- Nagyszerű! - kiáltott fel Jemmy örvendezve. - Ha így áll a dolog, bizonyos vagyok benne, hogy sikerül a foglyokat kiszabadítanunk.

- Én is remélem, de ne bízzuk el magunkat. Helyesebb, ha...

Elhallgatott, mert Frank rémült arcot vágott, s a tenyerével a szájához kapott, nehogy meglepetésének hangot adjon. Ugyanakkor a bokrokon keresztül a homokos lapály felé mutatott. A teknő mélyén - még elég messze tőlük - indián lovascsapat bukkant fel.

- Gyorsan nyargaljanak a táborhelyükre! - tanácsolta Shatterhand. - Szerencsére még nem vehették önöket észre. Én majd később utánuk jövök.

Jemmy gyorsan felugrott a nyeregbe.

- És ha önt megtalálják? - kérdezte.

- Miattam ne aggódjék! Indulás!

A két vadász elvágatott. Shatterhand gyorsan körülnézett. A talajt itt kötörmelék borította, amely jótékonyan eltünteté minden nyomot. Shatterhand a Henry-karabélyt a nyeregkapára akasztotta, a medveölőt vállára vette, s lovának egyetlen szót súgott:

- *Penyil!* - ami apacs nyelven annyit jelent: „Gyere!”

Villámgyorsan felkapaszkodott a fa mögött magasodó rézsűn, s a ló úgy követte, mint egy kutya. Az ember el se tudta volna képzelni, hogy egy ló fel tud jutni egy ilyen meredek lejtőn, de a fekete mén simán feljutott. Mindketten ziháltak az erőlködéstől, s lehevertek a sűrű fák alatt. Shatterhand a ló nyakára tette kezét.

- *Iskucs!* (Aludj) - súgta neki. A ló tüstént lehajtotta fejét a földre, s többé meg se moccant.

A sosónok felfedezték a nyomokat, és fergeteges gyorsasággal közeledtek, öt perc sem telt el Jemmy és Frank elvágatása óta, s az indiánok már a kanadai fenyő alá értek. Néhányan leszálltak, s a földre hasalva kutatták az eltűnt nyomokat.

- *Ive mi-mi! Ive mi-mi!* (Gyorsan tovább!) - kiáltotta vezetőjük, amint kissé távolabb újra megtalálta a nyomokat. De hogy addig három állat nyomait látta, most pedig csak kettőét, erre már nem terjedt ki a figyelme. Az indiánok eltűntek, majdnem olyan gyorsan, ahogy jöttek. Shatterhand odafenn a rejtekhelyén jól hallotta, amint a két vadász nyomában elvágatnak.

Ekkor a ló halkán szuszogni kezdett: gazdáját figyelmeztetni akarta valamire. Ugyanakkor nagy, okos szemét a hegynek felfelé fordította. A vadász kezébe vette karabélyát, lövésre készen letérdelt, s éles tekintetét figyelőn a magasba irányította. A lombok ott olyan sűrűn összefonódtak, hogy nem lehetett látni semmi egyebet. De Shatterhand a következő pillanatban leeresztette fegyverét. Az ő éles szeme mégis felfedezett valamit odafenn, egy fa legalacsonyabb ágai alatt a földön - egy pár erős és sündisznósörtékkal díszített mokasszint. Tudta, hogy aki ezt a sarut viseli, az ő legjobb barátja.

## ÖTÖDIK FEJEZET

### WINNETOU

Öltözéke olyan volt, mint Shatterhandé, azzal a különbséggel, hogy csizma helyett mokasszint viselt, s feje fedetlen volt. Hosszú, sűrű, fekete haját sisakszerű üstökbe fonta, és egy csörgőkígyó bőrével fogta össze. Az indián hajviseletet sastoll nem ékesítette. Ennek az embernek nem volt szüksége semmiféle jelvényre, hogy törzsfőnöki rangját felismerjék, és kellő tiszteletben tartsák. Nyakában orvosságos zacskót és békepipát viselt, azonkívül medvekarmokból készült háromsoros nyakláncot - olyan trófeát, amelyet élete kockáztatásával szerzett. Kezében kétsövű puskát tartott, melynek farészeit ezüstszegekkel verték ki. Ez volt a híres ezüstpuska, melynek golyója mindig célba talált. Szép, komoly, férfias arca szinte római jellegű volt, csak arccsontjai álltak ki egy kissé, de nem feltűnően. Bőre tompa világosbarna színű volt, s mintha leheletfinoman bronzal futtaták volna be.

Ez volt Winnetou, a legnagyobb indián, az apacsok törzsfőnöke. Nevét gyakran emlegették minden blokkházban vagy tábortűz mellett. Tudták róla, hogy okos, hűséges, igazságos, és a vakmerőségig bátor; nyíltlelkű, és fondorlatot nem ismerő; barátja és védelmezője mindenkinek, aki segítséget vár tőle, legyen az fehér vagy rézbőrű: ilyennek ismerték mindenütt, az egész országban, sőt az Egyesült Államok határain túl is.

Old Shatterhand felemelkedett a földről. Szólni akart, de Winnetou egy kézmozdulattal csendre intette. A következő mozdulata pedig arra szólította fel, hogy figyeljen, hallgatózzék.

Messziről monoton hangok hallatszottak, s gyorsan közeledtek. A hangok lágy, négyütemű dallamba olvadtak, az első három hang mindig gyászos, szomorú volt, a negyedik pedig élesen, diadalmasan felcsattanó.

A két hallgatózó fülét most lópaták dobogása ütötte meg, s nemsokára a dal szavait is ki lehetett venni, illetve az első szót, mely sűrűn ismétlődött: „*Toci-vuv, toci-vuv!*” Ez a szó skalpot jelent.

Old Shatterhand így tudta meg, hogy két új ismerőse, aki nemrég vágatott el, bajba került.

A sosónok indián módra, libasorban nyargaltak odalenn a lapályon, egyik a másik mögött. Ám a sor közepén két foglyot fogtak közre. Fegyvereiktől megfosztották és lasszóval lovaik hátára kötözték őket. A foglyok egyetlen szemrebbenéssel sem árulták el, hogy barátjuk és szövetségeseik rejtőzködik a közelben. A lovascsapat továbbvonult és eltűnt. Rövid ideig még hallani lehetett az egyhangú „*toci-vuv, toci-vuv*” kiáltást, azután újra csend lett.

Winnetou megfordult, és szó nélkül elhagyta azt a helyet, ahol Old Shatterhand mellett állt. Ez mozdulatlanul várt. Vagy tíz perc múlva Winnetou visszajött, maga után vonva lovát, mely színre és alkatra nagyon hasonlított Old Shatterhand lovához. Szinte hihetetlennek tűnt, hogy a derék állat ilyen könnyedén hatol át a sűrű bozótban, s követi gazdáját a rendkívül meredek terepen. A fehér vadász most megkérdezte:

- Felfedezte az apacsok főnöke, hol ütötték fel táborukat a sosón harcosok?

- Winnetou követte nyomaikat - felelte az indián. - A kiszáradt folyómederben nyargaltak felfelé, addig a helyig, ahol a hegyi patakok vize valamikor összegyűlt, hogy továbbhőmpölyödjön a Vér-tó felé. A nyomok innen már lefelé vezetnek egy völgykatlanba, ahol a sosónok sátraikat felütötték.

- Lakósátrak?

- Nem! Hadisátrak! A sosónok vezére Ojtka Petaj.<sup>24</sup> Winnetou messziről is ráismert a három sebforradásról, amit az orcáján visel.

- És testvérem mire határozta el magát?

- Winnetounak nem állt szándékában magát a sosónoknak megmutatni. Nem fél tőlük, de mivel hadiösvényre léptek, az összecsapás elkerülhetetlen lenne, s Winnetou sokat megölne közülük. Éppen ezt nem akarja, hiszen nem vétettek neki semmit. Most azonban elfogták a két sápadtarcút, akik fehér testvéreim barátai. Testvérem bizonyára ki akarja szabadítani őket, és így Winnetou is kénytelen részt venni a harcban.

Úgy beszélt, mint aki olvas Shatterhand gondolataiban, s ő ezt annyira magától értetődőnek tekintette, hogy nem is fecsérelt rá több szót, csak ennyit mondott:

- Látom, testvérem kitalálta, a két fogoly kicsoda. Winnetou megismerte az egyiket köpcös alakjáról, s tudta, hogy nem lehet más, mint Jemmy-petácse. A másik meg nehezen mozgatta a lábát, amikor még nem volt fogoly, s leszállhatott a lováról. A ruhája olyan tiszta, hogy elárulta, nem lakhatik messze innen. Ebből tudtam meg, hogy Inda-ish Shol-dencsu<sup>25</sup>, a Medveölőnek társa és barátja.

- Úgy van - bólintott Old Shatterhand. - Testvérem a két fehér vadászt már előbb is látta?

- Igen. Winnetou már jóval előbb figyelte a sosónok táborát. Észrevette, hogy a főcsapatból egy osztagot lefelé küldenek, a Vér-tó irányába. Mivel tudtam, hogy fehér testvérem azon a vidéken vár rám, a nagy fenyő alatt, inkább kerülő úton, a hegyháton át és az erdőn keresztül lovagoltam ide. A magasból láttam, hogy testvérem nincs egyedül, hanem két sápadtarcúval beszélget. Jól megnéztem őket. Nem tudom, mi járatban vannak, de azt hiszem, többedmagukkal érkeztek a Vér-tó és a Devil's Head vidékére, de azután elszakadtak társaiktól. Nem így történt?

Ez a következtetés is bizonyítja Winnetou éleslátását. Old Shatterhand néhány szóval elmondta neki, hogy Jemmy és társai miért jöttek ide. Az apacs főnök figyelmesen végighallgatta, aztán így szólt:

- Winnetou és Old Shatterhand nem fogja megengedni, hogy a Medveölő a kínzóoszlopon fejezze be életét, és a vérszomjas sziúk diadalmaskodjanak. Előbb Jemmyt és Frankot fogjuk kiszabadítani, aztán társaikkal együtt elvágatunk a Yellowstone folyóhoz, hogy a Medveölő életét is megmentjük.

Levezették lovaikat a meredek rézsű aljára, ahol aztán nyeregbe szálltak. Abban az irányban nyargaltak, mint az előbb Jemmy és Frank. Mivel az alkonyat közeledett, lazára eresztették a gyeplőt, és vágatva érkeztek meg arra a helyre, ahol a sosónok a két fehér vadászt elfogták. Old Shatterhand és indián barátja itt megállt néhány percre, s alaposan megvizsgálták a nyomokat.

- Viaskodás nélkül fogták el őket - állapította meg Winnetou.

- Úgy van - bólintott Old Shatterhand. - Ha védekeztek volna, nem ússzák meg sebesülés nélkül. De úgy gondolták, hogy az erejükre és testi épségükre hamarosan nagyobb szükségük

---

<sup>24</sup> Bátor Bölény

<sup>25</sup> Az apacsoknak nincs külön szavuk a bicegés megjelölésére. Inda-ish Sol-dencsu annyit jelent: „Az ember, aki nehezen jár”



lesz. Ezért inkább megadták magukat. Így mégis maradt valami reményük arra, hogy a Medveölőt megmenthetik.

Winnetou jellegzetes és nagyon kifejező mozdulatai egyikével felemelte kezét, és így szólt:

- A bátorság a férfi legfőbb erénye. De sokszor az a helyes, ha inkább az okosságra hallgat. Ésszel több ellenséget lehet megölni, mint tomahawkkal.

Továbbnyargaltak, egyenesen dél felé. Az egykori tó medre alattuk terült el, jobb kéz felé.

- Van már testvéremnek kész terve barátaink kiszabadítására? - kérdezte Shatterhand.

- Nem kell különösebb terv - válaszolta az indián. - Winnetou visszatér a sosónok táborába, és megszökteti foglyaikat. Ezek a kígyó indiánok már bizonyítékát adták esztelenségüknek.

Shatterhand kitalálta, mire céloz.

- Úgy van - bólintott. - Eszükbe se jutott, hogy foglyaik nem egyedül jöttek ide, hanem társaik is vannak. A sosónoknak felderítőket kellett volna küldeniük minden irányba. Akik ezt elmulasztották, azoktól nem kell félnünk. Bezzeg ha főnökük, Ojtka Petaj személyesen vezette volna ezt az osztagot, most nehezebb dolgunk lenne.

Fél óra múlva megérkeztek a szurdokhoz, mely a hegységet nyugati irányban merőlegesen kettévágta. Itt megtalálták a korábban erre haladó kis fehér csapat nyomait. De már nem volt elég világos ahhoz, hogy a nyomokat alaposan szemügyre vegyék. Nem vesztegették az időt, hanem befordultak jobb felé.

A szurdok elég széles volt, és kényelmesen nyargalhattak egymás mellett. A sötétség ellenére is elég gyorsan haladtak. Mivel lovaik patkolatlanok voltak, patáik alig csaptak zajt, s hangjukat csak egész közélről lehetett meghallani.

Most úgy rémlett nekik, hogy bal felé szűk oldalfolyosó ágazik el. Tétovázva megálltak. Lehetséges-e, hogy a négy lovas, akit keresnek, ezen a szűk folyosón keresztül jutott el táborhelyére?

Amint mély csendben álltak ott, Winnetou lova halkan kaparászott, és azt a félreérthetetlen szuszogást hallatta, amellyel valami idegen, esetleg ellenséges élőlény közelségét szokta jelezni.

- Ez a helyes út - vélte Shatterhand. - Forduljunk be bal felé. Testvérem okos lova megérezte, hogy ebben az irányban rejtőzködik valaki.

Befordultak, de most már lassan, óvatosan haladtak tovább. Vagy tíz perc múlva a szűk folyosó elgömbült, és a kanyar után lobogó tábortűzet pillantottak meg, alig százlépésnyire tőlük. Itt a folyosó kiöblösödött, és tágas, kerek térséget alkotott, melyet egy facsoport tett barátságossá. S ami még fontosabb: a tér közepén kis forrás csobogott; felszökkenő vizét hamarosan felitta körülötte a föld.

A forrás mellett lobogott a tűz. Mellette három ember üldögélt; arcvonásaikat száz lépés távolságból nem lehetett felismerni.

- Mi négy embert keresünk - jegyezte meg Winnetou. - Mielőtt jelenlétünket eláruljuk, győződjünk meg róla, kivel van dolgunk.

Leszállt lováról, és Shatterhand követte a példáját.

- Elég, ha magam osonok oda - súgta.

- Jó. Winnetou itt vár.

A két lovat kantárjuknál fogva maga után vonta, kissé oldalt húzódott, s amennyire lehetett, a sziklafalhoz lapult. Old Shatterhand a fák árnyékába osont, aztán fától fáig settenkedett előre, míg végre az utolsó fánál leheveredett. Innen kényelmesen megfigyelhette a tűz mellett ülő három alakot, sőt szavaikat is megértette.

A tűz mellett Davy, Martin és Vokádé ült. Bob nem volt ott. A derék néger nagy lelkesedéssel vett részt a fontos kiránduláson, s mindenképpen ki akart tenni magáért. Ezért vacsora után felállt, és kijelentette, hogy a három *Massa* (vagyis *Master*, fiatalúr) pihenjen nyugodtan, biztonságukról ő gondoskodik. Hiába mondta neki Davy, hogy itt jó helyen vannak, és elővigyázatosságra nincs szükség, Bob önként vállalta az őrseget.

De ahelyett, hogy a szurdok bejárata felé cserkészett volna, ahonnan jöttek, és ahonnan az esetleges támadást várni lehetett, Bob az ellenkező irányban ólálkodott. Miután semmi gyanúsat sem észlelt, visszatért a tábortűzhöz. Éppen abban a pillanatban érkezett oda, amikor Shatterhand leheveredett a fa alá. Bob nem ült le a tűz mellé, hanem tovább sétált.

- Ne ugrálj már annyit; Bob - szólt rá Davy. - Itt nincsenek indiánok.

- Massa Davy honnan tud? - vitatta Bob. - Indián mindenütt lehet, jobbra, balra, elöl, hátul, fent, lent és...

- Főképp a fejedben! - nevetett a Hosszú.

- Massa csak neveti. Bob tud kötelességét. Master Bob tapasztalt westerner, őt indián nem meglep. Bumm-bumm-bumm - Master Bob indiánt agyoncsap!

Puskája nem volt, de járőrbe magával vitt egy vastag furkósbotot, amelyet egy száraz fenyőről tört le hatalmas kezével. Ez a fegyver nagyobb biztonságérzettel töltötte el, mint a legjobb puska. Miután most egyenesen abban az irányban csörtetett, ahol Winnetou lapult, a konfliktus kikerülhetetlen volt. Ezért Shatterhand nem mozdult el a helyéről - nem akart lemondani a várható mulatságról.

Jól számított. A néger egyenesen a veszélyzóna felé tartott. Régi tapasztalat, hogy indián lovak berzenkednek a négerek közelségétől, ami finom szaglóérzékük következménye. A két fekete ló megérezte Bob bőrének szagát, és nyugtalankodni kezdett. Winnetou észrevette, hogy sötét bőrű ember közeleg, s mivel Shatterhandtól hallotta, hogy a négyek egyike néger, most már nyugodtan leste a fejleményeket. Mozdulatlanul várta, hogy a néger egészen közel jöjjön hozzá.

Az egyik ló felhorkant. Bob meghallotta. Megállt és fülelt. Egy újabb horkanás meggyőzte arról, hogy valaki vagy valami leselkedik itt.

- Ki az? - kérdezte.

Semmi válasz.

- Bob kérdez, ki az! Ha nem felel, Bob üti! Agyoncsap, akárki lenni is az.

Megint semmi válasz.

- Hát akkor üt!

Bob nekifohászkodott, és magasra emelte fütykösét. Winnetou ménjének sörénye felborzolódt, szeme szikrát szórt. Aztán felágaskodott, és mellső lábaival Bob felé rúgott. Ez a sötétben csak annyit látott, hogy egy óriási fekete alak emelkedik fel előtte, egészen közel. Észrevette a villámló szemeket is meg a félelmetes horkanást. Az egyik pata a füle mellett zúgott el, s a ló, amint visszazuhant a mellső lábaira, félrelökte a négert.

Bob bátor fickó volt, de egy ilyen titokzatos ellenséggel mégsem mert harcba bocsátkozni. Elejtette furkósbotját, és eszeveszetten hátrált, miközben kétségbeesetten ordította:

- *Woe to me! Help, help, help!*<sup>26</sup>

A három ember felpattant a tűz mellől.

- Mi az? Mi történt? - kérdezte Davy.

- *A giant! A black giant!*<sup>27</sup>

- Mit beszélsz?

- Fekete óriás! Master Bobot elnyelt! Kísértet!

- Ne butáskodj! - szólt rá Martin. - Kísértetek nincsenek.

- Master Bob lát! Master Bobra tüzet okád!

- Talán nekimentél egy sziklának? Vagy egy fának?

- Nem fa! Nem szikla! Él! Fúj! Lök! Harap!

- Hol van, hol?

- Ott! Master Bob lát! Szeme tűz, szája tűz! Sárkány! Szakáll is van! Hosszú szakáll!

Szegény Bob bizonyára a ló sörényét vélte szakállnak, az óriás vagy a sárkány szakállának.

- No, ezt megnézem - mondta végre Davy, s elindult. Ám ekkor figyelmeztető szó hallatszott:

- Maradjon csak a helyén, kedves Davy. Nincs itt se óriás, se sárkány, se kísértet.

De Davy már kissé fel volt borzolva, nem gondolkodott, hanem felkapta puskáját, és vállához emelte. Ugyanezt tette Martin és Vokádé is. Három, lövésre kész puskacső meredt a fa árnyékában kuporgó alakra.

- Elég lesz, uraim! - kiáltotta harsány hangon Shatterhand, amint felpattant a földről, és előlépett a fa mögül. - *Good evening!*<sup>28</sup> Tegyük félre nyugodtan a gyíklesőiket! Egy jó barátjuk áll önök előtt. Barátaiktól hoztam üdvözlést, Köpcös Jemmytől és Bicegő Franktól!

Hosszú Davy volt az első, aki leeresztette puskáját, s barátai hamarosan követték példáját.

- Találkoztok velük? - kérdezte Davy örvendezve.

- Hát igen - felelte Shatterhand kissé elkomorodva.

- Hol?

- A Vér-tó szélén s azon a helyen, ahol az elefántnyomok megszűntek.

- Ön is látta? Talán azt is tudja, miféle elefánt volt?

- Hogyne tudnám! Az én lovam volt.

- Akkor a lovának hatalmas lúdtalpa van, Sir!

- Azt nem. Igen csinos patái vannak. Csak sászapucot adtam rájuk az indiánok megtévesztésére.

---

<sup>26</sup> Jaj nekem! Segítség! (ejtsd: Voú tu mi)

<sup>27</sup> Egy óriás! Egy fekete óriás! (Ejtsd: e dzsájent, e blek dzsájent)

<sup>28</sup> Jó estét! (Ejtsd: gud ivning)

Hosszú Davy tüstént megértette.

- Sáspapucsok! Micsoda ötlet! - kiáltotta. - Hogy ez nem nekem jutott eszembe! Pedig kitűnő ötleteim szoktak lenni.

- Csak néha kissé későn - mosolygott Old Shatterhand.

Davy szemmel láthatóan megsértődött.

- Ha olyan nagyon okos, Sir, talán azt is meg tudja mondani, miféle rém ijesztette halálra Bobot.

- Rögtön megmondom. Egy perc türelem.

- És hol van Jemmy meg Frank?

- Sajnos, nem hozhattam őket magammal. Ezt a két urat a sosónok hívták meg vacsorára, s kedvük ellenére kénytelenek voltak a meghívást elfogadni.

- Jóságos ég! - kiáltott fel Davy. - Csak nem akarja azt mondani, hogy fogságba estek?

- Sajnos, ez az igazság. Egy sosón raj meglepte és megrohanta őket.

- És elhurcolták?

- El.

- Nem engedjük! - kiáltott fel Martin. - Fel! Lóra! Utánuk! Gyorsan, gyorsan! Bob! Davy! Vokádé!

- Egy pillanat, kedves uram! - szólalt meg Shatterhand. - Gyorsan, de hova? Tudja talán, hol vannak a sosónok?

- Nem! Remélem, ön tudja.

- És a sosónoknak hány harcosuk van? - folytatta a kérdezősködést Shatterhand.

- Mindegy, akárhány! - indulatoskodott Martin.

- Én is azt mondom, hogy mindegy! - csatlakozott a hebehurgya nézethez Hosszú Davy is. - Ha ezren vannak, akkor sem riadok vissza! Csak nem képzeli, hogy nem sietek Jemmy barátom segítségére?

- Nem, azt egy percre sem képzem. De nem kell fejvel rohanni a falnak. Uraim, hallgassanak rám! Még valamit akarok mondani. Nem jöttem egyedül. Egy jó barátomat is magammal hoztam. Ott jön, ni! Fogadják szívesen!

Winnetou észrevette, hogy Old Shatterhand barátságosan beszélget az idegenekkel; így hát, a lovakat kantáron vezetve, lassan közeledett feléjük. Hosszú Davy észrevehetően meghökkent, amint látta, hogy egy indián jön feléjük. De olyan indián volt, aki önkéntelenül is tiszteletre készíti az embert.

- Egy rézbőrű gentleman... - dűnnyögte tűnődve. - Bizonyára egy városi indián, mert nagyon elegáns. Akárcsak ön, uram. Bizonyára mindketten életükben először látogattak el a Vadnyugatra, nem?

- Kissé téved, Sir - felelte Shatterhand. - A barátom olyan ember, akinek nincs szüksége arra, hogy az Egyesült Államok elnöke ajándékozza meg egy kis földbirtokkal. Ő ugyanis...

Nem fejezhette be, mert Vokádé a szavába vágott. A fiatal indián Winnetouhoz lépett, kezében megpillantotta fegyverét, és örvendező csodálkozással, harsányan felkiáltott:

- *Maza-za-vakon!* Az ezüstpuska!

Hosszú Davy rögtön megértette, Vokádé mire céloz.

- Az ezüstpuska? - kérdezte. - Igazán? Hol?

- *Maza-za-vakon!* - ismételte Vokádé. - Ez az ezüstpuska! S gazdája, aki itt áll előttünk, nem lehet más, mint Winnetou, az apacs nemzet nagy főnöke!

- Az angyalát! - kiáltott fel Davy. - Hiszen akkor... - Elhallgatott, és a homlokára csapott, azután így folytatta: - Ha ez a rézbőrű gentleman Winnetou, akkor ön nem lehet más, mint Old Shatterhand, hisz ez a két nagy ember éppen olyan elválaszthatatlan egymástól, mint én Jemmytől! Hurrá! Ez aztán a jó szerencse! Isten hozta önöket, uraim! Foglaljanak helyet tábortüzünk mellett!

Lelkesen kitérte karjait, és boldogan szorongatta vendégei kezét.

Bob nem szólt semmit. Röstelkedett, hogy egy lovat sárkánynak meg kísértetnek nézett. Vokádé visszahúzódott egészen a fák árnyékába, onnan bámult hódoló tisztelettel a két híres emberre, hiszen az indián nevelés az ifjúságot szerénységre tanítja. Vokádét jó ízlése is visszatartotta attól, hogy odaálljon e nagy harcosok mellé, mintha velük egyenrangú volna. Martin hasonlóképpen viselkedett. Csak nézte, nézte a két legendás híró férfit, kinek hőstetteiről már annyit hallott, s megfogadta magában, hogy mindig példaképeinek tekinti majd őket.

Winnetou tűrte, hogy Davy a kezét szorongassa, de a másik három embert csak komoly mosollyal üdvözölte. Old Shatterhand viszont a maga joviális módján sorra kezét fogott mindenkivel, még a négerrel is. Mosolytól sugárzó arca arra vallott, hogy szereti az embereket. Amikor Vokádéhoz ért, az indián ifjú a kézszorítás után szívére tette jobbját, és így szólt:

- Vokádé az életét is szívesen feláldozná Old Shatterhandért! Uff!

Miután az üdvözléseken túlestek, Shatterhand és Winnetou leült a többiekkel a tűz mellé. A nagy fehér vadász mesélgetett; az indián törzsfőnök hallgatott, majd kezébe vette pipáját, és dohányt tömködött bele. Davy repeső szívvel nézte; kitalálta, hogy Winnetou a bajtársi összetartás, a béke és barátság pipáját készül velük elszívni, ami igen nagy kitüntetés volt. Winnetou csak arra várt, hogy Old Shatterhand befejezze elbeszélését, melynek utolsó mondata az az ígéret volt, hogy még ma kiszabadítja Jemmyt és Frankot, aztán mindnyájan együtt lovagolnak a Yellowstone folyóhoz, a másik, még nehezebb feladat elvégzésére.

Winnetou most meggyújtotta pipáját, és felállt. Miután a hagyományos módon hatfelé fújta a füstöt, kijelentette, hogy mától kezdve új barátai bátyjának tekinti magát. Ezzel átadta a pipát Old Shatterhandnek, aki azután továbbadta Davynek. Hosszú Davy annak rendje és módja szerint hat irányba fújta a füstöt, de utána zavarba esett.

Vajon átadhatja-e a négernek és a társaság két egészen fiatal tagjának a nevezetes pipát, amelyet két olyan híres férfiú ajka érintett?

Winnetou kitalálta Davy gondolatát. A társaság három említett tagja felé fordulva így szólt:

- Medveölő fia, mint hallottam, maga is ölt már grizzlyt, s bátorságával apja nyomdokaiba lépett. Az ifjú Vokádé fehér bölényt ejtett el. Mindketten méltóak rá, hogy elszívják velünk a békepipát, éppen úgy, mint a fekete ember, aki olyan bátor, hogy egy sárkánnyal is szembe szállt.

Ez persze tréfa volt, de nem kísérte mosoly. A békepipa elszívása olyan szertartás, mely teljes komolyságot követel. Bob úgy érezte, ki kell köszörülnie a becsületén esett csorbát. Amikor utolsónak őrá került a sor, kezébe vette a pipát, és akkorát húzott belőle, hogy tüdeje egészen megtelt füsttel. A hat eregetés után esküre emelte kezét, csupán azt a hibát követte el, hogy ujjait legyezőszerűen szétterpesztette, ami nem illik az eskü komolyságához.

- Bob megfogad, hogy hűséges barát leszi, és megvédelmez Massa Shatterhand és Massa Winnetou! Minden ellenségüket agyoncsap!

Még akart mondani valamit, de a többi köhögésbe fült. Így beérte azzal, hogy vadul, forgatta szemeit, és fogait csikorgatta a nyomaték kedvéért.

Nevettek, de a hangulat nem volt jó. Davy nagyon aggódott Jemmy barátjáért, Martin pedig Bicegő Frankért, aki már családtag volt náluk. Mindketten sürgették az indulást. Winnetou és Old Shatterhand is beleegyezett.

Pár perc múlva mind a hatan a sziklafolyosón, majd a szurdokban kocogtak, ugyanazon az úton, amelyen korábban a táborhelyükhöz érkeztek, csak most visszafelé siettek. A főszurdok kijáratánál Winnetou megállította lovát, s a többiek természetesen követték példáját.

- Winnetou most előrelovagol - mondta az apacsok főnöke. - Testvéreim lassan jöjjenek utánam, s lehetőleg nesztelenül. Egyébként tegyenek meg mindent, amit Old Shatterhand helyesnek tart.

Leszállt, és néhány percig lova patáival foglalatzkodott; aztán újra lóra szállt és elvágatott. De ebből alig lehetett hallani valamit: lova patái nem csaptak nagyobb neszt, mint amikor egy ember öklével ütögeti a talajt.

- Hogy csinálja ezt? - kérdezte Davy.

- Hát nem látta, hogy az imént, amikor mellette lovagoltam, átnyújtottam neki a gyékénypapucsokat? - felelte Old Shatterhand. - Most ő szíjazta a lova lábaira, hogy közeledését meg ne hallják, és - ami még fontosabb - ő könnyebben meghallja, ha mások közelednek.

- Mire jó ez?

- A sosónok, akik az ön barátait elfogták, nem jutottak arra a gondolatra, hogy a foglyok bajtársai itt lehetnek a közelben. De Bátor Bölény, a főnökük, okosabb és megfontoltabb, mint a harcosai. Bizonyára rájön arra, hogy két vadász nem kószál egymaga ilyen veszedelmes tájon. Könnyen lehet, hogy utólag még felderítőket küld ki.

- Ebben a sötétben? Amikor azt se tudják, hol bujkálhatunk, és a nyomokat se látni?

- Csodálom, Davy úr, hogy tapasztalt, jónevű vadász léteire így beszél. Nem tudja, hogy ez a sosónok vadászterülete és legeltetője? Az egész tájat úgy ismerik, mint én a tenyeremet.

- Tudom, tudom.

- Hát akkor fűzze tovább a gondolatait! Vajon óvatos vadász ezen a homokos lapályon táborozna le éjszakára?

- Semmi esetre sem. Mi is behúzódtunk a hegyekbe.

- No lám! Ők is jól tudják, hogy az ellenség valamely szurdokban lapul. Csakhogy azon a vízmosáson kívül, amelyen a sosónok vágattak el, az egész környéken nincs más rés a hegyfalon, mint az a szurdok és mellékfolyosó, amelyet önök használtak táborhelyül. A sosónok itt fogják önöket keresni.

- Ördögbe is, igaza van, Sir!

- De menjünk csak tovább! Bajtársak ezen a vidéken csak rövid időre szoktak egymástól elválni. Ebből következik, hogy önök nem lehetnek túlságosan messze Franktól és Jemmytől. Ezek szerint a sosónok most már majdnem pontosan tudják, hogy önöket hol keressék! Winnetou éppen azért nyargalt előre, hogy keresztelje a sosónok számítását. Meg akarja akadályozni, hogy felderítőik minket észrevegyenek.

- Viszont ő sem veheti észre a sosónokat ebben a sötétségben! - vitatkozott makacsul Davy.

- Igaza volna, ha nem Winnetou-ról lenne szó. Először is a lovára gondolok - nagyszerű állat, az idomítás csodája! Például az előbb, a sziklafolyosó bejáratánál értésükre adta, hogy emberek vannak a közelben; olyan világosan, mintha beszélni tudna. Később is - kiváltképpen most, amikor szél ellen haladunk - idejében közölni fogja gazdájával, ha bármilyen teremtet lélek közeleg. És aztán maga Winnetou! Különleges képességekkel rendelkezik. Érzékeinek finomsága a vadállatokéval vetekszik. Amit látása, hallása, szaglása nem közöl vele, azt észreveszi valami megmagyarázhatatlan, titokzatos módon, mondhatnám, a hatodik érzékével! Valami ösztön vagy sejtelem ez, amelyre nyugodtan rábízhatja magát, mert sohasem csalja meg. Csak olyan emberekben van meg, akik gyermekkoruk óta a szabadban élnek, erdőben, vadonban nőttek fel.

- Igen, igen, értem. Bennem is van valami hasonló.

- Persze, bennem is - bólintott Shatterhand. - De ebben a tekintetben össze se mérhetjük magunkat vele. S látja, mégis olyan óvatos, hogy nem vetette meg egyszerű találmányomat, s felcsatolta lovára a papucsokat!

- Be kell ismernem, hogy legyőzött, Sir. Nézze csak, sok nehéz helyzetből sikerült kivágnom magam, s kissé elbizakodtam. Már-már azt képzeltem, olyan okos fickó vagyok, aki már senkitől sem tanulhat. Az imént is, amikor Winnetou udvariasan lelkünkre kötötte, hogy mindenben az ön parancsait kövessük, kicsit dohogtam magamban. Most már belátom, hogy ön többet tud nálam, és készségesen alávetem magam a parancsainak.

- Ugyan, ugyan! Ki akar itt parancsolgatni? Csupán arról van szó, hogy mindenki bocsássa tapasztalatait a többiek rendelkezésére, és senki se kezdjen önálló akcióba társai nélkül, mert különben könnyen pórul járunk.

- Világos! - bólintott Davy. - De mit csinálunk, ha mi találkozunk előbb a sosónok felderítőivel? Lepuffantjuk őket, mint a nyulakat, nem igaz?

- Nem! - felelte határozottan Old Shatterhand. - Az emberi vér nagyon értékes nedű. A magam részéről egyetlen cseppjét sem pazarolnám el, ha kiontása nem feltétlenül szükséges. Én szeretem a rézbőrűeket, barátja vagyok az indián népnek, még akkor is, ha harcban állok vele. Tudom, hogy ebben a harcban kinek van igaza. Ezt az országot mi raboltuk el tőle, ő meg késhegyig védi ősi öröksége utolsó foszlányait. A körülmények, vagy mondhatnám, a történelem akarata, hogy vereséget kell szenvednie, de ez nem a mi érdemünk, és nem az ő bűne. Minden elesett indián eszembe juttatja a biblia sorait: „A te atyádfiának vére énhozzám kiált fel a földről!” Nem tartozom azok közé, akik még kérkednek is Káin bűnével. Ha lehetséges, megkímélem indián ellenségem életét.

- De hogy tudja a sosónokat ártalmatlanná tenni, ha nem öli meg őket? - kérdezte Davy. - Mit tehetünk, ha ránk rontanak puskával, késsel, tomahawkkal?

- Pszt! Azt hiszem, jön valaki!

A következő pillanatban Winnetou állt előttük. Senki sem hallotta meg, Shatterhand is csak sejtette közeledését.

- Két felderítő! - jelentette Winnetou kurtán.

- Jól van - felelte Shatterhand. - Winnetou, Davy és én itt maradunk. A többiek nyargaljanak gyorsan a homoklapályra. Lovainkat is vigyék magukkal, és várjanak, amíg hívjuk őket.

Ezzel leugrott a lováról. Davy is ezt tette. Winnetou már előbb Vokádé kezébe nyomta lova gyepelőit. Puskáikat is odaerősítették már a lovak nyergéhez. Néhány pillanat múlva a teknő felé vágató három ember és hat ló eltűnt szemük elől.

- Mit csináljunk most? - kérdezte Davy.

- Egyetlen dolga, hogy nyitva tartsa a szemét és a fülét - felelte Shatterhand. - Támaszkodjék ehhez a fához, nehogy meglássa valaki. Figyelem! Már jönnek!

- *Shi darte, ni ovje!* (Én ezt, te amaszt!) - súgta Winnetou, miközben két kezével jobbra és balra mutatott.

Hosszú Davy szorosan a fához lapult; alig kétlépésnyire tőle Shatterhand levetette magát a földre. A két sosón gyorsan közeledett. Közben néhány szót váltottak egymással. Beszédük, kiejtésük is elárulta, hogy csakugyan sosónok. Shatterhandnek ez éppen elég volt. A két lovas ideérkezett - már el is suhantak mellette.

Hosszú Davy látta, amint Shatterhand felugrik a földről, és erősen, lendületesen nekiiramodik.

- *Szarics!* (Kutya!) - hörögte az egyik sosón, de több szó nem hallatszott.

Davy utánuk rohant. Két embert látott egy lovon, helyesebben négy embert két ló hátán: a támadók szilárdan ültek a lovasok mögött. A két ló megriadt, rúgott, kapálózott - magasba dobta patáit, előre, hátra, oldalt -, mindhiába! A két támadó vasmarokkal csimpaszkodott a lovasokba. Rövid küzdelem után a támadók győztek ember és állat fölött egyaránt. A lovak megálltak.

- *Zsarki?* - (Kész?) - kiáltott Shatterhand jobb kéz felé.

- *Zsarki!* - felelte Winnetou.

Shatterhand leugrott a lóról, karjában az egyik sosónnal, aki eszméletlen volt.

- Fiúk! Ide! - kiáltotta a lapály felé.

Harsány parancsszavára Vokádé, Martin és Bob odavágtattak hozzá.

- Elkaptuk mindkettőt! - mondta Shatterhand elégedetten. - Lasszóval lovaikra kötözzük és magunkkal visszük őket. Így aztán nem árulhatnak el minket. Egyébként is jó, hogy két tús van a kezünkben, talán hasznát vesszük.

A sosónok attól ájultak el, hogy hátulról jól megszorították a gégéjüket. Nemsokára magukhoz tértek. Természetesen addig már elszedték fegyvereiket. Most lovaik hátára ültették őket, kezüket hátul gúzsba kötve, míg lábukat a ló hasa alatt kötözte egymáshoz az elszakíthatatlan lasszó. Old Shatterhand nyomatékosan értésükre adta, hogy ha ellenállnak vagy szökni próbálnak, az eső hang vagy mozdulat az életükbe kerül. Ezután folytatták útjukat. Noha a felderítőket már ártalmatlanná tették, most is Winnetou nyargalt előre.

Rövid idő múlva elérték az egykori vízmosást, mely bal kéz felől a hegyekből ereszkedett alá. Ezen az ösvényen akartak feljutni.

Megállás nélkül be is fordultak balra. Mélységes csend volt, egyetlen hangot sem hallatott senki: már azért sem beszéltek, mert elképzelhető volt, hogy a felderítők valamelyike ért egy keveset angolul.



Fél óra múlva utolérték Winnetout, aki ezen a helyen bevárta őket.

- Testvéreim leszállhatnak a lóról - mondta. - A sosónok itt elhagyták a vízmosást, és az erdőn keresztül kapaszkodtak fel a hegyre. Nekünk is ezt kell tennünk.

Ez persze nem volt könnyű dolog, főként a foglyok miatt, akiket csak lóháton lehetett továbbhurcolni. A fák közt teljes sötétség honolt. Az emberek fél kezükkel maguk előtt tapogatóztak, másik kezükkel meg a lovukat vonszolták. A legnehezebb feladatot Old Shatterhand és Winnetou vállalta magára: ők botorkáltak a kis csapat élén, s a lóra kötözött foglyokat is ők vonták maguk után. Most mutatkozott meg, mit ér a két fekete mén; mint hűséges kutyák, futottak gazdájuk nyomában, egy lépésnyire se maradtak le, s még csak nem is szuszogtak; bezzeg a többi ló olyan hangosan fűjt, hogy messzire elhallatszott.

Végre megmászta a kaptatót, s túl voltak útjuk legfárasztóbb részén. Az apacs megállt, és így szólt:

- Testvéreim célhoz értek. Legjobb lesz, ha lovaikat lepányvázák, aztán segítenek nekünk a foglyokat fákhoz kötni.

Parancsának rögtön eleget tettek. A két sosónnak kendőt kötöttek a szájára - oly módon, hogy orrukon keresztül lélegzethez jussanak, de egymással beszélni vagy kiáltani ne tudjanak. Ezután Winnetou intett társainak, hogy kövessék.

Mindössze tízlépésnyi távolságra vezette őket. Itt a magaslat, melyet kelet felől megmászta, hirtelen véget ért, illetve nyugat felé meredek szakadéokban folytatódott. Odalenn látni lehetett a völgykatlant, melyről Winnetou korábban említést tett. Közepéről tábortűz világított fel. Csak a máglya fényét lehetett látni, minden egyéb mély sötétségbe borult.

- Szegény Köpcös ott ül most - jegyezte meg Davy szánakozva. - Vajon mit csinál?

- Amit egy fogoly az indiánok közt csinálhat, vagyis semmit! - mondta Martin Baumann.

- Nono, akkor nem ismered az én Jemmy barátomat, *my boy* - felelte Davy. - Bizonyára terveket kovácsol. Nagyban töri a fejét, hogyan mondhatna búcsút a sosónoknak, s tehetne egy sétát engedély nélkül!

- A mi segítségünk nélkül meg se moccanhat - jegyezte meg Shatterhand. - Bizonyára számít is ránk.

- No, akkor ne várássuk sokáig! - mondta Davy türelmetlenül. - Ereszkedjünk le a völgybe, Sir! Ne vesztegensük az időt!

- Persze hogy leereszkedünk, de csak módjával... szép halkan, óvatosan, egyenként. Aztán valakit itt kell hagynunk a lovak és foglyok őrzésére. Egy teljesen megbízható valakit. Ez csak Vokádé lehet.

- Uff! - kiáltott fel az ifjú indián boldogan. A nagy bizalom, amellyel Shatterhand megajándékozta, lelkesedéssel töltötte el.

Valójában merészség volt rábízni a foglyokat s a lovakat is, hátukon a poggyásszal, mely *itt és most* a társaság egész vagyona volt. De Vokádé viselkedése megnyerte Old Shatterhand tetszését. Emberismerete azt súgta, hogy az indián ifjú elég bátor és hidegvérű a legnehezebb feladat ellátására is.

- Fiatal testvérem üljön a foglyok mellett, késsel a kezében - mondta neki. - Ha a sosónok valamelyike szökést kísérelne meg, vagy csak zajt kezdene csapni, tüstént ártalmatlanná kell tenni!

- Úgy lesz! - felelte az ifjú a komoly elszántság hangján. Már is elővette bowie-kését, és leült a két fogoly közé. Ezeket még egyszer figyelmeztették, s ezután az előrenyomulók megkezdték a leereszkedést a meredek szakadékparton.

Elég keserves dolog volt. A sűrű fák közt burjánzó aljnövényzet roppantul megnehezítette minden lépésüket. De még arra is folyton ügyelniük kellett, hogy a legkisebb zajt is elkerüljék.

Tudták, hogy egy ág recsegése is árulójuk lehet. Így aztán csak nagyon lassan jutottak tovább.

Winnetou haladt elől. Valamennyiük közül az ő szeme látott a legélesebben ilyen sötétségben. Mögötte Martin lépegetett, aztán Davy, majd Bob. A sereghajtó Old Shatterhand volt.

Háromnegyed órájukba került, amíg megtettek egy akkora utat, melyhez nappal és sima terepen öt perc is elég lett volna. De mégiscsak lejutottak az erdő szélére, mely egybeesett a völgykatlan peremével. A katlan feneké ugyanis füves terület volt; fa nem nőtt rajta, csak itt-ott terpeszkedett el egy-egy bokor.

A tűz magasan lobogott, egyáltalán nem indián módra. Ez is mutatta, hogy a sosónok teljes biztonságban érezték magukat.

A fehér emberek rendszerint sok fát dobálnak egymásra, s ha a tűz belekapott, lángja magasra csap, és jó messzire ellátszik. Ezzel szemben az indiánok úgy raknak tüzet, hogy a fadarabok szétágaznak, mint egy kerék küllői, s csak egy ponton találkoznak. Itt a tűz - bár minden célra alkalmas - csak könnyen elrejtethető, kis lángot lobogtat, s olyan kevés füstöt ereget, hogy messziről alig lehet észrevenni. Azonkívül az indiánok nagyszerűen értenek ahhoz, hogy olyan száraz ágakat válogassanak ki, amelyek égés közben majdnem szagtalanok. A füst szaga ugyanis a Vadnyugaton rendkívül veszélyes: az indiánok finom szaglása nagyon messziről megérzi.

De a sosónok most fehérek módjára, vagyis könnyelmű, nemtörődő módon rakták meg tábornüket, s a jól megsült hús szaga az egész völgyet eltöltötte. Winnetou ízelve szívta be a levegőt, ahogy a szakértő a bort kóstolgatja.

- *Makashi-cseh* - dünnyögte halkan. - Bölényhús.

Szaglása olyan csodás volt, hogy még azt is meg tudta állapítani, az állat melyik részét sütik most odaát.

Szemüket meresztgetve három nagy sátrat vettek észre. Hegyesszögű háromszöget alkottak, melynek hosszú szárai éppen a leselkedők felé irányultak. A hozzájuk legközelebb eső sátrat sastollak díszítették. Ez volt tehát a vezérsátor, a törzsfőnök sátra. A háromszög közepén lobogott a tűz.

A sosónok lovai szabadon, lepányvázatlanul legeltek a füben. A harcosok a tűz körül ültek, s nagy darabokat szeltek a sültből, mely egy nyársul szolgáló vastag ágon a tűz fölött pirult. Ha biztonságban érezték is magukat, mégis öröket állítottak fel, s ezek lassan járkáltak ide-oda.

- Átkozott helyzet! - súgta Davy. - Nehéz lesz a foglyokat innen kihozni, ha egyáltalában lehetséges. Mit szólnak hozzá, uraim?

- Előbb az ön véleményét szeretném hallani, Davy úr - felelte Shatterhand.

- Az enyémet? *Hell!*<sup>29</sup> Nincs véleményem.

- Törje a fejét egy kicsit.

---

<sup>29</sup> Pokol!

- Már törtem, de nem használt. Egészen másként képzeltem el a dolgot. Ezek az ebadta fickók ott guggolnak a tűz körül, a sátrak közelében. Lehetetlen akár csak egyetlen sátorba is bejutni. Erre keresztet vethetünk.

- Úgy látszik, szereti a kényelmet, Sir! Talán azt kívánja, hogy a sosónok fedett folyosót építsenek nekünk a sátraktól az erdőszéléig, hogy észrevétlenül besétálhassunk?

- Jó, jó! Csak legalább tudnám, melyik sátorban vannak a foglyok!

- Alighanem a vezérsátorban.

- Akkor van egy javaslatom. Osonjunk oda, amilyen közelre csak lehet, s ha észrevesznek, megtámadjuk őket. Közben akkora lármát csapunk, mintha százan lennénk. Kiragadjuk a foglyokat a sátorból, és uzsgyi, visszarohanunk az erdőbe! Hogy tetszik önnek ez a terv?

- Sehogy. Nem jó.

- Tud talán valami jobbat?

- Nem merném állítani, hogy jobb, de semmi esetre sem esztelen.

- Micsoda? Esztelennek tart?

- Nyugalom! Nem akartam önt megsérteni. De gondolkodjék egy kicsit. Innen is láthatja, hogy fegyvereik a kezük ügyében vannak. Hiába ordítoznánk, nem olyan ostobák, hogy számunkat annyira túlbecsüljék. Ha megrohanjuk őket, egy pillanatra bizonyára meghökkennek. De csak egyetlen pillanatra, hiszen tízszeres túlerőben vannak. De még ha győznénk is, sok emberéletbe kerülne, s a vérontást mindenáron el akarom kerülni.

- Szeretném tudni, hogyan? - dünnyögte Davy, homlokát ráncolva.

- Talán van rá mód. Gondoltam valamit, de előbb megtárgyalom Winnetouval.

Néhány suttogó szót váltott vele, mégpedig apacs nyelven, melyet a többiek nem értettek. Ezután újra Davyhez fordult.

- Igen, megpróbáljuk a csínyt ketten, Winnetouval. Önök maradjanak itt nyugodtan. Még ha két óra múlva sem jövök vissza, ne mozduljanak el a helyükről, és ne mutatkozzanak. És a világért se kezdjenek semmiféle mentőakcióba. Csak akkor kell beavatkozniuk, ha három hangos tücsökcirpelést hallanak. A tücsök én leszek - én fogok cirpelni. De akkor aztán rajta!

- És hogyan?

- Úgy, hogy villámgyorsan, de lehetőleg nesztelenül és észrevétlenül a hozzánk legközelebb eső sátorhoz rohannak. Winnetou meg én ehhez a sátorhoz lopakodunk. Ha segítségre van szükségünk, cirpeléssel jelzem majd.

- Hogy lehet a tücsök cirpelését utánozni?

- Egy fűszál segítségével. Két hüvelykujjamat egymás mellé teszem, és egy fűszálat feszítek közéjük. A két ujj közti részben a fűszál rezgésre képes, s az egész olyan, mint egy hangképző szerv. Ha szájunkat odaszorítva a fűszálba fújunk, cirpelő hang keletkezik. Persze hosszabb gyakorlat kell hozzá.

Winnetou - bár nem volt szokása - most a szavába vágott:

- Fehér testvérem majd később megmagyarázhatja. Fogjunk hozzá!

- Helyes. Vigyük magunkkal a névjegyünket?

- Igen! Hadd tudják meg a sosónok, ki látogatta meg őket!

Sok nyugati vadász, de kiválóbb indián is, bizonyos jelekkel adja tudtára barátainak vagy ellenségeinek, hogy ott járt. A legtöbb indián ezt a jelet késsel metszi be az általa megölt ellenség fülébe, arcába, homlokára. Aki aztán a halottat megtalálja, hadd tudja meg, ki győzte le, és vitte el a skalpját.

Winnetou és Shatterhand néhány rövid ágat vágott le a legközelebbi bokorról, s az övébe dugta. Az ágacskák segítségével hátrahagyhatják majd azt a jelet, melyről minden ismerősük tudja, hogy az ő kezüktől eredt. Ezt nevezte Shatterhand „névjegynek”.

Puskáikat társaikra bízva elindultak; mégpedig úgy indultak el, hogy sokáig mozdulatlanul feküdtek a földön, aztán egészen észrevétlenül közeledtek céljukhoz, mely körülbelül nyolcvanlépésnyire volt tőlük.

## HATODIK FEJEZET

### A KÍGYÓ INDIÁNOK TÁBORÁBAN

Az ellenséget lopva megközelíteni nem könnyű dolog. Ha nem fenyeget nagyobb veszély, s nincs okunk nyomainkat eltüntetni, akkor térden és tenyéren kúszva is odalopakodhatunk az ellenséghez. Ilyenkor persze könnyen felismerhető nyomokat hagyunk hátra, különösen füves terepen. De ha nem tanácsos nyomokat hátrahagynunk, akkor csak kezujjainkra és lábujjainkra támaszkodva haladhatunk előre. Ilyenkor karunkat és lábunkat jól ki kell nyújtóztatnunk, hogy hasunk majdnem horzsolja, de mégse érintse a földet, tehát egész testsúlyunk a kéz- és lábujjainkra nehezedik. Ezt kibírni még rövid ideig is igen nehéz; nagy testi erő, nem mindennapi ügyesség és sokévi gyakorlat kell hozzá. Az úszók megemlegetik, ha görcs áll a lábukba, de az ellenséget kúszva megközelítő harcosok az ujjak görcsétől rettegnek a legjobban, hiszen ez a fajta görcs életükbe kerülhet, ha felfedezik őket.

Mielőtt a kém a kúszást megkezdene, alaposan szemügyre kell vennie a terepet; kezét és lábujjai hegyét addig nem teheti le a földre, amíg azt a kis helyecskét meg nem vizsgálta. Mert ha egy száraz ágacska hever ott, annak a ropogása elég ahhoz, hogy súlyos következményekkel járjon. Vannak tapasztalt vadászok, akik a legkisebb neszről is meg tudják mondani, miféle állat okozta. Az indián harcos érzékei olyan élesek, hogy azt is meghallja, ha egy bogár surran el a közelében; egy száraz falevélről megállapítja, hogy magától hullott-e le, vagy ólálkodó ellensége sodorta magával.

És még valami. A jó felderítő, ha az ellenség felé lopakodik, lába hegyét pontosan arra a helyre teszi, ahol az előbb még kezujjainak a hegye volt; vagyis felére csökkenti a hátrahagyott nyomok számát, így aztán kevesebb dolga lesz, ha a nyomokat el kell tüntetnie.

A nyomok eltüntetése ugyanis sokszor fontos és szükséges. Ha az ellenség táborához lopakodunk, visszafelé is meg kell tennünk az utat, s gyakran ez a vállalkozás nehezebbik része. Életünk függhet attól, hogy észrevétlenül távozzunk, és az ellenség később se tudja meg, hogy ott jártunk. Miközben az említett módon, kezünk és lábunk ujjaira támaszkodva mászunk visszafelé, nyomainkat is el kell törölnünk. Ezt csak jobb kezünkkel tehetjük meg, miközben bal kezünkre és lábujjhegyre támaszkodunk. Aki ezt a testtartást egyszer megpróbálta, kóstolót kap abból, milyen erőfeszítésbe kerül még rövid időre is!

Old Shatterhand ilyen fáradságos módon mászott a sosónok tábora felé: mögötte Winnetou igyekezett pontosan a nyomaiba nehezedni. Így persze csak nagyon lassan juthattak előre.

A fű magas volt, majdnem karhosszúságú. Előnyös, mert eltakarta a lopakodókat; viszont nyomaikat jobban megőrizte.

Minél közelebb jutottak a táborhoz, annál jobban megfigyelhették. Köztük és a tábor közt egy őrszem járkált lassan fel és alá. Így aztán nagyon kérdéses volt, hogy lehetséges-e a sátrakat észrevétlenül megközelíteni.

- Intézzem el az őrt? - súgta Winnetou.

- Nem - felelte Shatterhand. - Inkább én. Az én öklöm biztosabb.

Halkan, mint a kígyók, surrantak a fűben, egyre közelebb jutva az őrszemhez. Ez egészen fiatal harcos lehetett, s nem volt más fegyvere, mint az övébe dugott kés meg a hanyagul vállára vetett puská. Ruhája bölénybőrből készült. Arcán keresztbe mázolt vörös és fekete csíkok váltakoztak - a hadviselés színei.

Egyáltalán nem nézett feljűk, hanem ellenkező irányba: minden figyelmét a tábor közepe kötötte le. Talán a tűz fölött készülő pecsenye illata vonzotta? De ha kifelé néz, akkor sem vette volna őket észre - a két sötét testet nem lehetett a sötét fűtől megkülönböztetni. S ravasz módon mindig csak abban az árnyékban maradtak, melyet a tűz felé nyíló sátrak hátsó oldala a fűre vetett.

Mozgásukat nem lehetett észrevenni, pedig már csak nyolclépésnyire voltak az őrszemtől.

Az őrszem, amint járkálás közben mindig ugyanazt az utat tette meg, egyenes sávot taposott a fűben. Winnetou és Shatterhand szeme erre a sávra tapadt; tudták, hogy a támadásnak ezen a sávon kell bekövetkeznie.

Az őrszem az említett sáv végpontjára érkezett és megfordult. Lassan lépegetve a sátor árnyékába jutott - éppen oda, ahol ők ólálkodtak.

- Most! - súgta Winnetou.

Shatterhand villámgyorsan felemelkedett, s két óriási ugrással az őrszem háta mögött termett. Ez a nesze gyorsan megfordult, de Shatterhand ökle abban a pillanatban már fölötte lebegett. Ütése az őrszem halántékát érte. A fiatal indián összerogyott.

Winnetou két hasonló ugrással barátja mellé került.

- Meghalt? - kérdezte.

- Nem, csak elvesztette eszméletét.

- Testvérem kötözzé meg. Helyébe Winnetou lép.

Felkapta a földről az őrszem puskáját, és vállára vetette, aztán folytatta a sétát fel és alá, ugyanazon a sávon, mint eddig az őrszem - megtévesztésig utánózva még a testtartását is. Messziről senkinek sem juthatott eszébe gyanakodni. Közben Shatterhand egészen a törzsfőnök sátraig osont. Megpróbálta a vásznat hátul felemelni, hogy a sátorba kukkanthasson. De a megfeszített vászon nem engedett. Shatterhand kénytelen volt a sátor kötelét meglazítani.

Ez a munka nagy óvatosságot követelt. Ha belülről észreveszik, mindennek vége. Lefeküdt a földre, szorosan odalapult, szeme alig volt a földnél magasabban. Lassan, nagyon lassan felemelte a vászon szélét, és benézett.

Amit látott, nagyon meglepte. A foglyok ugyanis nem voltak a sátorban. Csak a törzsfőnök ült ott egy bölénybőrön, s erős szagú kinnik-kinniket szívott - a dohánynak, fűzfaháncsnek és a vadkender levelének azt a keverékét, amelyet az indiánok annyira szeretnek füstölni. Ott ült gyanútlanul, háttal Old Shatterhandnek, s a tábortűz előtt lejátszódó élénk sürgés-forgást figyelte.

Shatterhand jól tudta, hogy most mi a teendő, de nem akart az apacs törzsfőnök megkérdezése nélkül cselekedni. Elhúzódott a sáortól, letépett egy fűszálat, s két hüvelykujja közé szorította.

Egyetlen halk ciripelést hallatott.

- *To-ing-kai!* (A tücsök énekel) - mondta az egyik sosón a tűz mellett.

Ha tudta volna, miféle tücsök volt az! De nemcsak ő hallotta meg, hanem Winnetou is. Rögtön tudta, hogy a jel neki szól. Méltóságteljesen lépegetett tovább, amíg a sátor árnyékába nem ért, ahol a sosónok már nem láthatták. Letette puskáját, s gyorsan lefeküdt barátja mellé a fűbe.

- Testvérem miért hívott? - kérdezte súgva.

- Meg kell változtatni tervünket. A foglyok nincsenek a sátorban.
- Baj. Akkor a másik sátorhoz kell osonni.
- Talán nem. Ebben a sátorban Ojtka Petaj ül.
- Uff! A törzsfőnök egyedül?
- Nincs benn senki más.
- Akkor nem is kell a foglyokat megkeresni - vélte Winnetou.
- Ezt gondoltam én is. Ha Bátor Bölényt elfogjuk, kényszeríthetjük, hogy kiadja a foglyokat.
- Testvéremnek igaza van. De a tűz felől nem látni be a sátorba?
- Csak a sátor felébe. Hátul árnyék van.
- Akkor is észreveszik, hogy a főnök eltűnt.
- Azt hiszik majd, visszahúzódott az árnyékba. Testvérem legyen készen, hogy segítsen, ha nekem nem sikerül.

A megbeszélés olyan halkán történt, hogy a sátorban egy hangot sem lehetett hallani belőle.

Winnetou most óvatosan felhúzta a sátorponyva alsó peremét, annyira, hogy a földön hasaló Shatterhand becsúszhasson. Ez is olyan nesztelenül történt, hogy Bátor Bölény nem sejtette meg, micsoda veszély fenyegeti.

Shatterhand benn volt a sátorban. Winnetou fél testével utána kúszott, hogy szükség esetén valamit segíthessen. Shatterhand kinyújtotta jobb kezét - éppen elérte a sosón főnököt. Gyorsan megragadta nyakát. Bátor Bölény szájából kihullott a pipa. Két vad csapkodás a levegőbe - több ereje nem volt. Karja lehanyatlott, elfogyott a lélegzete.

Old Shatterhand hátrahúzta az alélt embert a sátor sötét háttérébe, ott lefektette a földre, és kimászott a nyíláson, a sosón törzsfőnököt maga után húzva.

- Sikerült - súgta Winnetou. - De hogy visszük el innen? Az őrszemet sem hagyhatjuk itt.
- Semmi esetre. Minél több túsunk van, annál jobb.
- Akkor testvérem vigye a főnököt, én meg az őrszemet. Remélem...

Nem fejezhette be. Éles hang hasított a levegőbe:

- *Tigu-vi! Tigu-vi!* (Ellenség! Ellenség!)

- Az őrszem felocsúdott! - mondta Shatterhand. - Akkor is elvisszük! Gyorsan!

Winnetou már ott is volt, ahol az őrszem feküdt, felkapta, és elrohant vele.

Old Shatterhand, akármilyen veszedelmes volt is, még egy fél percig elidőzött a sátor mögött. Elővette az ágacskákat, amiket magával hozott, újra felemelte a sátorlapot, s a fadarabokat betűzte a földbe, mégpedig oly módon, hogy egymást keresztezzék, akár a spanyolbagnak nevezett rohamgátló akadályok. Azután hátára kapta a sosón főnököt, és elrohant vele.

Számított arra, hogy a tűz közelében ülő sosónok szeme nem alkalmazkodik tüstént a sötétséghez. Így is történt. Felugrottak, de hiába meresztgették szemüket az éjszakába, nem láttak semmit. Azonkívül nem tudták eldönteni, melyik irányból jött a kiáltás. Ennek a két körülménynek köszönhetette Winnetou és Shatterhand, hogy visszavonulásuk sikerült.

Pedig az apacs főnöknek útközben meg is kellett állnia egyszer, mert keze lecsúszott foglya szájáról. A sosón hiába próbált újra kiabálni, csak halk nyögés csúszott ki az ajkán. Winnetou idejében megállt, és megszorította a gégéjét.

- Hű, a teremtésit, kit hoztok itt?! - kiáltott fel Davy álmélkodva, amint ledobták elé a két foglyot.

- Tűszokat - felelte Old Shatterhand. - Dugjatok gyorsan pecket a szájukba! A főnököt meg is kell kötni.

- A főnököt! A kutya mindenit! Micsoda hőstett! Lesz mit mesélni a tábortüzeknél! Bátor Bölényt kihozni saját táborából, saját harcosai közül! Ilyet még nem pipált a világ! Erre csak Winnetou és Old Shatterhand képes!

- Elég a szóból! - vetett véget az áradozásnak Old Shatterhand. - Gyorsan a lovakhoz!

- Nem olyan sietős! - vélte Winnetou. - Itt jó helyen vagyunk.

- Winnetounak igaza van - bólintott Shatterhand. - A sosónok azt se tudják, milyen erős ellenséggel van dolguk. Eszükbe se jut kitörni. Egyelőre táborukat fogják biztosítani, komolyabb dologra csak pirkadatkor vállalkoznak majd.

Elővette revolverét, és csövét a föld felé fordította. Shatterhand tüstént megértette, mit akar.

- Várjunk! - mondta. - Ha észreveszik a tűz felvillanását, megtudják, hol vagyunk. Ezen könnyű segíteni. Takarókat és kabátokat ide!

Davy levetette válláról hírhedt esőköpönyegét, a többiek is eleget tettek Shatterhand felszólításának. Miután ruhadarabokkal elfüggönyözték, Winnetou kétszer belelőtt a földbe. A völgy oldalai nagy visszhangot verve felerősítették a ropogást. A sosónok nem láthatták a revolver villanását, s nem tudhatták, merről érkezett a dörrenés zaja. Dühös ordítózással válaszoltak rá.

Amikor meghallották a *Tigu-vi! Tigu-vi!* kiáltást, felugrottak a tűz mellől, de mire káprázó szemük megszokta a sötétséget, Winnetou és Shatterhand már eltűnt. Néhány sosón harcos benézett a sátorba, ahol nem volt senki.

- Bátor Bölény már kiszaladt, hogy az őrszemmel beszéljen - mondta az egyik.

- Nem hagyhatta el a sátrat anélkül, hogy észre ne vegyük - vitatta a másik.

- De nincs itt!

- Hát ha nincs itt, és el se ment, akkor mi történt vele?

- Talán *Vakon-Tonka* vitte el! (A Gonosz Szellem.)

Ám egy öreg harcos félrevonta a többit, és suttogva közölte velük:

- A Gonosz Szellem megölhet valakit, szerencsétlenséget zúdíthat a fejére, de eltüntetni ő se tudja! Így hát...

Szeme a sátorlapra tapadt, és hirtelen elhallgatott. A sátor bejárata csak félig volt nyitva, most csapták félre a bejárati sátorlapot teljesen. A tábortűz fénye most már az egész sátrat megvilágította. Az öreg belelépett a sátorba, és lehajolt.

- Uff! - kiáltott fel. - Ojtka Petajt elrabolták!

Megdöbbenve bámultak rá.



- Testvéreim nem hiszik el? - kérdezte. - Hát nézzenek ide! A hátsó sátorlap alját meglazították, és néhány gallyat dugtak a földbe. Ismerem ezt a jelet. Ez Nupaj Klama jele, akit a sápadtarcúak Old Shatterhandnek neveznek. Ő járt itt, Bátor Bölényt ő rabolta el.

Ekkor csattant el Winnetou két pisztolylövése, s a messze visszhangzó dőrej hirtelen megoldotta az álmétkodó sosónok nyelvét. Ordítózásuk csak növelte a zavart.

- Olsátok el a tüzet! - parancsolta az öreg harcos. - Ne nyújtsunk célpontot az ellenségnek!

Mivel a törzsfőnök eltűnt, a sosónok önként alávetették magukat az öreg harcos parancsainak. Gyorsan szétkotorták és eltaposták az égő ágakat, s a tábor elsötétedett. Mindenki megragadta fegyvereit, hogy támadásra induljon. Az öreg azonban egyelőre úgy intézkedett, hogy a harcosok vegyék körül a sátrakat, s készüljenek fel arra, hogy kellő fogadtatásban részesítsék az ellenséget, akármilyen irányból közeledik is.

Bátor Bölény még alkonyat előtt négy harcost rendelt ki a tábor egy-egy oldalának őrzésére. Most, hogy lövéseket hallottak, három őrszem visszavonult a tábor belsejébe, de a negyedik nem jelentkezett. Pedig ez volt a legtekintélyesebb köztük - nem más, mint Moh-aw<sup>30</sup>, a törzsfőnök fia. Egyik barátja vállalkozott rá, hogy megkeresi. Hasra feküdt, és a fűben csúszva messzire kimerészkedett a táborból, azon az oldalon, ahol Moh-aw őrködött. Jó félóra múlva Moh-aw puskájával tért vissza. Ebből tudták meg, hogy a törzsfőnök fiát valami baj érte.

Bátor Bölény helyettese rövid tanácskozást tartott a kiválóbb harcosokkal. Elhatározták, hogy azt a sátrat, ahol a foglyokat tartották, még szigorúbban fogják őrizni, a lovakat pedig a tábor közvetlen közelében pányvázzák ki, s bevárják a hajnalpirkadást. Akkor majd kiderül, hányadán állnak, s mit kell tenni.

Ezalatt Shatterhandék gondoskodtak róla, hogy foglyaik ne adhassanak magukról életjelt. Nagy csend volt, csak a sosónok lovainak dobogását lehetett messziről hallani.

- Összeterelik a lovaikat - jegyezte meg Winnetou. - Úgy látszik, be akarják várni a reggelt. De mi nem várunk addig tétlenül.

- Nem - bólintott Shatterhand. - Még az éjjel megkezdjük Bátor Bölény megpuhítását. Egyelőre térjünk vissza lovainkhoz.

Hátára vette Bátor Bölényt, aki közben már visszanyerte eszméletét, míg Winnetou a Moszkitót dobta fel a vállára. Így indultak el, felfelé kapaszkodva, arra a helyre, ahol Vokádé várt rájuk. Akkor még nem tudták, hogy az elfogott őrszem kicsoda, s hogy személyében milyen értékes túsza tettek szert.

Davy kioldotta lasszóját, és így szólt:

- Ide a fickókkal! Hadd kötözzem őket a két régebbi foglyunkhoz!

- Arról szó sem lehet! - tiltakozott Old Shatterhand. - Különben is továbbmegyünk innen.

- Miért? Hát nem jó helyecske ez?

- Lehet, hogy jó, de nem alkalmas arra, hogy Bátor Bölénnyel tárgyaljak. Ha beszélni akarok vele, ki kell vennem szájából a pecket, s akkor kiáltással vagy más jellel idecsődítheti a sosónokat. Túlágosan közel vagyunk hozzájuk.

- Testvéremnek igaza van - mondta az apacs törzsfőnök. - Winnetou ismer egy helyet, ahol tábort üthetünk.

---

<sup>30</sup> Moh-aw a sosónok nyelvén moszkitót jelent

- Tűzre is szükségünk lenne - vélte Shatterhand.

- Ott nyugodtan tüzet rakhatunk - felelte Winnetou. - Kössék a foglyokat a lovakra.

Miután ez megtörtént, a kis csapat Winnetou vezetésével útnak indult a sötét éjszakában, a sűrű erdőn keresztül. Természetesen csak lassan, lépésben tudtak haladni. Fél óra múlva Winnetou megállította a menetet.

A foglyok nem tudtak egymásról. A két felderítő a sötétben nem láthatta az újabb foglyokat, s Bátor Bölény nem is sejtette, hogy fiát vele együtt hurcolták el. Most, hogy megálltak, megint gondosan elkülönítették a foglyokat egymástól.

Winnetou egy nappal előbb, világosságban nyargalt erre, s rögtön látta, milyen alkalmas ez a hely kisebb csapatnak táborozásra. Tájékozódási képessége olyan kitűnő volt, hogy sötét éjjel is könnyen idetalált.

Old Shatterhand Bátor Bölénnyel négy szemközt akart beszélni. Ezért egy kis tisztásra vitette, s most ott feküdt a földön megkötözve. Shatterhand úgy tett, mintha csak a tűzrakás érdekelné, semmi más.

Száraz gallyakat kotort össze, és punkja segítségével meggyújtotta. A kis tisztást sűrű fák vették körül, melyek lombjaikkal a kis máglyát teljesen eltakarták.

A földön heverő sosón főnök sötéten bámult maga elé, de lopva a fehér vadász mozdulatait figyelte. Shatterhand most odahúzta a foglyot a tűzhöz, felültette, és kivette szájából a pecket. Az indián egyetlen arcándulással sem árulta el, mit érez vagy gondol. Shatterhand ledőlt vele szemben, és sokáig szótlanul meredt rá. Közben alaposan szemügyre vette.

A sosónok főnöke széles vállú, izmos ember volt. Bölénybőrből készült, indián szabású, egyszerű ruhát viselt, minden díszítés nélkül. De övén vagy húsz skalp fityegett - nem a teljes fejbőr, mert az sok helyet foglalt volna el, hanem minden skalpból egy-egy tenyérnyi darab. Arcát nem festette be, úgyhogy jól lehetett látni rajta a három sebforradást. Merev, közömbös arccal ült ott, és a tűzbe bámult, fehér ellenségét egy pillantásra sem méltatta.

- Ojtka Petaj nem visel hadiszíneket - szólalt meg Old Shatterhand. - Akkor miért támad meg békés utasokat?

Az indián nem felelt, mire Shatterhand így folytatta:

- A sosónok főnöke, úgy látszik, megnémult félelmében, azért nem válaszol kérdéseimre.

A legtöbb fehér nem értette az indiánok lelkét, vagyis gondolkodásmódjukat, érzésvilágukat. Old Shatterhand nem tartozott ezek közé: tudta, hogyan kell egy indiánnal beszélni. El is érte, amit akart - a fogoly szeme felvillant, s fojtott haraggal felelt:

- Ojtka Petaj nem ismeri a félelmet! Nem fél sem ellenségeitől, sem a haláltól!

- Akkor miért viselkedik úgy, mintha félne? Bátor harcos nyíltan arcára festi a háború színeit, ha előásta a csatabárdot. Ez a nyílt, becsületes viselkedés. Tudtára adja ellenségének, hogy életére tör, s felszólítja, hogy védekezzen. De a sosónok főnöke nem festette arcára a háború színeit. Békés arccal járja útjait, s mégis megtámadta a gyanútlan fehéreket. Igazam van, vagy nincs igazam? Bátor Bölény egyetlen szót sem tud a mentségére felhozni?

Az indián lesütötte szemét, és halkan felelt:

- Ojtka Petaj nem volt ott, amikor harcosai azokat a fehéreket elfogták.

- Ez nem mentség. Ha Ojtka Petaj valóban bátor és becsületes, akkor szabadon bocsátotta volna a fehéreket, amikor színe elé vezették őket. Egyáltalában nem hallottam, hogy a

sosónok kiásták volna a csatabárdot! Állataikat éppúgy legeltetik, mint a legnagyobb békében. Meglátogatják a sápadtarcúakat blokkházaikban és wigwamjaikban. És Bátor Bölény mégis megtámad olyan embereket, akik sohasem sértették meg! Ha ezt tette, el kell túrníe, hogy egy igazán bátor ember a szemére lobbantsa: ez gyáva viselkedés!

Az indián most felemelte fejét, és csak félig pillantott ellenfelére; de ez a lopott pillantás is elárulta, hogy majdnem szétveti a düh. De még most is uralkodott magán, s gúnyos hangon tette fel a kérdést:

- És ki az igazán bátor sápadtarcú? Talán te? Egyáltalán - van neved?

- Van - felelte Old Shatterhand egyszerűen, minden kérdés nélkül.

- Ha egy sápadtarcúról azt mondják, hogy neve van, nem sokat számít - mondta Bátor Bölény megvetően.

- Hát ha így vélekedel, bocsásd foglyaidat szabadon, aztán vívj meg velük nyíltan, becsületesen. Nem volt okod elfogni őket.

- Miért tolakodtak ide? A Vér-tó környéke szent, mert megölt harcosaink szelleme itt tévelyeg. A fehér foglyokra ezért kínos halál vár.

- Akkor meghalsz te is!

- Ojtka Petaj megmondta már, hogy nem fél a haláltól. Sőt kívánja, és türelmetlenül várja.

- Miért?

- Mert egyetlen sápadtarcú elfogta, és elhurcolta saját sátrából. Elvesztette becsületét. Nem is akarja túlélni ezt a szégyent. Meghal, de sírja mellett nem énekelnek gyászdalokat. Nem lovával együtt temetik el, nem ülhet sírjában büszkén a nyeregben, fegyvereivel és ellenségei skalpjjaival ékesen. Elhullott kutya módjára fekszik majd a porban, s bűzös döggeselűk hasogatják darabokra csőrükkel.

Nem felcsattanó hangon, hanem lassan és halkán panaszkolta ezt, s közben egyetlen arcizma sem rándult meg. Szavaiból mégis olyan reménytelen fájdalom áradt, hogy Shatterhand szíve megesett rajta. De óvakodott részvétét elárulni, mert akkor nem érte volna el, amit akart, sőt ellenkezőleg; csak megerősítette volna a halálvágyat Bátor Bölény szívében. Ezért száraz hangon csak ennyit mondott:

- Ojtka Petaj megérdemelte sorsát, de nem kell meghalnia. Hajlandó vagyok visszaadni a szabadságát, ha megparancsolja embereinek, hogy a két sápadtarcút bocsássák szabadon.

Az indián gögösen válaszolta:

- Ojtka Petaj nem élhet tovább. Köttesd minél előbb a kízóoszlophoz. Ha nem is beszélhet már régi hőstetteiről, amelyek híret szertevitték minden sosón faluba, hősként fog meghalni. Nincs olyan kízás, mely egyetlen jajsztót csalna ki belőle!

- Nem köttetlek a kízóoszlophoz. Keresztény vagyok. Ha egy állatot kell megölnöm, azt is úgy ölöm meg, hogy minél kevesebb kínt szenvedjen. Mások fájdalma nekem nem öröm, nem gyönyörűség. De hasztalan halsz meg. A foglyokat akkor is kiszabadítom harcosaid kezéből.

- Hát csak próbáld meg! Engem lesből, alattomosan harcképtelenné tehetél, és elhurcolhattál az éjszaka sötétjében. Jó figyelmeztetés volt a sosónok számára. Harcosaim most már éberek, s foglyaikat tízszer tíz sápadtarcú sem szabadíthatja ki. Ebben az időszakban, a nagy gyász időszakában merészelték a Vér-tónál megjelenni, s hosszú, kínos halállal fognak érte megbűnhődni. Ojtka Petajt legyőzted. Ojtka Petaj meghal. De él Moh-aw, egyetlen fia, lelke

büszkesége, s ő majd megbosszulja apja halálát. Moh-aw már előre arcára festette a háború színeit, mert őt szemeltük ki arra, hogy az elfogott sápadtarcúak kínhalálát előkészítse. Meleg vérükben fürdeti meg kezét, s ez megóvjá majd a sápadtarcúak minden alattomos fondorlatától!

Ebben a pillanatban megreccsentek a bokrok a kis tisztás szélén. Martin Baumann jött oda, és Old Shatterhand füléhez hajolva, suttogva közölte vele:

- Winnetou küldött, Sir. Fontos dolgot sikerült megtudnia. Az elfogott őrszem a főnök fia. A titkot Winnetou csalta ki belőle.

A hír kapóra jött Shatterhandnek. Éppen olyan halkán felelte:

- Kérem Winnetout, azonnal küldje a foglyot ide. Hosszú Davy cipelje hozzám, s üljön mindjárt mellé.

Martin visszahúzódott, s a nagy vadász most újra Bátor Bölényhez fordult. Ezt felelte neki:

- A Moszkitóról beszélsz? Nem félek tőle! Ki hallott a tetteiről? Még nincs is neve. Ha kedvem tartja, fogságba ejtem éppúgy, mint téged!

Bátor Bölény most már nem tudott uralkodni magán. Atyai szíve nem bírta elviselni, hogy fiát becsméreljék. Arca eltorzult dühében, és indulattól remegő hangon kiáltotta:

- Ki vagy te, hogy így mersz beszélni a fiamról? Ha meglátod: mint a féreg, görnyedve bújsz a föld alá pusztá tekintetétől! Bátran harcolt a sziú ogallallák ellen, és közülük már többet legyőzött és megölt. Szeme éles, mint a sasé, hallása, akár az éjszakai madaraké. Nincs ellenség, aki osonva meg tudná közelíteni! Moh-aw majd megbosszulja apja halálát, sápadtarcúak fiai és unokái fognak érte megfizetni!

Ekkor érkezett oda Hosszú Davy, hátán a megkötözött Moszkitóval. Gólyalábaival könnyedén átlépett a legsűrűbb bozót, és terhét ledobta a fűbe.

- Elhoztam a fickót! - mondta.

- Ültesse csak fel, Master Davy, és maga is foglaljon helyet mellette! - parancsolta Old Shatterhand. - A pecket is kiveheti a szájából.

- Meglesz, Sir! Magam is kíváncsi vagyok, mi lesz most!

Amikor a Moszkitó felült, a két sosón rémülten meredt egymásra. A törzsfőnök nem szólt semmit, meg se moccant, de arca - sötét bőre ellenére is - elárulta, hogy minden csepp vér elhagyta, összeszorította fogait, és hallgatott, ám a fia meglepetésében felkiáltott:

- Uff! Ojtka Petajt is elfogták! Micsoda jajveszékelés lesz a sosónok wigwamjaiban! A Nagy Szellem meggaragudott gyermekeire, és eltakarta arcát előlük.

- Hallgass! - rivallt rá apja mennydörgő hangon. - A sosón squaw-k egyetlen könnyet sem fognak ejteni, amikor Ojtka Petajt és Moh-awt elnyelik a halál felhői! Apa és fiú vak volt, süket volt, befogta szemét és fülét, amikor alattomosan megtámadták! Koponyájukban nem volt agyvelő, szívükben megállt a vér, s védekezés nélkül, dermedten túrték sorsukat, mint a varangyos béka, amikor a kígyó el akarja nyelni. Szégyen az apára, szégyen a fiú fejére!

Ekkor Old Shatterhand Davyhez fordult, és halkán megparancsolta neki:

- Hozza ide a többi foglyot is! De Winnetou egyelőre ne mutatkozzék!

Hosszú Davy felállt és elsietett.

- Nos - mondta Old Shatterhand -, Bátor Bölény még mindig azt állítja, hogy ha fiát megpillantom, elbújok a föld alá, mint a féreg? Nem akarlak megsérteni. A sosónok főnöke híres arról, hogy bátor a csatában, és bölcs, ha helyet foglal az öregek tanácsában. Ezt mindenki tudja, én is tudom. Moh-aw pedig minden bizonnyal apja nyomdokaiba fog lépni, ugyanolyan bátor és bölcs lesz, mint Ojtka Petaj. Visszaadom a szabadságukat a két fehér vadász szabadsága ellenében.

Az ifjú csinos arcán öröm villant át, de apja dühös pillantást vetett rá, és zsémbes hangon felelte:

- Ojtka Petaj és Moh-aw küzdelem nélkül esett egy hitvány sápadtarcú fogságába. Nem érdemlik meg, hogy tovább éljenek. Szégyenüket csak a halál moshatja le. Haljunk meg hát, és haljon meg a két sápadtarcú is, aki a sosónok...

Elhallgatott Szeme riadtan bámult a két felderítőre, akit Davy, Martin és Bob most a tisztásra cipelt.

- Bátor Bölény miért hallgat el hirtelen? - kérdezte Old Shatterhand. - Érzy talán, hogy a rémület fagyos keze szorongatja szívét?

A törzsfőnök lehorgasztotta fejét, és némán maga elé bámult. Mögötte megreccsentek az ágak, de nem vette észre. Old Shatterhand arra fordult, s megpillantotta Winnetou fejét, amint kiemelkedett a bokorból. Kérdő pillantást vetett rá. Az apacs főnök kissé megbiccentette fejét.

- Ojtka Petaj beláthatja, hogy semmi reménye a legyőzésünkre - folytatta Old Shatterhand. - De nem azért vonultunk fel ide, hogy a sosón nép bátor fiait megöljük. A mi célunk az, hogy az ogallalla kutyákat megfékezzük. Nektek pedig megengedjük, hogy visszatérjeteek sátraitokba.

Felállt, Bátor Bölényhez lépett, és leoldotta róla a szíjakat, melyekkel megkötözték. Tudta, hogy kockázatos lépésre szánta el magát, de ezt abban a szilárd meggyőződésben tette, hogy megnyeri a játszmát.

A sosón főnök sápadozott, hűledezett. Amit ez a sápadtarcú tett, egyszerűen hihetetlen volt, és teljességgel esztelen. Szabadon engedi fogoly ellenségét, anélkül, hogy fogoly barátjait visszakapná! De még ez se minden! Most odalép Moh-awhoz, s az ő kötelékeit is levágja!

Bátor Bölény tátott szájjal bámult Shatterhandre. Aztán hirtelen mozdulattal kirántotta a Moszkitó mellett ülő Martin övéből a kést, és egy ugrással a fia előtt termett. Szemében vad gúny villant fel.

- Szabadok legyünk? - kiáltotta. - A világ csúfjára? Hogy minden öreg squaw ujjal mutogasson ránk, és minden wigwamban röhögve mesélgessék, milyen pulyák vagyunk! Hogy gyáva kutyák megtámadtak minket, lerántottak a földre, fogságba hurcoltak, és mi ezt tűrtük! Az apa és a fiú, aki méltó apjához! Hogy az örök vadászmezőkön a földön fetrengjünk, és egereket együnk, míg a többiek lóháton száguldoznak, medvetalpat és bölénypecsenyét lakmároznak! Nem és nem! Nevünket bemocskoltuk, szégyenfolt tapad rajta! Ezt a foltot nem az ellenség vére, csak a saját vérünk moshatja le! Ojtka Petaj meghal, de fiának a lelkét előreküldi!

Megszorította a kést, és fia fölé hajolt, hogy szívébe döfje, s aztán magát ölje meg. A Moszkitó meg se moccan; kész volt apja kezéből a halált elfogadni.

- Ojtka Petaj! - szólalt meg a sosón főnök háta mögött egy mélyen zengő hang.

Ellenállhatatlan hang volt, nem lehetett semmibe venni. A kést magasba emelve, Bátor Bölény megfordult. Az apacsok törzsfőnöke állt előtte. A sosón karja lehanyatlott.

- Winnetou! - kiáltott fel önkéntelenül.

- A sosónok főnöke *coyote*-nak tartja Winnetout? - kérdezte az apacs.

Coyote a kis prérikutya vagy prérifarkas neve. Gyáva, undok, gyakran rühes állat. Az indiánok szemében nincs nagyobb sértés, mint valakit a coyote-hoz hasonlítani.

- Ki meri azt mondani? - felelte a sosón.

- Ojtka Petaj mondotta. Hát nem szidalmazta névtelen kutyáknak azokat, akik elfogták?

A sosón kezéből kihullott a kés.

- Hát Winnetou a legyőzőm? - kérdezte.

- Nem Winnetou, hanem fehér barátja, aki itt áll mellette - felelte, és Old Shatterhandre mutatott.

- Uff! Uff! Uff! - hebegte Bátor Bölény háromszor is. - Akkor ez az ember Nupaj Klama, akit a sápadtarcúak Old Shatterhandnek neveznek!

Szeme tétován repkedett ide-oda, Shatterhandről az apacs főnökre. Az utóbbi felelte:

- Sosón testvérem szeme elfáradt, s elméje is álmos volt, amikor magához tért. Különben rögtön kitalálta volna, hogy aki Bátor Bölényt egyetlen kézzsoritással harcképtelenné tette, csak olyan hős lehet, akinek nagy neve van.

A sosón öklével csapkodta homlokát, és így felelt:

- Ojtka Petajnak van feje, de nincs benne ész! Elfelejtett gondolkodni!

- Igen, őt Old Shatterhand győzte le, aki itt áll mellette. Hát szégyen ez? Testvéremnek ezért halálba kell rohannia?

- Nem! - hangzott a határozott válasz, s mélyről jövő, felszabadító sóhaj követte. - Életben maradhat.

- Bátor Bölény nagy harcos, önként akart a halálba rohanni, és ezzel bebizonyította, hogy erős szíve van. De az is Old Shatterhand volt, aki Moszkitót egyetlen ökölcsapással leterítette. Szégyen ez egy bátor, fiatal harcos számára?

- Nem, nem... ő is életben maradhat.

- És Old Shatterhand meg Winnetou volt az, aki a sosón felderítőket foglyul ejtette, nem ellenséges szívvvel, csupán azért, hogy legyen kivel kicserélni fogoly barátaikat. Bátor Bölény ne tudná, hogy Old Shatterhand és Winnetou minden derék és becsületes ember barátja, akár sápadtarcú, akár rézbőrű?

- Ojtka Petaj tudja.

- Akkor válasszon: testvérünk akar-e lenni, vagy ellenségünk? Ha testvérünk lesz, minden ellenségét mi is ellenségnek tekintjük. De ha nem akar a testvérünk lenni, akkor is szabadon bocsátjuk a fiával együtt. Ám ebben az esetben még sok vér fog folyni a két sápadtarcú fogoly kiszabadításáért. A sosónok gyermekei gyászba burkolják arcukat, és minden wigwamban, halottakat fognak siratni, és minden tábornoknál gyászdalokat fognak énekelni. Bátor Bölény döntsön és válasszon. Uff, én beszéltem!

Hosszú csend következett. Az apacs főnök beszéde és személyének varázsa mély hatást tett mindenkire. Ojtka Petaj lehajolt, kezébe vette a kést, melyet az imént elejtett, s markolatig dőfte a földbe.

- Ahogy ez a penge elvesztette élet - kiáltotta -, úgy tűnjön el a gyűlölség a sosón nemzet fiai és a bátor harcosok közt, akik most körülvesznek minket!

- Uff! Uff! - hangzott a helyeslés mindenfelől.

Bátor Bölény most kihúzta a kést a földből, hegyét fenyegetően dőfésre emelte, és így szólt:

- Halál mindenkire, ha újra gyűlölséget akar szítani köztünk! Halál minden ellenségünkre! Uff!

- Uff! Uff! - visszhangzott még lelkesebben.

- Testvérem bölcsen döntött, és okosan választott - mondta Old Shatterhand. - Aki itt ül a fia mellett, Davy-honcse - a híres vadász. Ismeri-e testvérem a sosónok fogságába esett sápadt-arcúak nevét?

- Nem, nem ismerem.

- Az egyik Jemmy-petácse, a másik meg Frank, aki társa Mato Pokának, a Medveölőnek.

- Mato Poka?! - kiáltott fel a sosón főnök, s arcán meglepetés tükröződött. - Ezt miért nem mondták meg nekem? S miért nem szóltak ők maguk? Hisz Mato Poka a sosónok testvére! Igen, igen! Egy ízben ő mentette meg Ojtka Petaj életét, amikor a leggazabb sziúk, az ogallallák orvul megtámadták!

- Megmentette az életedet? Ezt nem is tudtam. Nézd csak, ez itt a fia, Martin, s mögötte Bob, a hűséges fekete szolgáljuk. Azért hagyták el wigwamjukat, hogy kiszabadítsák Mato Pokát az ogallallák kezéből. A Medveölőt is orvul támadták meg, úgy került a gaz ogallallák fogságába, akik kínzóoszlophoz akarják kötni őt társával együtt!

- Az ogallalla kutyák a Medveölőt meg akarják kínozni? A Nagy Manitou sújtsa le rájuk! Lelkük hontalanul kóboroljon a levegőben, csontjaikat aszalja fehérre a nap! Hol lehet őket most megtalálni?

- Felvonultak a hegyekbe, a Sárgakő-folyón<sup>31</sup> túl, ahol meg akarják látogatni Csikka Pata sírját.

- Csikka Pata? Az a nagy, erős ember, akit testvérem, Old Shatterhand pusztá öklével csapott agyon?

- Nemcsak őt, hanem két másikat is - mondta Davy.

- És halálukat most a Medveölőn akarják megbosszulni? Nem engedem! Testvéreim jöjjenek át a sosónok táborába. Ott leülünk a tűz mellé tanácskozni.

Meghívását természetesen örömmel fogadták. Közben a két sosón felderítőt is megszabadították kötelekeiktől, s csak a lovakat kellett előhozni, hogy mindnyájan elinduljanak.

- Ön igazán ördögös fickó, Sir! - súgta Davy Shatterhandnek. - Amibe csak belefog, akár-milyen vakmerő vállalkozás legyen is, mindig nagyszerűen sikerül.

- Mert minden részletét jó előre pontosan kitervezem - felelte Shatterhand mosolyogva.

- Azért külön elismerés jár - felelte Davy. - Le a kalappal!

Lekapta fejéről karimájától majdnem teljesen megfosztott szürke cilinderkalapját, és többször mélyen meglengette - mintha csak egy halastavat akarna kimeregetni.

---

<sup>31</sup> Yellowstone

Most megint lefelé kellett vergődni a meredek hegyoldalon. A lovakat kantárszáron maguk után húzva, lépésről lépésre ereszkedtek alá. A tüzet azonban indulás előtt gondosan eloltották. Amikor leértek, Moszkitó mindkét kezét szájához emelve, ezt rikoltotta:

- *Kun, kun; kun vakka!* (A tüzet, a tüzet, a tanácskoztüzet meggyújtani!)

A visszhang sokszorosán megismételte a felhívást. A táborban meghallották, és izgatottan siettek az érkezők elé.

- Ki az? - kiáltotta az őr.

- Moh-aw, Moh-aw! - felelte a törzsfőnök fia messziről.

Erre olyan diadalmas „ha-ha-hih” kiáltás válaszolt, hogy Moszkitó szíve repesett örömeiben. Néhány perc múlva fellobbant az újra meggyújtott tábortűz lángja.

Amikor a törzsfőnök kíséretével a táborba ért, harcosai ujjongva körülvették, és kíváncsian várták szavait. Nagyon szerették volna hallani rejtélyes eltűnése történetét, de nem faggatták kérdéseikkel. Roppantul csodálkoztak, amikor megpillantották mellette az idegen sápadt-arcúakat, de csodálkozásukat éppoly kevésbé árulták el, mint kíváncsiságukat. Csak az öreg harcos, aki távollétében a törzsfőnököt helyettesítette, merészelte megjegyezni:

- Ojtka Petaj nagy varázsló. Eltűnik sátrából, mint a füst, mely egy pillanat alatt szertefoszlik.

- Hát nem foszlottam szerte! - felelte Bátor Bölény kissé bosszús hangon. - Ami velem történt, nem mindennapi, de csöppet sem rejtélyes.

- Észrevettük az ágacskákat, amik a híres fehér vadász látogatásának jelei - sipította az öreg harcos célzatosan. Ezzel tapintatosan értésére adta a törzsfőnöknek: tudják, hogy Nupaj Klama rabolta el!

- Jól sejtetted - hagyta rá Bátor Bölény. - Figyelem, harcosok! Itt áll Nupaj Klama, a leghíresebb sápadtarcú, s mellette Winnetou, az apacs törzs nagy főnöke. Ők most a sosónok szeretett és tisztelt vendégei.

- Uff! Uff! - hallatszott a lelkes helyeslés minden oldalról.

A sosónok bámulattal és megbecsüléssel adóztak a két híres embernek, s amint merő tiszteletből hátraléptek, kitágult a kör, melynek közepén Bátor Bölény, a Moszkitó és a vendégek álltak:

- Ezek a híres harcosok - folytatta Bátor Bölény - azért jöttek hozzánk, hogy elszívják velünk a békepipát. Kezükben volt Ojtka Petaj és Moh-aw élete, de egy ujjal sem bántották egyiküket sem. Csak azért rabolták el őket, hogy két társukat, akik a mi foglyaink, kiszabadítsák. Kérésüknek eleget teszek. Oldjátok le a foglyok rabszíjait. Testvéreim cserébe sok ellenséges skalpot fognak kapni, a nyomorult ogallallák skalpjait, akik kimerészkedtek patkányodvaikból, hogy raboljanak és pusztítsanak, de mi a kezükre ütünk. Kora reggel elindulunk nyomait követni. Ám előbb tanácskozássra ülünk össze. A sosón harcosok és vendégeik foglaljanak helyet a tanácskozó tűz mellett. Megkérdezzük a Nagy Szellemet, hadjáratunkat sikerre viszi-e.

Amikor Bátor Bölény szónoklatát befejezte, néhány harcos abba a sátorba sietett, ahol a két fogoly gúzsba kötve a földön feküdt. A főnök parancsának engedelmeskedve, levágták szíjaikat, és a tábortűzhöz kísérték őket. Alig tudtak járni. Bizonytalan léptekkel, támolyogva tették meg azt a kis utat. A szíjak mélyen húrukba vágtak, és idő kellett ahhoz, hogy vérkeringésük teljesen rendbe jöjjön.



- No, öreg mosómedve, kellett ez neked? - ezekkel a kötekedő szavakkal üdvözölte Davy régi cimboráját.

- Mosómedve az öregapád! - mordult rá Jemmy.

- Hát akkor talán béka vagy, de a legbutább fajta, amely egyenesen a gólya kitátott csőrébe ugrik!

- Hát csak fogd be a csőrödet, mert mindjárt a te hasadba ugrok! - felelte Köpcös Jemmy, fájó csuklóját dörzsölgetve.

- Jól van, no, öregem! - csitítgatta Davy. - Nagyon jól tudod, hogy nem akarlak bántani. Boldog vagyok, hogy újra szabad vagy!

- Igen, de a szabadságomat nem neked köszönhetem, hanem Old Shatterhandnek - válaszolt Jemmy. - Nem is tudom, mit mondjak önnek, Sir - tette hozzá, a nagy vadászhoz fordulva. - Életem, amíg szuszogni tudok, az öné, Sir! Bármikor rendelkezhetik velem. Az érdem az öné, s nem ezé a hosszú mafláé! - S hüvelykujjával megvetően Davyre mutatott.

- Nem úgy van az! - tiltakozott Old Shatterhand. - Érdemről szó sincs, de ha sikerült ez a kis csíny, abban része volt a többieknek is, elsősorban Winnetounak.

Köpcös Jemmy csodálkozó pillantással mérte végig az apacs főnök karcsú, de izmos alakját.

- Hadd szorítsam meg a kezét a nagy Winnetounak! - mondta jobbát kinyújtva. - Nem is csodálkozom, hogy itt van. Mindenki tudja, hogy ha Old Shatterhand valahol felbukkan, Winnetou sem lehet messze. Akárcsak én meg ez az égimeszelő!

- Akárcsak én meg ez a Köcsög! - helyesbítette Davy.

Bob nem látott senkit és semmit, csak a Bicegőt.

- Végre, hogy Bob újra látni a jó Massa Frankot! - kiáltott fel boldogan. - Soha többé szeme elől elengedni!

A derék néger megragadta Frank mindkét kezét, és megható gyöngédséggel simogatta a vörös csíkokat, amiket a rabszív vágott beléjük.

## HETEDIK FEJEZET

### A SZÜRKE MEDVE

Mint hosszú, vékony kígyó, vonult a sosónok csapata a Kékfü-prérin keresztül.

A „kékfü” a Vadnyugaton is nagy ritkaság. Megfelelő nedvességű talajon embermagasságba nő fel. Könnyebb eltévedni benne, mint az őserdőben. Aki át akar vágni rajta, jól teszi, ha azokat az ösvényeket követi, amelyeket bölénycsordák tapostak ebbe a fűtengerbe. Néhol még a lovas feje fölött is összecsapnak a hullámozó fűszálak, nem lát az orránál tovább, s ha nincs nála iránytű, tájékozóképessége csütörtököt mond. A tapasztalt vadásszal is megesik, hogy egész napi fárasztó lovaglás után arra a helyre érkezik, ahonnan reggel elindult. Még az is megesik, hogy a saját nyomaira bukkanva, idegen nyomnak véli, és ez téveszti meg.

De még az említett bölénycsapásokon haladni sem veszélytelen. Minden pillanatban felbukkanhat egy ellenséges állat vagy ember. Néha egy bölény szakad el a csordától, és bőszi-ten kószál egyedül. Máskor egy indián közeleg, puskával a kezében, s csak akkor látjuk meg, ha háromlépésnyire van tőlünk. Ilyenkor villámgyorsan kell cselekedni. Az marad életben, aki először nyomja meg a puská ravaszát.

A sosónok libasorban nyargaltak, egyik a másik mögött; minden ló pontosan az előtte haladó nyomába lépett. Az indiánok mindig ezt a rendet tartják be, ha olyan terepen vonulnak, ahol nem érzik magukat biztonságban. Ha az óvatosság megköveteli, felderítőket küldenek előre, olyan harcosokat, kiknek látása és hallása kiváló. Éles szemük észreveszi egy fűszál meg-görbülését is, fülük meghallja egy letört ágacska halk zörejét.

Az előőrs előrehajolva és szinte magába roskadva ül lova hátán, szeme mintha csukva volna, teste mozdulatlan. Lova is álmosan, gépiesen emelgeti lábait. Aki lesből figyeli, azt hinné, hogy a lovas alszik. Pedig éppen ellenkezőleg: minden idegszála csupa figyelem. Minél kevésbé áruja el, annál feszültebben figyel. Szeme, ha csak résnyire tartja is nyitva, szün-telenül fürkészi környezetét.

De nemcsak a szemére és a fülére, hanem a lovára is rábízta magát. Az indiánok nagyszerűen értenek a lovak idomításához. Halk nesz hallatszik, fehér ember meg se hallaná. A bozótban ellenség leselkedik, puskával a kezében. Már célba veszi az előőrsöt, de miközben puskáját vállához emeli, ruhájának egy gombját horzsolja vele. Ez éppen elég az előőrsnek. Villám-gyorsan leveti magát a nyeregből, de úgy, hogy fél lába a kengyelben marad, fél keze pedig lova nyakába csimpaszkodik. Az okos állat ebben a pillanatban félreugrik, s rajta csüggő lovasával együtt eltűnik a bozótban. A lövés eldördül, de nem talál, s az ellenségnek nincs ideje újra lőni - most már menekülésre kell gondolnia.

A sosón csapat ilyen előőrsöket küldött előre. De a csapat élén Old Shatterhand, Winnetou és Bátor Bölény haladt, mögöttük a fehér vadászok, majd Vokádé és Bob.

Szegény Bob hiába gyakorolta a lovaglást a hosszú úton idáig, nem lett belőle jobb lovas. Annyira felhorzsolta magát, hogy egyre szánalmasabban sóhajtozott és jajgatott. Miközben lova hátán ide-oda csúszkált, arca eltorzult a fájdalomtól. Szüntelenül szidta az ogallallákat, s fogadkozott, hogy ezt is visszafizeti nekik.

Hogy puhábban üljön, levágott egy csomó kékfűvet, valami párnafélét készített belőle, és maga alá rakta. Mivel nem tudott szilárdan megülni a helyén, a párnával együtt szinte

szabályos időközökben lecsúszott a ló hátáról a földre. Ott olyan kétségbeesett arcot vágott, hogy még a komoly indiánok sem bírták mosolygás nélkül nézni.

A nyugati láthatár eddig egyenes vonala megváltozott. Hegyek bukkantak elő, de nem bizonytalan, kékes körvonalak sejtelmes keretében, hanem a nagy távolság ellenére is élesen kirajzolódva.

A levegő a prérin olyan tiszta, hogy távoli pontok néha egészen közelinek tűnnek fel, s az ember azt hiszi, pár perc múlva eléri, pedig mérföldeket kell lovagolnia, míg odaér. A másik furcsa sajátosság, hogy a levegő villamossággal van telítve. Egyetlen felhő sincs az égen, s éjszaka mégis villózásokat látni. Néha a horizont szinte lángol: bengálifényben fürdik. Az indián ilyenkor retteg, és a Nagy Szellemet emlegeti.

- A Nagy Manitou wigwamja ég - mondja, a villózó látóhatárra mutatva.

Ez a természeti jelenség az indián hadviselésre is kihat. Az indiánok hite szerint minden harcos, aki éjjel esik el, az örök vadászmezőkön is szakadatlan sötétségbe kerül. Ezért az indiánok kerülnek az éjszakai harcot, s legszívesebben reggeli pirkadatkor indulnak támadásra. De a villózás változtat a dolgon. Aki ilyen villózó éjszakán hal hősi halált, kivilágított vadászmezőre érkezik, ahol bőséges zsákmányt ejtethet időtlen időig. Sok fehér ember, aki nem ismerte ezt az indián hitet, életével és skalpjával fizetett tudatlanságáért.

A kékfű véget ért, s bokrok ütötték fel a fejüket egyre sűrűbben. A tikkadt állatok vizet szimatoltak.

Az előőrsök az első bokroknál megálltak, és bevárták a főcsapatot. Már messziről integettek, és ezt kiáltották:

- *Nambau! Nambau!*

Ez a szó a sosónok nyelvén lábat jelent, de lábnyomot is. Az előőrsök nyomokra akadtak, és arra figyelmeztették társaikat, hogy kerüljék ki ezeket a nyomokat, és ne tapossák szét, amíg a vezetők meg nem vizsgálták.

Vokádé volt az egyetlen, aki nem törődött a figyelmeztetéssel, hanem megállás nélkül az előőrsök felé nyargalt.

- *Véke tovéke!* - kiáltottak rá bosszús hangon.

Ez a szó fiatalembert jelent, és ebben az esetben rendreutasítást is. Egy fiatalember nem lehet olyan megfontolt, mint az öregebbek, tehát kissé orra alá kell dörgölni könnyelműségét. Nem sértés, csak rendreutasítás. Mintha azt mondták volna neki: „Nono, fiatalember, lassan a testtel!”

De Vokádé odaugratott hozzájuk, és így szólt:

- Vokádé tudja, mit csinál. Ismeri ezeket a nyomokat, mert köztük vannak az ő lábának nyomai is. Vokádé itt táborozott az ogallallákkal, mielőtt kiküldték a sosónok sátrait megkeresni. Az ogallallák innen nyugati irányban lovagoltak a Big Horn-hegység és a Big Horn folyó felé. Vokádénak jeleket hagytak hátra, hogy könnyebben utolérje őket, ha felderítő útvjáról visszatér.

Ezen a helyen, ahol megálltak, sok jel vallott arra, hogy nagyobb lovascsapat táborozott itt nemrég. De ezeket a jeleket csak tapasztalt szem tudta felismerni. A letaposott fű már teljesen felegyenesedett, de a közeli bokrok ágainak vége nem volt ép és érintetlen, mert a legelésző lovak leharapdálták. Vokádé magyarázata után fölösleges volt itt nyomokat vizs-

gálgatni, és sokáig elidőzni. A nap már majdnem elérte zenitjét, és nagy hőség volt. A lovakra ráfért egy kis pihenés, de ezzel várni akartak, amíg vízre nem találhatnak.

Az eddig sík terep emelkedni kezdett. Elöl jobbról és bal kéz felől is egyre közelebb jöttek a hegyek, sőt egész hegyláncok. A csapat egy széles lapályon tört előre, mely két hegylanc közt húzódott el. A fű itt már alacsonyabb volt, de a bokrok egyre magasabbak. A galagonyabokrokat nemsokára fák váltották fel - vadkörtefák, balzsamfák, nyárfák, fehér kőrisfák, gesztenyefák, hársfák, sőt tölgyek is, melyeknek törzsén piros virágú farkasalma küszört fel.

Az út hirtelen fordulattal észak felé kanyarodott, s a lovasok most két nagy hegyet pillantottak meg egészen közléről: mindkettőt sűrű erdő borította. A két hegy közt szűk völgy volt látható, melynek mélyén patak vize csillogott.

Most az volt a kérdés, az erdő felé nyargaljanak-e, vagy inkább le a völgybe. Old Shatterhand körülnézett, aztán így szólt:

- Lemegyünk a völgybe!
  - A víz kedvéért? - kérdezte Davy.
  - Nemcsak azért. Nézze csak, nem látja azt a fenyőgallyat a hársfa lombjai közt?
  - Csakugyan. Hogy kerül a tűlevél a lombok közé?
  - Nem a hársfán termett. A szíúk tűzték oda, útbaigazításul Vokádé számára. Tehát a völgy irányában vonultak. Azt hiszem, még több ilyen jelre akadunk majd. Előre!
- A völgy nagyon alkalmas volt táborozásra. Víz, árnyék, zamatos fű a lovak számára - megvolt minden, ami kell. A lovasok leszálltak, s míg a lovak legeltek, gazdáik is abrakoltak. A sosónok bőven el voltak látva napon szárított hússal, Martinék sem fogyasztották még el a blokkházból hozott elemózsiát. Amikor jóllaktak, a férfiak leheverték a fübe kissé szundikálni, vagy kisebb csoportokba verődve beszélgettek, tréfálkoztak. Csak Bob nem találta a helyét sehol. Felhorzsolta tagjai, sajgó sebei pokolian gyötörték.
- Master Bob beteg, nagyon beteg - panaszkodott fünek-fának. - Lábáról egész bőr lejönni. Ennek is az ogallallak az oka. Jaj, de fáj! Szegény Master Bob megbolondulni!
  - Ne óbégass már annyit! - mondta Martin, bár nagy részvéttel nézett rá. - Van erre orvosság. Majdnem úgy hívják, mint engem. A neve martilapu vagy lókörmű, érted? Rakd a sebedre, mindjárt megenyhül tőle.

- De hol nővi körmű?
- Többnyire az erdőszélen. Talán éppen itt az orrunk előtt.
- Master Bob nem ismerni azt a fűt.
- No gyere, keressük együtt!

Már éppen indulni akartak, amikor Jemmy, aki beszélgetésüket hallotta, rájuk szólt:

- Puskát is vigyetek magatokkal. Sose lehet tudni, mikor lesz rá szükség.

Martin felkapta puskáját, Bob is a vállára akasztotta a magáét.

- Yes - mondta. - Bob is puskát vinni. Ha jön vadállat vagy ogallalla, Bob agyonlő! Bob megvédje Massa Martint. *Come on!*<sup>32</sup>

---

<sup>32</sup> Gyerünk! Rajta! (Ejtsd: kám on)

Lassan elballagtak az erdő peremére, de martilaput hiába kerestek. Erre beljebb mentek az erdőbe, s egyre jobban eltávolodtak a többiektől. Olyan csendes, békés volt az erdő! Pillangók röpködtek a virágok fölött. Bogarak nyüzsögtek és zümmögtek a földön és a levegőben. A fák felső lombjai napfényben fürödtek.

Martin ment elől, de hirtelen megállt, és egy ösvényre mutatott, mely egyik irányban nyílegyenesen a patak felé húzódott, a másik irányban pedig az erdő mélyébe.

Odamentek, és megvizsgálták az ösvényt.

- Nem állat csinál ezt - vélte Bob. - Inkább ember nagy csizmában.

Martin újra a nyom fölé hajolt, és fejét csóválta.

- Pata vagy karom nyomát nem látom - mondta. - De az az érzésem, hogy mégiscsak állat volt. Alaposan letaposta a fűvet, bizonyára inni jár erre.

- Talán oposzum! - kiáltott fel Bob örvendezve.

Az oposzum amerikai patkány, mely sötét erdőkben él, és félméternyire is megnő. Húsa fehér és ehető, de undorító szaga miatt fehér embernek nem kell. Sajátságos módon a négerek közül sokan csemegének tekintik. Bob is ezekhez az ingyencekhez tartozott.

- Bob megfogni oposzum! - kiáltotta lelkesen, és elindult az erdő sűrűjébe.

Martin visszatartotta.

- Ne bomolj, Bob, maradj itt! Az oposzum kis állat, nem tud ekkora nyomot taposni. Azt hiszem, inkább jávorszarvas volt.

- Jávorszarvas! Nagyszerű! - lelkesedett Bob, és csettintett a nyelvével. - Bob most jávorszarvast lőjél!

Elrohant, és Martin látva, hogy Bob nem hallgat rá, kénytelen-kelletlen utána loholt, így jutottak be az erdő mélyébe, a mindjobban emelkedő ösvényen, mely a hegyoldalba vitt.

A néger szedte lábát gyorsabban, messze maga mögött hagyta Martint, és fáradhatatlanul kapaszkodott felfelé. A fák sűrűn sorakoztak egymás mellé, s a törzsek közt kusza bozót tette az ösvényt majdnem járhatatlanná, de Bob áttört minden akadályon. Egyszerre csak diadalmasan felcsattant a hangja:

- Massa jönni ide gyorsan! Bob megtalált oposzumfészek!

Martin igyekezett odajutni hozzá, amilyen gyorsan csak lehet. Félt, hogy a jó Bob valami bajba keveredik.

- Bob, várj egy kicsit! - kiáltotta. - Ne csinálj semmit, amíg oda nem érek!

- Már látni a lyukat! - újságolta a néger. - Ez a bejárat oposzum házába. Massa Bob meglátogatja Massa Oposzum!

Martin lihegve eljutott arra a helyre, ahol Bob olyan diadalmasan ordított. Itt a terep olyan volt, mintha óriások gyermekei sziklakövekkel játszogattak volna. Két nagy sziklalap részesítosan egymásnak dőlt, alattuk és köztük ily módon jó nagy barlang alakult: bejáratát mogyoró- és szederbokrok sűrű szövénnye takarta el. De ebbe a bozótba valaki átjárót vágott vagy túrt, amelyen be lehetett hatolni a barlangba. Nemcsak az a nyom vezetett ide, amelyen Martin és Bob az imént elindult, hanem a barlang szájától jobbra is, balra is, több irányban jól kitaposott ösvényeket lehetett látni, ami arra mutatott, hogy a barlang lakója nemcsak a

patakhöz járogatott el rendszeresen (nyilván szomját oltani), hanem más útjai is voltak, s kirándulásairól alkalmasint mindig ide tért vissza.

Bob most a földön kuporgott, sőt felsőtestével már bemászott a bozót nyílásán, amit a barlang ajtajának lehetett tekinteni. Martin rémülten eszmélt rá, hogy aggodalma nem volt alaptalan, hiszen a nagy, otromba nyomok nyilván valami hatalmas vadállattól származtak.

- Bob, az isten szerelmére, vissza, vissza! - kiáltotta. - Lehet, hogy ez medvebarlang!

Nem érte be a figyelmeztetéssel, hanem megragadta Bob lábait, és ráncigálni kezdte kifelé. Ám a néger nem értette meg, mit akar, és bosszúsan hátraszólt:

- Mért visszahúzni, Massa Martin? Bob mindjárt bemász oposszum odvába. Kipiszkálni sok oposszumot.

- Értsd meg, Bob, nem oposszum, hanem medve!

Minden erejét beleadta, úgy rángatta a makacs Bobot, aki nem akart hallgatni rá. Ebben a pillanatban dühös morgás hallatszott a barlangból. Erre aztán Bob végre észre tért. Rémséggel felordított:

- Úristen, mi ez? Egy vadállat! Egy szörnyeteg! Jaj, Massa Martin, Massa Martin!

Egyszeriben olyan fürge lett, hogy fölösleges volt ráncigálni. Buzgón hátrált a barlangnyílásból, s kiérve tüstént talpra szökött. Martin látta, hogy Bob arcát rémségében elhagyta a vér, fekete bőre sem tudta sápadtságát elleplezni.

- Benn van a barlangban? - érdeklődött a fiú.

Bob mindkét karjával vadul hadonászott, ajka is rángatózott, de egyetlen hang sem jött ki a torkán. Puskáját elejtette. Szeme kifordult, s fogai összekoccantak.

Ekkor megreccsent a bozót, és egy grizzly, egy félelmetes szürke medve feje jelent meg a nyílásban. Bobnak hirtelen megjött a hangja.

- Itt van! - kiáltotta. - Futás! Bob fel a fára!

Hatalmas ugrással egy közeli karcsú nyírfánál termett, s egy mókus fürgeségével mászott fel a fa törzsén.

Martin arca halálsápadtra vált, de nem a rémségtől. Gyors mozdulattal felkapta a néger puskáját, s egy vastag vérbükk mögé ugrott. Bob puskáját a fa törzsének támasztotta, a maga kétszögletes fegyverét pedig, mely a vállán lógott, készenlétbe helyezte.

A medve lassan feltápáskodott, és lomhán előlépett a bokrok közül. Apró szeme előbb a néger felé fordult, aki a nyírfán függött, mindkét kezével az alsó ágakba csimpaszkodva. A medve ezután a tőle távolabbra álló Martint vette szemügyre. Fejét lehorgasztotta, nagy, nyálazó száját kitátotta, nyelvét kilógatta. Úgy látszik, latolgatta, vajon két ellensége közül melyiket támadja meg előbb. Lassan, tápolyogva hátsó lábaira állt. Legalább nyolc láb magas volt, és erősen áradt belőle az a jellegzetes, átható szag, amely többé-kevésbé minden erdei vadállat sajátossága, főképpen a nagy ragadozóké.

Egy perc sem telt el azóta, hogy Bob felugrott a földről. Most négy lépés választotta el a grizzlytól. Amint látta, hogy az óriási állat szeme fenyegetően órá tapad, reszkető hangon feljajdult:

- Ó-ó-ó! *For God's sake!*<sup>33</sup> Medve felfalni Massa Bobot! Feljebb! Feljebb! Gyorsan! Gyorsan!

---

<sup>33</sup> Az isten szerelmére! (Ejtsd: for godsz széjk)

Görcsös mozdulatokkal feltornászta magát egy magasabb ágra. Sajnos a nyírfa gyenge volt, és meghajolt a jól megtermett néger súlya alatt. Bob felhúzta lábait, amilyen magasba csak bírta, s karjaival meg combjaival igyekezett minél erősebben megkapaszkodni, de nem sikerült lovagló helyzetben maradnia. Az ág lekonyult, és Bob most már négy végtagjával csimpaszkodva csüggött le róla, mint egy nagy, fekete denevér.

Az állat nyilván belátta, hogy ezzel az ellenséggel könnyebben végezhet, mint a másikkal: a nyírfa felé indult, s közben bal oldalát Martin felé fordította. Az ifjú elszántan vállába nyomta fegyverét. Tudatában volt a veszélynek, de nem félt. Keze nem reszketett, amint rövid célzás után megnyomta a ravaszt. A lövés eldördült, s rögtön utána a másik is.

Bob rémületében eleresztette a hajladozó ágat. Lezuhant, s a nyírfa ruganyosan visszapattant természetes helyzetébe.

- Jézusom! Jézusom! - sikoltozott a néger. - Massa Bob meghalta, Massa Bob *dead, quite dead!*<sup>34</sup>

A medve teste megrándult, mintha erős ütés érte volna. Félelmetesen nagy, sárga fogakkal teli száját újra kitátotta, s lassan még két lépést tett Bob felé. A néger mindkét karját kinyújtotta, mintha tenyerével akarná az óriási állatot magától távol tartani.

- Massa Bob nem bántott grizzlyt... Massa Bob nem tenni neki semmit... nem akar csak oposszumot - hebegte szinte eszelősen.

De a következő pillanatban a vakmerő szőke ifjú már ott állt a néger és a grizzly között. Kilőtt fegyverét eldobta, s most Bob puskájának csövét irányította a grizzlyre, melytől legfeljebb kétölnyi távolság választotta el. Szeme villámlott, és erélyesen összepréselt szája is azt az elszánt gondolatot fejezte ki: „Vagy te, vagy én!”

De ahelyett, hogy a puskát elsütötte volna, gyorsan hátraugrott. Éles szeme felismerte, hogy a harmadik lövésre nincs is szükség. A medve mozdulatlanul állt. Torkából hörgő hang tört ki, melyet ordítás követett, de ez már nyögésbe fulladt. Hatalmas testén remegés futott végig, elülső mancsai lehanyatlottak, nyelvén sötét vérpatak buggyant elő, s az állat összerogyott.

Még egy görcsös vonaglás - az óriási test félig oldalára hempergett, aztán mozdulatlanul elnyúlt, éppen a rémülettől félig dermedt néger mellett.

- *Help! Help!* Segítség! - nyöszörgött Bob, két karját kinyújtva, még mindig két tenyerével védekezve.

- Ember! Gyáva fickó! Bob! - kiáltott rá Martin haragosan. - Mit jajgatsz?

- A grizzly... a grizzly...

- Az már meggebedt!

Bob visszahúzta karját, félig felült, s tekintetét, még mindig reszketve és kétkedve, hol Martinra, hol meg a grizzly tetemére meresztette, miközben egyre csak ezt ismételte:

- Igazán?... Igazán?... Igazán?

- Hát nem látod? Fogadjunk, hogy mindkét golyóm egyenesen a szíve közepébe ment!

Erre aztán Bob élénken felugrott, mindkét kezével végigtapogatta magát, s meggyőződött róla, hogy minden tagja ép és sértetlen.

---

<sup>34</sup> Halott, egészen halott! (Ejtsd: ded kvájt ded)

- Grizzly fübe harapni! - ujjongott. - Grizzly többé mást nem harap! Grizzly nincs! Grizzly nincs! Ó, ó, ó! Massa Bob és Massa Martin legyőzni grizzlyt! Massa Bob nagy medvevadász! Massa Bob bátor, híres medvevadász! Mindenki dicsér, milyen vakmerő!

- Az már igaz! - nevetett Martin. - Vakmerő voltál, Bob! Vakmerően másztál fel a fára, és vakmerően potyogtál le róla, éppen a medve mancsa elé!

Bob csodálkozó arcot vágott.

- Lepotyogni? - kérdezte. - Massa Bob szándékosan leugrani! Szembeszállni grizzlyvel! Massa Bob pusztá kézzel medvét megfojtani!

- Lehet, hogy ezt akartad. Talán csak nem volt rá idő. Még nem bírtál feltápászkodni, azért feküdtél ott, mint egy zsák!

- Bob megmutatni, nem félni grizzlytől! Ezért ott feküdni! Ha grizzly közelebb jönni, megpofozni! Grizzly fülét megcibálni!

Lehajolt, és a medve apró füle után kapott, de még most is csak óvatosan, tétovázva, s csak azért, hogy meggyőződést szerezzen róla: a bestia csakugyan megdőglött.

Ekkor izgatott hangok és sietős léptek lármája közelgett.

- Vigyen el az ördög, ha nem medvecsapás! - hangzott alulról, a patak felől. - Ez csak egy grizzly lehet, még hozzá egy hatalmas példány. Martin és Bob nem ismerte fel, és egyenesen a bestia karmai közé rohantak! Gyorsan utánuk!

Old Shatterhand hangja volt. A tapasztalt vadász első pillantásra rájött, miféle állat taposta a nyomokat! És hogy kedves új ismerősei gyanútlanul sétáltak a veszedelembe!

- Bizony ez grizzly - dörmögte Jemmy is, szinte jóváhagyva Shatterhand „diagnózisát”, vagyis bajmegállapítását. - A két szerencsétlen flótás! Talán már végük is van! Gyorsan fel az erdőbe!

Újabb hangzavar és sietős léptek zaja.

- Halló! - kiáltott az érkezők felé Martin. - Ne aggódjatok! Mindketten remekül vagyunk!

Elsőként Old Shatterhand és Winnetou jelent meg a medvecsata színhelyén. Utánuk jött Ojtka Petaj és Hosszú Davy, ennek nyomában meg Köpcös Jemmy és a Bicegő, végül pedig az indiánok zöme: a többi a táborhelyen maradt, hiszen a lovakat nem lehetett felügyelet nélkül hagyni.

- Csakugyan grizzly! - kiáltott fel Old Shatterhand, megpillantva a leterített bestiát. - És micsoda hatalmas fickó! De ami a legfőbb, te élsz, Martin úrfi! Életben maradtál, édes fiam! Micsoda szerencse! Ezt a találkozást kevés ember élte volna túl!

A medvéhez lépett, és megvizsgálta a lőtt sebet.

- Pontosan a szívébe talált! Egészen közlőrl! Mestermunka volt! A legnagyobb vadásznak is becsületére válnék. Persze kérdeznem sem kell, ki volt az, aki ilyen szépen leterítette.

Ekkor előlépett Bob, és önérzetes vigyorgással jelentette:

- Ki volt az? Massa Bob! Legyőzni a nagy medvét! Megmenteni Massa Martin életét!

- Te lennél az, Bob? Hihetetlen!

- Nem hihetetlen! Igaz! Bob odaülte grizzly orra elé, hogy grizzly csak őt látni, nem Massa Martint! Bob életét kockáztatni, hogy Massa Martin nyugodtan lője!



Old Shatterhand mosolygott. Éles szemét nem kerülte el semmi. Észrevette, hogy néhány zöld nyírfalevél hever a földön. Ezeket Bob sodorta magával, amikor lezuhant a fáról. Néhány hasonló levél most is a ruhájára tapadt, s ez sem kerülte el Old Shatterhand figyelmét.

- Bizony, Master Bob hősiezen viselkedett - mondta bólogatva. - Mihelyt megpillantotta a medvét, habozás nélkül felmászott erre a nyírfácskára, csak nem vette számításba, hogy az ág letörik alatta. Így került Bob a medve orra elé. Csak a jó isten a megmondhatója, mi lett volna belőle, ha Martin úrfi elveszti a fejét, vagy csak egy percig késlekedik, vagy nem céloz olyan pontosan... igaz-e, fiatalúr?

Martin nem tagadhatta, hogy így történt, noha nem akarta az egyébként derék Bobot nevetségessé tenni. Valóban voltak esetek, amikor Bob nem mindennapi bátorságot tanúsított, de a grizzly sok volt neki. A néger érezte, hogy ebben a mostani esetben (hiába mászott fel a fára) nem állt a helyzet magaslatán. De még megpróbált valamit a védelmére felhozni.

- Igen, Massa Bob fára mászta - mondta -, de azért, hogy grizzly utána csal, és Massa Martint nem bántana. Bob életét áldozni drága fiatalúrért...

Elhallgatott, mert észrevette, hogy ezt a kijelentését is tamáskodva fogadják.

Persze mindenki kíváncsi volt arra, hogyan zajlott le ez a veszedelmes medvekaland, s Martin kénytelen volt mindent részletesen elmesélni. Szerényen beszélt, egyszerű szavakkal, nem igyekezett az esetet kiszínezni, de hallgatói így is látták és elismerték, hogy a legkiválóbb felnőtthez méltó bátorsággal és hidegvérrel állta meg a helyét a forró percekben.

- Kedves fiatal barátom - mondta Old Shatterhand -, kötelességemnek tartom bevallani, hogy én, az öreg, tapasztalt vadász sem viselkedtem volna jobban a te helyedben. Méltó fia vagy a híres Medveölőnek. Ha így folytatod, olyan férfi lesz belőled, akiről még sokat fognak beszélni.

Az egyébként hallgatag Winnetou is megszólalt.

- Kis fehér testvérem olyan bátor és nyugodt, mint egy felnőtt harcos - mondta barátságosan. - Az apacs nemzet főnöke kezét nyújtja a fiatal medveölőnek.

De legjobban talán a sosónok örültek meg az elejtett medvének. A grizzly bordája kitűnő falat, a sonkája még ízletesebb, a talpa pedig olyan csemege, melynél különbet még az örök vadászmezőkön sem lehet kapni. Csak a medve szívét és máját vetik meg az indiánok, mert mérregnek tekintik. De mindenen túltesz a medve zsírja, amelyből nagyon becses folyadékot készítenek. Ezzel a medveolajjal keverik a különféle festékeket, melyekkel bemázolják magukat, például a hadiszíneket, s azt az okkerfestéket, mellyel hajukban a választékot szokták gyönyörű sárgára pingálni. Bőrüket is bedörzsölik ezzel az olajjal, mely megvédi őket a moszkító és más rovarok csípésétől.

A sosónok főnökének kérő vagy kérdő kézmozdulatára Martin nagylelkűen kijelentette:

- Sosón testvéreim elvihetik a medve húsát és zsírját. Csak a bőrét hagyják meg nekem.

Tíz perc sem telt bele, s a medvét már kihámozták irhájából, s húsát szétszották. Míg a sosónok zöme a vadhúst borotvaéles skalpkéseivel vékony, széles szeletekre vágta, néhány ügyes ember nekilátott a medvebőr kikészítésének, illetve a kikészítés előkészületeinek. A bőrön tapadó húsmaradékokat gyorsan eltávolították, azután tomahawkkal széthasították a medve koponyáját, kiszedték belőle az agyvelőt, s ezzel dörzsölték be az irha belső részét.

Mindez olyan gyorsan történt, hogy újabb tíz perc múlva az egész munkával elkészültek, s visszatérhettek a táborhelyre. Itt a medvebőrt feldobták az egyik tartalék ló hátára, a friss húst pedig éléskamrájukba rakták.

Hogy volt-e az indiánoknak éléskamrájuk? Hogyne lett volna! Persze nem kőből vagy téglából, hanem csak bőrből. A nyereg alja szolgált erre a célra. Minden harcos egy-egy porció húst rakott a nyerge alá, s ez lovaglás közben olyan puhává és porhanyóssá vált, hogy estére pompás vacsora lett belőle. Így oldották meg a hús élvezhetőségének és szükség esetén a tartósításának is a problémáját, mert a nyereg alatt laposra préselt hús, kiszárítva, sokáig eláll.

A medvekaland megzavarta a társaság délutáni pihenőjét, de ezt ma nem lehetett kipótolni. A fehér és indián vezetők kiadták a parancsot a táborbontásra, s a csapat hamarosan megint útra kelt.

## NYOLCADIK FEJEZET

### KELLEMETLEN KALANDOK

Az ösvény sziklás hegyek közt kígyózott, s egy lapályon ért véget - ez volt a sziú ogallallák első hosszabb pihenője. Sok jel arra vallott, hogy a sziú sereg átvágott egy nagy kanyarulatot. A sziúk, úgy látszik, igyekeztek az utat megrövidíteni, ahol lehet. Valahányszor irányt változtattak, Vokádé számára jelzéseket hagytak hátra.

Lovasaink a délután folyamán egy nagy völgybe jutottak, melynek alakja hosszúkás kör volt. Ennek az ellipszisnek az átmérője több mérföldnyi lehetett, s minden oldalról meredek sziklafalak vették körül. A völgy közepén kúp alakú magányos hegy emelkedett a magasba: kopár oldalai fehéren ragyogtak a napsütésben. Csúcsán alacsony, széles kőalakzatot lehetett látni, mely nagyon hasonlított egy óriási teknősbékaéhoz.

Egy geológus első pillantásra megállapította volna, hogy itt valamikor hatalmas tó terült el, melynek partjait a környező hegyek alkották. A völgy közepén látható hegy pedig akkor még sziget volt, s kúp alakú csúcsa erősen kiemelkedett a vízből.

Tudósok tervszerű kutatásai és megfigyelései bebizonyították, hogy Észak-Amerika nagy területét valamikor édesvizű tavak borították. Ám az így összegyűlt hatalmas víztömegek idővel elszivárogtak, s az egykori tavakból völgyek lettek. Ezek a völgyek az egykori élőlények temetői. A természetbúvár, különösen az őslényekkel foglalkozó paleontológus itt lépten-nyomon felbecsülhetetlen tudományos értékű *fossziliákra* (kövületekre) bukkan.

Megtalálhatja itt a mai vízilóhoz hasonló ősi *hippopotamus* óriási állkapcsát és agyaráit vagy a szarvatlan rinocérosz és óriásteknős maradványait. Aztán a kérődző sertés, az özönvíz előtti teve és kardfogú tigris csontjait. Jelenleg az egész földkerekségen talán tíz lófajtát tartunk számon; ezzel szemben csupán Észak-Amerikában vagy harminc lófajta kövületeit találták meg: egyik sem volt nagyobb közülük, mint egy újfundlandi kutya. Azokban az ősidőkben elefántok legeltek az észak-amerikai tavak partjain, s különféle nagyságú sertések hemperegtek az iszapban - az egyik fajta akkora volt, mint a hippopotamus, a másik meg nem nagyobb, mint egy macska. A harmadkor elején Európa legnagyobb részében trópusi klíma uralkodott, Észak-Amerikában pedig olyan pálmák nőttek, melyeknek levelei négy méternyi hosszúak voltak. E pálmák árnyékában óriási állatok hűsöltek: az egyiknek a szarvai az orrából nőttek ki kétoldalt, de volt olyan is, amelynek egyetlen szarva a homloka közepén díszelgett.

Az indián, ha véletlenül ilyen őskori maradványokra bukkan, áhítatos tisztelettel elfordítja fejét, és továbbmegy. Létezésüket nem tudja megérteni, s mivel minden titokzatos dolgot „nagy medicinának” tart, ezek a kövületek is szentek a szemében, s eredetükre csak a régi mondákban talál magyarázatot.

Lovasaink megálltak az ellipszis alakú völgy szélén. A sziúk itt egy jelet hagytak hátra, mellyel tudtára adták Vokádé-nak, hogy a völgy közepén vágtak át. Ám Old Shatterhand, aki most a csapat élén nyargalt, nem követte ezt a jelet, hanem bal felé irányította lovát, arra az ösvényre, mely a hegyek lábánál húzódott tova.

- Itt a jelzés - figyelmeztette Davy egy fára mutatva, melynek törzsébe másféle, nem odavaló ágacskát tűztek. - Az ogallallák erre mentek. Miért nem akarja követni őket?

- Mert egy sokkal jobb utat tudok - felelte Old Shatterhand. - Innen kezdve úgy ismerem a vidéket, mint a tenyeremet. Ez itt a Teknősbéka-hegy, az indiánok Ararátja. A rézbőrűek is

megőrizték az özönvíz emlékét. A varjú indiánok mondája szerint mindenki megfulladt, csak egyetlen emberpár maradt életben. Ezeket a Nagy Szellem mentette meg, mégpedig oly módon, hogy egy óriási teknősbékát küldött értük. Előbb minden holmijukat felrakták az állat hátára, aztán maguk is felkapaszkodtak a teknőjére, és ott is maradtak, amíg az özönvíz le nem apadt. A hegy, amelyet itt látunk, magasabb, mint a többi körös-körül, szigetként emelkedett ki az árvízből. A teknősbéka felmászott erre a szigetre, s az egyetlen életben maradt emberpár ott telepedett le. A teknősbéka lelke visszatért a Nagy Szellemhez, de teste megkövülten itt maradt, s az indián népek ősatyjának és ősanyjának emlékét hirdeti. Ezt mesélte nekem Sunka Secsa, vagyis a Nagy Kutya, a varjú indiánok híres harcosa, akivel együtt sok évvel ezelőtt a Teknősbéka-hegyen táboroztam.

- Értem, Sir. De engedje meg, hogy újra megkérdezzem: nem akarja, hogy tovább is a sziú lovasok nyomaikat kövessük?

- Nem. Egy másik utat választok, amelyen rövidebb idő alatt érjük el ugyanazt a célt. A Yellowstone vidékét nem könnyű megközelíteni, mindössze két-három út vezet oda. Ezek közül a legrövidebbet az ogallallák, úgy látszik, egyáltalán nem ismerik. Nyomaik iránya arra vall, hogy a nagy kanyon<sup>35</sup> felé tartanak, úgy akarnak a Yellowstone folyón és a Bridge Creeken<sup>36</sup> át a Pokoltorok-hegységbe jutni. Csakhogy az ogallallák főlegesen módon nagy kerülővel ügetnek a Pokoltorok-hegység felé, olyan félkörben, melynek sugara legalább hatvan kilométer. Ez a kerülő út nemcsak hosszú, de nehéz is: a terep olyan, hogy naponta csak kisebb szakaszokat tudnak megtenni. Viszont az a rövid út, amelyet, én javaslok, szinte nyílegyenesen halad, előbb a Pelikán-folyóhoz, amelyen könnyű átkelni, majd a Kén-hegy alján addig a pontig, ahol a Yellowstone folyó a hasonló nevű tóba ömlik. Mi aztán erről a pontról közelítjük meg a Hid-patakot, melynek közelében bizonyára újra találkozunk a sziú ogallallák nyomaival. Akkor aztán elnyargalunk a felső gejzir medencéhez, amely már közel van a Pokoltorok-folyóhoz. Nem tagadom, ez az út is megerőltető, de semmiképpen sem annyira, mint a sziúk kerülő útja. Még az is lehetséges, hogy előbb leszünk ott a célnál, mint ők.

Nyugat felől egy folyócska ömlött valaha az egykori tóba, s torkolatánál mélyen bevágta a partot. A réges-régen kiszáradt folyócska medre nagyon szűk volt, s torkolatát azóta növények kusza szövevénye, valóságos bozót lepte el. Jó szem kellett ahhoz, hogy ezt a sűrűn benőtt és elrejtett torkolatot valaki felfedezze.

Old Shatterhand tétovázás nélkül egyenesen oda irányította lovát. Miután a bozóton ügyelbajjal keresztülvergődtek, a további út már meglehetősen sima volt. A régi folyócska medrében, a kiszáradt vízmosásban felfelé poroszkálva, kijutottak a Hullámozó Prérire, helyesebben szólva az ilyen prérík egyikére, ahol a füves síkságot lépten-nyomon alacsony dombok szakítják meg. Mivel a dombok vonulata kelet-nyugati irányba mutatott, éppen megfelelt a kis lovassapat kívánalmainak.

Estefelé nagy örömeikre egy patakhöz érkeztek, s folyását követve, alig negyedóra múlva olyan helyre bukkantak, mely éjszakai táborozásra nagyon alkalmas volt. A patak valóságos tóvá szélesedett ki, s partja pompás fűvet kínált az éhes lovaknak. El is határozták, hogyha már nem mennek tovább, pedig még nem volt egészen sötét. A kristálytisza vízbe mélyen le lehetett látni: alján kövér pisztrángok nyüzsögtek.

---

<sup>35</sup> kanyon (a spanyol cañon szóból) - mély, szűk völgy, szurdok, sziklahasadék

<sup>36</sup> Bridge Creek (ejtsd: bridzs krík) - Hid-patak

A tavacska egyik partja meredek volt, de a másik ellaposodott, s a vizet itt sűrű bokrok szegélyezték. Nagyon sok letört ág hevert a földön, magasan egymásra halmozva, amiből arra következtettek, hogy múlt télen viharos szelek tomboltak ezen a vidéken, s hatalmas hófúvtag sodorta ide és tornyozta fel a letört gallyakat. Az ágak annyira egymásba fonódtak, hogy szinte olyan védelmet nyújtottak, mint egy emberkéz alkotta torlasz vagy kerítés. S mivel a lazább gallyak csontszárazak voltak, a tábortűz megrakása és táplálása is gyerekjátéknak ígérkezett.

- Fogjunk pisztrángot! - kiáltott fel lelkesen Jemmy. - Ma este fejedelmi vacsorát csapunk.

- Lassan a testtel! - figyelmeztette Old Shatterhand. - Mindenekelőtt meg kell akadályoznunk, hogy a halacsák elszökhessenek. Fát ide! Két rácsot kell készítenünk.

Miután a lovakról kellőképpen gondoskodtak, kihegyeztek egy csomó vékony ágot, s a tó kifolyásánál beverték ezeket a puha mederbe, olyan sűrűn egymás mellé, hogy a halak ne találjanak rést, ahol kicsúszhatnak. Hasonló rácsot állítottak fel a halastó felső végében is, de nem ott, ahol beomlott a víz, hanem jóval feljebb, vagy húzlépésnyire a tótól. Így aztán a halak erre sem menekülhettek el.

Jemmy nekilátott a vétkezésnek. Lehúzta ormóttan csizmáját, lecsatolta övét, és odarakta puskája mellé a partra.

- Mi az, Csöpi? - kérdezte Hosszú Davy. - Csak nem akarsz bemenni a vízbe?

- Miért ne? Az egész mókában ez ér a legtöbbet.

- Akkor is engeddd csak át olyan embereknek, akiket a természet kissé hosszabbra szabott. A víz nem magadfajta gömböcöknek való! Nem félsz?

- Már miért félnék? Tudok úszni. És ez a víz nem is mély.

Egészen a part pereméhez lépett, és lenézett a tóba.

- Legfeljebb egy méter - mondta ajkbiggyesztve.

- Az ilyen átlátszó víz megtévesztő - figyelmeztette Davy. - Ha belenézel, a fenék magasabbnak tetszik, mint amilyen a valóságban.

- Ugyan, ne ijesztgess! Hiszen minden kavicsot jól látni. Nézd csak... ha!... Brrr!...

Túlságosan előrehajolt, elveszítette egyensúlyát, és fejfelé előre a tóba zuhant. Véletlenül éppen itt volt legmélyebb a víz. Köpcös Jemmy teljesen elmerült, de a következő percben már újra felbukkant. Néhány erélyes rúgással és karmozdulattal baj nélkül feltornászta magát, hiszen kitűnő úszó volt. Jót nevetett a kis baleseten, az se bántotta, hogy még le se vetkőzött, amikor a vízbe esett - legfeljebb ez egyszer ruhástul fürdött!

- Ejha! - kiáltott fel Hosszú Davy. - Hölgyeim és uraim, figyelem! Itt látható a világ legnagyobb és legkövérebb pisztrángja. Ezt fogják meg, jól járnak vele! Kitelik belőle húsz jó porció!

Akiknek a felhívás szólt - bár „hölgyek” nem akadtak köztük, s éppenséggel „urak” se nagyon -, a partra csődültek, és megbámulták a vízben evickéló vadászt, aki óvakodott bosszúságát elárulni, s inkább vígan vigyorgott, semhogy kiröhögjék.

Hosszú Davy szíve mélyén együtt érzett régi jó cimborájával, és abbahagyta az ugratást. De ekkor már Frank is odabicegett, és ámuldozva összecsapta kezét.

- Mi jutott eszedbe, Jemmy? Mit csinálsz ott, mondd?! - kiáltotta felé.

- Társalgok a pisztrángokkal - felelte Jemmy.

- És milyen a tó?

- Vizes - mondta Jemmy kedélyesen.

- No, ebből elég lesz! - avatkozott bele Davy. - Addig bolondozunk, amíg egy jó megfázás lesz belőle! Nyújtsd a két mancsod, hadd húzzalak ki!

Jemmy nagyon szeretett vitatkozni Davyvel, de most kivételesen nem ellenkezett, hanem sóvárogva nyújtotta felé karját. Davy megragadta, s Frank segítségével kihúzta Jemmyt a vízből.

Ahogy kikászálódott, nem volt valami épületes látvány. A fehérek hahotázva nézték, de az indiánok arca merev és mozdulatlan maradt: most is megőrizték komolyságukat, legalábbis kifelé; belül, magukban alkalmasint éppen úgy mulattak a kacagtató jeleneten, mint a fehérek.

A pórul járt Jemmy a következő negyedórában ruhája kifacsarásával és saját személye rendbehozásával volt elfoglalva, s legnagyobb bánatára nem vehetett részt a pisztránghalászatban. Ez egyébként meglepő gyorsan zajlott le. Néhány sosón a tó végén ereszkedett a vízbe, szorosan összefogózkodtak, s élő falként nyomultak lassan előre, a víz áramlásával ellenkező irányban. Közben persze maguk előtt hajtották a halakat, ki a tóból, a patak felső medrébe. Ám ott már sosónok feküdtek a földön, a patak mindkét partján, fejjel a víz felé, karjaikat mélyen bemártva. Így a halak a szó szoros értelmében a halászok karjaiba rohantak. Az üzött pisztrángok semmiképpen sem bírtak eljutni a felső rácshoz, visszafelé is zárva volt az út. A sosónok egyszerűen kimeregették az összezsúfolódott halakat a vízből, s vállukon át hátrafelé dobták. A partot jó darabon elborították a szárazra vetett halak. A pisztrángfogás bőséges zsákmányt hozott, s gyorsan befejeződött.

Ezután egészen kis mélységű, széles gödröket ástak, s kirakták lapos kövekkel. A pisztrángokat az így kibélelt gödrökbe rakták, s egy másik réteg kővel betakarták. A felső kölapokon tüzet raktak. Mire a tűz leégett, és a hamut eltakarították, a pisztrángok az átforrósodott kövek közt saját nedvükben porhanyóssá párolódtak. Húsuk olyan puha lett, hogy csak meg kellett érinteni, és máris elvált a szálkáktól.

A pompás lakoma után a lovakat összetertelték, s őrizetükről gondoskodtak. A tábor éjszakai nyugalomának biztosítására egy-egy őrt küldtek ki a sötétségbe, mind a négy világtáj felé.

Egyébként több tábortüzet raktak, s mindenki ott telepedett le, ahol kedve tartotta. A fehérek, ha szándékosan nem is akartak az indiánoktól elkülönülni, természetesen együvé kerültek. Ennél a tűznél ült Old Shatterhand, mellette Jemmy és Davy, az ifjú Martin, a Bicegő s végül Bob, aki teljesen hozzájuk tartozott.

Nincs hangulatosabb dolog, mint tűz mellett ülni a sötétben - hát még a szabadban, víz és erdő közelében! Tábortűz mellett megoldódik az ember nyelve, de hallgatni is jó. Rendszerint valaki egy érdekes élményét, izgalmas kalandját meséli el, és a többiek önfeledten hallgatják, szinte átéli azt, ami az elbeszélővel történt. Az is gyakori, hogy távollevő híres vadászok hőstetteit meséli el valaki, akár szemtanúja volt a nevezetes hőstettnek, akár maga is csak hallotta. Vadnyugaton nehéz és küzdelmes az élet, de az erdő és préri emberei éppen ezt az életet szeretik. A hírközlés eszközei kezdetlegeseek és hiányosak, mégis eljut minden bátor tett, minden kiváló ember, minden érdekes esemény híre az óriási terület legtávolabbi csücskébe is. S a hírek bámulatos gyorsan szállnak tábortűztől tábortűzig. Ha a feketelábúak törzse kiásta a csatabárdot északon, tízennégy nap múlva már tudnak róla a komancsok a Rio Conchos partján, s ha egy nagy javasember bukkan fel a washingtoni körzetben a wallawala indiánok közt, egy hét múlva erről beszélnek a dakoták a Missouri táján.

Nem csoda, hogy annál a pásztortűznél, ahol most Old Shatterhand ült, hamarosan szóba került Martin Baumann mai hőstette. Akármilyen fiatal volt is, nem vállveregetve beszéltek vele. Még Bicegő Frank is, aki gyerekkora óta ismerte, őszinte tisztelettel nézett rá, amikor megjegyezte:

- Amit Martin művelt, becsületére válnék a legöregebb, legtapasztaltabb vadásznak is. Magam is büszke lennék rá. Tudom, mit beszélek, mert nekem is volt már dolgom medvével.

- Igazán? - kiáltott fel Jemmy. - Erre kíváncsi vagyok!

- Igen, el kell mesélnie - mondta Shatterhand is.

- Halljuk! Halljuk! - buzdította Davy.

Frank kis torokköszörülés után elkezdte:

- Akkor még rövid ideje tartózkodtam az Egyesült Államokban... szóval „zöldfülű” voltam, ahogy mondani szokás. Se pénz, se posztó, se tapasztalat, mindezt itt kellett megszereznem. Nem mondom, hogy teljesen tudatlan voltam, hiszen sok mindent tanultam az óhazában, csak nem azt, amire itt lett volna szükségem. Egy bankár például kitűnően érthet a pénzügyekhez, de ha egy zenekarban az oboát kellene fújnia, alighanem felsülne. Vagy egy csillagász, még ha az asztronómia professzora is, csak megfelelő átképzés és betanítás után vállalhatná el egy vasúti váltókezelő munkáját.

- Ez bizony így van - mosolygott Old Shatterhand -, de hogy őszinte legyek, nem erre vagyunk kíváncsiak.

- Tudom - felelte Frank. - Csak védekezésül mondtam el, hogy furcsa kalandom miatt ne nevéssenek ki túlságosan.

- Halljuk végre a kalandot! - kiáltott rá Old Shatterhand mókás szigorúsággal.

- Coloradóban történt, az Arkansas folyó közelében - kezdte Frank. - Akkor már bejártam vagy féltucatnyi államot, megpróbálkoztam sok mindenfélével, és nem is eredménytelenül. Szóval sok éhezés és nélkülözés után végre sikerült egy kis pénzecskeket összekuporgatnom. Ezzel kereskedni kezdtem. Persze csak kicsiben és nagyon szerényen. Egyszóval felcsaptam *pedlarnak*, vagyis házaló árusnak, összeállítottam egy csinos készletet azokból az árucikkek-ből, amelyeket a leginkább keresnek, s kis kézikocsin hurcoltam farmról farmra. Mindenütt jó vásárt csaptam, s mire eljutottam az Arkansas mellett épült Fort Lyonba, minden portékám elfogyott: még taligámat is nyereséggel továbbadtam. Jó lovat vásároltam magamnak, s most már lóháton, puskával a kezemben folytattam utamat, jó sok pénzzel a zsebemben. Eddig robot volt az utazás, gondoltam, ezután kedvtelés lesz: hadd nézzem meg egy kicsit a Vadnyugatot. Mert mi tagadás, már akkor fejembe vettem, hogy előbb-utóbb híres westerner lesz belőlem.

- El is érte - bólintott Old Shatterhand.

- Köszönöm. A dicséretet még nem érdemeltem meg. De ha most harcba szállunk a sziúkkal, rossz lábam nem fog visszatartani attól, hogy az első sorban harcoljak.

- Nem is fogsz megállni a portás előtt, mint Hannibál Waterloonál - vélte Jemmy.<sup>37</sup>

---

<sup>37</sup> Jemmy összekeveri a történelmi korokat és szereplőiket. Waterloonál annyi győzelem után Napóleon vesztett csatát 1815-ben. Hannibál ellenben az ókorban élt, pun hadvezér és katonai zseni volt. Erősen szorongatta a római légiókat. Időszámításunk előtt 217-ben átkelt az Alpokon, és Rómáig nyomult előre. Akkor hangzott el a rémült kiáltás, Hannibál ante portas! (Hannibál a kapuk előtt!)

- Hogy Mister Hannibál mit csinált, nem tudom - folytatta a Bicegő -, de én egyenesen a nemrég felfedezett aranymezőkre siettem. Coloradóban akkor találtak aranyat először, és erre a hírre gold-diggerek és prospectorok<sup>38</sup> tömege lepte el az Arkansas felső folyása mentén elterülő réteket. Mind keletről jöttek, gyalog, lóháton, szekéren, s mind néhány hét alatt akart meggazdagodni. Telepes, aki kész volt veritékes munkával az ugart feltörni, kevés akadt köztük. Annál jobban csodálkoztam, amikor lovaglás közben hirtelen egy igazi farmra bukkantam. A közepén egy kisebb blokkház állt, körülötte megművelt földek és terjedelmes legelők. A farm a Purgatorio folyócska mellett terült el, egy hatalmas erdő közelében. Alkalmasint azért választották ki ezt a helyet, mert volt ott minden, ami kellett: termékeny föld, víz és fa bőségesen. A farmot juharliget vette körül. Ámultam-bámultam, látva, hogy minden törzsből egy kis cső áll ki, amelyből édes nedv csöpög az alatta álló edénybe. Tavasz volt, ilyenkor fűrják meg a juharfát, hogy nedvéből szirupot és fehércukrot nyerjenek. A blokkház közelében széles, hosszú, de alacsony, szinte lapos fakádak álltak, azokban párologtatták az édes nedűt. Ezeket a kádakat nem hagyhatom említés nélkül, mert kalandom során fontos szerep jutott nekik.

- A farm bizonyára egy bevándorolt család tulajdona volt - jegyezte meg Old Shatterhand. - Egy jenki inkább aranyásónak megy, semhogy squatter<sup>39</sup> legyen, és nyugodtan csücsüljön a helyén.

- Úgy is van! - hagyta rá a Bicegő. - Ennek a farmnak a gazdája norvég volt, és nagy vendégszeretettel fogadott. Családja is kedves volt - felesége, leánya és két fia. Meghívtak, hogy maradjak náluk, ameddig csak akarok. Jólesett egy kis pihenés, és örömmel elfogadtam a meghívást. Naponta néhány órát segítettem a ház körüli munkákban: ezzel és kellemes modorommal annyira megnyertem bizalmukat, hogy végül teljesen rám bízta a házat. Ugyanis egyik szomszédjuk házavató murit rendezett, a házigazdám egész családjával együtt részt akart venni benne, s így kapóra jött nekik, hogy volt valaki, mármint én, aki a farm őrzésére vállalkozott. Elnyargaltak, és én egyedül maradtam a házban. Megjegyzem, hogy ott azt nevezik szomszédnak, akit lóháton fél nap alatt el lehet érni. A szóban forgó szomszéd is ilyen „közeli” szomszéd volt, tehát az én házigazdám hazaérkezésére sem számíthattam két napnál hamarabb.

- Csodálom, hogy annyira megbíztak benned - vélte Jemmy.

- Miért? Talán arra gondolhattak volna, hogy kifosztom a házat? Vagy hátamra veszem a farmot, és meglógok vele?

- Nem úgy értettem. Hanem sok keselyű kering erre.

- Miféle keselyű?

- Kétlábú keselyű. Arra a csöcselékre gondolok, amely munka helyett fosztogatásból akar megélni. A lókötőkre és egyéb haramiákra. Mit csináltál volna egymagadban, ha egy ilyen banda támadja meg a házat? Vagy éppen azt akarod elmesélni?

- Nem. Ilyesmi nem történt, hanem valami egészen más. No de ne vágjunk elébe az eseményeknek. Meg kell még említenem, hogy a ház mellett egy magas hickory<sup>40</sup> állt. Kérgét egészen az ágakig lehántották; a norvég házigazda kérdésemre elmondta, hogy a hickory-

---

<sup>38</sup> Gold-digger - aranyásó; prospector - talajkutató, aki arany vagy olaj után szaglászgat

<sup>39</sup> Telepes, aki az államtól olcsón vásárolt földön gazdálkodik

<sup>40</sup> Hickory (ejtsd: hikori) - amerikai feketediófa



kéregből sárga festéket készített. Így aztán a fa törzse olyan sima és sikamlós volt, hogy bajos lehetett felkúszni rá.

- No de ezt senki se kívánta tőled - jegyezte meg Davy.

- Igaz, nem kívánta senki, de van eset, amikor a leglomhább ember is ellenállhatatlan vágyat érez, hogy felmásszon a legközelebbi fára a mókusokkal beszélgetni. Szóval ott tartok, hogy egyedül voltam a házban és az egész farmon, s azon törtem a fejemet, mivel üssem agyon az időt. Valami elfoglaltságot keresve, észrevettem, hogy egy helyen a blokkház padlója és a fala is hibás. Az agyagpadló megrepedezett, s a gerendákból összerótt fal belső vakolata is lemállott - annyira, hogy a gerendák résein itt befűjt a szél. Mindez sürgős javításra szorult, s a házigazda ebből a célból már agyaggödört ástott a ház sarkánál. A gödör hossza négy öl, szélessége három lehetett, s színültig tele volt agyaggal. Gondoltam, meglepem jó házigazdát, s távollétében kijavítom a padlót meg a falat. Ahogy befordulok a ház sarkánál, az agyaggödör felé, egyszerre szembe találom magam - mit gondoltok, kivel?

- Csak nem egy medvével?

- Kitaláltad! A koma alkalmasint megunta hazai barlangját ott a hegyek közt, s elindult világot látni, akárcsak jómagam is annak idején. Tulajdonképpen nem lehet rossz néven venni tőle, de nekem mégsem tetszett a dolog. A medve rám nézett, szeme megcsillant, én meg egyetlen ugrással (sohasem gondoltam volna, hogy ekkorát tudok ugrani) eliszkoltam mellette. Igen ám, de ő is megfordult, és elég gyorsan cammogott utánam. Erre egy újabb ugrással, mely egy indiai királytigrisnek is becsületére vált volna, a legközelebbi fa mellett termettem - éppen az említett hickoryfa volt -, és egy rakéta sebességével kúsztam a törzsén felfelé. Bámulatos, hogy bizonyos helyzetekben miféle sportteljesítményekre képes az ember!

- Gyerekkorában nem szokott fára mászni? - kérdezte Jemmy.

- Egyáltalán nem. De ha egy medve kergeti az embert, egyszeriben megtanulja a mászás fortélyát, s olyan szenvedélyesen mászik, mintha pompásabb mulatságot nem ismerne. Sajnos a fa, mint már említettem, szörnyűségesen síkos volt, még egy gyakorlott mászónak is problémát okozott volna. Egyetlen vágyam az volt, hogy eljussak a legalsó ágakig, de sehogy sem sikerült, mindig vissza-visszacsúsztam.

- Húha! - kiáltott fel Jemmy. - Kezd melegem lenni! Fegyvere sem volt, mi?

- Még kés sem volt nálam! S a medve, ahelyett, hogy továbbcammogott volna, nagyon udvariatlanul viselkedett: utánam mászott a fára!

- Szerencsére nem grizzly volt.

- Hogy grizzly volt-e vagy sem, nem érdekelt. Akkor még semmit sem értettem a medvékhez, és egyformán rettegettem valamennyitől. Görcsösen megfogózkodtam a fában, és lepillantottam. Hát látom, az undok fickó megáll a fa alatt, felegyenesedik, átkarolja a fát, aztán lassan, szép kényelmesen utánam mászik. Úgy vettem észre, tetszik neki a dolog, mert kedélyesen morgott hozzá, mint egy macska, ha jókedvében dorombol. Annál rosszabb kedvem volt énnekem! S közben fogózkodnom is kellett, ami már iszonyú erőfeszítembe került. A medve egyre jobban közeledett hozzám, s kénytelen voltam feljebb kúszni. Amint egyik kezemmel elengedtem a fát, hogy feljebb markoljam meg, erőm elfogyott, és győzött a drága anyaföld sokkal hatalmasabb vonzóereje! Még egy kétségbeesett sóhajtás, aztán szédülten csúsztam, csúsztam lefelé, egyenesen a medve fejére. Mint egy gőzkalapács, úgy zúdultam rá. Abban a pillanatban lezuhant a fa tövébe, én meg rá!

Az izmos, de vézna kis ember olyan elevenen ecsetelte élményeit, hogy feszült figyelemmel és együttérzéssel hallgatták. Ám most, hogy drámai balesetét írta le, hallgatósága hangos kacagásban tört ki.

- Könnyű nektek nevetni! - dűnnyögte Frank. - Nekem bizony nem volt kedvem hozzá. Úgy éreztem, mintha minden porcikámat a legnagyobb összevisszaságban egymásba rázták volna. Egy percre megvakultam, megsüketültem, megnémultam. Csak azért nem dörzsöltem a szememet, mert nem tudtam, hol a kezem!

- És a medve?

- Nyugodtan feküdt alattam, s éppen olyan csendes volt, mint én. De csak egy percig. Aztán hirtelen felállt és megrázkódott. Azt hittem, most aztán menthetetlenül végem van. Már szinte éreztem, hogy húsomba vájja karmait. De bénultságom hirtelen elmúlt, és eszembe jutott, mivel tartozom az emberiségnek, no meg persze önmagamnak is. Feltápáskodtam és elszaladtam - ő meg utánam! Lehet, hogy ő is megszeppent, vagy talán folytatni akarta a velem kötött ismeretséget - nem tudom. Tulajdonképpen az ajtó volt a célom, hogy a szobába jussak és bezárkózzam, de ehhez rövid volt az idő, s a medve már a sarkamban volt. A rémület szárnyakkal ajándékozott meg, két láb helyett már négy, hat, nyolc lábbal rohantam, szálltam, mint egy fecske, mint egy kilőtt puskagolyó, vakon, a ház sarka felé - egyenesen az agyag-gödörbe, s el is merültem benne majdnem nyakig! Elfelejtettem mindent a világon, eget-földet, Amerikát, Európát, csak elnyúltam a puha agyagban, mint csótány a pék dagasztóteknőjében, és... ekkor placcs!... hatalmas loccsanás hangja üti meg kábult fületem, s úgy éreztem, mintha egy vasúti kocsi ütközője lőkött volna meg, és agyaghullámok csaptak össze a fejem fölött. Arcomat elborította az agyag, csak a bal szemem maradt szabad. Arra fordulok, ahonnan a loccsanás robaját hallottam, és kit lát pislogó szemem? A medvét! A koma olyan lelkesen üldözött, hogy elfelejtett körülnézni, és könnyelműen utánam ugrott az agyagba! Csak a feje volt látható, de nekem az is elég volt! Néhány másodpercig szeretettel nézegettük egymást, aztán a medve balra fordult, én meg jobbra, de mindketten ugyanattól a nemes szándéktól vezérelve: ki innen, ki ebből a latyakból minél előbb! Persze négy lábú sorstársam kedvezőbb helyzetben volt; nemcsak azért, mert én jobban féltem tőle, mint ő tőlem, hanem azért is, mert gyorsabban tudott mászni, nálam összehasonlíthatatlanul gyorsabban. Már-már attól tartottam, hogy megáll a gödör mellett, és nem enged kimászni. Ez egy furcsa várostrom lett volna, s számomra csöppet sem biztató. De hála a papnak és a kotyogó kulacsnak, nem így történt. A koma, alighogy megvetette lábát a „szárazföldön”, elrohant abban az irányban, ahonnan jött. Befordult a ház sarkán, s anélkül, hogy engem egyetlen búcsúpillantásra méltatna, eltűnt. *Farewell, big, muddy beast!*<sup>41</sup>

Bicegő Frank az elbeszélés hevében felpattant ültéből, s elbeszélését olyan heves kézmozdulatokkal kísérte, hogy hallgatósága megint hangos hahotában tört ki. Csak úgy visszhangzott a tábor a jóízű kacagástól, s ha valaki abbahagyta, hamarosan újra rákezdte, társainak nevetése olyan ragályos volt.

- Ez mindenesetre kedélyes kaland - mondta végül Old Shatterhand. - Vér nélkül folyt le, csak az a kár, hogy a medve is megúsza.

- A medve is? No, várjunk csak, még nem fejeztem be - felelte a Bicegő. - Amikor a medvém eltűnt a ház sarka mögött, valami zaj ütötte meg a fületem... mintha valami bútordarabot fordítottak volna fel. Nem törődtem vele, hiszen minden igyekezetem és figyelmem arra irányult, hogy kikászálódjak a gödörből. Ez bizony nagy erőfeszítembe került, hiszen az

---

<sup>41</sup> Isten veled, nagy, sáros bestia!

agyag rettentő ragadós volt, és az istennek se akart elereszteni. Végül is ölelő karjából csak azon az áron sikerült kiszabadulnom, hogy mindkét csizmámat ott hagytam zálogba. Most első gondom az volt, hogy az arcomat megmossam. A ház mögé siettem, ahol egy patak folydogált, s erre a vízre bíztam mindazt, ami emberi mivoltomat kétségessé tette, vagyis minden sáros felsőruhámat s az agyagból annyit, amennyit arcomról és kezemről sebtében el tudtam távolítani. Ezután megint a ház másik oldalára siettem, hogy megnézzem, merre távozott el a medve. Érthető emberi kíváncsiság, nem igaz? De a koma még nem búcsúzott el igazán a háztól. Nagy megrökönyödésemre észrevettem, hogy a hickoryfa alatt ül, és - buzgón nyalogatja magát!

- Micsoda? Le akarta nyalni bundájáról az agyagot? - kérdezte Jemmy, fejét csóváltatva. - Érthetetlen! Amennyire a medve szokásait ismerem, első dolga az lett volna, hogy vizet keressen, és abban tisztálkodjék.

- Eszébe se jutott, mert okosabb volt, mint Master Jemmy. A medve, mint mindenki tudja, nagyon szereti az édességet. Említettem már azokat az alacsony fakadakat, amikben a cukornedvet párologtatták. A medvét aznapi élményei és viszontagságai annyira elkedvetlenítették, hogy már csak egy vágya volt: el innen minél előbb! Amint elrohant, útjába került az egyik szirupos kád, és sebtében át akart ugrani rajta. De a kísérlet rosszul sikerült, s belepottyant a kádba, mintha csak szándékosan ugrott volna a sűrű folyadékba. Abban a pillanatban édes szag ütötte meg az orrát - olyan kellemes szag, hogy szinte elbágyadt tőle. Elfelejtette, hogy menekülni akart, s a kádból kikászálódva, nem futott tovább, hanem letelepedett a hickoryfa alá, és kényelmesen nyalogatta bundájáról az agyagra tapadt édességet. Annyira elmélyedt ebben a kellemes foglalatosságban, hogy észre se vette, amint a fal tövében elosontam mellette, és besurrantam a házba. Végre már biztonságban éreztem magamat, s leakasztottam puskámat a falról. A medve hátsó lábain ült, nyugodtan, mitől sem tartva; így hát hosszasan céllozhattam, és nem téveszthettem el a lövést. Golyóm pontosan azon a helyen találta el, ahol a költők állítása szerint a legnemesebb emberi érzések fészkelnek - vagyis a szíve kellős közepén. A grizzly megrándult, még egyszer utoljára felegyenesedett, elülső lábaival hadonászott egy kicsit, mintha kifejtené: viselkedésemet mennyire helyteleníti, aztán élettelenül összerogyott. Ráfizetett könnyelműségére és torkosságára.

- Hm - dünnyögött Old Shatterhand -, én amondó vagyok, hogy nem volt grizzly.

- Miért?

- Mert a grizzly nem tud fára mászni. Bizony csak barnamedve volt. Nem olyan veszedelmes, mint a grizzly.

- Lehet - mondta Frank. - Nekem elég veszélyes volt így is. Örülök, hogy... hopp, mi ez? Mi szalad itt?

Említettük már, hogy Bicegő Frank elbeszélés közben felállt, és élénk taglejtések kíséretében folytatta hangos visszaemlékezését. Közben rálépett egy kőrakásra, mely kétlépésnyire volt tőle. Most véletlenül újra rálépett, s a kőrakás összeomlott.

Abban a pillanatban egy kis állat ugrott ki alóla, egy közeli odvas fához surrant, majd eltűnt a fa odvában.

Nem is törődött vele senki, egyedül csak Bob. Az odúba bújt kis állat valósággal felvillanyozta. Odaszaladt a fához, az odú fölé hajolt, és így kiáltozott:

- Megint egy vadállat! Újabb vadállat! Ezt már Massa Bob ejt el! Hiába bujkálni! Massa Bob kihúzza a lyukból!

- Csak vigyázva, Bob! - intette Old Shatterhand. - Hiszen azt se tudod, milyen állattal van dolgod.

- Kis állat, de vadállat! Massa Bob nem félni tőle. Massa Bob kihúz a lyukból! - kiabálta a néger szinte őrjöngve, s már be akarta dugni kezét a fa odvába.

- Várj egy kicsit! - mondta Old Shatterhand. - Előbb megmagyarázom neked, hogy kell ezt csinálni. Ne a jobb kezedet dugd be, hanem a balt. Jobb kezedbe fogd a kést. Amikor a zsákmányodat megragadtad, gyorsan kirántod, rátérsz, és elvágod a torkát, érted?

- Igen, igen, Massa Bob mindent érti, mindent jól csinálja! Massa Bob híres vadász! - kiáltotta a becsvágyó néger egyre nagyobb izgalomban.

A jó tanácsot megfogadva, jobbába vette kését, és bal kezét bedugta a fa odvába, előbb csak lassan, tétozva, majd pedig - mivel nem történt semmi baj - karját könyökig betolta. De hirtelen felsikoltott, s kezéből kihullott a kés. Arca eltorzult fájdalomában.

- Jaj, jaj, jaj! - sikoltotta, jobbával rémulten hadonászva. - Fáj, nagyon fáj!

- Megfogtad az állatot?

- Nem! Állat megfogni szegény Massa Bobot! Jaj, jaj!

- Megharapott?

- Nagyon! Bob keze... leharapni!

- Dehogyan harapta le! Egy ilyen kis állat! Legfeljebb belemart. Próbáld kirántani!

- Nem lehet! Fáj, nagyon fáj!

- Húzd ki, ha mondom! Ha bent hagyod, annál rosszabb! Húzd ki az állattal együtt! Én majd megadom neki a kegyelemdöfést. Rajta! - biztatta Old Shatterhand, s kését kihúzza odalépett a néger mellé.

Bob lehuntya szemét, és összeszorította fogait. Ha nem is egyszerre és hirtelen, ahogy tanácsolták, csak lassan és részletekben, de mégis kihúzta kezét az odúból. A titokzatos állat csakugyan nem engedte el, inkább vele jött az odú szájáig. Bob jobbával megragadta, abban a reményben, hogy Old Shatterhand elvégzi a többi. De nem így történt. A híres, vakmerő vadász ahelyett, hogy kését a zsákmány torkába döfte volna, befogta az orrát, villámgyorsan hátraugrott, és rémulten menekült.

- Egy skunk!<sup>42</sup> - kiáltotta. - Egy skunk! Fiúk, el! Minél messzebb, annál jobb!

Ez a még apróbb állatokból élő kis ragadozó alig fél méter hosszú. Fekete bundáját két párhuzamosan futó fehér csík díszíti. Farka alatt van egy mirigy, mely iszonyúan bűzös folyadékot termel. Ha megtámadják, ezzel a folyadékkal védekezik, melyet meglehetősen távolságra tud kilövellni. S akit ennek a folyadéknak akár csak egyetlen kis cseppje elér, bűzétől napokig nem tud megszabadulni, ami gyakorlatilag annyit jelent, hogy napokig kiközösítik minden emberi társaságból.

Szegény Bob még most is azt hitte, hogy oposszumot fogott, pedig egy szkunshoz nyúlt. A társaság többi tagja tüstént felismerte ezt; mind felugrottak a helyükről, és elszaladtak, nehogy a különös állat bűvkörébe - pardon, helyesbíték! -, bűzkörébe jussanak.

- Dobd el! Gyorsan, gyorsan! - buzdította a négert Jemmy.

---

<sup>42</sup> Skunk vagy Szkunksz - amerikai görény

- Massa Bob nem tud eldobni! Állat fogával kezébe csimpaszkod! Jaj, jaj, jaj! Pfuj, pfuj! - siránkozott a szegény fekete óriás tehetetlenül. - Ezer ördög, milyen szörnyű bűdösség! Nem lehet kibírni! Massa Bob megfulladni! Segítség! Segítség!

Szánakoztak a szerencsétlen Bobon, de csak messziről. Szívesen segítettek volna rajta, de csak messziről. Senki sem bírta rászánni magát, hogy sorsát - ezt a sorsot! - vele megossza.

Bob megpróbálta az állatot lerázni magáról, de az fogával konokul fogva tartotta.

- Te disznó! Te átkozott bűzbomba! Majd én ad neked! - sziszegte Bob, s szabad jobb kezével rácsapott az állat fejére. A kétségbeesés, úgy látszik megszázaszorozta ökle erejét, mert a szkunksz elalélt az ütéstől, s harapása meglazult, de a következő pillanatban felocsúdott, s apró fogait még mélyebben belevájta áldozata kezébe.

Bob most már komolyan dühbe gurult. A harapás okozta éles fájdalommal nem törődve, felkapta elejtett kését a földről, s vad mozdulattal elvágta a szkunksz nyakát.

- Így ni! - mondta megkönnyebbülten és elégedetten. - Mégiscsak Massa Bob győz! Uraim! Ide jönni! Megnézni, Massa Bob bűzkutyával mit csinálta!

De öröme korai volt. Mindenki óvakodott attól, hogy a közelébe jöjjön, mert olyan förtelmes szagot árasztott, hogy még befogott orral sem lehetett kibírni.

- *Gentlemen! Gentlemen!*<sup>43</sup> Miért nem jönni megnézni?

- Megvesztél, te bolond?! - kiáltott rá Jemmy. - Hát nem érted, hogy bűdös vagy? Mindenki kerül, mint a pestist!

- Jaj nekem! Jaj nekem! Szegény Massa Bob! - jajveszékelt a néger, ráeszmélve, hogy még nem mászott ki a csávából, amit elhamarkodottságának köszönhetett.

Elég nehéz volt a kimúlt állat állkapcsát kifeszíteni és fogaitól megszabadulni. Bob keze iszonyúan vérzett, és szaladt a patakhoz, hogy kimossa. Közben majdnem nekirohant Old Shatterhandnek, aki lekapta puskáját, és Bobnak szegezte.

- Vissza! - kiáltotta fenyegető hangon.

- Jaj, jaj, jaj! Szegény Massa Bob agyonlőni? Miért?

- Mert kezéd érintése átkozott, ragályos veszedelem! S ne arra szaladj, hanem a patak alsó részéhez, tőlünk lefelé, érted? Jó messze a háztól! Ott vesd le minden ruhádat!

- Levetni szép kalikó kabátot és kalikó nadrágot? Szegény Bob marad csak úgy ingbe-gatyába?

- No, még csak az kéne! Mindent ledobni, az alsóruhádat is! Aztán visszajössz, és beülsz a tóba úgy, hogy állig áztasson a víz! Gyorsan! Minél tovább habozol, annál jobban beléd eszi magát a bűz!

- Micsoda szerencsétlenség! Szegény Massa Bob!

- No, mi lesz? Még mindig itt vagy? - harsogta Old Shatterhand. - Ha nem fogadsz szót, rögtön beléd lövök! Egy... kettő...

- Nem, nem! Bob szót fogadja! Szegény Bob nem agyonlő!

Elrohant, és alakját elnyelte a sűrűsödő sötétség. Old Shatterhand persze egy pillanatig sem gondolt arra, hogy golyót eressen belé. Csupán Bob saját érdekében fenyegetőzött vele: ez

---

<sup>43</sup> Uraim!

volt az egyetlen mód arra, hogy a teljesen megzavarodott nécert észre térítse. Bob pár perc múlva a tó vizében ült, és lázasan dörgölte magát a „prériszappannal” - medvehájból és fahamuból kevert kulimással.

- Milyen kár jó medvezsírért! - sóhajtotta. - Massa Bob inkább hajára ken, hogy göndör haja szép sima leszi!

- Csak áztasd és dörgöld magad! - intette Jemmy. - Ne törődj most a szépségeddel, csak a mi orrunkkal! Mert egyelőre még ijesztően árad belőled a bűz!

- Igen, igen, de meddig? - kérdezte a néger. - Meddig kell szegény Bob itt ülni és mosakodni?

- Reggelig! - ripakodott rá Jemmy. - Amíg tovább nem indulunk innen.

- Ezt szegény Bob nem bír!

- Ki kell bírni! Csak az a kérdés, hogy szegény megmaradt pisztrángok kibírják-e. Végül még megirigylik azokat a testvéreiket, akiket kifogtunk és megettünk! Nem tudom, van-e a halaknak szaglóérzékük. Ha igen, akkor kivándorolnak innen, és neked engedik át a tavat, Bob!

- És a szép kalikó kabát? A szép nadrág? - kérdezte Bob. - Mikor menni érte és kimosni?

- Soha! Ott marad, ahol levetetted!

- Ott marad? Szegény Bob mit felveszi?

- Ez bizony fogas kérdés, de majd csak megoldjuk valahogy. Egyelőre rád adjuk a grizzly irháját, a Martin zsákmányát, amíg nem sikerül valami indián gúnyát szerezni neked. Addig is te leszel csapatunkban az utóvéd. Nyolc napig nem jöhetsz közelebb hozzánk. Dörgöld magad jó erősen! Minél szorgalmasabban dörgölsz magad, annál hamarabb szabadulsz a rózsailatnak éppenséggel nem nevezhető...

- Bűdösségtől! - vágott a szavába Bob keserűen. - Szegény Bob tud, most már ezt is tud!

Vad mozdulatokkal dörgölte nyakát, vállát, karját, s közben olyan grimaszokat vágott, hogy társai nem tudták, nevéssenek-e, vagy szánakozzanak rajta.

## KILENCEDIK FEJEZET

### A CSAPDA

Bob bánatosan áztatta magát a tó vizében, a többiek meg visszatértek a tábortűzhöz. Az élénk beszélgetés tárgya természetesen Bob tragikomikus kalandja volt. Amikor ezt a témát kimerítették, valaki felszólította Hosszú Davyt, hogy meséljen ő is valamit; bizonyára sok érdekes kalandban volt része.

Davy nem kérte magát sokáig, hanem elmondta, milyen körülmények közt ismerkedett meg azzal a híres trapperral<sup>44</sup>, akit prériszerte Juggle Fred<sup>45</sup> néven emlegetnek. Fred nemcsak bámulatosan ügyes bűvész és szemfényvesztő, hanem bámulatosan ügyes céllövő is. Nincs, aki felvehetné vele a versenyt ebben a tekintetben.

- No, ezt nem hiszem - jegyezte meg Jemmy. - Két emberről is tudok, aki ezen a téren utolérhetetlen. Az egyik Winnetou, a másik meg Old Shatterhand... ők aztán tudnának mesélni. Igaz is, Sir - fordult most Shatterhandhez -, mikor tüntet ki azzal, hogy előad valamit élményeinek gazdag tárházából, ahogy mondani szokták?

Old Shatterhand nem válaszolt rögtön. Mély lélegzetet vett, mintha szimatolna valamit a levegőben.

- Hát igen - bólintott Jemmy. - Még sokáig kell áznia, hogy illatát elveszítse!

- Eszembe se jutott órá gondolni - felelte Old Shatterhand, és fürkésző pillantást vetett a lovára. A hűséges állat ugyanis abbahagyta a finom füvecské harapdálását, s fejét felemelve, kitágult orrlyukakkal szimatolta a levegőt.

- Valami más szagot érez hát? - kérdezte Jemmy.

- Nem tudom - felelte halkán Old Shatterhand, majd Winnetou felé fordulva, ezt a szót suttogta: - *Tecsi-ini!*

Ami annyit jelent: „Figyelj csak!”

Kettőjükön kívül senki sem értette az apacsok nyelvét, s így hiába törték a fejüket, hogy miről is van szó. Winnetou bólintott, majd puskája után nyúlt, és lassan közelebb húzta magához.

Old Shatterhand lova szuszogva fordította fejét a tűz felé: szeme mintha szikrát hányt volna.

- *Ish-hosh-ni!* - kiáltott rá a gazdája, mire az okos állat engedelmesen lefeküdt a fűbe, s nem adta többé semmi jelét nyugtalanságának.

De mivel Old Shatterhand is magához húzta karabélyát, Jemmy nem bírta kíváncsiságát türtőztetni.

- Mi történt, Sir? - kérdezte. - A lova is szimatol valamit.

- Érzi a néger szagát - mondta Shatterhand egykedvűen.

- De mindketten fegyverükhöz nyúltak! Miért?

---

<sup>44</sup> Trapper - prémvadász, aki puskával vagy törrel, csapdával dolgozik

<sup>45</sup> Bűvész Frici

- Mert eleget akarok tenni a kérésének, s mesélek valamit, mégpedig a térdlövésről. Hallotta már ezt a kifejezést: tédről löni vagy csípőből löni?

- Hogyne hallottam volna! Kapásból löni.

- No, ez annál jóval nehezebb. Én arról a lövésről beszélek, amikor az ember csak a csípőjéhez emeli puskáját, s nem a vállához, ahogy rendszerint célozni szokott.

- Hát lehet csípőből célozni?

- Nem mondom, hogy könnyű; mindenesetre hosszú gyakorlást igényel. Ismerek jó néhány vadnyugati vadászt, aki halálbiztosan lő, de a térdlövéshez vagy csípőlövéshez nem ért.

- Ki találta ezt ki, és mire való? - kérdezte Davy. - Mi értelme van az ilyen célzásnak, ha a szokásos módszer biztosabb?

- Mert szokatlan körülmények is vannak. Akad olyan helyzet, amikor életünk függ tőle, hogy tudunk-e ilyen módon is védekezni. Csak akkor élünk vele, ha ülünk vagy fekszünk, s nem akarjuk az ólálkodó ellenségnek elárulni, hogy löni készülünk. Tegyük fel, hogy ellenséges indiánok tartózkodnak a közelben, s meg akarnak támadni minket. Előbb felderítőket küldenek ki, hogy kikémleljék, hányan vagyunk, s hogy táborunk alkalmas-e a rajtaütésre, s vajon elmulasztottuk-e megtenni a szükséges óvatossági intézkedéseket. Ezek a kémek négykézláb vagy hason csúszva ide lopakodnak, és...

- Hogy lopakodhatnak ide? - vágott a szavába a Bicegő. - A mi őrszemeink éberek, és idejében észreveszik őket.

- Az nem olyan biztos, mint gondolja. Itt van például a legutóbbi esetünk, amikor Bátor Bölény sátrába lopakodtam, pedig őrvigyázott rá, és a sík terep sem volt kedvező. Itt fák övezik a tábor körös-körül, ami nagyon megkönnyíti a közeledő kém dolgát. És még valami! Tegyük fel, hogy az ellenség felderítőinek sikerült a mi őrszemeink éberségét kijátszaniuk, s most ott lapulnak az erdő szélén vagy a szélről feltornyozott töredék gallyak között, s onnan figyelnek minket. Ha vissza tudnak jutni a csapatukhoz, akkor végünk van - menthetetlenül meglepnek és megsemmisítenek minket. Az egyetlen ellenszer: az ellenséges felderítőket ártalmatlanná tenni.

- Vagyis agyonlőni, nem?

- Úgy van. Nem szeretem a vérontást, és elkerülöm, ha lehet. De ebben az esetben öngyilkosság lenne az ellenség életét megkímélni. Golyót a fejébe!

- *Tki akan!* (Közel vannak!) - súgta az apacs törzsfőnök.

- *Tecsi shi tki!* (Én is észrevettem őket!) - felelte Old Shatterhand.

- *Naki!* (Kettő!)

- *Ha-oh!* (Úgy van!)

- Vedd célba ezt, én meg a másikat! *Ta jasszi!* A homlokába! - súgta Winnetou apacs nyelven, miközben kezét balról jobbra csúsztatta.

- Árulja el, Sir, miféle titkokat sugdosnak itt egymásnak - kérdezte Hosszú Davy.

- Semmi különös. Megkértem az apacs törzsfőnököt, segítsen megmagyarázni, hogy is állunk azzal a térdlövéssel.



- De hisz már tudjuk. Nekem persze aligha sikerülhet, akármilyen sokáig gyakorolnám is. De az ön előbbi példájára visszatérve, az ellenséges felderítőket látni is kell, ha le akarjuk lőni, nem?

- Természetesen!

- Hát ha itt bujkálnak a bozótban, hogyan lehet meglátni őket ebben a sötétségben?

- Nem lehetetlen.

- Csak nem akarja azt állítani, hogy ön a sötétben is lát, Sir?

- Még az sem lehetetlen.

- Teringettét! Nem most hallom először, hogy akad éles szemű indián, aki vaksötétben is meglátja a nesztelenül közelgő ellenséget, de mindig azt hittem, ez csak olyan mendemonda. Nem látja, legfeljebb csak megsejti, hogy közelednek. Csodákban nem hiszek.

- Ki beszél csodákról? A dolognak természetes magyarázata van. - Shatterhand újra az erdő szélét figyelte, elégedetten bólintott, majd így folytatta: - Nem látta például egy cápa szemét a tengeren, amint megcsillan a sötétben?

- Nem.

- Nos, a cápa szeme foszforeszkál, és fényét észre lehet venni a sötétben. Ilyen fénye van minden szemnek, az emberi szemnek is, csak kisebb mértékben. S minél jobban megerőlteti valaki a szemét, annál könnyebb észrevenni. Ha például ott a bozótban egy ellenséges felderítő lapulna, és szemét figyelően ránk meresztené, én kétségtelenül meglátnám, és Winnetou is látná.

- Ez aztán bámulatos! - vélte Davy. - Mit szólna hozzá, Jemmy?

- Kitűnő szemem van - felelte a Köpcös -, de ezt a próbát nem állná meg. Szerencsére nincs is szükség rá. Nem szeretnék olyan helyzetbe kerülni, amikor csípőből kell lőni.

- Figyeljen csak ide! Mondjuk, odaát a bokrok sűrűjében egy indián leselkedik. Meglátom csillogó szemét a levelek közt. Meg kell ölnöm, ha kedves a saját életem. De ha puskámat az arcomhoz emelem, észreveszi, hogy lőni akarok, s abban a pillanatban visszahúzódik. Az is lehet, hogy puskája csövét, már reám szegezze, és megelőz, előbb húzza meg a ravaszt, mint én. Ezt csak egy módon kerülhetem el: ha csípőből tüzelek. Hogy történik ez? Az ember nyugodtan, látszólag gyanútlanul ül, akárcsak én most. A földön heverő puskához nyúl, és kissé felemeli, egészen lassan, mintha meg akarna nézni valamit, vagy csak játékból babrál-gatná. Az ember lehorgasztja a fejét, akárcsak én most, mintha a földre nézne, de szeme a kalap karimájának árnyékában a célpontra tapad... éppen úgy, mint Winnetou szeme most, meg az enyém.

Miközben magyarázta, meg is tette, amit mondott, mintha mutatni akarná, s Winnetou szintén.

- Az ember jobbával erősen csípőjéhez szorítja a puska agyát, csövét pedig a térdére nyomja... bal kezét jobbra tolja, és ráteszi a puska csövére, a závarzat fölé... így ni... a cső most már teljesen szilárd helyzetben van, látja? Az ember most jobb keze mutatóujját a puska ravaszára teszi, és a csövet úgy irányítja, hogy a golyó a bujkáló ellenséget a homlokán találja el, a szeme fölé... az ilyen célzáshoz persze gyakorlott kéz kell, és... tessék!

Fegyvere felvillant; és pontosan ugyanabban a pillanatban eldőrdült Winnetou fegyvere is. Mindketten felpattantak helyükről. Winnetou eldobta fegyverét, övéből előrántotta kését, és egy párdúc lendületével vetette át magát a patakon, a bokrok sűrűjébe.

- *Uvaj kunun! Uvaj pave! Uvaj umpare!* (Nem tüzelni! Nem mozdulni! Nem beszélni!) - kiáltotta Old Shatterhand utah nyelven a sosónok felé. Ugyanakkor csizmájával belegázolt a tűzbe, melynél ült, s az eltaposott zsarátnokot a vízbe rúgta. Ezután néhány ugrással követte Winnetout.

A fegyverek dörrenésére a sosónok éppen úgy felugrottak, mint a fehérek. A legjobb harcosok tüstént felfogták Shatterhand szavait, és abban a pillanatban teljesítették parancsait: a kis máglyákat eltaposták, vagy parazsait a vízbe hajították, de többé meg se moccantak. Tíz másodperccel a lövések eldördülése után már teljes sötétség és mélységes csend uralkodott a táborban.

A hallgatási parancsot csak egy ember szegte meg: a tóban lubickoló Bob, aki rémülten kapkodta fejét, amint parazsak röpködtek körülötte.

- Jaj, mi az? - kiáltotta. - Ki löni? Mért löni? Tüzet dobálni Massa Bobra? Szegény Bob elégni? Mért tüzet eloltani? Jaj, jaj, Massa Bob senkit se látni!

- Hallgass már, te buta! - sziszegte Jemmy.

- Hallgatni? Mért Massa Bob hallgatni?

- Mert ha nem fogod be a szád, golyót kapsz a fejedbe! Itt az ellenség!

Master Bob megértette végre. Meg se nyikkant többé. Mozdulatlanul ült a vízben, nehogy magára vonja az ellenség figyelmét.

A csendet most már igazán nem zavarta meg semmi, legfeljebb időnként egy-egy ló szuszogása vagy patáinak halk zöreje, amint helyét változtatta. A biztonságukból váratlanul felriasztott állatok egymáshoz húzódtak, összebújtak. Az indiánok fegyelmezetten hallgattak; de a fehérek néha egy-két szót suttoztak egymásnak.

Ekkor felcsattant Old Shatterhand érces hangja:

- Egy tüzet meggyújtani! De senki ne üljön a közelébe, nehogy megláthassák!

Jemmy és Davy letérdelt a földre, gyorsan összekapart egy kis rőzsét, és meggyújtotta, azután tüstént visszahúzódott a sötétbe.

A tűz fényénél látni lehetett, amint Old Shatterhand és Winnetou visszajön, puskával a kezében, mindegyikük egy mozdulatlan indiánnal a vállán. Rögtön körülvették őket, de Old Shatterhand így szólt:

- Most nincs idő a magyarázkodásra. Ezt a két halottat kössétek a tartalék lovakra, s máris indulunk. Csak ez a kettő leselkedett itt a közelben, de nem lehet tudni, hátrább hányan vannak még. Tehát indulás!

Mindkét hullán egy-egy kerek lyukat vettek észre a homlokukon és a tarkójukon. A golyók átfúrták a fejüket. Úgy történt, ahogy Shatterhand mondotta: „*Te jasszi!*” A homlokába!

A többi is kiváló lövész volt egytől egyig, de ez a pontos találat, a célzás hihetetlen biztonsága még őket is ámulatba ejtette. Most már a sosónok is összesúgtak, s babonás pillantásokat vetettek a két híres emberre.

A táborbontás gyorsan és zajtalanul ment végbe. A tüzet megint eloltották. Winnetou és Shatterhand a kis csapat élén helyezkedett el, s az éjszakai lovaglás megkezdődött. Hogy hova mennek, senki sem kérdezte. Feltétlenül megbíztak két vezetőjükben. A völgy nemsokára annyira összeszűkül, hogy a lovasok egyenként haladtak egymás mögött. Már ez a körülmény is a hallgatásnak kedvezett, nem is szólva a szükséges óvatosságról.

Bobot persze nem hagyták a vízben csücsülni. Most ruhátlanul ült a lova hátán, a csapat legvégén, hiszen még nem szabadult meg átkos örökségétől: a félelmetes büztől, amelyet a szkunksz hagyott rá. Hosszú Davy odadobta neki ócska, rongyos szantilló takaróját, amelyet nyereg helyett használt. Bob a derekára csavarta; olyan volt most, mint egy déltengeri szigetlakó az ágyékkötőjével. Szomorúan dűnnyögött magában; csüggedt arca elárulta, hogy meghasonlott önmagával és sorsával.

Több órán át nyargaltak, olyan gyorsan és olyan szótlanul, amennyire csak lehetett, előbb a szűk völgyön keresztül, majd egy széles, kopár lejtőn lefelé, aztán újra le, végül egy hosszan elnyúló, keskeny prérin. Amikor a sötétség végre oszlani kezdett, a hajnalt megelőző szürkületben a lovasok előtt felbukkant egy meredek hegyi ösvény, mely sűrű erdőbe vezetett. A két vezér itt megállt, és leszállt lováról; a többiek követték példájukat.

A két hullát leszedték a lovakról, és letették a földre. A sosónok nagy ívben körülállták. Tudták, hogy most nagy figyelmet igénylő, fontos munka következik: a holttestek megvizsgálása. Egyelőre csak a főnököknek lehetett szavuk. A többiek csak akkor beszélhettek, ha őket is bevonták a tanácskozásba.

A halottak ruhája indián módra részint pamutból, részint bőrből készült. Életkoruk alig lehetett több húsz évnél.

- Mindjárt gondoltam - jegyezte meg Old Shatterhand. - Csak tapasztalatlan harcosok mereszti ki a szemüket, ha ellenséges táborot akarnak kikémlelni. Arra nem gondolnak, hogy a teljesen nyitott szem csillogása elárulja őket. Most már nem tanulhatják meg, hogy tanácsosabb félig leereszteni a szemhéjukat meg a pilláikat. Akkor még egy magunkfajta öreg róka sem tudja elkapni pillantásukat. Mit gondol, milyen törzshöz tartoznak?

A kérdés Jemmynek szólt.

- Hm... - dűnnyögte, fejét vakarva. - Akár hiszi, akár nem, kérdése zavarba ejt, Sir!

- Bizony, pillanatnyilag magam sem tudnék mást mondani - bólintott Shatterhand. - Hadiösvényen járnak, annyi bizonyos. Arcukra csíkokat mázoltak; a festék elmosódott ugyan, de azért észrevehető. Fekete és vörös! Ezek az ogallallák színei. Pedig nem hinném, hogy a két fickó szíu lenne. Ruhájuk nem árul el semmit. No, kutassuk csak át a zsebeiket!

Csupa teljesen üres zseb! A leggondosabb motozás sem eredményezett semmit, a legkisebb apróságot sem. A pórul járt felderítők mellett tegnap este két puska hevert; most ezeket is tüzetesen megvizsgálták. Lövésre kész, töltött fegyverek voltak, de semmi jelet sem lehetett rajtuk felfedezni: a legkisebb jelet sem, mely a felderítők törzsi származását elárulta volna.

- Talán nem is voltak veszélyesek számunkra - jegyezte meg Hosszú Davy. - Talán csak véletlenül tévedtek a patakhoz, ahol táboroztunk, s csak saját biztonságuk érdekében lopakodtak hozzánk leselkedni.

Old Shatterhand megrázta fejét, és így válaszolt:

- A hely, ahol táboroztunk, olyan fekvésű, hogy véletlenül nem lehet rábukkanni. Ez a két indián a nyomainkat követte, s úgy jutott oda.

- Ez még nem bizonyítja rossz szándékukat.

- De igen. Hiszen óvatosan kiraktak zsebeikből mindent, amiből ki lehetne találni, hogy milyen törzshöz tartoznak. Ez már magában is gyanús. Puskájuk volt, de több golyót és puskaport nem vittek magukkal. Ez még gyanúsabb. Semmiféle indián nem indul útnak

felszerelés nélkül, csak ha egészen kis útról van szó. Egy nagyobb csapat küldte ki őket felderítésre.

- Érdekes! Talán lovaik sem voltak.

- De igen. Nézze csak meg ennek a fiatalembernek a bőrnadrágját. Nem látja a kopást, a horzsolást a belső oldalán? Csak a lovaglás dörzsölhette fel.

- Talán régebben, nem most.

Shatterhand letérdelt, s orrát a szóban forgó bőrnadrághoz nyomta.

- Hát csak szagolja meg, ha nem hiszi! - mondta felállva. - A ló szagát nem lehet félreismerni. De mivel a vadonban hamar elpárolog, egészen kétségtelen, hogy ez a két indián tegnap még lóháton ült.

Ekkor előlépett Vokádé, és így szólt:

- Megengedné a két nagy főnök, hogy Vokádé mondjon valamit, noha még fiatal és tapasztalatlan?

Olyan kedvesen és szerényen beszélt, hogy Shatterhand jóindulatúan megbiccentette fejét.

- Beszélj csak! - biztatta.

- Vokádé nem ismeri ugyan ezt a két vörös bőrű harcost, de az egyiknek a vadászingét ismeri.

Lehajolt, felemelte a vadászing szegélyét, és egy bevágásra mutatott.

- Vokádé belevágta totemjét - mondta -, mert az inget neki adták.

- Ó, rajta van a te jeled?! - kiáltott fel Shatterhand. - Csodálatos véletlen! Nem tudhatnánk meg róla valami közelebbit?

- Vokádé semmi biztosat nem tud mondani, de gyanítja, hogy a két fiatal harcos az upszarókák törzséhez tartozik.

- Hogy varjú indiánok lennének? - csodálkozott Old Shatterhand. - Fiatal testvérem miből gyanítja?

- Vokádé jelen volt, amikor néhány sziú ogallalla meglopta az upszarókákat. A hosszan elnyúló hegyhátról jöttünk le, melyet a sápadtarcúak Medvehátnak neveznek, s átkeltünk a Cheyenne folyó északi ágán. A víz mentén ügettünk tovább, s az egyik kanyarulatnál nyolc vörös bőrű embert pillantottunk meg, amint a folyóban fürödtek. Upszarókák voltak, tehát a sziúk ellenségei. A sziú ogallallák rövid tanácskozás után elhatározták, hogy megszegyenítik az upszarókákat. Mégpedig a legnagyobb szégyent mérik rájuk, ami csak egy indián harcost érhet.

- Mi a fene! - kiáltott fel Old Shatterhand. - Csak nem raboltátok el a varjú indiánok orvosságos zacskóit?

- Fehér testvérem kitalálta, mit akartam mondani. Az ogallallák a fák alatt lenyargaltak arra a helyre, ahol az upszarókák lovai legelészték a bozótban. Ott heverték a fürdőzők ruhái, fegyverei és orvosságos zacskói is. Az ogallallák leugrottak lovaikról, és a bozóthoz osontak. Sikerült gonosz tervüket véghezvinni.

- Hogyan? A varjú indiánok olyan könnyelműek voltak, hogy még egy őrt sem hagytak a lovaik és a holmijuk mellett?

- Eszükbe se jutott arra gondolni, hogy sziúk lehetnek a közelben, így hát az ogallallák ellopták a varjak fegyvereit és orvosságos zacskóit, még a ruhák egy részét is. Aztán újra lóra ültek és elvágattak. Amikor a zsákmányt felosztották, Vokádénak ez a vadászing jutott. De nem akart tolvaj lenni, és eldobta az inget az erdőben. Előbb azonban bevágta totemjét az ing szegélyébe.

- Mikor történt ez?

- Két nappal azelőtt, hogy az ogallallák felderítőnek küldtek ki engem a sosón harcosok ellen.

- Akkor hát az upszarókák elég gyorsan ellátták magukat új fegyverekkel, ruhákkal és lovakkal, hogy a tolvajokat üzőbe vegyék - vélekedett Old Shatterhand. - Útközben nyilván megtalálták a vadászinget, amit Vokádé dobott el, és visszaadták a tulajdonosának. De mit számít egy ing? A medicina fontosabb. A medicina szentség. Indiánt nem érhet nagyobb csapás, mint ha orvosságos zacskóját elveszíti. A medicinájától megfosztott ember nem mutatkozhatik családja és barátai előtt, amíg medicináját vissza nem szerezte, vagy másikat nem rabol helyette, mégpedig úgy, hogy annak tulajdonosát megöli. Az olyan indiánt, aki elveszett orvosságos zacskóját keresi, vad, szinte őrült elszántság hajszolja, kergeti. Mindegy neki, barát vagy ellenség, megöli azt, aki útját állja. Bizonyos vagyok benne, hogy tegnap este igen nagy veszedelem fenyegetett minket. Mi lett volna, kedves Jemmy barátom, ha meglegszünk azzal, hogy az ön szemére bízunk magunkat?

- Hát bizony - ismerte be Jemmy -, akkor alkalmasint még az éjjel búcsút kellett volna mondanunk a skalpunknak meg az életünknek. Mi tagadás, tegnap este eszembe se jutott volna bármitől is tartani, ön tehát úgy véli, Sir, hogy az upszarókák a nyomunkban vannak?

- Eddig is követtek, de most már, hogy két harcosukat megöltük, nem mondanak le a bosszúról, annyi bizonyos.

- Tehát fel kell készülnünk arra, hogy az éjjel megrohannak minket?

- Azzal bizony számolnunk kell - bólintott Old Shatterhand, majd Bátor Bölényhez fordult s megkérdezte: - Vörös testvéremnek mi a véleménye? Az upszarókák ellenségei a sosónoknak?

- Nem. De gyűlölik a sziú ogallallákat, akiket mi is ellenségeinknek tekintünk. Mi sohasem ástuk ki a csatabárdot az upszarókák ellen. De egy harcos, aki medicináját keresi, ellensége mindenkinek. Úgy kell óvakodni tőle, mint egy vadállattól. Fehér testvéreim legyenek óvatosak, s gondoskodjanak biztonságukról.

Old Shatterhand most kérdő pillantással fordult Winnetouhoz, aki eddig egyetlen szót sem szólt. Igazán bámulatos volt, hogy ez a két ember mennyire megértette egymást. Az apacs törzsfőnök szavak nélkül is kitalálta fehér barátja tervét, mert csak ennyit mondott:

- Testvérem szándéka helyes.

- Hogy nagy ívben visszafelé lovagoljunk?

- Igen, magam is azt tartom a legjobbnak.

- No, ennek igazán örülök! Mert akkor mi leszünk a támadók. Ha nem tévedek, két óra alatt eljuthatunk egy helyre, amely tervem megvalósításához nagyon alkalmas.

- Akkor ne vesztegessük az időt - mondta Davy. - De mit csináljunk ezzel a két halottal?

- Skalpjuk Old Shatterhandet és az apacs törzsfőnököt illeti meg - jelentette ki Bátor Bölény -, mivel ők győzték le és ölték meg a két upszarókát.

- Én keresztény vagyok. Nem skalpolok - mondta Old Shatterhand.

Winnetou is elutasító választ adott:

- Az apacs törzs főnökének nincs szüksége e két gyerek skalpjára, hogy hírnevét öregbítse. Az upszarókák így is eléggé szerencsétlenek, hiszen szent medicinájuk nélkül léptek át az örök vadászmezőkre. Most még a lelkiüktől is foszszam meg őket azzal, hogy skalpjukat övemre fűzöm? Inkább pihenjenek nyugodtan, kőhalom alatt, fegyvereikkel a kezükben, hiszen bátor harcosok módjára haltak meg, nem rettenve vissza attól, hogy az ellenséget saját táborhelyén keressék fel.

A sosónok főnöke csak ámult-bámult; mindenre számított, csak erre nem.

- Testvéreim temetéssel akarják megtisztelni azt, aki életükre tört?

- Igen - felelte Old Shatterhand. - Kezükbe adjuk fegyvereiket, s ülve helyezzük el őket, arccal a szent kőbányák felé, aztán köveket rakunk rájuk. Derék harcosoknak ilyen temetés jár. S ha testvéreik minket üldözve ide érkeznek, látni fogják, hogy nem vagyunk az ellenségeik, inkább a barátságukat érdemeljük meg. Mutasd meg, hogy te is nagy harcos vagy, és parancsold meg embereidnek, hogy hordjanak ide köveket, és emeljünk sírhalmot az elesett harcosoknak.

A sosónok értelme nem terjedt odáig, hogy Old Shatterhand és Winnetou gondolatát fel tudják fogni, de olyan rettegő tiszteletet éreztek a két nagy férfiú iránt, hogy nem vonakodtak kívánságuknak eleget tenni.

A két halottat „feltámasztották”, arccal északkelet felé ültették, egyiket a meredek hegyi ösvénytől jobbra, a másikat balra. Kezükbe adták fegyvereiket, azután kövekkel betakarták őket. Mihelyt ezzel a munkával elkészültek, folytatták útjukat a hegyi ösvényen. De indulás előtt Winnetou így szólt Shatterhandhez:

- Az apacsok főnöke egyelőre itt marad, hogy figyelje az upszarókák megérkezését. A Medveölő fiát is maga mellé venné.

Ez nagy megtiszteltetés volt a fiatal Martin számára, s szívét büszke örömmel töltötte el. Ketten tehát visszamaradtak, míg a csapat Old Shatterhand vezetésével nekivágott a hegynek.

Most, hogy már világos volt, gyorsabban haladhattak, mint az elmúlt éjszaka, pedig az út maga nehezebb volt. Két óra múlva - tehát pontosan Old Shatterhand becslése szerint - a hegyek mintha egymáshoz simultak volna, csak egyetlen utat hagyva: a köztük húzódó szűk kanyont, melynek két oldala megmászhatatlan, szinte függőleges sziklafal volt. Ezen a két magas sziklafalon ló nem vethette meg a lábát, de még gyalogos ember sem. A szurdok talaja is sziklás volt, bár a sziklák résein szegényes fűszálak ütötték fel fejüket, sőt itt-ott bokrok is nőttek, melyek mögött el lehetett rejtőzködni. Ezen a terepen a lovak patái nem hagytak hátra semmi nyomot. Old Shatterhand itt megállította a kis csapatot, s a nyílegyenesen húzódó kanyonra mutatva így szólt:

- Ha az upszarókák utolérnek minket, itt beengedjük őket. Csapatunk fele Ojtka Petaj és Winnetou parancsnoksága alatt itt marad és elrejtőzik, amíg meg nem hallja, hogy fegyveremet elsütöttem. Akkor ez a fél csapat az ellenség után benyomul a szurdokba. A csapat másik fele velem jön, és a szurdok másik végében foglal állást. Ily módon az ellenséget teljesen körülfárjuk, s csak két választása marad: vagy halomra löjük, vagy megadja magát.

- Megvesszőzést érdemelnének, ha olyan ostobák, hogy ebbe a csapdába belemennek - vélte Köpcös Jemmy.

- Belemennek - felelte Old Shatterhand -, persze nem rögtön és minden körütekintés nélkül. Itt majd megállnak tanácskozni. A legfontosabb persze, hogy jelenlétünket a legkisebb jelből

se vehessék észre. Az itt maradó fél csapatnak olyan ügyesen kell elrejtőznie, hogy semmi se árulja el. Bátor Bölény okos ember, és nagy harcos; ő már tudja, hogyan kell ezt véghezvinni, és kiadja a megfelelő parancsokat. Aztán ha felbukkan Winnetou, aki szintén a szurdok bejáratánál marad, akkor a fél csapatot két olyan ember vezeti, hogy a siker nem lehet kétséges.

Old Shatterhand bizalma nagyon hízelgett a sosón törzsfőnöknek. Számítani lehetett rá, hogy igyekszik majd a dicséretet megérdemelni. Harminc emberével visszamaradt, míg Old Shatterhand körülbelül ugyanannyi emberrel keresztülporoszkált a szurdokon. Ez olyan rövid volt, hogy aki a bejáratnál állt, elláthatott a végéig, ahol a kanyon hirtelen kiszélesedett, s közönséges hegyi hágóvá alakult át. Itt a talaj már jó humusz, vagyis termőföld volt, mint a sok óriási, terebélyes fa is mutatta. De a hatalmas törzsek közt sok helyütt még elszórt szikladarabok heverték.

Az emberek azt hitték, hogy Old Shatterhand itt megáll velük, és letelepszik, de nem így történt. Megállás nélkül poroszkált tovább, s lovát minduntalan megtáncoltatta, úgyhogy feltűnő, széles nyomokat hagyott hátra.

- De Sir - tiltakozott Köpcös Jemmy -, hát nem állunk meg a kanyon kijáratánál?

- Persze hogy megállunk, de nem mindjárt. Jöjjön csak utánam egy darabig, s legyen gondja rá, hogy nyomainkat könnyen észre lehessen venni. Csodálkozom a kérdésén, Master Jemmy. Amit teszek, olyan természetes, hogy nem szabad rajta megütközni.

Még jó negyedóra hosszat lovagolt, azután megállt, társaihoz fordult, és megkérdezte:

- Nos, uraim, tudják-e, miért jöttem ennyire előre?

- Hogy az ellenséges előőrseket megtévessze - felelte Jemmy, észbe kapva.

- Úgy van. Az upszarókák nem mernek majd a kanyonba behatolni, amíg felderítőik útján meg nem győződnek arról, hogy nem fenyegeti őket semmi veszély. Feltételezem, hogy a felderítők, cseltől tartva, nagyon óvatosan haladnak előre. Ezért vigyáznunk kell, hogy ittlétünket ne áruljuk el semmivel, s ne zavarjuk meg a felderítők útját. Végezzék csak a feladatukat akadálytalanul.

- Mit teszünk hát most?

- Visszatérünk a kanyon kijáratához, de természetesen nem úgy, ahogy jöttünk, hanem nagy kerülővel. Itt bekanyarodunk az erdőbe. Jöjjenek csak utánam!

A hágó oldala már nem volt meredek sziklafal, inkább rézsútos töltéshez hasonlított, amelyen a lovak erőlködés nélkül fel tudtak jutni. Old Shatterhand harmadfél tucatnyi lovasa élén felügetett a töltésre, befordult jobbra, majd egy kis kerülővel visszakanyarodott a kanyon kijáratához, illetve a kijárat közelébe. Amikor megállt, csapatával valamivel feljebb helyezkedett el, mint a kanyon, de a kijáratnál párhuzamosan. Innen lóháton néhány perc alatt le lehetett vágtatni, és megszállni a kijáratot.

A lovasok leszálltak, és lovaikat a fákhoz kötötték; ők maguk a puha mohában telepedtek le.

- Vajon meddig kell itt várakoznunk? - kérdezte Jemmy.

- Megközelítő pontossággal kiszámítható - felelte a fél csapat parancsnoka. - Az upszarókák hajnalban keresni kezdték felderítőiket. Mire felfedezik, hogy utolsó táborunk mellett mi történt, körülbelül két óra telik el. Aztán megérkeznek oda, és megtalálják a két sírt, kibontják, megvizsgálják... utána természetesen tanácskozást tartanak... nos, tegyük fel, hogy ebbe is beletelik egy óra. Ez már összesen három óra. Mi öt órát nyargaltunk, míg utolsó tábor-

helyünkről ide érkeztünk. Ha ellenségeink éppen olyan gyorsan nyargalnak, mint mi tettük, hajnaltól számítva nyolc óra alatt itt lesznek. Tehát még körülbelül három óra időnk van.

- Jaj, jaj, jaj! Egész örökkévalóság! Mivel üssük agyon ezt a sok időt? - sopánkodott Jemmy.

- Beszélgetéssel - felelte a Bicegő. - Például irodalomról és művészetről csevegünk-csevegettünk. Ez csiszolja az elmét, nemesíti a szívet, jót tesz a kedélyünknek is, s jellemünket megerősíti az élet viszontagságainak elviselésére.

- No, ezt gyönyörűen mondtad - ismerte el Jemmy. - Nem is tudtam, hogy ilyen fennkölt lélek vagy.

- Szégyelld magad, hogy nem tudtad! Az irodalom és a művészet mindennapi kenyerem és italom.

- Hiszi a piszi!

- Ha nem hiszed, nem hiszed. Mindenki önmagáról ítél. Te persze el se tudod képzelni, hogy magasabb rendű dolgok is vannak a világon, nemcsak az evés-ivás.

- Például a rózsailat, mi? - kötekedett Jemmy.

- Jaj, csak az illatot ne hoztad volna szóba! Valami facsarja az orromat! Hisz ez még rosszabb, mint a táborban volt! - Körülnézett, és megpillantotta a négert, aki egy közeli fához támaszkodott. - Szakramentum, te vagy az már megint? Takarodj innen! Azt hiszed, az orromat jelmezkölcsönzőből hoztam, mi? Hordd el magad, te zuáv<sup>46</sup>, és meg se állj Afrika előtt!

- Hát nem tudod, hogy Frank „széplélek”? - vette át a szót Jemmy. - Neki rózsza, szegfű, ibolya való, orgona, rezedá, nefelejcs... minden, minden, csak nem szkunkszparfüm!

- Massa Bob már nem bűdös! - erősködött a néger. - Massa Bob agyonmosni magát hamuval meg medvezsírral. Massa Bob már megint gentleman.

- Csak az a baj, hogy úriember volta messziről bűzlik, sőt közlről is! - kiáltott rá a Bicegő. - Ha nem vonulsz vissza legalább százlépésnyire, beléd eresztek egy golyót! - ijesztgette puskáját rászegezve éppen úgy, mint Old Shatterhand tette a táborban, amikor a szkunksz-baleset történt.

- Szent isten! Nem löje! Nem löje! - sikoltott a néger. - Massa Bob elmész innen! Massa Bob elotródsz messzire, messzire! - S már iszkolt is egy távoli fához, melynek tövében duzzogva leült.

- No, most térjünk vissza az irodalomra és művészetre - kezdte rá újra Bicegő Frank, de Old Shatterhand leintette.

- Azt hiszem - mondta -, az efféle csipkelődésnél hasznosabban is eltölthetjük az időt. Múlt éjjel senki sem aludt. Feküdjetek a fületekre, és szunyáljatok egy kicsit. Én majd öröködöm.

- Éppen ön, Sir? Ez nem igazságos! - tiltakozott Jemmy. - Ön sem aludt, és többet dolgozott, mint mi.

- Többet is bírok - felelte Shatterhand mosolyogva. - Maradjunk csak annál, amit javasoltam. És most csend!

Engedelmesen elnyúltak a földön, és megpróbáltak egyet szundítani. A sosónok is követték a jó példát: még a lovak feje is lekókadott az álmoságtól és fáradtságtól.

---

<sup>46</sup> Zuáv - Afrikában toborzott francia gyarmati katona. Frank jóindulatúan Bob afrikai származására céloz



Old Shatterhand lassan lesétált a magas hegyoldalról, végigballagott a kanyonon, s túlsó bejáratánál fürkésző figyelemmel körülnézett, majd elégedetten mosolygott. A legkisebb jel sem árulta el, hol bujkál Bátor Bölény harminc lovasával együtt. A sosón főnök tehát már eleget tett a feladatnak, amit rábíztak, sőt kitűnően teljesítette a parancsot. Old Shatterhand nyugodtan visszatérhetett a szurdok felső kijáratához, ahol leült egy kőre. Fejét mellére horgasztva, órákon keresztül ült ott mozdulatlanul. Nem aludt, hiszen az örökösödést magára vállalta. Vajon hol jártak a gondolatai? A híres vadász talán felidézte kalandos életének emlékeit, s az érdekesebb jeleneteket filmszerűen lepergette lelki szeme előtt? Vagy az akarateréről és önuralmáról híres vadász arra is képes volt, hogy megállítsa csapongó képzeletét, ne gondoljon semmire, és éberén is pihenjen?

Egyszerre csak meghallotta egy közelgő ló patáinak kopogását. Felállt és fülelt, gondosan elrejtőzve egy szikla mögé. Martin Baumann érkezett oda lóháton. Shatterhand előlépett a szikla mögül.

- Winnetou is itt van? - kérdezte.

- A szurdok alsó bejáratánál Bátor Bölény megállította, és Winnetou mellette maradt, ahogy ön kívánta, Sir. Én is megyek vissza. Csak azért jöttem fel, hogy megérkezésünket jelentsem.

- Nagyon helyes. Úgy látom, megnyerte az apacs főnök jóindulatú rokonszenvét, fiatal barátom. Szívből örülök neki. Nos, kikémlelték a varjú indiánokat? Hányan vannak?

- Mindössze tizenhatan, s két gazdátlan lovat is hoztak magukkal. Ketten előrevágtattak, jóval megelőzve a többi. A két előőr gondosan vizsgálta a talajt. Nyilván a mi nyomainkat követték.

- Hát csak kövessék, én is azt akarom - bólintott Old Shatterhand.

- Jól elrejtőztünk a fák mögött, és hagytuk, hogy meglehetősen közel jöjjenek hozzánk - folytatta az ifjú Martin. - Az utolsó pillanatban aztán mi is lóra kaptunk, és jól megelőztük őket. Erősen vágtattunk, hogy idejében itt legyünk. Előbb azonban észrevettük, hogy egy feltűnően magas és vállas fickó is van az upszarókák közt. Alighanem ő a csapat vezetője, mert néhány lóhosszal a többi előtt nyargalt.

- És milyen a fegyverzetük?

- Puskája van valamennyinek.

- Helyes. Most arra kérem, vigye el az üzenetemet Winnetounak. Itt a kanyonban csak három ló fér el egymás mellett, nincs több hely. Ezért arra kérem az apacs főnököt, hogy váljon meg kis időre a lovától. Mihelyt az ellenség eltűnt a kanyonban, kövesse őket gyalog. Emberei is gyalog nyomuljanak előre.

- Nem jelent ez előnyt az upszarókáknak? Nem gázolhatnak le minket?

- Nem. A varjú indiánok csak három lovat állíthatnak egymás mellé a szurdok szélességében, míg mi öt gyalogost, helyezhetünk el egymás mellett. Odalenn várakozó fél haderőnk a következőképpen helyezkedjék csatarendbe a kanyonban: az első öt hasaljon a földre, a következő öt térdeljen ezek mögé, a harmadik öt görnyedve álljon, a negyedik öt pedig egyenesen. Ily módon húsz puska tűzerejével rendelkezünk, s mind a húsz lövész pontosan tud célozni, anélkül, hogy egymást zavarná vagy akadályozná. A többi mögöttük áll fel tartalékként. Akkor aztán a kanyonba szorult tizenhat upszaróka - ha nem adja meg magát - összesen negyven golyót kap előlről és hátulról, természetesen nem egyszerre. Az a helyes ugyanis, ha mindig csak egy sor ló egyszerre, azután a következő sor, hiszen csak három ellenséget lehet eltalálni egyszerre. Arra is számítani kell, hogy golyóink egy részét kénytelenek leszünk a

gazdátlanul maradt és megbokrosodott lovakra pazarolni, nehogy sorainkban valami bajt okozzanak. Mindezt legyen szíves Winnetounak megmondani, s tegye még hozzá, hogy én szeretnék majd az ellenséggel tárgyalni egymagam. Mit gondol Winnetou, mikor érnek ide?

- Úgy számítja, hogy egy órát időznek a síroknál...

- Pontosan úgy számol, ahogy én.

- És két óra az útjuk idáig. Mivel Winnetou meg én másfél óra alatt tettük meg az utat, azt hiszem, egy jó óra múlva itt lehetnek.

- Magam is úgy gondolom. De jó lesz már előbb készenlétbe helyezkedni. Nyargaljon hát, és adja át az üzenetet!

Martin megfordította lovát, és elügetett. Old Shatterhand visszatért embereihez, és felkeltette őket. Miután tervét részletesen közölte velük, úgy rendelkezett, hogy az első sort a következők alkossák: Davy, Frank, Jemmy, Vokádé és még egy sosón harcos. A többinek is kijelölte a helyét, s megbeszélte velük a tervezett rajtaütés módját, hogy jól sikerüljön. Hiszen nagyon sok múlik azon, hogy a hadműveletet tervszerűen, egységesen és villámgyorsan vigyék végbe. Ami őt magát illeti, emberei előtt fog állni, az első vonal és az ellenség között, hogy utóbbival tárgyalást folytathasson. Ebből a célból néhány hosszú zöld ágat vágott le, hiszen ez az egész világon, még a legvadabb néptörzsek szemében is afféle békezásló, a tárgyalási készség jele.

Az egész olyan volt, mint egy színházi próba: néhány ismétlés után pompásan „összevágott” minden. Miután meggyőződött róla, hogy emberei jól fogják teljesíteni kötelességüket, Shatterhand újra visszahúzódott velük a rejtekhelyre. A várakozás most már nehezebb volt, mint az előbb - ólomlábban vánszorgott az idő. Végül is egy ló patáinak zaja ütötte meg a türelmetlenül várakozók fülét.

- Úgy látszik, csak egy felderítő közeleg - jegyezte meg Jemmy. - Előreküldték, hogy megnézzé, át lehet-e haladni a szurdokon baj és veszély nélkül.

- Ez nagyon kedvező lenne számunkra - felelte Old Shatterhand. - Ha ketten lennének, az megnehezítené a dolgunkat. Mert akkor csak az egyik menne vissza jelentést tenni, a másik meg valószínűleg itt várná be a csapatot; ezt a másikat kénytelenek lennénk eltenni láb alól, mégpedig úgy, hogy társai meg ne sejsék.

Jemmynek igaza volt: csak egyetlen lovas poroszkált a szurdokban felfelé, s bukkant elő a kanyon felső végén. Ott megállt, és óvatosan körülnézett. Sem jobbra, sem balra nem vett észre semmit, ami arra vallana, hogy ellenség tartózkodik a közelben. Nagy figyelmet szentelt az egyenesen továbbhaladó nyomoknak, melyekről Old Shatterhand olyan előrelátó módon gondoskodott. A varjú indiánok felderítője megnyugtatónak tartotta a megszakítás nélkül folytatódó és jól látható nyomokat, de nem érte be ezzel, hanem még egy darabig továbblovagolt.

- Azt a kutya mindenit! - káromkodott Jemmy. - Még kitelik tőle, hogy addig a helyig lovagol, ahol elkanyarodtunk! Akkor megtudja, hogy itt vagyunk!

- Ebben az esetben nem engedhetjük meg, hogy csapatához visszatérjen - mondta Old Shatterhand.

- De hogyan intézi el zaj nélkül?

- Ezzel ni! - felelte a nagy vadász, lasszójára mutatva.

- De csak akkor, ha a hurkot teljes biztonsággal pontosan a nyakába tudja dobni, hogy a gégeje megszoruljon, és ne tudjon kiabálni. Átkozottul nehéz dolog - valóságos művészet. Alig hiszem, hogy meg tudja csinálni, Sir.

- Bízva csak rám! Nyújtsa ki mind a tíz ujját, és mondja meg, melyiket hurkoljam át a lasszómmal. Kíséreljük meg!

- Majd máskor. Inkább elhiszem.

- No jó! Most csak az a baj, hogy innen nem látom, meddig lovagol az ipse, és hol fordul vissza. Le kell mennem. Közben maradjon csendben, s ha hallja, hogy halkan füttyentek, jöjjön gyorsan utánam.

Levette válláról a lasszót, s mialatt lesietett a lejtőn, dobásra kész karikákba rendezte. Leérkezve megnyugtató látvány fogadta: az upszaróka felderítő már jött visszafelé. Old Shatterhandnek éppen annyi ideje maradt, hogy gyorsan lekuporodjon egy nagy sziklatömb mögé. A varjú indián nem vette észre; elügetett mellette, s eltűnt a szűk kanyonban.

Old Shatterhand most megadta a megbeszélte jelet, mire emberei lerohantak hozzá. Két lőfegyverét is elhozták, valamint a zöld ágakat, amelyeket az imént kénytelen volt ott hagyni a földön, mert a lasszóvetésben akadályozták volna.

Kikukucskált a szikla mögül, és a felderítő után leselkedett. Az upszaróka már átügetett a szoroson. Rövid idő múlva felbukkant az upszarókák egész csapata, s gyanútlanul belovagolt a kanyonba. Old Shatterhand nyugodtan várt, amíg a sikátor közepébe nem értek. Akkor aztán elővette revolverét, és leadta a megbeszélte lövést. A dörrenés sokszorosán visszhangzott a szoros meredek sziklafalai között, s fokozott hangerővel jutott el Winnetou és emberei fülébe. Tüstént berontottak a kanyonba, a varjú indiánok után, akik nem is sejtették, hogy ellenség rejtőzködik a közelben. De a lövés robaját természetesen ők is meghallották, és azonnal megállították lovaikat. Ekkor pillantották meg Old Shatterhandet maguk előtt, amint csapatával együtt behatolt a kanyonba, ahol emberei az előre megbeszélte módon tüstént lövészpozícióba helyezkedtek.

A varjú indiánok vezetője, miként Martin Baumann már jelentette, valóságos Herkules<sup>47</sup> volt. Olyan zordul és félelmetesen ült a lován, mintha maga Mars volna, a háború istene. Széles bőrnadrágja varratait emberhaj fonta be - olyan emberek hajszájai, akiket csatában ő maga ölt meg. Vastag bőrből készült *leggingje*, ez a lábszárvédőhöz hasonló indián ruhadarab, a nyergétől egészen a kengyelvasig ért le, s szárait skalpokból kivágott csíkok díszítették. Domború mellkasán szarvasbőrből készült zeke feszült, s fölötté különös páncélt viselt, mely halpikkelyek módjára egymás fölé rakott kerek bőrkorongokból állt. Vaskos övéről mindenféle használati tárgyak fityegtek alá; ide dugta vadászkését is, továbbá akkora csatabárdot, hogy átlagos erejű ember meg se bírta volna lengetni. Fején egy kaguár<sup>48</sup> koponyája díszelgett, melynek bundája hosszú, vastag kötélbe csavarva hősi tarkóját verdeste. Az indián Herkules arcát fekete, vörös és sárga festékcsíkok tették még félelmetesebbé. Jobbjában otromba, nehéz puskát szorongatott, melynek csövéből harcai során sok halálos golyót lőtt már ki.

Ez a nagy harcos tüstént felismerte, hogy az ellene szegezett puskacsövek tűzereje felülmúlja az ő maroknyi csapatának erejét.

- Vissza! - kiáltotta hatalmas hangon, mely úgy csattant a kanyonban, akár a mennydörgés.

<sup>47</sup> Herkules (görögül: Héraklész) - az ógörög mondakör vagy mitológia hőse, aki óriási erejéről és bátorságáról volt nevezetes

<sup>48</sup> Más néven: puma

Ugyanakkor lovát magasba rántva visszafordította, s ezt tették harcosai is. De most észreveték Winnetou csapatát is, mely a hátuk mögött vonult fel, puskacsőveit éppen olyan fenyegetően szegezve rájuk, mint szemben velük a másik ellenséges raj.

- *Vakon sicsa!* (Rontó orvosság!) - kiáltotta a csapat vezére megrémülve. - Forduljatok meg újra, előre! Ott áll egy ember a tárgyalás jelével a kezében. Nyissuk ki fülünket szavainak! Vajon mit akar mondani?

Megint megfordította lovát, és lassan Old Shatterhand felé léptetett. Harcosai követték. Az apacsok okos főnöke tüstént ráeszmélt, hogy ez előnyös számára, és menten kihasználta: csapatával az upszarókák után nyomult, aztán újra hadiállásba helyezkedve mögöttük, szinte satuba szorította az ellenséget.

Old Shatterhand egyetlen lépést sem tett, mellyel elébe ment volna az upszaróka vezérnek. Az hideg pillantással végigmérte, és így szólt:

- Mit akar itt a sápadtarcú? Miért állja el utamat és harcosaim útját?

Old Shatterhand nyugodtan farkasszemet nézett vele, s egykedvűen felelt:

- Mit akar itt a vörös bőrű? Miért követi nyomaimat és harcosaim nyomát?

- Mert megöltétek két testvérünket!

- Ellenség módjára osontak hozzánk, s az ellenséget ártalmatlanná kell tenni.

- Honnan tudod, hogy ellenségeid vagyunk?

- Azok vagytok, mert elvesztettétek orvosságos zacskóitokat.

Az óriás mélyen lehajtotta fejét.

- Ki mondta neked? - kérdezte komoran.

- Senki. De a két harcos, akit megöltünk, nem viselt nyakában orvosságos zacskót. Ebből tudom, hányadán állunk.

- Eltaláltad. Nem vagyok már az, aki voltam. Medicinával együtt nevemet is elveszítettem. A nevem immár Ojt-é-ké-za-vakón!<sup>49</sup> Álljatok félre az utunkból, különben megölünk!

- Adjátok meg magatokat, különben mi ölünk meg titeket! Nézzetek előre, és nézzetek hátra! Csak egy ujjamat kell felemelnem, s ötször tíz puskacső küldi felétek a halált!

- Sok mocskos coyote megölheti a legerősebb bölényt. Mit tehetne ez a két farka kutya az én bátor harcosaim ellen, ha nem lennének körülzárva? Egymagam is agyonvernék háromszor tízet közületek! - bömbölte az óriás, miközben előrántotta és fenyegetően meglóbálta hatalmas tomahawkját.

- Én meg egymagam elküldeném az örök vadászmezőkre mindnyájatokat, ahányan csak vagytok - felelte Old Shatterhand nyugodtan.

- Mondd csak, nem Itanka<sup>50</sup> a neved?

- Karommal harcolok, nem a szájjammal!

Erre a válaszra felvillant az upszaróka szeme.

- Állod a szavadat, vagy csak szájkodsz? - kérdezte.

---

<sup>49</sup> „Hős, aki medicináját keresi”

<sup>50</sup> Szájhős

- Nem szoktam a levegőbe beszélni - felelte Shatterhand.

- Akkor várj, míg harcosaimmal tanácskoztam, aztán megtudod, kivel van dolgod! - kiáltotta az upszaróka, majd néhány emberéhez fordulva, két-három suttogó szót váltott velük. Ezután újra Shatterhand felé fordította zord arcát, és megkérdezte: - Tudod-e, mi a muh-móva<sup>51</sup>?

- Tudom.

- Annál jobb. Azt is tudod, hogy sürgős szükségünk van skalpokra, medicinánk pótlására. Négy ember küzdjön meg a muh-móvában, te énvelem, s egyik vörös bőrű harcosod az én harcosaim egyikével. Ha mi győzünk, megadjátok magatokat. Ebben az esetben leölünk és megskalpolunk benneteket egytől egyig. De ha ti győztök, elvehetitek az életünket és a skalpjainkat. Van ehhez bátorságod?

Utolsó szavait gúnyosan hangsúlyozta, Old Shatterhand pedig habozás nélkül, mosolyogva felelte:

- Készen állok rá. Tedd a kezedet a kezembe annak jeléül, hogy nem másítod meg szavadat.

A muh-móva szót tulajdonképpen az utahok nyelvéből vette át sok más törzs. Betű szerint azt jelenti: „kezet fához”. Ez a párviadal, melyet istenítéletnek tekintenek, a következőképpen megy végbe. Két ember áll fel egy vastag fatörzs két oldalán. Erős szíjakkal mindegyiknek odakötözik fél kezét a fatörzshöz. Másik keze szabad, s fegyverét markolja. A fegyver lehet kés vagy tomahawk, megállapodás szerint. A szíjakat úgy erősítik a fához, hogy a két párbajozó akadálytalanul mozoghat a fatörzs körül, csak el nem távolodhatik tőle. Arccal szembenéznek, tehát egyiknek a jobb kezét, a másiknak pedig a balját kötik a fához. Akinek a jobb keze szabad, s azzal küzdhet, rendszerint előnyösebb helyzetben van, ez már szerencse dolga. A szörnyű küzdelem, melynek során egymást vágják, szúrják, marcangolják, nem végződhetik másképp, mint az egyik viaskodó halálával.

Ritkán kerül sor erre a borzalmas párviadalra, mely nem más, mint kegyetlen vérengzés. A mostani esetben különösen kegyetlen küzdelem volt várható, hiszen olyan indiánok készültek részt venni benne, akik elvesztették medicinájukat. Persze nem mai értelemben vett orvosságról vagy medicináról van szó, hanem egy különös babonáról vagy varázslatra vetett hitről. Az indián varázsló vagy „jvasember” orvos, betegségűző, jós és pap egy személyben. Tudománya és hatalma bizonyos tárgyakhoz fűződik. Egyetlen indián sem vonulhat harcra vagy vadászatra „orvossága” nélkül, melyre egész életén át jobban vigyáz, mint a szeme fényére. Az orvosságos zacskó amulett, mely megvédi tulajdonosát a gonosz szellemektől és minden bajtól. A zacskóban levő tárgyak - madarak kiszárított bőre, érdekes alakú kavicsok és minden egyéb - az indiánok hite szerint varázserővel bírnak. Aki elvesztette medicináját, nem használhatja többé nevét, amíg medicináját vissza nem szerezte.

A névtelen upszaróka vezér erőt vett meglepetésén, s ezekkel a szavakkal nyújtotta kezét Old Shatterhandnek:

- Én is állok a szavamat! Kölcsönösen megígérjük egymásnak, hogy aki veszít, ellenállás nélkül megadja magát, és tűri, hogy a győztes megölje. A győzelem vagy vereség az egész csapat győzelme vagy veresége. Ha a ti két bajvívótok győz, megölhettek minket. Éppúgy, ha a két upszaróka győz, ti haltok meg mind. De ha közülünk győz egy, és közületek is egy, akkor a viadal eldöntetlen; ebben az esetben a két győztes áll szemben egymással, s addig folytatja a harcot, amíg élet van benne.

---

<sup>51</sup> Istenítélet

Old Shatterhand átlátott a varjú indián ravaszságán. Nyilván testi erejében bizakodik. Arra számít, hogy lemészárolja ellenfelét, s ha a másik fánál az ellenség győz, bátran megvívhat a győztessel is; nem lesz annyira fáradt, mint az, s hatalmas testalkata másodszer is győzelemre segíti. Számítása nem is volt rossz. Old Shatterhand mégis nyugodtan felelte:

- Elfogadom a feltételeket. S hogy egyikünk se játszhasza ki, elszívjuk az esküpipát.

A kolibribőrökkel és -csőrökkel díszített békepipára mutatott, mely nyakában csüngött.

- Jól van, elszívjuk - felelte az upszaróka óriás, s éles vonásain gúnyos káröröm villant át -, de ez most nem békepipa, csak az eskü pipája. Utolsó csepp vérünkig harcolunk, s utána övünkre tűzzük skalpjaitokat. Húsotokat pedig a keselyűk fogják szétszaggatni és megenni!

- No, majd meglátjuk, hogy az öklöd is olyan jól forog-e, mint a nyelved! - mondta Old Shatterhand.

- Ojt-é-ké-za-vakónt még nem győzte le senki - felelte az óriás gőgösen.

- Mégis elrabolhatták a medicináját - mondta Shatterhand. - Ha szemed most sem lesz élesebb, mint akkor volt, skalpom a fejemen marad!

Vérig sértő megjegyzés volt, s a varjú indián önkéntelenül a késéhez kapott, de Old Shatterhand egy vállrándítással rendreutasította:

- El a kezekkel a fegyvertől! Mindjárt lesz alkalmad bátorságodat bebizonyítani. De most hagyjuk el ezt a helyet, és keressünk egy másikat, mely a muh-móva megvívására alkalmas. Testvéreim elmennek a lovakért, az upszarókák pedig egyelőre foglyaink. Majd közrefogjuk őket, csak úgy hagyhatják el a szurdokot.

Intett Winnetounak, mire az apacs törzsfőnök visszatért csapatával arra a rejtekhelyre, ahol lovaikat hagyták. Amikor lóháton visszajöttek a kanyonba, akkor a másik fél csapat is elhozta lovait. Ily módon a varjú indiánok egy pillanatig sem maradtak felügyelet nélkül, s nem volt lehetőségük a szökést megkísérelni. Most aztán az egész társaság elindult, barát és ellenség egyaránt.

Old Shatterhand suttogva megparancsolta, hogy az ő nevét vagy Winnetou nevét emberei közül ne árulja el senki. Az upszarókák még ne tudják meg, milyen ellenféllel állnak szemben. Amíg győzelemben reménykednek, talán nem törik a fejüket azon, hogyan lehetne a megállapodást kijátszani.

Köpcös Jemmy nem tágított Old Shatterhand mellől. Nem titkolta, hogy az egész ügy aggodalommal tölti el.

- Ne vegye rossz néven, Sir, de nekem sehogy se tetszik ez a dolog - mondta. - Ön nagyon rendesen, sőt nemeslelkűen járt el ezekkel a fickókkal szemben. Attól tartok, hogy nem lesz benne köszönet.

- Miért? Azt hiszi, az indiánoknak nincs érzékük a lovagias viselkedés iránt? Ismertem nem egy vörös bőrűt, akiről bízást példát vehetnének a fehér gentlemanek.

- Elhiszem. De ezek a varjú indiánok nagyon megbízhatatlanok. Csak a medicinájukra gondolnak, s nem riadnak vissza semmitől, még az árulástól sem. A kezünkben voltak - miért kellett velük teketóriázni? Beszorultak a kanyonba, nem volt útjuk sem előre, sem vissza. Gyerekjáték lett volna végezni velük. Ehelyett ön úgy döntött, hogy belemegy abba az istenverte muh-móvába, s kiszolgáltatta magát ennek a vadbaromnak! Nem értem önt, Sir.

- Én sem önt, kedves barátom - felelte Old Shatterhand. - Hisz egyébként nem olyan vérszomjas ember, s most tömegmészárlásra áhítozik! Lásza be, hogy ez méltánytalan volna, miután

olyan könnyen belementek a csapdánkba. A szurdokban, ahol védekezni sem tudtak, lepuffantani őket, mint ketrecbe zárt nyulakat? Még egy vadász jó érzése is tiltakozik ellene, nem is szólva arról, hogy keresztények vagyunk, nem pogányok.

- Igen, ezt már hallottuk öntől. Nem is kívánom emberségét lebecsülni. De nem is kellett volna megölni őket. Egy kis fenyegetőzés is elég lett volna, hogy megadják magukat.

- És akkor mit csinál velük? Ha elengedjük őket, lesbe állnak, és hátba támadnak. A harc és öldöklés előbb vagy utóbb kikerülhetetlen lett volna. Ezek az indiánok is isten teremtményei, akárcsak mi. Ugyanannyi joguk van az élethez, mint nekünk. Csak nem fogom halomra gyilkolni őket? Akkor már inkább megküzdök ezzel az óriással, akit melleleg szólva már régóta ismerek.

- Ismeri? Igazán?

- Igen. Talán emlékszik egy elejtett megjegyzésemre, amit akkor tettem, amikor a Teknős-béka-hegy mellett mentünk el? Elbeszéltem, hogy egy alkalommal Sunka Secsával, a varjú indiánok egyik harcosával táboroztam ott. Sokat mesélgetett nekem törzse dolgairól. Nagy büszkeséggel emlegette bátyja, a híres Kante Péta<sup>52</sup> nevét.

- Én is hallottam már róla - mondta Jemmy. - Azt hiszem, ő a varjú indiánok nagy javas-embere és varázslója.

- Úgy van. Sunka Secsa elmesélte nekem bátyja dicső tetteit, s leírta a külsejét is. Úgy ábrázolta Kante Pétát, mint egy hatalmas óriást, akinek - sajnos - hiányzik a bal füle. Ezt ugyanis egy csatában elvesztette. A csatát az ogallallákkal vívta, és az egyik sziú tomahawkjával levágta fülét, s a vállán is mély sebet ejtett. Nézze meg ezt a varjú indiánt itt előttünk - ezt az irdatlan óriást! Nézze meg alaposabban! Észreveheti, hogy bal füle hiányzik, s testtartásából látom, hogy a hatalmas ütést, mely bal vállát érte, máig sem heverte ki teljesen.

- Mi a szösz! A véletlen találkozás érdekes esete volna? De nem is örülnék neki, mert még jobban aggódnék önért. Igaz, hogy ön a legnagyobb ember, akivel valaha is összekerültem, de ez a Kante Péta valóságos grizzly! El is dicsekedett vele, hogy még sohasem győzte le senki, s elhiszem neki. Testi erő dolgában kétségkívül felülmúlja önt, viszont szilárd meggyőződése, hogy ügyességben és fűrgességben nem versenyezhet önnel. Mindazonáltal, ha az embert fél kézzel egy fához kötik, elsősorban a testi erő az, ami döntő.

- Nos - felelte Old Shatterhand mosolyogva -, ha annyira aggódik értem, van egy mód arra, hogy megmentsen a biztos pusztulástól.

- És mi lenne az?

- Álljon ki helyettem a porondra! Vívjon meg ön Kante Pétával!

- Nem ettem meszet! - jelentette ki Jemmy őszintén. - Nincsenek rossz idegeim, de semmi kedvem belerohanni a biztos halálba. Ne is kívánja tőlem, Sir! Amit főzött, egye meg! Jó étvágyat kívánok és sok szerencsét!

Visszatartotta lovát, és néhányossal lemaradt Old Shatterhand mögött, nehogy a nagy vadász megismételhesse veszedelmes ajánlatát.

Jemmy helyébe ekkor Winnetou ugratott elő. Amikor Shatterhand mellé ért, halkán megkérdezte:

- Fehér testvérem megismerte Kante Pétát, az upszarókák medicinás emberét?

---

<sup>52</sup> Kante Péta - Tüzes Szív

- Rögtön - felelte a barátja. - Örülök, hogy testvérem szeme éppen olyan éles, mint az enyém. Az apacs főnök miről ismert rá?

- A varjúnak csak egy füle van. Winnetou sohasem látta az arcát, de a „Hős, aki medicináját keresi” nem tévesztheti meg Winnetout. Hallottam, testvérem miről beszélt vele, és készen állok a párviadalra.

- Biztosan számítottam az apacs törzs nagy főnökére. Ezt a nehéz feladatot nem is merném másra bízni.

A lovasok, a szurdokból kilépve, körülbelül egy angol mérföldnyi utat tettek meg, amikor a völgy hirtelen kiszélesedett. Egy kis prérre érkeztek, melyet minden oldalról hegyek zártak körül. Az ilyen különálló, kisebb préri nem ritkaság azon a hegyektől megszaggatott tájon. Ezt a prérít gyér fű borította, s néhány satnya bokrot is lehetett látni. A sík préri közepén egyetlen fa emelte égnék koronáját. Szép magas hársfa volt, abból a fajtából, melyet nagy, fehér levelei miatt az apacs indiánok, zengzetes nyelvükön, *muhmanga-tuhanga* (fehér levelű fa) néven emlegetnek.

- *Mata!* (Ott!) - kiáltotta a varjú indiánok vezére, és a fára mutatott.

- Uff! - bólintott Winnetou, s lovával a fa felé ügetett.

A többiek is követték arra a helyre, amely a párviadal színtere lesz. Ott mindnyájan leugrottak lovukról. Ezeket szabadon engedték, míg lovasaik nagy körben letelepedtek a földre. Egy idegen, aki most érkezik ide, azt hihette volna, hogy jó barátok - rokonok és cimborák - üldögélnek egymás mellett, kedélyesen beszélgetve. Az upszarókáknak ugyanis meghagyták fegyvereiket. Old Shatterhand lovagiasságában eltekintett attól, hogy fegyvereiket elszedje.

Nyeregtáskájában őrzött dohánykészletéből most elővett annyit, amennyi ez alkalommal szükséges, leakasztotta nyakából a pipát, s jól megtömte. Old Shatterhand ezután a kör közepébe állt, és így szólt:

- A harcos nem szereti a sok szót, helyette tettei beszélnek. Mi nem öltük meg az upszarókákat, pedig életük a kezünkben volt. Muh-móvára szólítottak fel minket, és mi elfogadtuk a kihívást. De elvárjuk, hogy tartózkodni fogtok minden cseltől és ravaszkodástól, s a küzdelem becsületes lesz. Ezt most megígéritek és megfogadjátok, amikor elszívjátok velünk az esküpipát. Uff, én beszéltem!

Ezzel leült. A „Hős, aki medicináját keresi” felállt, és így válaszolt:

- A sápadtarcú szívükből beszélt. Nincs szükségünk semmiféle cselre, a nélkül is győzni fogunk. De ő elfelejtette a küzdelem feltételeit elmondani. Halljátok hát! - folytatta rövid szünet után. - A küzdőket egyik kezükkel a fához kötik, másik kezükbe kést fognak. Aki összeesik, és elterül a földön, legyőzöttnek tekintendő, akár él, akár halott. Aki csak térdre rogy, még felállhat. Négy ember küzd meztelen felsőtesttel, kettő-kettő egymás ellen: én ezzel a sápadtarcúval, s egyik harcosom egy másik vörös bőrű harcos ellen. Ha a két győztes két szemben álló táborhoz tartozik, akkor ők vívnak döntő küzdelmet egymással. A győztesnek a csapata megkapja a legyőzött csapat minden tulajdonát, s a legyőzötteknek el kell tűrniük, hogy megöljék őket. Az upszaróka harcosok hajlandók ezeket a feltételeket elfogadni, s ennek megerősítésére az eskü pipáját elszívni. Uff, én beszéltem!

Leült. Old Shatterhand újból szólásra emelkedett s kijelentette:

- Készek vagyunk az upszarókák minden feltételét elfogadni. Most meggyújtom a békepipát, amely ez alkalommal csupán az eskü pipájául szolgál. Füstjét követve szállnak majd a legyőzöttek lelkei az örök vadászmezőkre, ahol a győztesek lelkeit fogják szolgálni.



- Uff! Uff! - hangzott a lelkes helyeslés minden oldalról.

Old Shatterhand elővette punkját, és rágyújtott a pipára. Füstjét előbb az ég, majd a föld felé fújta, végül a négy világtáj irányába, azután átadta a pipát a varjú indiánok vezérének. Ez ugyanúgy hat irányba fújta a füstöt, s kijelentette, hogy a megállapodás ezzel érvénybe lépett, szent és sérthetetlen. A többiek is részt vettek az esküvésben oly módon, hogy mindenki szippantott egyet a pipából. Végül a pipát a fától bizonyos távolságban csutorájával bedugták a földbe, s lerakták mellé fegyvereiket. Egy upszaróka harcost állítottak őrnök a halom fegyver mellé.

Most a Névtelen önhitt arccal, győzelmében biztosan a fához lépett, ledobta felsőruháját, és így szólt:

- Kezdhetjük. Mire a nap egy késpengényire továbbhaladt nyugat felé, egy fehér kutya skalpja díszíti övem.

Most lehetett csak látni, milyen bikaerős, behemót ember ez! Valóságos medveizmokkal dicsekedhetett.

Intett egyik emberének, mire az előlépett, derékig levetkőzött, és így szólt:

- Itt áll Makin-oh-punkre, a Százszoros Mennydörgés. Pajzsát ellenségei bőréből készítette, s több mint száz skalpot zsákmányolt a mai napig. Ki merészel kése elé lépni?

- Én, Vokádé! - ugrott elő az indián ifjú. - Vokádé megtanítja Százszoros Mennydörgést hallgatni. Skalpokkal nem dicsekedhetem. De megöltem a fehér bölényt, s ma fogom övem életem első skalpjával felékesíteni. Ki fél a mennydörgéstől? A mennydörgés a villám gyáva szolgálja, s csak akkor hallatja hangját, amidőn a veszély már elmúlt.

- Uff, uff! - hangzott fel az elismerő csodálkozás mindenfelől.

- Eredj vissza a helyedre! - felelte Százszoros Mennydörgés gúnyosan. - Gyerekekkel nem viaskodom. Félek, hogy mielőtt elkezdjük, már a lehetemtől meghalsz. Feküdj le a föbe, és álmodj anyádról, aki még ma is jól tenné, ha *kammával* etetne.

A földtúró indiánok, akiket minden törzs megvet, terméketlen sivatagban tengetik nyomorúságos életüket; hogy éhen ne pusztuljanak, a földet túrják, s egy hagymaszerű gyökeret kaparnak ki, mely félig rothadt állapotban alkalmas arra, hogy kammalepényt gyúrjanak belőle. Ettől még a kutyák is fanyalognak, de a földtúró indiánok megeszik.

Vokádé éppen méltó választ akart adni a becsmérő szavakra, amikor Winnetou előlépett, és intett Vokádénak, hogy húzódjék hátra. Az ifjú indián az apacs főnök iránt érzett tiszteletből vita nélkül tüstént engedelmeskedett. Winnetou így szólt:

- Makin-oh-punkre lármázására egy serdülő jelentkezett, s könnyen lehet, hogy ő is elnémította volna a hetvenkedőt. De ezt a kis feladatot már az előbb énám bízták, tehát én fogok ennek az üres mennydörgésnek véget vetni.

A varjú indián dühösen ráfordult:

- Ki vagy te, hogy így mersz beszélni? Egyáltalán van már neved? Ruhádon egyetlen ellenséges hajszálat sem látok. Elhiszem, hogy megtanultad a dzsotunkát<sup>53</sup> fűjni, hát akkor eredj és fűjjad, de kés nem való a kezébe. Csak magadat sebezned meg vele!

---

<sup>53</sup> Fuvolóához hasonló síp

- Nevemet majd akkor sűgom meg a lelkednek, amikor kiszáll a testedből! - felelte Winnetou.  
- De jajgatni fog rémületében, és nem mer az örök vadászmezők felé szállni! A hegyek sziklahasadékaiban keres majd menedéket, és versenyt üvölt a szelekkel, amíg a hangja el nem apad...

- Hallgass, kutya! - ordította Százszoros Mennydörgés. - Ne merészed egy bátor upszaróka harcos lelkét kigúnyolni! Ezért rögtön megkapod méltó büntetésedet! Előbb mi ketten mérkőzünk meg, s csak utánunk következik a másik kettő. De akkor a skalpod már a kezemben lesz! Nem akasztom övemre, a többi scalp közé, hanem a patkányoknak dobom oda! Nevedre, amelyet elhallgatsz előttem, egyetlen harcos sem lesz kíváncsi többé!

- Helyes, mérkőzzünk előbb mi - felelte Winnetou hidegen. - Máris elkezdhetjük.

Félig levetkőzött ő is, s két perc múlva már ott álltak, késsel a kezükben. Minden szem rájuk tapadt, bírálgatva fürkészte őket. Az upszaróka nem volt magasabb, de válla szélesebb, és egész testalkata erősebb, mint a karcsú apacs törzsfőnöké. A varjú indiánok elégedetten állapították meg ezt; sejtelmük sem volt róla, ki az, akit olyan fitymálóan néznek.

Most Köpcös Jemmy lépett Winnetou mellé. Kezében néhány bőrszík volt - a Vadnyugaton minden ember bőven el van látva ilyesmivel.

- Tehát az első menet öné lesz, tisztelt törzsfőnök úr - mondta. - Talán jó előjelnek veheti, ha baráti kéz szíjazza a fához. Előbb azonban mindenki győződjék meg róla, hogy a szíjak egyforma erősek.

A szíjak kézről kézre jártak; gondosan megvizsgálták és jóváhagyták. Most azt kellett eldönteni, kit kössenek a fához jobb s kit a bal kezével. Ezt a sorsra bízták. A húzás két különböző hosszúságú fűszállal történt. Winnetou húzta a rövidebb fűszálat, és így hátrányos helyzetbe került. A jobb kezét szíjazták oda, míg a bal, mely általában ügyetlenebb, szabad maradt. Az upszarókák örömujjongással üdvözltek a sorsnak ezt az ajándékát.

- *Uá, uá!* (Nagyon jó! Nagyon jó!) - kiáltották.

Most a szíjakat a két bajvívó csuklójára hurkolták, majd lazán a fa törzséhez erősítették, ami lehetővé tette, hogy a fát odakötött kézzel is megkerülhessék. A muh-móva során megesik, hogy az ellenfelek negyedóra hosszát kergetik egymást a fa körül, mielőtt sor kerülne az első csapásra. De ha már vér folyik, rendszerint annyira feldühödnek, hogy a küzdelem hamarosan befejeződik.

Egyelőre készenlétben álltak, az egyik a fa innenső, a másik a túlsó oldalán.

Frank Jemmyhez bicegett, és a fülébe súgta:

- Nem vagyok pulya, de bevallom, borsódzik a hátam! Hisz ezek nemcsak a saját életüket kockáztatják, hanem a mienket is. Hajam alatt bizsereg a fejbőröm. Attól félek, ha veszítünk, nem bírom betartani az ígéretet, hogy védekezés nélkül, birka módjára hagyjam magamat levágni.

- Eh! - legyintett Jemmy. - Nekem sincs kedvem polkát táncolni, de valahogy nem is félek. Azt hiszem, nyugodtan megbízhatunk két bajnokunkban, hogy neveket ne említsek, hisz ez a parancs!

- Bárcsak neked lenne igazad! Mindenesetre vigasztaló, hogy az apacs olyan nyugodt arcot vág, mintha egy zöldfűlűvel készülne párbajozni. No, de hallgasd csak, mit ugat az ellenfele!

A varjú indián megmarkolta kését, és ezt kiáltotta az apacs törzsfőnök felé:

- *Shih-cseh!* (Gyere már!) Vagy kergesselek a fa körül, amíg össze nem rogytál rémületedben, még mielőtt késemet beléd mártottam volna?

Winnetou nem felelt neki. Old Shatterhandhez fordult, s apacs nyelven, amelyet ellenfele nem értett, így szólt:

- Kezét fogom megbénítani.

Old Shatterhand ekkor Winnetoura mutatott.

- Ez a testvérünk elűzte szívéből a gyilkosság gondolatát. Elhatározta, hogy legyőzi ellenfelét, de egyetlen csepp vért sem fog ontani.

- Uff! Uff! Uff! - álmélkodtak a varjú indiánok.

Ám Százszoros Mennydörgés gúnyosan félrehúzta száját, és így szólt:

- Úgy látszik, ez a testvéretek megbolondult rémületében. Majd gondom lesz rá, hogy megrövidítsem kínjait.

Egy lépést tett előre, s most a fa törzse nem választotta el őket egymástól. Késsel a kezében igazi karvalytekintettel nézett ellenfelére. Az apacs törzsfőnöknek pillája sem rezdült meg. Arca nyugodt és egykedvű maradt.

Az upszaróka lépre ment; megtévesztette Winnetou színlelt lomhasága. Hirtelen nekiugrott, és felemelte karját a halálos döfésre. De Winnetou ahelyett, hogy meghátrált volna, villámgyorsan elébe szökkent. Öklét és kése nyelét hatalmas lendülettel az upszaróka hónaljába vágta. Ez a merész és váratlan ellentámadás azzal az eredménnyel járt, hogy az upszaróka megtántorodott, s kezéből kihullott a kés. Erre Winnetou is eldobta kését, s egyetlen mozdulattal elkapta és kifecskendezte ellenfele jobbját. Az upszaróka felordított fájdalomában, de a következő pillanatban Winnetou ökle már a gyomrát dögönyözte. Százszoros Mennydörgés összeesett, s elnyúlt a földön, a fához szíjazott bal kezén lógva.

Talán negyed percig feküdt mozdulatlanul, de ez éppen elég volt Winnetounak. Az apacs főnök felkapta kését a földről, gyorsan elvágta a szíjat, mely a fához kötötte, ellenfele mellére térdelt, és harsány hangon megkérdezte:

- Legyőztelek? Igen vagy nem?

Az upszaróka nem felelt. Melle zihált, lihegett, részint az ütéstől, mely leterítette, részint megdühében és halálfélelmében.

Mindez olyan gyorsan történt, hogy az apacs törzsfőnök mozdulatait nem is lehetett szemmel követni és egymástól megkülönböztetni. Néma csend uralkodott körös-körül. Csak a Bicegő akart diadalmas hurrát kiáltani, de Old Shatterhand olyan szigorú pillantással intette le, hogy csak az első szótag tört ki az ajkán, a másik már a torkán akadt.

- Szúrj már! - sziszegte az upszaróka fogcsikorgatva, s gyűlöletből izzó pillantással nézett a feje fölé hajló apacsra, aztán behunyta szemét.

Ám Winnetou felállt, elvágta legyőzött ellenfele szíját, és így szólt:

- Állj fel! Megígértem, hogy nem foglak megölni, és betartom a szavam.

- Nem akarok élni - legyőztek!

Ekkor odalépett hozzá Ojt-é-ké-za-vakón, és dühösen rákiáltott:

- Állj már föl! Azért ajándékozta neked az életedet, mert a skalpod kutya fülét sem ér! Úgy küzdöttél, mint egy pulya! De szerencsére itt vagyok még én! Majd kétszer állok ki, és

helyrehozom, amit elrontottál. A zsákmány elosztásánál ne merj mutatkozni! Menj a préri farkasai közé, és üvölts velük! Wigwamodba nem térhetsz már vissza - megtiltom neked!

Százszoros Mennydörgés feltápaszkodott, és felvette elejtett kését.

- A Nagy Szellem nem akarta, hogy győzzek - mondta. - A farkasok közé nem megyek. Késsel vetek véget életemnek, amit ajándékba dobtak oda nekem. De előbb megnézem, hogyan harcolsz te!

Lassan eloldalgott, és leült a fübe, a körön kívül. Senki sem kételkedett benne, hogy amit mondott, komolyan gondolta. A szégyent, hogy megverték és legyőzték, nem akarta túlélni.

Társai egyetlen pillantásra sem méltatták; annál reménykedőbben néztek vezérükre, aki hatalmas természetével a fának támaszkodva, ezt kiáltotta Old Shatterhandnek:

- Gyere ide, húzzunk sorsot!

- Nem húzok - felelte Shatterhand. - Itt a jobb kezem, kötözzétek a fához.

- Reméled, hogy így hamarabb fogsz meghalni, mi?

- Nem azért. De tudom, hogy a te bal kezed gyengébb, mint a jobb. Nem akarok semmiféle előnyt. Látom, megsebesültél.

Ellenfele vállára mutatott, melyen széles sebforradás húzódott végig. A Névtelen nem tudta ezt a nemeslelkűséget megérteni. Csodálkozva mérte végig Shatterhandet, és így felelt:

- Meg akarsz sérteni? Hogy a tied, ha megöltelek, azt mondhassák, előnyt adtál nekem, s másképpen végződött volna, ha nem fogadom el ezt a kegyet? Hát nem fogadom el! Követelem, hogy fűszálat húzzunk!

- Hát akkor tessék!

A sorshúzás Old Shatterhand kedve szerint döntött, vagyis ellenfele javára, kinek balját tüstént a fához szíjazták. Néhány perc múlva harcra készen álltak szemben egymással. Aki az upszaróka óriás dagadó izmait látta, gyászos jövőt jósolt ellenfelének. De Old Shatterhand ugyanolyan egykedvűen várta a történendőket, mint az imént Winnetou.

- Elkezdheted - mondta az upszaróka megvető hangon. - Átengedem neked az első dőfést. Három támadást kivédek, de te az én első csapásomra megsemmisülsz.

Erre már Shatterhand is gúnyosan nevetett. Kését a hársfa törzsébe vágta, és így szólt:

- Én meg lemondok minden fegyverről. De első támadásom így is végez veled. Nincs időm hosszasan játszodozni. Figyelj jól, mert elkezdem.

Ütésre emelte karját, és nekiugrott ellenfelének. Ez lépre ment, és nagy erővel dőfött. Ám Shatterhand ugyanabban a pillanatban szinte hihetetlen gyorsasággal visszaugrott, s a dőfés a levegőbe ment. Most következett Old Shatterhand második mozdulata: ökle villámgyorsan lesújtott ellenfele halántékára. Az óriás megingott, s a következő pillanatban a földre zuhant.

- Nézzétek csak! Egész testével a földön fekszik! - kiáltotta Old Shatterhand. - Ki a győztes?

Az előbb, amikor Százszoros Mennydörgés omlott így össze, az upszarókák még hallgattak megdöbbenésükben. Most azonban szörnyű üvöltözésbe kezdtek, mely olyan volt, mintha állati torkokból tört volna elő. Viszont a másik párt hangos ujjongással fejezte ki határtalan örömét.

Old Shatterhand kihúzta kését a hársfa törzséből, és elvágta szíját. A fehér vadászok odaszaladtak hozzá, körülvették, és elhalmozták szerencsekívánataikkal. A sosónok is hango-

san magasztalták a két győztest, de minden időveszteség nélkül igyekeztek fegyvereiket megragadni, hogy az upszarókák esetleges ellenállását leverjék, vagy szökésüket megakadályozzák. Ám a vesztesek már abbahagyták az üvöltözést és a jajveszékelést; odaültek a búsongó Százszoros Mennydörgés mellé, és némán osztoztak bánatában. Még az a varjú indián harcos is, akit a lovak és fegyverek felügyeletével bíztak meg, otthagya őrhelyét, és a vereség fölött bánkódó társaihoz csatlakozott, pedig módjában állt volna észrevétlenül lóra pattanni és elvágtatni.

Shatterhand megint odalépett ellenfeléhez. A „Hős, aki medicináját keresi” éppen akkor ocsúdott fel kábulatából. Kinyitotta szemét, és észrevette, hogy szíját elvágta, nyilván a győztes vágta el. Eltartott néhány percig, míg ráeszmélt helyzetére és a valóságra. De akkor aztán gyorsan talpra ugrott, és leírhatatlan pillantással meredt legyőzőjére. Szemgolyói mintha ki akartak volna ugrani gödrükből, s hangja is olyan különös volt.

- Én... - kezdte rekedten és dadogva - én... a földön? Te... engem... legyőztél?

- Nem vitás - bólintott Old Shatterhand. - Vagy nem magad jelentetted ki, hogy aki egész testével a földön fekszik, legyőzöttnek tekintendő?

A Névtelen végignézett magán. Hatalmas testén remegés futott végig.

- De hiszen... - hebegte rémült megdöbbenésében - egyetlen seb sincs rajtam! Pusztá kézzel ütöttél le?

- Így történt - mosolygott Old Shatterhand. - Remélem, nem veszed rossz néven.

A Névtelen tanácstalanul bámult maga elé, majd társain jártatta végig tekintetét, mintha magyarázatért esdekelne. De éles vonásai végül megkeményedtek, s a végső kétségbeesés gyászos, lemondó kifejezése ömlött el arcán.

- Inkább megöltél volna! - jajdult fel. - A Nagy Szellem elhagyott minket, mert nem vigyáztunk a medicináinkra. Sohasem jutunk el az örök vadászmezőkre! Anyáink bárcsak meghaltak volna, mielőtt a világra hoztak!

A nemrég még olyan büszke és bizakodó harcos lecsüggesztett fejjel indult el társai felé, de közben visszafordult, és megkérdezte legyőzőjét:

- Megengeded, hogy elénekeljük halotti dalunkat, mielőtt megöltök minket?

- Mielőtt válaszolnék, én kérdezek tőled valamit. Gyere ide! - mondta Old Shatterhand, s a Százszoros Mennydörgésre mutatva így szólt: - Még mindig haragszol erre a kiváló harcosra?

- Nem. Most már látom, hogy nem hibás. A Nagy Szellem akarta, hogy vereséget szenvedjünk. Elvesztettük medicináinkat.

- Majd megtaláljátok! Vagy még jobb medicinát szereztek! - jelentette ki Old Shatterhand szilárd hangon.

Az upszarókák csodálkozva emelték fel fejüket.

- Hol? - kérdezte a vezetőjük. - Most, amikor meg kell halnunk? Vagy az örök vadászmezőn, ahova sohasem jutunk el, mert mindjárt elveszítjük skalpjainkat is?

- Nem veszítetek el! Skalpod éppúgy megmarad, mint az életed, s nemcsak a tied, hanem a társaidé is. Ti, ha győztök, megöltetek volna minket. De mi csak színleltük, hogy elfogadjuk a feltételeket. Győztünk, de nem ölünk meg senkit. Álljatok fel! Fegyvereiteket, lovaitokat nem veszi el senki. Szabadok vagytok, és elvágthattok, ahová csak akartok!

Ez olyan hihetetlenül hangzott, hogy senki meg sem mozdult. Egyetlen upszaróka sem indult el a fegyverek és lovak felé.

- Értem - bólintott a Névtelen. - Ezt csak azért mondd, hogy fájdalmat okozál nekünk. De ezt is elviseljük panasz és zokszó nélkül.

- Tévedsz - felelte Old Shatterhand. - Amit mondtam, komolyan gondoltam. Az upszarókák és a sosónok nem ásták ki egymás ellen a csatabárdot. Kante Péta, az upszarókák hírneves javasembere barátunk, nem ellenségünk. Nem akadályozzuk meg, hogy emelt fővel, szabadon visszatérjen wigwamjába.

- Uff! Te ismersz engem?

- Bal füled hiányzik, és megláttam a sebforradást is, arról ismertelek meg.

- Honnan tudod, hogy kinek az ismertetőjelei ezek?

- A barátomtól, aki a te testvéröcséd. Sunka Secsa, a Nagy Kutya sokat beszélt nekem rólad.

- Micsoda? Őt is jól ismered?

- Együtt táboroztunk.

- Hol? Mikor?

- Egy nyáron, talán egy teljes „csákó”-val ezelőtt. A Teknősbéka-hegyen váltunk el egymástól.

Ekkor a nagy javasember, aki közben már leült a földre, hirtelen talpra ugrott. Arc kifejezése egészen megváltozott. Komor, merev tekintete megélenkült, szeme visszanyerte csillogását.

- Beszéded csal-e vagy a fülem? - kérdezte.

- Egyik sem - mosolygott a győztes.

- Hát ha igazat beszélsz, akkor te nem lehetsz más, mint Nupaj Klama, akit a sápadtarcúak Old Shatterhandnek neveznek!

- Az vagyok, nem tagadom.

E név hallatára a többi upszaróka is felugrott helyéről. Vezérük örömtől sugárzó arccal folytatta:

- Ha te vagy a nagy fehér vadász, akkor a Nagy Szellem mégsem hagyott el bennünket. És biztos, hogy te vagy, mert pusztá öklöddel, egyetlen ökölcsapással végeztél velem. Tőled vereséget szenvedni nem szégyen. Élhetek hát, s nem kell attól félnem, hogy minden squaw ujjal mutat rám!

- Szent igaz! - erősködött Old Shatterhand. - És Százszoros Mennydörgés is életben maradhat. Senki sem tagadhatja, hogy kiváló harcos, mert az, aki legyőzte, nem más, mint Winnetou, az apacs törzs főnöke.

A varjú indiánok szeme szinte babonás tisztelettel fordult Winnetou felé, aki kezét nyújtotta iménti ellenfelének, és így szólt:

- Testvérem elszívta már velem az esküpipát. Remélem, a béke kalumetjét is el fogja velünk szívni, hiszen az upszaróka harcosok megint barátaink! Uff!

Százszoros Mennydörgés megragadta az apacs főnök kezét, és erősen megszorította.

- A rontás és gyűlölet átkát, melyet a Gonosz Szellem küldött ránk, ma örökre elűztük. Old Shatterhand és Winnetou bebizonyították, hogy barátaink. Nem áhítoznak a skalpjaink után.

- Nem, nem - ismételte meg előbbi kijelentését Old Shatterhand. - Sőt mi több, ismerjük azokat, akik medicináitokat ellopták. Ha velünk jöttök, odavezetünk benneteket azokhoz.

- Uff! Kik azok a gazemberek?

- Sziú ogallallák, akik útban vannak a Sárgakő-folyó és a Sárgakő-hegyek felé.

Ez a hír óriási izgalmat keltett a varjú indiánok között. Vezetőjük tajtékzó haraggal kiáltotta:

- Hát ők voltak azok! Az ogallalla kutyák! Törzsfőnökük, Hongpeh Téka<sup>54</sup> metszette le a fülemet, és ejtette a hosszú sebet a vállamon! Azóta keresem, hogy bosszút álljak rajta. Kérve kértem a Nagy Szellemet, vezessen nyomorult ellenségem nyomára, de eddig nem teljesítette kérésemet.

Ekkor Vokádé, aki a közelben állt, és minden szót hallott, a varjú indián vezér elé lépett, és ezt mondta:

- Máris a nyomában vagy, mert az ogallalla főnök, akit mi üldözünk, éppen Hongpeh Téka!

- Akkor a Nagy Szellem mégsem haragszik rám, s végre kezembe adta a legnagyobb ellenségemet! De ki ez a fiatal vörös bőrű harcos, aki meg akart vívni Százszoros Villámmal, s most megmondta nekem, hol keressem az ogallallákat?

- Ezt a derék ifjút Vokádénak hívják - felelte Old Shatterhand. - Az ogallallák arra kényszerítették, hogy velük együtt vonuljon, s akkor is ott volt, amikor azok ellopták a ti medicináitokat, de ő nem vett részt a rablásban. El is szakadt az ogallalláktól, és nagy szolgálatokat tett nekünk.

- És mit keresnek a gaz sziúk a Sárgakő vidékén?

- Majd mindent elbeszélünk, mihelyt meggyújtottuk a tábortüzet. Akkor ti is tanácskozhattok, és eldönthetitek, vajon velünk akartok-e tartani.

- Ha az ogallallák nyomait követitek, és harcolni akartok ellenük, akkor természetesen veletek tartunk. Testvéreink gyűjtsák meg a tábortüzet!

---

<sup>54</sup> Nehéz Saru

## TIZEDIK FEJEZET

### A SZÖKEVÉNYEK

„Az Egyesült Államok szenátusa és képviselőháza elhatározta, hogy a Montana és Wyoming territóriumokban, a Yellowstone folyó eredete közelében fekvő területen ezennel törvényesen megtilt minden letelepülést, földek birtokbavételét és eladását, mivel ez a terület nyilvános parknak tekintendő, mely a nép kedvtelésére és szórakozására szolgál.”

Így hangzik az Egyesült Államok kongresszusa által 1872. március 1-én elfogadott törvény, mely az ország lakosságát a maga nemében páratlan ajándékkal lepte meg; akkor még nem is sejtették, milyen pazar és hatalmas ajándék ez.

Erről a területről, melyet ma Nemzeti Parknak neveznek, addig a legfantasztikusabb híresztelések jártak szájról szájra. Az egész tájat mélységes titkok sűrű fátylai takarták el. Valójában csak a legvadabb indián törzsek ismerték, csak néha-néha kalandozott el oda egy-egy vakmerő, magányos trapper vagy fehér lovas. A történeteket, amit ezek meséltek, a képzelet kiszínezte, úgy jutottak tovább. De minden beszámoló megegyezett abban, hogy a táj egy csodálatos mesevilág: égő prérík, fortyogó források, iszaplavát öklendező vulkánok, gejzírek, meleg patakok, olajtavak, megkövesedett erdők, emberek és állatok - ezekről szólt a fáma, a híresztelés.

A Nemzeti Park területe 9500 km<sup>2</sup>. Négy nagyobb folyó ered ott: a Yellowstone, a Madison, a Gallatin és a Kígyó-folyó. Ezek közül a Yellowstone a Sosón-hegységben ered, beleömlik a Yellowstone-tóba, majd onnan kijövet az elmállott vulkáni kőzetekbe csodás kanyont vágott. Ebbe két óriási zuhataggal szakad le - az egyik 30, a másik 90 méter mélységű. A Yellowstone folyó 1075 kilométer hosszú, s látványos útja végeztével a Missouri folyóba torkollik. A Yellowstone folyónak két legnagyobb mellékfolyója a Big Horn és a Powder<sup>55</sup>.

Érdeemes ezekkel a földrajzi adatokkal megismerkedni: olvasóink akkor könnyebben követhetik a drámai eseményeket, amelyek ezen a színtéren lejátshódtak.

A Nemzeti Park legnagyobb része 2400 méter magasan elterülő fennsík. Területén harminc gejzír található, hatezer meleg forrás, számos gáz- és gőzkitörés, tiszta forró vízzel telt kerek medencék és meleg patakok. Némelyik gejzír vize több száz lábnyi magasságba szökik fel. Izlandot szokták a gejzírek hazájának nevezni, de a Yellowstone környéke legalább annyira megérdemli ezt a nevet. Hatalmas hegyláncok vonulnak rajta végig, s köztük érdekesnél érdekesebb magányos hegyek emelkednek ki. Van köztük olyan is, mely a csúcsától a lábáig a szivárvány minden színében csillogó természetes üvegből áll.

Külön említést érdemelnek a szurdokok és sziklahasadékok.

Mintha egy titáni kéz vágta volna ezeket a kőzetbe, hogy bepillantást nyújtson a föld gyomrába, mélységeibe. Nem csoda, hogy a babonás indiánok borzongva vágatnak át ezen a tájon, ha útjuk erre visz. Még a föld sem biztos lovaik lába alatt - sok helyen inog és felhólyagosodik, emelkedik és alásüllyed, hol pedig megszakad, és fortyogó iszappal teli, óriási lyukak tátonganak rajta. Lépten-nyomon újabb csodák ejtik ámulatba az utast. Mezőnyi nagyságú lelőhelyek, melyeket valamely jótékony tündér ametisztel, topázzal, zafírral, karneollal,

---

<sup>55</sup> Big Horn nagy szarvat jelent. Ez tulajdonképpen a közelében levő Big Horn-hegység neve. Powder (ejtsd: paudör) port jelent. Vízének permetéről nevezték el így.



jáspissal, acháttal, malachittal és más féldrágakövekkel szórt tele. Egyáltalán, mintha tündérek és gonosz manók, angyalok és ördögök viaskodnának szüntelen egy-egy völgy, tó vagy forrás birtokáért.

Jó, hogy eszünkbe jutott a tó! Mert a hegyek és szirtek közt csodás tavak alusszák évezredes álmukat. A legnagyobb és legszebb a Yellowstone-tó, mely a világ legmagasabban fekvő tava volna, ha nem előzné meg ebben a tekintetben a Titicaca-tó, Dél-Amerikának azon a táján, ahol valamikor az inkák uralkodtak.

A Yellowstone-tó vize kénes, öbleiben óriási angolnák nyüzsögnek, melyeknek íze egészen sajátos, de nem kellemetlen. Partjain hőforrások fakadnak, melyeknek gőze nagy mélységből lövell fel, olyan hangosan sípolva, mint megannyi gőzmozdony. A tavat erdők veszik körül, melyekben jávorszarvasok honosak, de medvék és más nagyvadak is.

Ott, ahol a Yellowstone folyó kifolyik az említett tóból, több kis tábertűz égett. Fényük délnyugat felé elhatolt addig a pontig, ahol a Bridge Creek a tóba torkollik. A tüzet Old Shatterhandék csak azért gyújtották, mert nem volt kedvük sötétben beszélgetni; egyébként (például a vacsora elkészítése végett) nem volt rá szükség. Erről a jóságos anyatermészet gondoskodott.

Félméteres pisztrángokat fogtak a tó hideg vizében, aztán megpárolták a forró vízben, mely tőlük alig háromlépésnyire buggyant elő a földből. Bicegő Franknak még délután sikerült egy vadjuhot elejtenie. Így aztán pazar vacsora volt, előételnek pisztráng, utána meg ürüporkölt. A hőforrás medencéje nem volt nagyobb, mint egy fazék, tehát főzőedény helyett szolgált. A kifolyó víznek tökéletes bouillon<sup>56</sup> íze volt, börpoharaikkal kimerítették, és jó étvágygal elfogyasztották.

A társaság a Pelikán- és a Yellowstone folyón át érkezett ide. Tervük az volt, hogy másnap délelőtt átkelnek a Bridge Creeken, és onnan egyenesen nyugati irányban a Pokoltorok-folyóhoz nyargalnak. Ott „működött” az a gejzír, melyet az indiánok *Kun-tui-temba*, vagyis Ördögszáj néven emlegetnek, s ennek közelében volt a törzsfőnökök sírja - az egész út végcélja.

Old Shatterhand és társasága sokkal gyorsabban tették meg az utat, mint gondolták volna. Holdtölte éjszakájáig még három teljes nap volt hátra, s ők már itt voltak céljuk közelében. Old Shatterhand lehetetlennek tartotta, hogy a sziú ogallallák is itt legyenek már a közelben. Egy beszélgetés alkalmával meg is jegyezte:

- A sziúk aligha érték el a Butler-hegyláncot. Egészen bizonyos, hogy megelőztük őket. Nyugodtan tüzet rakhattok. Nincs mitől tartanunk. Rajtunk és a sziúkon kívül más ember nem jár az egész óriási tájon.

- És a Butler-hegylánctól felfelé milyen az út tovább? - kérdezte Martin. - Úgy hallom, nehéz és veszélyes.

- Nem mondhatnám - felelte Old Shatterhand. - A gejzíreket természetesen kerülni kell, s azokat a helyeket is, ahol a földkéreg olyan vékony, hogy leszakadhat az ember lába alatt. A Butler-hegylánctól kezdve a folyó völgyében felfelé nyargalva, kialudt vulkánok mellett haladunk el. Négy-öt óra múlva eljutunk az alsó kanyonba, mely fél mérföld hosszú, a sziklába vájt mélysége pedig jó háromszáz méter. További öt óra múlva egy egészen különös hegyhez érkezünk. Csúcsától jobbra meg balra egy-egy szédítően meredek sziklafal zuhan le kilencszáz méter mélységbe - ezért nevezték el az ördög Csúszdájának. Még háromórai

---

<sup>56</sup> Bouillon (ejtsd: bujon) - húsleves

lovaglás és előttünk lesz a Gardiner folyó torkolata. A folyó mentén kell felfelé haladni, aztán a Cascade Creek<sup>57</sup> újra elvezet a Yellowstone folyóhoz. A Cascade Creek a legszebb helyen torkollik a Yellowstone folyóba, az alsó és a felső zuhatag között. És akkor már ott vagyunk a nagy kanyon bejáratánál, amelyről el lehet mondani, hogy a Yellowstone-medence ékessége, és a világ egyik csodája.

Jemmy álmélkodva, szinte áhítattal hallgatta.

- Ön valóságos földrajztudós, Sir - mondta elismerően.

- Bejártam ezt a vidéket egypárszor, azért ismerem - felelte a nagy vadász.

- És milyen a nagy kanyon?

- Hét mérföld hosszú, és ezer méter mély. Falai egészen függőlegesen zuhannak alá; legény legyen a talpán, aki hason csúszva a szakadék pereméig merészkedik, s alápillantva nem szédül el. Az előbb még hatvan méter széles folyó odalenn a borzalmas mélységben vékonyka szalagnak tetszik, s mégis az évezredek folyamán ez a vékonyka szalag vájta ki a sziklát olyan mélyre. Odalenn félelmetes sebességgel száguldanak a zúgó hullámok égbe nyúló börtönfalaik közt, de fent ebből a zúgásból és tombolásból nem hallani semmit, a haragos hang nem ér fel odáig. Nincs földi halandó, aki le tudna ereszkedni a szakadékba, de ha meg is tudná tenni, odalenn nem bírná ki sokáig. Megfulladna - nem kapna levegőt. A folyó vize meleg, és olyan, mintha olajos lenne. Kén és timsó nehéz, kibíratatlan bűze árad belőle. Ha az ember a kanyonban felfelé halad, eljut az alsó zuhatagig, ahol a folyó százméternyi magasságból zuhan le a szédítő mélységbe. Ha a folyó mentén még egy negyed órát haladunk felfelé, megpillantjuk a felső zuhatagot - itt a folyó már csak harminc métert esik. Számításaim szerint legalább kétnapi lovaglással előztük meg ellenségeinket. Tehát nem kell nyakra-főre sietnünk.

- És mit gondol, Sir - kérdezte Martin -, hol lesznek az ogallallák holnap este?

- Talán a kanyon felső kijáratánál - felelte Old Shatterhand. - Miért érdekli annyira?

- Mert gondolatban mindig együtt vagyok apámmal - felelte az ifjú. - Ki tudja, él-e még?

- Meg vagyok róla győződve, hogy él.

- Hátha megölték már a sziúk...

- Ezt a gondolatot verje ki a fejéből. Az ogallallák elhatározták, hogy fogjaikat elhurcolják a törzsfőnökök sírjához, s fejemet rá, hogy meg is teszik. Nem siettetik foglyaik halálát. Minél később hálnak meg a boldogtalanok, annál többet szenvednek. A sziúknak eszükben sincs kínjaikat megrövidíteni.

Megkereste azt a helyet, ahol Winnetou, a többiektől félrehúzódva, már álomba merült. Old Shatterhand becsavarta magát takarójába, és lefeküdt indián barátja mellé. A társaság többi tagja még ébren maradt, és suttogva beszélgetett.

- Tulajdonképpen átkozottul bánt, hogy ezt a derék embert kijátsszuk - mondta Jemmy egész halkán. - De ez a gyerek annyit rágt a fülemet, hogy nem bírok a könnyörgésének ellenállni. Csak baj ne legyen belőle!

- Én eleget óvtalak - dörögött Davy -, és óvlak még most is.

- De értsd meg, kedves Davy - avatkozott a beszélgetésbe Martin -, hogy nem bírok még három napot várni. A gond és a türelmetlenség egyszerűen megöl!

---

<sup>57</sup> Zuhatag-patak (ejtsd: keszkéd krik)

- Hallottad, mit mondott Old Shatterhand! Hogy a sziúk még nem ölik meg foglyaikat. Bosszújukat nem hamarkodják el.

- És ha téved? Ne felejtétek el, hogy elsősorban ti ketten, te meg Jemmy, ígértétek meg nekem, hogy segítségemre lesztek apám kiszabadításában.

- Ez szemrehányás akar lenni? - kérdezte Davy kissé bosszúsan. - No, jól van, amit ígértem, megtartom. Nem akarom, hogy azt mondhasd, Hosszú Davy szava levegő. Veletek tartok, de van egy kikötésem.

- Éspedig?

- Odalopakodunk a sziúk közelébe, de csak azért, hogy kikémleljük, él-e még az édesapád. De saját szakállunkra nem próbáljuk meg a kiszabadítását. Ehhez mindnyájunk közreműködése szükséges - csak egyesült erővel érhetjük el.

- Jól van, beleegyezem - felelte Martin.

- Helyes. El tudom képzelni, mit érzel, és mi megy végbe benned. Én sem vagyok ridegebb fickó, mint ez a Köpcős itt. Csak nem szeretek fejfel rohanni a falnak. Ha meggyőződöttél róla, hogy apád még él, visszafordulunk, és újra a csapathoz csatlakozunk.

- Hát igen - dünnyögte Jemmy. - Nagy ribillió lesz holnap reggel, amikor észreveszik, hogy eltűntünk. De azt hiszem, Bob híven teljesíti majd azt, amivel megbíztuk. Most azonban hagyjuk abba a susmogást és pusmogást, nehogy gyanút keltsünk. Nézzétek, feljön a hold. Oltuk el a tüzünket, s feküdjünk le egy fa alá. Ott az árnyékban könnyebb lesz eloldalogni.

- Jó, hogy holdfényben indulunk - vélte a Bicegő -, legalább könnyebben megtaláljuk az utat.

- Az utat nem lehet eltéveszteni - felelte Jemmy. - Hallottad, hogy mindig a folyón lefelé kell haladni. Nem lelkesedem túlságosan azért, hogy vezetőnk tudta nélkül önálló vállalkozásba kezdünk, de van rá mentségünk. Mi kezdtük el ezt az ügyet, Old Shatterhand és Winnetou csak később cseppentek bele, mégis úgy viselkednek, mintha csak nekik volna joguk parancsolgatni, mi meg nem is lennénk a világon. Még a véleményünket sem kérdezik meg. Legfőbb ideje, hogy megmutassuk, mi sem estünk a fejünk lágyára. Nekünk is lehetnek terveink, és végre is tudjuk hajtani.

A tüzet eloltották. Az upszarókák tábortüze is elhamvadt. Csend ülte meg a tábor, csak a föld gyomrában kavargó gőz szabályos időközökben kitörő sziszegése hallatszott.

Két óra telt el tökéletes nyugalomban, s akkor halk mocorgás kezdődött a fa alatt, ahol Frank, Jemmy, Davy és Marin aludt. Vokádé keltette fel őket.

- Testvéreim jöjjenek csendben utánam - súgta. - Ideje elindulnunk.

Összeszedték fegyvereiket és egyéb szükséges holmijukat, aztán a fák alatt lassan és halkan a lovak felé osontak. Vokádé éles szeme egykettőre kiválasztotta saját lovaikat a többi közül. Az öt szökevény, amikor az öt ló együtt volt, hosszasan hallgatózott, hogy kilesse, vajon eltűnésüket észrevették-e. De az alvók meg se moccantak. Erre nekibátorodva kivezették az öt lovat a táborból. A paták kopogását jócskán letompította a fű.

Persze teljesen észrevétlenül mégsem tudták elhagyni a tábor. A vezetők ellenségtől nem tartottak ugyan, mégis őrszemeket jelöltek ki, s ezek kétóránként felváltották egymást. Erre már azért is szükség volt, nehogy vadállatok tévedjenek a táborba. Martinék véletlenül egy ilyen őrszembe botlottak.

Sosón harcos volt. Hallotta, hogy közelednek, de nem csapott zajt, hisz a táborból csak jó barát jöhetett ki. A fák koronáján átszűrődő holdfényben rájuk ismert és megkérdezte:

- Fehér testvéreim hova igyekeznek?

- Beszélj halkabban, ne keltsük fel az alvókat - szólt rá Jemmy. - Old Shatterhand küldött - füllentette.

- Fehér testvéreim tudják, mit tesznek - mondta az őr udvariasan. - Nem akadályozom meg, hogy a nagy vadász parancsát teljesítsék.

Továbbmentek, a lovakat maguk után vonva. Amikor elég messze voltak ahhoz, hogy a paták dobogása fel ne verje a tábor csendjét, lóra ültek, s a tóparton folytatták útjukat, ahol jóval világosabb volt, mint a fák alatt. Észak felé nyargaltak, hogy elérjék azt a pontot, ahol a Yellowstone folyó a tavat elhagyja.

A sosón őrszem az esetet olyan jelentéktelennek és természetesnek tartotta, hogy meg se említette társának, aki később felváltotta. Így a vakmerő (helyesebben szólva, könnyelmű) szökevények távozása pirkadatig észrevétlen maradt.

Már előző este kiadták a parancsot, hogy reggeli szürkületkor tábort kell bontani. Ezért jó korán, mielőtt az első madárhangok megszólaltak, mindenki felkelt, és útra készülődött. Ekkor megdöbbenéssel vették észre, hogy az öt jó barát eltűnt. Hamarosan rájöttek arra is, hogy lóháton hagyták el a tábort. Most jelentkezett csak az a sosón, aki az éjjel őrségen volt, s elmondta Old Shatterhandnek a történeteket.

Winnetou is meghallotta a dolgot, de akármilyen éles eszű volt is, sehogy sem tudta megérteni, miféle szándék vezethette ezt az öt embert.

- Bizonyára elébe mentek a sziúknak - vélte Old Shatterhand.

- Akkor teljesen megbolondultak - jelentette ki Winnetou haragosan. - Nemcsak a saját életüket teszik kockára, hanem a mi ittlétünket is elárulják. De miért akarnak a sziúk elé menni?

- Hogy megtudják, a Medveölő életben van-e.

- Ha meghalt, nem tudják feltámasztani, ha pedig él, csak szerencsétlenséget zúdítanak a fejére. Súlyos hibát követtek el. Winnetou a két fiatalnak még megbocsátaná, de a két öreg vadászt szégyenoszlophoz kellene kötni, hogy az asszonyok és a gyerekek kicsúfolják.

Ekkor lépett hozzájuk Bob. A szkunksz szagától még nem szabadult meg teljesen, s ezért senki sem látta szívesen, ha közeledett. Ruha helyett azt az ócska lópokrócot viselte, amelyet Davy ajándékozott neki. A hűvös éjszakában ez nem lett volna elég, így hát Bob a Martin elejtette medve irhájába burkolózva aludt.

- Massa Shatterhand Massa Martint keresni? - kérdezte.

- Igen. Tudsz valamit róla?

- Massa Bob okos Massa, tudni Massa Martin hol.

- Nos hol?

- Elment ogallallákhoz megnézni, Massa Baumann mit csinálja. Bobnak mindent megmond. Bobnak megparancsol reggel Massa Shatterhandnek jelenteni.

- Szóval úgy történt, ahogy sejtettem - bólintott Old Shatterhand. - Mit mondtak, mikor fognak visszajönni?

- Előbb lát Massa Baumann, aztán minket utolér Pokoltorok-folyónál. Massa Bob többet nem tud.

- Massa Martin nagy butaságot követett el! Fejébe kerülhet a dolog!

- Mit? Fejébe? Akkor Massa Bob utána nyargalja és megmenteni. Massa Bob nem fél az ogallallák!

Hatalmas öklét a magasba emelte, és fenyegetően rázta, miközben olyan arcot vágott, mintha néhány ogallallát tüstént le akarna nyelni.

- És a medve? - mosolygott Old Shatterhand. - Amikor a fára másztál előle? Most is olyan hős leszel?

Bob ökle lehanyatlott, s fenyegető arca szégyenkezővé szelídült, de azért nem adta meg magát.

- Ogallalla más - mondta. - Ogallalla nem medve. Bob most nem fára mász.

- Jól van, Bob. Nem haragszom rád, hiszen derék ember vagy, és a gazdádát hűségesen szereted. Készülődj te is, mert pár perc múlva indulunk!

Old Shatterhand ezután Winnetouhoz fordult, aki közben a varjú indiánok nagy medicinás emberével és fiával beszélgetett.

- Itt el kell válnunk - mondta Old Shatterhand. - Szeretném, ha testvérem továbbnyargalna, s megvárna engem az Ördögszájnál. Nekem előbb más dolgom van. Magammal viszem a tizenöt upszaróka harcost főnökükkel, továbbá a sosónok tizenöt harcosát meg a fiatal Mohawt. Haladéktalanul követnem kell azt az öt meggondolatlan embert, s megmenteni az életüket, ha még lehet. Nem tudom előre megmondani, melyik oldalról érkezem majd az ördögszájhoz. Az is lehet, hogy a sziúk előbb érnek a törzsfőnökök sírjához, mint én meg a harcosaim.

Néhány perc múlva Old Shatterhand kísérőivel együtt elvágatott abban az irányban, amerre az öt hebehurgya ember az éjjel a tábort elhagyta.

A szökevényeket lehetetlen volt hamarosan utolérni, noha lassabban lovagoltak, mert sötétben indultak el, és nem ismerték az utat. Reggelre mégis maguk mögött hagyták a Yellowstone-tavat, s attól kezdve jól nekiereshették lovaikat.

A folyóparton csodaszép és érdekes tájkép tárult elébük. A folyó völgye kezdetben még szélesen kitárult, és a táj mindkét oldalon változatos volt. A folyót szegélyező hegyek hol lankásan ereszkedtek le a partra, hol meg meredeken törtek az ég felé.

A hegyeknek ez az egész, óriási katlana szintén tó lehetett valamikor, ki tudja, hány emberöltővel ezelőtt! Mégpedig olyan tó, melynek víztükre sok ezer négyzetmérföldnyi területet foglalt el. És e víztükrön alatt vulkanikus erők kezdték meg hatalmas munkájukat. A föld sok helyen meghasadt, s a hasadékon izzó láva tört elő, mely a tó hideg vizében bazaltkővé dermedt. Hatalmas kráterek nyíltak meg, és torkukon forró kövek röpültek fel a magasba. Máshol iszonyú erővel gázok törtek elő, s az elemek mintha rohamra indultak volna, hogy megbolygassanak mindent, ami tömör és szilárd.

A víz ezerlábnyi mélységben kivájta a sziklás talajt; kanyonok és zuhatagok keletkeztek, hogy szaporítsák a Nemzeti Park csodáit.

A tűz, a víz, a láva és a különféle ásványok mesebeli alakzatokat hoztak létre, melyek a legvadabb képzelettel is versenyre kelnek. Amott a sziklák egy középkori lovagvárat utánoznak, ablakmélyedésekkel és erkélyekkel, bástyákkal és tornyocskákkal, lőrészekkel és köcsipkéekkel. Nem messze tőle egy mecset karcsú minaretje nyúlik a magasba; az ember szinte hallja a műezzin kiáltását, amint az igazhivőket imára szólítja. A másik hegyoldalon

római amfiteátrum várja a vadállatokkal viaskodó keresztény rabszolgákat. Hát az a kínai pagoda, a keleti építészet remeke? És fölötte egy száz láb magas, kőből faragott vadállat, mely valamikor bálvány lehetett, de elpusztíthatatlanul dacol az évezredekkel!

És mindez káprázat csupán! A vulkánok képlékeny anyagokat löktek a felszínre, és ezeket a víz ereje változatos formákba dermesztette és csiszolta. S aki elnézi a természeti erőknél e titáni játékaikat, sutba dobja minden nevetséges emberi gögjét, és parányi féregnek érzi magát, melyet bármely pillanatban eltaposhatnak.

Ott, ahol a folyó nagy ívben nyugatra kanyarodik, számos hőforrás buggyant ki a földből; vizük patakká egyesült, és a Yellowstone-ba ömlött. Ezek a vízerek útját állták az öt lovasnak. Látva, hogy a Yellowstone mentén nem juthatnak tovább, a forró vizű patak partján folytatták útjukat.

Itt egyetlen fát vagy bokrot sem láttak. Minden növény elpusztult. A forró víz zavaros volt, és bűzlött, mint a záptojás. A szagot alig lehetett kibírní, mégis kibírták vagy másfél óra hosszat, amíg fel nem jutottak egy hegytetőre. Itt már friss volt a levegő, a víz is tiszta, s nemsokára bokrokkal, majd fákkal találkoztak.

Igazi útról természetesen szó sem lehetett. A lovak sziklatörmelék közt botorkáltak előre. Olyan volt a táj, mintha egy óriási hegy zuhant volna le a magasból, és tört volna apró darabokra. A sziklatörmeléknek néha furcsa, érdekes alakja volt. A lovasok sokszor megálltak, hogy megbámulják. Gyorsan repültek az órák, s mire útjuk felét megtették, az idő már dél felé járt.

Ekkor egy meglehetősen magas épületet pillantottak meg messziről. Mintha olasz stílusban épült kastély lett volna, melyet magas kőfallal övezett kert vett körül. Álmélkodva megálltak.

- Egy lakóház a Yellowstone vidékén! - kiáltott fel Jemmy. - Szinte hihetetlen!

- Miért volna hihetetlen? - vitatta Frank. - Akárhogy is, nézzük meg közelebbről! Mintha egy ember állna a kapuban, vagy nem?

- Én is úgy látom. De most hirtelen eltűnt. Talán csak egy árnyék volt.

- Árnyék? Ahol emberi árnyékot látsz, ott embernek is kell lennie, nem? És ha az árnyék eltűnt, akkor vagy a nap semmisült meg, vagy az ember ment el valahova. S mivel a nap még megvan, a fickó bújt el. Majd mindjárt meglátjuk, hova.

Gyorsan közeledtek az épülethez, s amint odaértek, rájöttek, hogy nem emberi kéz műve, hanem a természet alkotása. Amit messziről falnak néztek, nem fal volt, hanem vakítóan fehér földpát. Nyílások és rések voltak rajta, amiket messziről könnyen ablakoknak lehetett vélni. Magas, széles kapu is volt rajta. Amint ezen benéztek, tágas udvart pillantottak meg, melyet sziklakulisszák több részre tagoltak. Az udvar közepén szökőkúthoz hasonló forrás buggyant elő; kristálytiszta vize kis csermelybe gyűlve a kapun folydogált ki.

- Csodálatos! - lelkesedett Jemmy. - A jó isten is déli pihenőhelynek teremtette. Sétáljunk be?

- Nem bánom - felelte Frank. - De előbb tudnunk kellene, hogy az ember, aki az imént a kapuban állt, jóindulatú fickó-e.

- Ugyan, ne beszélj! Nem állt itt semmiféle ember. Csak a szemünk káprázott. De hogy megnyugtassalak, előbb körülnézek egy kicsit odabenn.

Ezzel Jemmy, kezében lövésre készen tartott puskával, lassan beléptetett, aztán körülnyargalt az udvaron.

- Gyertek be! - kiáltotta aztán, társai felé fordulva. - Nincs itt egy teremtet lélek sem rajtunk kívül.

Davy, Martin és Frank eleget tettek Jemmy felszólításának, de Vokádé óvatosan kint maradt.

- Vörös bőrű testvérem miért nem jön be? - kérdezte a Medveölő fia.

A fiatal indián vizsgálódva szívta be orrán a levegőt, s így felelt:

- Itt lovak vannak a közelben. Érzem a szagukat. Testvéreim nem érzik?

- Persze hogy érezzük. Hisz a mi lovaink is itt vannak.

- De az a szag, amiről én beszélek, a házból jön. Már a bejáratnál megcsapta az orromat.

- Nem lehet. Itt nincs se állat, se ember. Nyomaikat sem látni sehol.

- Mert a talaj kemény kő. Testvéreim legyenek óvatosak.

- Nem kell tartani semmitől! - jelentette ki Jemmy. - Gyerünk be, ha mondom.

Jobb lett volna, ha óvatosabban viselkednek, de nem így történt. Szorosan egymás mellett mind a négyen belovagoltak az udvarra, melynek egy részét nem láthatták, mert sziklafalak takarták el.

Ekkor hirtelen olyan hatalmas üvöltés hallatszott, hogy azt hitték, összedűlt a világ. Egy csapatnyi indián rohant elő a sziklafalak mögül, és egy szempillantás alatt körülvették a fehér lovasokat. Egy magas, szikár, de izmos fickó - fejdíszre mutatta, hogy ő a törzsfőnök - tört angolsággal kiáltotta Jemmy és társai felé:

- Adjátok meg magatokat! Ha nem, rögtön megskalpolunk!

- Mi az ördög! - dünnyögte Jemmy, és odasúgta társainak: - A fene egye meg, éppen a karjaik közé szaladtunk! Sziúk! Éppen ők, akiket ki akartunk kémlelni! - Majd a főnökhöz fordulva, felemelte hangját, és megkérdezte: - Miért adjuk meg magunkat? Semmit sem vétettünk ellenetek. Mi barátai vagyunk a vörös bőrű embereknek.

- A sziú ogallallák kiásták a csatabárdot a sápadtarcúak ellen! - felelte a szikár indián. - Szálljatok le a lovaitokról, és rakjátok le fegyvereiteket! Nem várunk!

Ötven szempár nézett sötéten a sápadtarcúakra, s ötven kéz markolta meg gyűlölködő indulattal a kést. Hosszú Davy volt az első, aki öszvéréről leszállva, engedelmeskedett a felszólításnak.

- Legyen az akaratuk szerint - mondta szinte mentegetőzve. - Időt kell nyernünk. A mieink biztosan utánunk jönnek és kiszabadítanak.

Erre a másik három is leszállt, és átadta fegyvereit. Vokádé, mint említettük, nem jött be velük. Kívülről látta, hogy társait körülfogják, s tüstént félreugrott lovával, nehogy a bejárat nyíláson át észrevegyék. Aztán leszállt a lóról, és lehasalt a földre; fejét csak annyira emelte fel, hogy be tudjon pillantani az udvarra.

Amit látott, megrendítette. Megismerte a váratlanul előbukkant indiánok vezetőjét. Hongpeh Téka volt, Nehéz Saru, a sziú ogallallák törzsfőnöke - ugyanaz, akinek törzséhez tartozott, és akitől megszökött!

Mit tegyen most? Vágtasson vissza a tóhoz, hogy segítséget kérjen Old Shatterhandtól? Ehhez nem volt kedve. Hirtelen vakmerő gondolata támadt. Újra felült lovára, és benyargalt az udvarra, olyan nyugodt és közömbös arcot vágva, aminő csak kitelt tőle.

A foglyokat éppen akkor kötözték meg. Vokádé odaugratott, és megállt mellettük.

- Uff! - kiáltotta. - Mióta kötözik meg a sziú ogallalla harcosok legjobb barátaik kezét? Ezek a sápadtarcúak Vokádé testvérei!

Hirtelen megjelenése általános álmélkodást keltett. Nehéz Saru komoran összeráncolta homlokát, szűrő pillantással mérte végig az indián ifjút tetőtől talpig, aztán így szólt:

- Mióta nevezi egy ogallalla a fehér kutyákat testvéreinek?

- Amióta megmentették Vokádé életét.

A törzsfőnök valósággal belefúrta tekintetét az ifjúba, majd szigorú hangon megkérdezte:

- Hol tartózkodott Vokádé idáig? Kiküldtük, hogy kémlelje ki az ellenséget. Miért nem tért vissza idejében?

- Mert a sosón kutyák foglyul ejtették. De a négy sápadtarcú harcolt érte, és megmentette. Egy másik utat mutattak, amelyen gyorsabban és könnyebben lehet a Yellowstone-hoz eljutni. Elkísérték Vokádét, hogy elszívják a békepipát Nehéz Saruval.

A törzsfőnök szája gúnyos mosolyra görbült.

- Szállj le lovadról, és állj fehér „testvéreid” közé. Foglyunk vagy éppen úgy, mint ők.

- Vokádé saját törzsének foglya? Ki adott Nehéz Sarunak jogot arra, hogy népének egyik harcosát foglyul ejtse?

- Nehéz Saru nem kér ehhez engedélyt senkitől - hangzott a gőgös válasz. - Ennek a hadjáratnak ő a vezére, és azt teszi, ami neki tetszik.

Erre Vokádé felrántotta lovát, s ugyanakkor sarkát a vékonyába nyomva, arra kényszerítette, hogy gyorsan megforduljon, és hátsó lábain teljes kört írjon le. Közben persze elülső lábait kirúgta, s azok az ogallallák, akik a közelébe tolakodtak, most riadtan ugrottak hátra. Egyszerre üres hely támadt Vokádé körül. Az ifjú odavetette a gyeplőket lova hátára, hogy bal kezét is szabaddá tegye, vállához kapta puskáját, és jó hangosan megkérdezte:

- Mióta tehetik a sziú ogallallák főnökei azt, ami nekik tetszik? Mire való az öreg atyák gyülekezete? Elfeledkezett Nehéz Saru a Vének Tanácsáról? Vokádé még fiatal ember, de megölte a fehér bölényt, és sastollat visel a hajában. Nem tűri, hogy fogolynak tekintsék, s aki megsérti, köteles vele fegyveresen megküzdeni.

Ezek komoly szavak voltak, és nem hangzottak el hatástalanul. Az indián törzsfőnökök semmiképpen sem korlátlan és öröklött hatalom birtokosai. Semmiképpen sincs annyi joguk, mint az európai fejedelmeknek. Nem hozhatnak törvényeket, nem adhatnak ki rendeleteket. A harcosok sorából választják meg őket, mert vitézségükkel vagy okosságukkal vagy mindkettővel kitűntek társaik közül. A törzsfőnök hatalma és befolyása egyes-egyedül attól függ, hogy egyénisége milyen hatást gyakorol. El is csaphatják, ha népszerűtlenné válik.

Nehéz Sarut szigorú, makacs embernek ismerték. Noha nagy érdemeket szerzett a törzs ügyeinek intézésében, büszkesége és konoksága gyakran a törzs ártalmára vált. Rideg, kegyetlen, vérszomjas ember volt. A törzs két pártra szakadt: azokra, akik hívei maradtak, s azokra, akik nyíltan vagy titokban elleneztek cselekedeteit.

Ez a szakadás Vokádé szavai után is megnyilvánult. Többen a sziúk közül helyeslő és biztató hangokat hallattak. A törzsfőnök dühös pillantást vetett rájuk, aztán intett megbízható híveinek, akik tüstént elállták a kijáratot.



- Minden szíű ogallalla szabad ember - jelentette ki végül Nehéz Saru. - De aki áruló, elvesztette jogát ahhoz, hogy szabad ember maradjon.

- Bizonyítsd be, hogy áruló vagyok! - csattant fel Vokádé hangja.

- Be fogom bizonyítani a harcosok gyülekezete előtt.

- Én is ott leszek! Mint szabad ember lépek a becsületes harcosok elé, fegyverrel a kezemben. S ha kiderül, hogy Nehéz Saru alaptalanul sértett meg, fegyverrel fogok vele megküzdeni.

- Egy áruló nem léphet fegyverrel a kezében a gyülekezet elé! Vokádé adja le fegyvereit! Ha ártatlannak ítélik, visszakapja.

- Uff! Ki merészezi tőlem elvenni?

Az ifjú bátor, kihívó pillantással nézett körül. Láta, hogy több arcon rokonszenv és elismerés tükröződik. Ám a legtöbb arc hideg maradt.

- Senki sem veszi el tőled - felelte a törzsfőnök. - Te magad adod át önkéntesen. S ha nem teszed meg, golyót kapsz a fejedbe.

- Az én puskámban is van két golyó! - mondta az ifjú dacosan, és kezével fegyvere agyára ütött.

- Vokádénak, amikor elment tőlünk, nem volt puskája. Hol szerezte azt, mellyel most hetvenkedik? A sápadtarcúak ajándékozták neki, s mindenki tudja, hogy ezek csak akkor adnak ajándékot, ha valami hasznuk van belőle. Tehát Vokádé tett szolgálatot nekik, s nem ők Vokádénak. Vokádé származásra mandán. Nem szíű asszony szülte. Van-e a harcosok között valaki, aki szót akar emelni érdekében, még mielőtt maga felelne vádjaimra?

Senki sem mozdult. Nehéz Saru diadalmas pillantást vetett az ifjúra, s parancsoló hangon rávivallt:

- Szállj le a lóról, és add át fegyvereidet! Aztán majd védekezhetsz, s meghegyezed az ítéletet. Ellenkezésed csak azt bizonyítja, hogy nem vagy ártatlan.

Vokádé belátta, hogy engednie kell. Eddig csak azért vonakodott, hogy megnyerje magának azokat, akik a törzsfőnökre nehezteltek.

- Jól van, engedelmeskedem - felelte. - Ügyem igazságos, és nyugodtan nézhetek az ítélet elébe. Addig kezedbe adom magamat.

Leszállt lováról, s fegyvereit lerakta a törzsfőnök lába elé. Nehéz Saru sűgött valamit egy mellette álló harcosnak, aki tüstént szíűjakat vett elő, hogy Vokádét megkötözzé.

- Uff! - kiáltotta az ifjú haragosan. - Ez nem volt az alkuban. Egy szóval sem mondtam, hogy ehhez is beleegyezésemet adom.

- Nincs szükségem a beleegyezésedre! - felelte Nehéz Saru. - Köttözzétek meg, és lökjétek egy sarokba, de egyedűl, nehogy szót válthasson ezekkel a sápadtarcúakkal!

Az ellenállás nem használt volna semmit. Vokádé kénytelen volt sorsába beletörődni. Kezét és lábát gűzsba köttve, egy sarokba hurcolták, s őrizetére két szíű ütt le mellé a földre.

Egy öreg harcos a főnökhöz lépett, és így szűlt:

- Fejem fölött sokkal több tél vonult el, mint a te fejed fölött. Ezért nem fogsz megharagudni rám, ha megkérdezem: van-e komoly okod arra, hogy Vokádét árulónak tartsad?

- Válaszolok neked, mert jelenlevő harcosaim közt te vagy a legöregebb. Tulajdonképpen nincs rá okom, csak az az egy, hogy a legfiatalabb fogoly nagyon hasonlít a Medveölőhöz, aki a régi foglyaink közt ott hátul, a lovak mellett fekszik.

- Elegendő ok ez?

- Igen. Majd bebizonyítom neked.

A foglyokhoz lépett, akik látták és hallották, mit merészelt megkockáztatni Vokádé az ő érdekükben, bár hasztalanul. Sajnos sem Jemmy, sem Davy nem beszélte a sziúk nyelvét elég jól ahhoz, hogy megértett volna mindent, amit Vokádé mondott.

A ravasz főnök barátságos arcot színelve így szólt hozzájuk:

- Vokádé, mielőtt elvált tőlünk, elkövetett valamit, amiért felelnie kell. Ebben az ügyben még tanácskoznunk kell. Ezért egyelőre lefegyvereztük és megkötöztük. Ha kiderül, hogy a sápadtarcúak őt akkor még nem ismerték, akkor mindenkinek visszaadjuk a szabadságát. Hogy hívják azokat a fehér embereket, akik itt vannak?

- Mondjuk meg neki? - kérdezte Davy kedves, köpcös barátjától.

- Miért ne? - felelte amaz gondolkodás nélkül. - Talán akkor több tisztelettel néznek ránk. - A főnökhöz fordulva így folytatta: - Az én nevem Jemmy-petácse, ez a szikár harcos pedig Davy-honcse. Talán hallottad már ezeket a neveket.

- Uff! - hallatszott a közelben álló sziúk ajkáról.

A főnök rosszalló pillantást vetett rájuk: ő maga is álmélkodott, hogy ilyen híres vadászok kerültek a kezébe, de egyetlen arcizma sem rándult meg, s mindenképpen uralkodott magán, nehogy elárulja meglepetését.

- Nehéz Saru nem ismeri ezeket a neveket - felelte közönyösen. - És ki ez a másik két ember?

Kérdésével, mely Frankra és Martinra vonatkozott, megint csak Jemmyhez fordult. Davy a barátjához hajolt, és a fülébe súgta:

- Meg ne mondd, az istenért!

- Mit suttogott a sápadtarcú a másiknak? - kérdezte a főnök szigorú hangon. - Csak az beszéljen, akit kérdezek!

Jemmynek gyorsan el kellett döntenie, füllentsen-e. Davyre hallgatva, két olyan nevet mondott, ami éppen az eszébe jutott. Hozzátette még, hogy a sánta öreg a fiatalnak az apja.

A főnök fürkésző pillantással sorra vizsgálgatta mind a négyüket, s arcán gúnyos mosoly suhant át. Végül elég barátságos hangon megparancsolta:

- A sápadtarcúak jöjjenek utánam.

Ezzel elindult az udvar hátsó része felé.

Amit Jemmy és társai kastélynak vagy villának néztek, valamikor nem volt más, mint egy óriási kőtömb, mely részint földpátból, részint meg közbeiktatott puhább kőzetekből állt. Utóbbiakat az eső az évek során kimosta, míg a földpát ellenállt minden időjárásnak. Így végül egy roppant nagy házhoz hasonló képződmény keletkezett, melynek bejárata volt, s udvara is. Ezt az óriási hosszú udvart magas kőfalak vették körül, de belül is voltak vékonyabb falak, szinte valóságos közfalak, melyek az udvart több részre osztották.

A hátsó udvar volt a legnagyobb. Annyi hely volt benne, hogy az ogallallák valamennyi lova kényelmesen elfért. Az egyik sarokban hat fehér fogoly hevert, kezük és lábuk kegyetlenül

gúzsba kötve. Szánalmas állapotban voltak. Ruhájuk cafatokban szakadt le róluk. Csuklójukat és bokájukat véresre horzsolta a túlságosan megszorított szíjkötél. Arcuk merev volt a rátapadt piszoktól, hajuk és szakálluk ijesztően összegubancolódott. Arcuk beesett, szemük mélyen besüppedt üregébe a sok nélkülözéstől, az éhségtől és szomjúságtól, az elszenvedett testi és lelki kínoktól.

Ide vezette a főnök az új foglyokat. Útközben Martinnak alkalma volt Jemmyvel néhány halk szót váltani.

- Hová vezet minket? Talán az apámhoz?

- Könnyen lehet. De az isten szerelmére, el ne áruld nekik, hogy ismered, különben minden elveszett!

- Van itt néhány régi foglyunk, csupa sápadtarcú - mondta a törzsfőnök. - Nehéz Saru nem érti a nyelvüket pontosan. Ezért nem tudja, hogy kicsodák. A fehér emberek lépjenek oda hozzájuk, és kérdezzék meg tőlük, aztán mondják meg nekem is.

Négyüket a sarokba vezette. Jemmy gyorsan előlépett, és németül szólt hozzájuk:

- Remélem, itt találjuk Baumannt, a Medveölőt. Ha itt van, nagyon kérem, a világért se árulja el, hogy a fiát ismeri. A fiú itt áll mögöttem, de nem szabad ráismerni. A megmentésük miatt jöttünk ide, de sajnos, magunk is a rézbőrűek kezébe estünk. De egész biztos, hogy hamarosan segítség érkezik, és önöket is, minket is kiszabadítanak. Elárulták a nevüket ezeknek a gazfickóknak?

Baumann nem válaszolt tüstént. Fiának megpillantása megnémította. Csak egy idő múlva hebegte sóhajtozva:

- Jaj, istenem, istenem! Micsoda öröm, és egyúttal milyen szívfájdalom! A szíűk tudják, ki vagyok, és társaim nevét is ismerik.

- Úgy? Remélem, minket is ideraknak. Akkor majd elmondhat nekünk mindent.

A törzsfőnök egy szót sem értett ebből, mégis csupa fül volt. A szavak értelmét a hangsúlyból igyekezett kihámozni. Éles szemmel figyelte a beszélőket, de még inkább Baumannt és fiát. Fejét hol az egyik, hol a másik felé fordította, hogy ábrázatukat összehasonlítsa. De igyekezete eredménytelen maradt. Martin erős akarattal uralkodott magán, s teljesen közömbös arcot vágott, ami nem volt könnyű dolog, hiszen könnyek szöktek a szemébe, amint lopva apjára pillantott.

- Nos - kérdezte a törzsfőnök bosszús hangon -, megmondták a foglyok a nevüket?

- Megmondták - felelte Jemmy -, de te már tudtad.

- Azt hittem, hazudnak nekem. Te is itt maradsz a társaiddal együtt.

Nehéz Saru eddig majdnem barátságos hangon beszélt Jemmyvel, de most ez a színlelt jóindulat is eltűnt. A törzsfőnök odahívott néhány ogallallát, akik vele együtt jöttek be a hátsó udvarba. Most megmotozták az új foglyokat, elszedtek tőlük mindent, aztán ugyanúgy megkötözték őket, mint a régieket.

- Gazfickók! - dünnyögte Jemmy, miután zsebeit kiürítették. - Közöséges banditák ezek! Útonállók! Fosztogatók! A préri keselyűi!

- Hallgass már! - csitítgatta Davy. - A főbandita tud egy kicsit angolul. Ha meghallja, ráfizetünk!

- Baj van! - súgta Bicegő Frank. - Rájöttem valamire. Ez az a fickó, aki annak idején a lábamba lőtt! Neki köszönhetem a sántaságomat!

Az új foglyokat a régiek közé lökték. Nehéz Saru magukra hagyta őket, néhány ór felügyelete alatt.

A szerencsétlen foglyok nem mertek hangosan beszélgetni, csak néhány szót suttogtak egymásnak. Martint szerencsére éppen apja mellé lökték, s ha nem is borulhattak egymás nyakába, halkán súgott gyengéd szavakkal pótolták a csókokat és simogatást, melyre annyira sóvárogtak. Nemsokára egy szíű érkezett a másik udvarról, az egyik fogoly lábáról leszedte a köteléket, és megparancsolta neki, hogy kövesse. Szegény alig tudott feltápáskodni. Vánszorgva követte az indiánt.

- Mit akarhatnak tőle? - kérdezte Baumann.

- Világos, hogy mit - felelte Davy. - Rá akarják bírni, hogy besúgó legyen. Még szerencse, hogy nem beszéltünk részletesebben a segítségről, melyre számítunk. Ha visszajön, vigyázzunk a szánkra! Legalábbis addig, amíg meg nem győződünk róla, mennyire bízhatunk benne.

Davy sejtelve beigazolódott. A foglyot a törzsfőnök elé vezették, aki sokáig komoran mérgette tetőtől talpig. A szerencsétlen nem bírt megállni a lábán. Nyögve leült a földre.

- Tudod, milyen sors vár rád? - kérdezte a főnök.

- Tudom - felelte a fogoly reszkető hangon. - Elég gyakran megmondtátok.

- A halál még semmi - folytatta Nehéz Saru. - De előbb iszonyú kínokat fogtok elszenvedni annak a tiszteletére, akinek a sírján haltok meg. Mit adnál a könnyű halálért? Ha kedvemre cselekszel, kikerülheted a kínzócölöpöt. Sőt, talán még az életednek is megkegyelmezek.

- Mit tehetek? Mindenre kész vagyok! - mondta mohón a testben és lélekben megtört fogoly.

- Felelj a kérdésemre! Ha őszintén és becsületesen felelsz, neked ajándékozom az életedet. De ha hazudsz...

- Nem hazudok! Kérdezz!

- Van a Medveölőnek fia?

- Van.

- Az a fiatalember az új foglyok közt?

- Igen, az.

- Hát nem a sánta az apja?

- Nem. Az Bicegő Frank, a Medveölő társa és barátja.

- Úgy? Legalább ezt is tudom. Most igyekezz megtudni, hogyan kerültek össze Vokádéval. Meg azt is, vannak-e még más sápadtarcúak a közelben. Hol vannak, hányan vannak, mit akarnak? Ha ezt megtudod, szabadon bocsátlak. De vigyázz, ne vegyék észre, hogy mi ketten megértjük egymást! No, most eredj és fülelj!

Az embert visszavezették fogolytársaihoz, lábát újra megkötözték, aztán odafektették a régi helyére.

A többiek hallgattak. A besúgó is csendben maradt, komor gondolatokba merült. Egyáltalán nem érezte jól magát. Alapjában derék, becsületes fickó volt, csak a nyomorúság törte meg

annyira, hogy árulásra vetemedett. Most, hogy elgondolkodott a dolgon, belátta: nemcsak gazságot követett el, de ostobaságot is. Megbízni egy sziú törzsfőnök ígéretében? Egész biztos, hogy Nehéz Saru nem lesz ura a szavának. Ha megtette, amit tőle kíván, ugyanolyan sors vár rá, mint társaira - csak megvetésükkel súlyosbítva. Azok legalább emelt fővel mennek a halálba...

S minél többet törte a fejét, annál jobban megbánta, hogy Baumannt elárulta. Ezt csak egy módon teheti félig-meddig jóvá: ha megmondja neki, mit beszélt Nehéz Saruval.

Csak nehéz volt belefogni. Szégyene megbénította nyelvét. De szerencsére a Medveölő félúton elébe jött.

- Mit jelent ez a nagy hallgatás? - kérdezte. - Nem akarja elmesélni nekünk, hova vitték?

- A törzsfőnökhöz.

- Mindjárt gondoltam. S mit akart magától?

- Megmondom őszintén. Azt akarta megtudni, hogy Martin és Frank kicsoda. Megígérte, hogy szabadon enged, ha megmondom.

- És maga?

- Sajnos, levett a lábamról. Megmondtam neki.

- Jaj, jaj! Ennél nagyobb ostobaságot el sem követhetett volna! De ha már elkövette, miért hozták vissza? Miért nem engedték szabadon?

- Azért még nagyobb árat kell fizetnem. Meg kell tudnom, hogy milyen körülmények közt ismerkedtek meg ezzel az indián fiatalemberrel. Meg azt is, hogy vannak-e még fehérek a közelben. Ha ezt kikémleltem, és megmondom neki, akkor a törzsfőnök visszaadja szabadságomat.

- És elhitte neki? Bízik egy ilyen gazfickó ígéretében?

- Dehogyan! Nem is értem, hova tettem az eszemet! Tudom, hogy be fog csapni.

- Jó, hogy megjött az esze. Jobb későn, mint soha. S mivel hibáját őszintén bevallotta, megbocsátjuk ostobaságát. Egyébként ne gondolja, hogy sikerült volna kikémlelni minket. Rögtön tudtuk, hogy a főnökhöz viszik, s az mit akar magától. Meg is beszéltük, hogy vigyázzunk a szánkra.

- De mit mondjak neki, ha újra hívat?

- Azt, amit most tőlem hall - fordult hozzá Jemmy. - Mondja neki, hogy mi megmentettük Vokádé életét, amikor a sosónok foglyul ejtették. S azért nyargaltunk ide, hogy elkísérjük a törzséhez, melyhez vissza akart térni. Azért kísértük el, hogy útközben ne érje semmi baj. S hogy csak négyen vagyunk fehérek, más fehér nincs a közelben. S akármit felel erre, vigyázzon, ne menjen lépre! Ne tőle várja a szabadulását, hanem tőlünk. Csak mi menthetjük meg, senki más, érti?

Az ember megköszönte, hogy ballépését elnézik, s ezzel az ügy egyelőre lezárult.

A foglyoknak még a korlátozott mozgást sem engedték meg. Legfeljebb annyit tehettek, hogy keservesen egyik oldalukról a másikra forduljanak. Jemmynek mégis sikerült odatornásznia magát Baumann mellé. Közrefogták a Medveölőt, egyik oldalról Martin, a másiktól Jemmy, s akkor suttogva elmondhattak neki mindent, ami azóta történt, hogy a blokkházat elhagyta. Jemmy azt is közölte vele, hogy nincs ok a csüggedésre: minden reményük megvan arra, hogy fogságuk nem tart már soká.

Közben Nehéz Saru magához hívatta legkiválóbb harcosait, s odahozatta Vokádét is. Amikor az indián ifjút bevitték a harmadik udvarra, ahol a tanácskozás megkezdődött, a sziúk félkörben ültek, középen a törzsfőnökkel. A foglyot is a kör közepébe állították. Jobbról-balról egy-egy őr állt mellette, késsel a kezében. Ez a körülmény Vokádét aggodalommal töltötte el; nyilvánvaló volt, hogy ügye rosszul áll.

A jelenlevők perceként át komoran meresztették szemüket Vokádéra, és nem szóltak semmit. A fenyegető hallgatásnak a törzsfőnök vetett véget, amint így szólt:

- Vokádé most mondja el nekünk, mi történt vele attól a pillanattól kezdve, hogy tőlünk elvált.

Vokádé eleget tett a felszólításnak. Előadta azt a mesét, hogy a sosónok elfogták, s ez a négy sápadtarcú mentette ki az ellenség kezéből. Igyekezett a részleteket valószerűen ecsetelni, de észrevette, hogy egyetlen szavát sem hiszi el senki.

Akárhogy is, nem szóltak közbe, nem zavarták, hanem megvárták, míg befejezi. Akkor a főnök ezt a kérdést intézte hozzá:

- S ki ez a négy sápadtarcú?

Vokádé előbb Köpcös Jemmyt és Hosszú Davyt nevezte meg, hozzáfűzve, hogy a sziúk számára megtiszteltetés ilyen híres vadászokat vendégül fogadni, s hogy egészen másféle vendéglátást érdemeltek volna.

- És a másik kettő?

Vokádé erre a kérdésre sem esett zavarba, hisz már jó előre megfontolta, mit fog válaszolni. Frank számára hamis nevet eszelt ki, s Martinról azt állította, hogy a Bicegő fia.

A törzsfőnök kőmerev arccal hallgatta ezt a hazugságot, s rátért a következő kérdésre:

- Vokádénak nincs tudomása arról, hogy a Medveölőnek van egy fia, akit Martinnak hívnak?

- Nem tudok róla - felelte Vokádé.

Külsőre megőrizte nyugalmát, de magában már tudta, hogy a játszmát elvesztette.

De nem is maradt ideje ezen töprengeni, mert Nehéz Saru mennydörgő hangon rákiáltott:

- Vokádé hazudik! Vokádé rühes kutya! Vokádé áruló! Azt hiszi, nem tudjuk talán, hogy Martint és Bicegő Frankot fogtuk el, a Medveölő fiát és barátját? Vokádé azért hozta ide őket és a másik kettőt is, hogy foglyainkat kiszabadítsák! Így hát Vokádé sorsa is az lesz, mint a foglyoké! Ma este a tábortűz mellett döntjük el, milyen halált érdemel!

Vokádét ezzel elvezették, és lovára kötözték, mert már kiadták a parancsot az indulásra. A többi foglyot is lóra kötözték, de Vokádét távol tartották tőlük. Ő elkülönítve lovagolt, külön őrizet alatt - jobbról-balról egy-egy sziú harcos nyargalt mellette.

Baumann és öt régebbi sorstársa szomorú látványt nyújtott, amint rongyosan, piszkosan, elcsigázva, megkötözve ült lóháton. Ha lábukat nem kötötték volna össze a ló hasa alatt, kimerültségükben talán nem is bírták volna magukat a nyeregben tartani.

Davy szükségét érezte annak, hogy könnyítsen a lelkén. Suttogva közölte elválaszthatatlan barátjával, mennyire sajnálja a régi foglyokat.

- Nézd csak, milyen állapotban vannak! Már csak hálni jár beléjük a lélek!

- Egy kis türelem, öregem! - vigasztalta Jemmy. - Valami azt súgja nekem, hogy Old Shatterhand már nincs messze, és kihúz minket a csávából. Most már belátom, milyen

tökfilkó vagyok! Hajmeresztő butaságot követtem el, amikor Old Shatterhand háta mögött, sőt nyilván akarata ellenére belementem ebbe a dologba. Szégyellek a szeme elé kerülni.

- Bárcsak ott tartanánk már! - sóhajtott Davy. - Lehet, hogy utánunk jön a lovasaival. Csak azt szeretném tudni, hogyan fog megtalálni.

- Erről *én* gondoskodtam.

- Hogyan?

- Bundámból kitéptem egy darabot, és fogaimmal apró cafatocskákat harapdáltam ki belőle. Ott, ahol feküdtünk, jócskán hagytam belőle, s attól kezdve az egész úton elejtek egy-egy darabkát. Szerencsére nincs szél, a szőrösomócskákat nem fújja el semmi. Old Shatterhand feltétlenül eljut abba a különös sziklaképződménybe, amelyet mi kastélynak gondoltunk, meglátja bundajeleimet, és amilyen okos ember, tüstént megérti, hogy Köpcös Jemmy SOS-jelei<sup>58</sup> ezek. Mert nincs még egy olyan bolond az egész Vadnyugaton, aki ebben a nyári melegben bundát viselne. Figyelni fogja a szőrösomókat, és azok elvezetik hozzánk.

A sziú csapat nem a folyó mentén ügetett, mert az kerülőt és idővesztéseget jelentett volna. Nyílegyenes irányban haladtak a Medvehátnak nevezett hegygerinc felé, mely földrajzilag igen fontos szerepet tölt be: vízválasztó az Atlanti- és a Csendes-óceán közt.

Köpcös Jemmy sejtelve nem volt csalóka: Old Shatterhand már csakugyan a közelben tartózkodott. A sziúk még egy órája sem tűntek el a hegyhát mögött, amikor észak felől előbukkant Old Shatterhand is sosónjaival és upszarókaival. Pontosan követte azt az utat, melyet az öt szökevény tett meg lóháton.

A csapat élén Old Shatterhand ügetett, jobbján az upszarókák javasembere, balján pedig a sosón törzsfőnök fia. A nagy fehér vadász figyelmét nem kerülte el semmi. Amikor távolról megpillantotta a „kastélyt”, egy pillanatra meghökkent, de a javasember kérdésére már egykedvűen felelt:

- Már emlékszem rá... nem ház ez, csak egy különös sziklatömb. Egyszer bementem, és megnéztem közelebbről. Csodálnám, ha azok, akiket keresünk, nem tették volna meg ugyanazt. De hiszen... hű, a mindenit!

Jóformán még fel sem kiáltott, és már leugrott lováról, lehajolt, és a bazaltsziklát vizsgálta. Ez pontosan az a hely volt, ahol csapatának útiránya a sziúk alig látható nyomait keresztezte.

- Sok lovas nyargalt el erre, s méghozzá nem is nagyon régen, legfeljebb egy órája! - mondta fejcsóválva. - Attól tartok, a sziúkat szalasztottuk el. Ki más lehet? Ennyi lovas! De ez a házféle is gyanús. Váljunk kétfelé, és vegyük körül!

Vágtába kezdett, a többi meg részint követte, részint pedig az ellenkező irányba vágtatott, s körülfogták a sziklákat.

Old Shatterhand egyedül hatolt be a „kapun”. Megparancsolta, hogy csak akkor jöjjenek utána, ha egy puskalövessel jelt ad.

Elég sokáig tartott, míg kijött. Arca komor és töprengő volt.

- Nincs vesztegetni való időnk! - mondta türelmetlenül. - Barátaink Vokadéval együtt a sziúk fogságába estek, s alig egy órája, hogy elhurcolták őket.

---

<sup>58</sup> SOS három angol szó: save our souls (ejtsd: szév aur szóulsz) rövidítése. Jelentése: Mentsétek meg lelkeinket! (Végveszélybe jutott hajók segítséget kérő jelzése)

- Honnan tudja fehér testvérem olyan pontosan? - kérdezte Tüzes Szív, az upszarókák javasembere.

- A nyomokból olvastam ki. Azonkívül Jemmy-petácse ezt a jelet hagyta hátra számomra, s remélem, útközben is találunk még hasonlót.

Egy kis prémdarabkát mutatott Tüzes Szívnek: mindössze öt-hat szőrszál volt rajta, s ez is elárulta, hogy Jemmy kopott bundájából való.

- Mit szándékozik most Old Shatterhand tenni? - kérdezte Tüzes Szív. - Nyomába ered a sziúknak?

- Kante Péta eltalálta. Utánuk vágtatok, mégpedig rögtön, pihenés nélkül.

- Nem lenne jobb Winnetouhoz visszatérni? Hiszen a Pokoltorok-folyónál úgylis megtaláljuk őket.

- Ez igaz. De így két irányból közelítjük meg az ellenséget, és közrefogjuk őket. Én mindenestre utánuk sietek. Testvérem másképpen gondolja?

- Dehogysis! - felelte az óriás fogcsikorgatva. - Örülök, hogy az ogallallák sarkában vagyok. Nehéz Saru vezeti őket, és alig várom a pillanatot, amikor szembenézhetek vele. Rajta hát, minél gyorsabban!



## TIZENEGYEDIK FEJEZET

### VÉGVESZEDELEMBEN

A nyomokat nehéz volt követni, s így csak lassan juthattak előre. A talaj vulkáni kőzetből állt, melyen a lovak patái alig hagytak látható nyomot. Apró kötörmelék, mely a lovak patái alatt szétmorzsolódott, itt-ott útbaigazításul szolgált. Még nagyobb segítséget nyújtottak Jemmy bundájának gondosan elhintett foszlányai.

Egy idő múlva ezek a bizonytalan jelzések jobb kéz felé, tehát délnyugati irányba mutattak. Eljutottak a hegyhát magasságába, a tulajdonképpeni vízválasztóhoz. Jobb kéz felé azokat a barázdákat és csurgókat lehetett látni, melyeknek vize a Yellowstone, a Missouri és a Mississippi folyókon át a Mexikói-öbölbe folyt, míg a bal oldali völgy vizei a Kígyó-folyón keresztül eljutottak a Csendes-óceánba.

A talaj itt már nem volt olyan kopár, mint eddig. A lovak lábai termőföldet, humuszt tapostak. A patakokból már nem dőlt a kénzag, vizük friss és üde volt, elősegítette a növényzet fejlődését. Szépen zöldült a fű, fák és bokrok is akadtak jócskán. A nyomokat is jobban lehetett látni, de sajnos már csak rövid ideig, mert a nap vége felé járt. Jól nekieresztették a lovakat, hogy kihasználják a hátralevő időt a sötétség beálltaig.

Elérték a hegygerincet, s most már a túlsó lankán ereszkedtek alá, sziklatörmelékek és sűrű bokrok közt, elég nehéz, sőt veszedelmes terepen. Végül egészen besötétedett. Hogy el ne veszítsék a nyomokat, itt meg kellett állni. Letáboroztak. Az emberek eddig is hallgatagok voltak, de a pihenőhelyen sem volt kedvük beszélgetni. Mindenki úgy érezte, hogy döntő események előtt állnak.

Tűzet nem raktak. Old Shatterhand a nyomok frissességéből megállapította, hogy az ogallallák legfeljebb két angol mérföldnyire lehetnek előttük. Ha megpillantanák a tüzet, rögtön tudnák, hogy nyakukon az ellenség. Mindenki a legnagyobb csendben takarójába burkolózott és lehevert. Előbb persze öröket állítottak fel. Az első reggeli szürkületben, amikor a tárgyak körvonalai még egybemosódtak, a csapat már talpon volt, és folytatta útját.

Egy óra múlva Old Shatterhand arra a következtetésre jutott, hogy az előttük haladó ogallallák nem is tartottak éjjeli pihenőt; alighanem arra az időre halasztották, amikor elérik a Pokoltorok-folyót. Ez nem volt jó jel. A nyomokat is elvesztették, s csak találomra nyargaltak tovább. Old Shatterhand feltételezte, hogy az ogallallák nem tértek el eddigi irányuktól, s ezért ő is ezt az irányt követte. A távolban már feltűntek a Pokoltorok-hegység körvonalai. Itt már erdők is voltak, többnyire fenyvesek.

Egy vízmosásba értek, s azon nyargaltak előre. Egy helyen a vízmosás kiszélesedett, s Old Shatterhand felkiáltott örömeiben. Rengeteg patanyom borította az alaposan széttaposott talajt. Úgy látszik, az ogallallák itt a közelben itatták meg lovaikat. A nyomok innen eléggé észrevehetően haladtak a következő lejtőn felfelé. Old Shatterhand fellélegzett. Tehát nem tévesztette el az irányt, s most már nem is tévesztheti el többé.

Ritkás erdőbe érkeztek, kényelemesen lehetett felfelé nyargalni, a fák nem nőttek olyan sűrűn, hogy útjukat állták volna. Mégis lassítottak. Tapasztalt vadnyugati lovas tudja, hogy az erdő a legveszélyesebb. A fák mögül bármely pillanatban ellenség bukkanhat elő, s a védekezés nehezebb, mint nyílt terepen.

Könnyen lehet, hogy az ogallallák veszélyt szimatolnak. Talán megéreztek, hogy követik őket. Vagy foglyaiktól tudták meg? Háttha csellel vagy fenyegetéssel kicsikartak belőlük valamit? Old Shatterhand mindenesetre megtette a szükséges óvintézkedéseket. Néhány sosón harcost előreküldött felderítőnek, azzal az utasítással, hogy ha valami gyanúsát észlelnek, tüstént siessenek vissza a főcsapathoz.

Szerencsére az óvatosság fölöslegesnek bizonyult, ami alighanem annak a megállapodásnak volt köszönhető, amelyet Jemmy kötött a megszeppent árulóval és besúgóval. Ez az ember megígérte, hogy nem árulkodik többé, hanem segít Nehéz Sarut félrevezetni.

Mivel a foglyokat - Vokádé kivételével - útközben ravaszságból nem különítették el egymástól, alkalmuk volt beszélgetni. Ez a törzsfőnök hallgatólagos engedélyével történt. Nehéz Saru azért intézte így a dolgot, hogy besúgója kihallgathassa társai beszélgetésért, és jelentse neki, amit sikerült megtudnia. Este Nehéz Saru minden feltűnés nélkül magához hívatta ezt a foglyot, és kifaggatta. A fogoly nagyon ügyesen „köpött”, azaz árulkodott. De ezt csak Nehéz Saru hitte így. Valójában alaposan rászedték. Elhitették vele, hogy a foglyoknak nincsenek szövetségeseik, vagyis a törzsfőnököt biztonságra ringatták.

Így történt, hogy Old Shatterhand minden akadály nélkül eljutott a következő hegy tetejére, melyet magas, sűrű szálfæerdő borított. Ezért nem lehetett bepillantani a túlsó völgybe, noha a hegytető azon az oldalon lankásan lejtett.

A fák közt nyargalva valami különös hang ütötte meg a fülüket: tompa zúgás, melyet időnként éles sípolás, majd sziszegés szakított meg, mint amikor egy mozdony kazánjából kieresztik a fölösleges gőzt.

- Mi ez? - kérdezte Moh-aw, a sosón törzsfőnök fia.

- Csak egy Var-pe-peja<sup>59</sup> - felelte Old Shatterhand nyugodtan.

Most már lejtett a hegy, s nem volt könnyű lóháton előrejutni, inkább leszálltak, és lovaikat kantárszáron vezették.

Az erdő hirtelen véget ért, és bokrok sűrű bozótja váltotta fel. Innen már akadálytalanul le lehetett látni a völgy aljába, mely egészen csodálatos látványt nyújtott.

Amit az indiánok Pokoltorok-folyónak neveznek, tulajdonképpen nem más, mint a Madison folyó felső völgye - mindenesetre a Nemzeti Park legbámulatosabb vidéke. A völgy sokmér-földnyi hosszúságú, és helyenként roppantul kiszélesedik. Gejzírek és hőforrások fakadnak itt lépten-nyomon. Vannak vízforgatagok, melyeknek sugara százméternyi magasságba szökik fel. A föld résein kénes gőzök törnek elő, s a levegő vízgőzzel van tele.

A talajt sok helyen hófehér cseppkórtege borítja, mely csillog-villog a napsütésben: valamennyit egy-egy óriási föld alatti fazék fedelének lehetne mondani. Másutt meg a talaj nem is szilárd, hanem sűrű, bűzös iszapból áll, melynek hőfoka néha a forráspontot is megközelíti. A talaj néha felpúposodik, s olyan alakot ölt, mint egy főkötő, ezek a hólyagok megdagadnak, aztán szétpukkannak, és feneketlen, fortyogó lyuk marad alattuk. Gőz tör elő belőlük, olyan magasra, hogy alig lehet szemmel követni. Ezek a hólyagok váratlanul keletkeznek, s jaj annak, aki ilyen terepre téved. Az egyik percben még szilárd talajra lép, s a következő percben a szó szoros értelmében (nem képletesen) érzi, hogy „lába alatt forró a föld”, sőt gyorsan dagad és púposodik. Ilyenkor csak egy halálmegvető bátorsággal véghezvitt gyors ugrás mentheti meg az életét.

---

<sup>59</sup> Szó szerint: „Melegvíz-hegy”. (Az indiánok így nevezik a gejzírt)

A legrosszabb az, hogy mihelyt az egyik hólyag szétpukkad, előtte vagy mögötte vagy mellette mindjárt egy másik kezd feldagadni. Az ember elveszíti bizalmát a talajban, melyen áll; a földkéreg könnyen szakadó, papírszerű masszává alakul át. Az utas azt hiszi, ráléphet, kibírja, nem szakad le alatta; de végzetére kiderülhet, hogy a masszát csak alatta terjengő gőzök és gázok feszítőereje tartja fenn, mint a habot a felforralt tej színén, s bármelyik pillanatban elszabadulhat a pokol!

Ilyen volt a táj, ahová Old Shatterhand és csapata megérkezett. A bozót eltakarta őket, s ebből a rejtekből bámultak az eléjük táruló érdekes és félelmetes képre.

A völgynek az a része, melyet szemük át tudott fogni, nem volt hosszabb egy angol mérföldnél. Ott, ahol Old Shatterhand állt - vagy valamivel feljebb -, a folyó összeszorult, és vize csak nehezen tudott áttörni a magas, szűk partok közt. Lejjebb, a másik oldalon szintén összeszorultak a partok, s a két vízi kapu közt vad haraggal tomboltak a hullámok. Itt annyi hőforrás ömlött a folyóba, hogy a víz ezen a helyen egészen meleg volt, s a halak elkerülték, mert elpusztultak volna benne.

Az innesső partot, mint már említettük, előbb magas erdő, majd alacsony bozót borította. Innen kezdve a hegyoldal lejtősen ereszkedett le a folyóig. De a túlsó part annál vadregényesebb volt. A szemközti hegy szédítően meredek falai félkörben visszahúzódtak a völgy két bejárata, vagyis a folyó két vízi kapuja között. A sziklafalak öbölszerű térséget zártak körül, melynek alakja olyan volt, mint egy nagy D betű: a görbe vonal a sziklafalakat, az egyenes, függőleges vonal pedig a Pokoltorok-folyót, vagyis a Madison folyó egyik szakaszát ábrázolja.

A szemközti hegynek ez a félkör alakú beöblösödése csak a magasabb régiókban tágította ki a völgyet. Odalenn a folyó partján a félkör alakú térséget egy csodálatos képződmény töltötte ki. Ez a képződmény - nem találunk rá más szót - olyan csodálatos, szinte megmagyarázhatatlan volt, hogy az ember az első pillantásra azt képzelte, sorsa Tündérországba vagy a titánok világába vetette.

Láttak-e már, kedves Olvasóim, afféle ódivatú, ezüstből vagy más fémből készült, finom, ékes asztali állványt, melynek egymás fölötti kerek „emeletein” gyümölcsöt, süteményt vagy más csemegét szoktak az abroszra rakni?

Ilyen volt ez a képződmény is, csak nem ötvös, nem asztalos, nem fazekas, hanem a szeszélyes természet játékos ujjá készítette vízből, cseppkőből és alabástromból, mégpedig olyan óriási méreteken, hogy egy sokemeletes, soktornyos kínai pagodának is beillett volna.

No de nézzük csak meg közelebbről, miről is van szó.

A túlsó parton, a folyó és a hegy között egy hatemeletes szökőkút állt, melynek legalsó terasza volt a legszélesebb, míg többi terasza egyre jobban összeszűkült. Minden emelet vagy terasz egy-egy vízmedence volt. A víz a legfelső, toronyszerű emeletről hófehéren szökött a magasba, aztán a szivárvány minden színében csillogva csurgott alá, emeletről emeletre.

Aki felnézett ennek a csodálatos piramisnak a csúcsára, rögtön látta, miből áll az egész. Odafenn egy hatalmas vízszög szökött a magasba, ernyőszerűen szétterült, aztán esőként hullott alá körös-körül. Közben azt a zúgást lehetett hallani, amely az előbb felkeltette Mohaw figyelmét. A morajlást sziszegő hangok követték, mintha a föld mélyében háborogna valami. Ez a valami egy óriási gejzír volt.

A pagodát vagy piramist a gejzír építette. Az általa fellökött ásványi anyagokat a vízszög felröpítette a magasba, s amikor esővé porladva visszahullott, lerakta ezeket a parányi anyagokat előbb a felső teraszra, s onnan az alatta levő, egyre szélesebb emeletekre. A

legfelső medencében még forró volt a víz, az alsóbbakban mindinkább lehűlt, végül már hideg víz áradt túl a legalsó, legszélesebb medence peremén, ahonnan rövid úton a Pokoltorok-folyóba ömlött.

De ezzel még nem volt vége a csodáknak. A vízpiramis szomszédságában egy másik képződmény ragadta meg a néző figyelmét. Míg az előbbi kristálytisztán és hófehéren szökött a magasba, majd gyönyörű színekben hullott vissza, az utóbbit visszataszítóan mocskos fekete és sötétbarna szutyok borította. Mintha az egyiket angyalok, a másikat ördögök alkották volna. Vagy ha nem ördögök, akkor egy mesebeli óriás vásott gyermekei, akik bazaltsziklával labdáztak, szirteket tördeltek össze, és dobáltak egymásra. Talán kutat akartak építeni, mert a nedves, sötét szikladarabok közül egy óriási kögyűrű vagy körsánc emelkedett ki, melynek átmérője 20-25 méter lehetett.

A kőből rakott gyűrű egy lyukat vett körül, melynek sötéten tátongó torka nem ígért semmi jót. Aki bele mert nézni, láthatta, hogy a nyílás néhány méternyi mélységben egészen összeszűkül, aztán még mélyebben megint kitágul. Pontosan olyan volt, mintha két tölcsér szűk csövét illesztenek egymásba.

Térjünk át a hasonlatokról a lényegre. Ez a másik, nem túlságosan rokonszenves képződmény egy iszapvulkán krátere volt. A két természeti csoda nem volt független egymástól. Valami titokzatos kapcsolat állt fenn köztük. Valahányszor a tündéri pagodában magasra szökött a víz, a kráter sötét mélyéből forró, füstölgő iszap emelkedett fel; s amikor a vízsugár esővé porladva aláhullt, akkor az iszap fortyogó felszíne is visszasüppedt a kráter mélyébe.

- Ez a *Pah-vakon-tonka* (ördögnyál) - mondta Old Shatterhand, a kráterre mutatva.

Az iszapvulkán közelében táboroztak az ogallallák. Szabad szemmel is jól lehetett őket látni, még az egyes arcokat is meg lehetett különböztetni. A lovak a folyón felfelé pihentek, nem messze a parton. Legelni nem tudtak, mert ezen a talajon egyetlen szál fű se nőtt. A lovak mellett néhány hatalmas, több mázsa súlyú kő hevert. Ott ültek a foglyok egy-egy kötömbön. Kezeiket hátrakötötték, lábaikat meg lasszóval a sziklához erősítették. Helyzetük nem volt rózsás, még az ülés is kínosnak bizonyult.

Éppen abban a percben, amikor Old Shatterhand figyelme arra fordult, az ogallallák mozgolódni kezdtek. Felkászálódtak a földről, és körben helyezkedtek el. A kör közepén a törzsfőnök állt.

Old Shatterhand megpillantotta Jemmyt, Davyt, Martint és Bicegő Frankot, majd a többi hat fehér foglyot is. Vokádé nem volt köztük. Az ifjút társaitól elkülönítve ültették egy sziklatömbre, s úgy gúzsba kötötték, hogy majdnem kifícamították tagjait. Ekkor odalépett egy sziú, eloldozta kötelékeit, s Vokádét elvezette a kör közepébe.

- Most fogják kihallgatni - mondta Old Shatterhand. - De az is lehet, hogy már ítélik meg fölötte, és mindjárt megbüntetik. Jaj, de szeretném hallani, mit beszélnek!

Előszedte nyeregtáskájából távcsövét, és a sziúkra irányította. Láta, hogy most Martinra kerül a sor: őt is eloldozták, a kör közepére vezették, s Vokádé mellé állították. Old Shatterhand a kitűnő távcső segítségével még azt is észrevette, hogy Martin arca halásápadtra változik. Ugyanakkor éles sikoly hallatszott, olyan kétségbeejtő sikoly, aminőt csak a legnagyobb borzalom vált ki az emberből. Az egyik fogoly sikoltott - az idősebb Baumann. Old Shatterhand látta, hogy a szegény apa minden erejéből feszíti és rángatja szíjbilincseit. Amit a törzsfőnök mondott, igazán ördögi gázság lehetett.

Az ogallalla sziúk tegnap este már besötétedés után érkeztek arra a helyre, ahol most Old Shatterhand tartózkodott, vagyis a hegy lejtőjére, a gejzírfolyóra néző erdőszélre. A harcosok azt várták, hogy Nehéz Saru kiadja a parancsot a táborozásra, hiszen az erdő széle nagyon alkalmas volt erre. De tévedtek. A törzsfőnök - annak ellenére, hogy a lankán lovakkal leereszkedni ilyen sötétben nehéz és fárasztó volt - elrendelte, hogy keljenek át a folyón.

Nehéz Saru ismerte a környéket: már többször járt itt. Fejében egy gondolat vert gyökeret, mely sötétebb és iszonyatosabb volt, mint az iszapvulkán krátere odaát. Ez a kráter a sötétben sem pihent. Éjjel-nappal fortyogott; a förtelmes iszaptömeg, mintha óraszerkezet mozgatója, éjjel is szabályosan apadt és emelkedett.

A kaján és gyűlölködő törzsfőnök, lovát kantárszáron vezetve, a csapat élén haladt, s mutatta a levezető utat. Ezt az utat a foglyoknak is meg kellett tenniük, ami így - a lovakhoz kötözötten - szörnyű kínlás volt. Végre mindnyájan eljutottak a folyópartra. Ezen a helyen a Pokoltorok-folyó vize nem volt forró, csak langyos. Át lehetett úsztatni baj nélkül. Minden foglyot két sziú fogott közre, s így keltek át.

Az iszapkráternél megálltak, és rendbe szedték soraikat. A foglyokat az ott heverő nagy kőtömbökhöz kötözték, s öröket állítottak melléjük.

A főnök komoran hallgatott. Pedig emberei szerették volna megtudni, miért kell éjszakára éppen itt táborozniuk, a vulkán bűzében, ahol nincs ivóvíz, és a lovak egyetlen szál fűvet sem találhatnak.

Hajnalban a törzsfőnök parancsára néhány harcos elvezette a lovakat a folyón kissé lefelé, egy helyre, ahol a hegyoldal sziklájából tiszta forrás fakadt. Nehéz Saru még emlékezett rá, és nem is tévedett.

Amikor ez a pár ember visszaérkezett a kráterhez, a többiekkel együtt hozzáláttak a reggelihez: ki-ki elővett egy-egy darab szárított bölényhúst, és elfogyasztotta. Nehéz Saru csak most közölte embereivel, mit határozott a két legfiatalabb fogoly - Martin és Vokádé - ügyében. Ami Vokádét illeti, mindenki árulónak tartotta: ha nem is lehetett rábizonyítani, természetesnek tartották, hogy kínhalál vár rá. Hogy Martin is megosztja vele sorsát, indokolatlan volt, de ki törődött vele? Hiszen a foglyokat egytől egyig ki fogják végezni, egészen mindegy, kire kerül a sor előbb. Ha nem egyszerre végeznek velük, annál tovább tart a multság.

Pillanatnyilag a sziúkat az érdekelte a legjobban, hogy a törzsfőnök milyen kínhalált eszelt ki a két fiatal fogoly számára. Nagy kört alkotva, kíváncsian várták a fejleményeket. Először Vokádét vezették a törzsfőnök elé. Nehéz Saru a tárgyalást fennhangon, szinte ordítva vezette, hogy a távolabb kuporgó foglyok is hallják, amennyiben értik a sziúk nyelvét. Első kérdése így hangzott:

- Észre tért-e Vokádé, és bevallja végre bűneit az ogallalla harcosoknak, vagy folytatni akarja a hazudozást?

- Vokádé nem követett el semmi bűnt, tehát nincs mit bevallania - felelte az ifjú kemény hangon.

- Vokádé hazudik! Pedig ha igazat mondana, enyhébb ítéletet remélhetne.

- Akármilyen mondanék is, az ítélet ugyanaz lenne. Legyek bűnös vagy ártatlan, halálra szántál. Legyen kívánságod szerint!

- Vokádé még fiatal, azért beszél ilyen könnyelműen. Ha meg is kell halnod, nem mindegy, hogyan halsz meg. Ismétlem, hajlandó vagyok kegyelmet gyakorolni. De csak akkor, ha őszintén beszélsz.

- Nincs semmi mondanivalóm.

Nehéz Saru ajkán gúnyos mosoly villant át.

- Ez azt jelenti - mondta -, hogy Vokádé gyáva. Retteg. Ahhoz volt bátorsága, hogy bűnt kövessen el, de ahhoz már nincs, hogy büszkén bevallja. Vokádé fiatal ugyan, mégiscsak vénasszony, aki sír és jajgat, ha megcsípi egy szúnyog.

Nincs indián, aki eltűrné, hogy gyávának nevezzék. Ha nem torolhatja meg a sértést, igyekszik tüstént bebizonyítani, hogy igenis, bátor. Kora ifjúságától kezdve szenvedésekhez, nélkülözésekhez, mindenféle fáradalmak és fájdalmak néma elviseléséhez szoktatják, s még a haláltól sem fél. Annál kevésbé, mert meggyőződése, hogy halála után rögtön eljut az örök vadászmezőkre, ahol jobb dolga lesz, mint életében valaha is. A törzsfőnök alig vágta szemébe a sértést, Vokádé tüstént válaszolt rá:

- Én vagyok az, aki a fehér bölényt elejtette. Minden ogallalla tudja!

- De egyik sem volt ott! Csak azt tudják, hogy elhoztad az irháját - ennyit, semmi többet! Nagyon egyszerű dolog: megtaláltad egy elhullott állat hulláját valahol a prérin, s lenyúztad a bőrét. Hazavitted, és teli szájjal dicsekedtél, hogy te ölted meg.

- Hazudsz! A prérin nem lehet elhullott bölényt találni! Tetemét tüstént felfalják a dögkeselyűk meg a coyote-ok.

- Az a coyote te vagy! - vágta rá Nehéz Saru.

- Uff! - kiáltotta Vokádé eszeveszett haraggal, szíjait rángatva. - Ha nem lennék megbilincselve, megmutatnám neked, gyáva prérifarkas vagyok-e vagy sem!

- Már megmutattad. Nincs merszed hibádat férfiasan bevallani. Miért hazudtál, mondd!

- Nem gyávaságból! Csak társaim kedvéért!

- Uff! Elszóltad magad! Tehát hazudtál! Most már elmondhatsz mindent. Hogy történt, mint történt?

- Nem kell hozzá sok szó. Elmentem a Medveölő wigwamjába, hogy megmondjam, mi történt vele. Aztán felkerekedtünk, hogy kiszabadítsuk.

- Kik?

- Mi öten, a Medveölő fia, Jemmy, Davy, Frank és Vokádé.

- Úgy látom, Vokádé nagyon megkedvelte a sápadtarcúakat.

- Jól látod. Van köztük egy, aki többet ér, mint száz sziú ogallalla!

A törzsfőnök körüljártatta szemét harcosain, s szívből örült Vokádé meggondolatlan kifakadásának. A sziúk öklüket rázták felé.

- Tudod, mit merészeltél mondani?! - kiáltotta Nehéz Saru.

- Hát nem mindegy? Így is, úgy is megöltök.

- Megint elfelejtetd, hogy ezer kín vár rád!

- Nem félek!

- Mindjárt el is kezdjük. Hozzatok ide a Medveölő fiát!

Most került a sor arra, amit Old Shatterhand a folyó túlsó partján, odaát a magasban látott. Martint Vokádé mellé állították.

- Hallottad és megértetted, amit Vokádé mondott? - kérdezte a törzsfőnök.

- Igen.

- Azért jöttetek ide, hogy a foglyokat kiszabadítsátok, öt egér akart ötven medvét felfalni! Ha másért nem, hát a butaságotokért fogtok lakolni!

- Ti nevezitek magatokat medvéknek?! - kiáltotta Martin. - Keselyűk vagytok, a sziklák mögött bujkáló, gyáva dögkeselyűk!

- Keservesen megbánod szavaidat! Előbb ti haltok meg, ti ketten! Mégpedig most rögtön!

Erősen Martin szemébe nézett, hogy lássa, ez a fenyegetés hogyan hatott a két ifjúra. Vokádé úgy tett, mintha nem is hallotta volna, de Martin feltűnően elsápadt, pedig ő is igyekezett rémületét elleplezni.

- Nehéz Saru látja, milyen jó barátok vagytok - folytatta a törzsfőnök gúnyosan. - Ezért megengedi nektek, hogy egyszerre haljatok meg. Kóstolgassátok együtt a lassú kínhalál édes ízeit. S mivel barátságotok olyan szokatlanul erős, szokatlan módon vonuljatok át az örök vadászmezőkre!

Felállt, kilépett a körből, és az iszapkráter pereméhez lépett, mely olyan volt, mint egy kút kávája.

- Ez lesz a sírotok - mondta. - Még néhány perc, és ide kerültek mindketten.

Ezzel a mélységbe mutatott, ahonnan bűzös gázok keltek elő.

A szörnyű fenyegetés hallatára Martin apja feljajdult. Fájdalmas kiáltását Old Shatterhand is meghallotta odaát, a folyó túlsó oldalán, a hegy magasságában, ahol állt. Baumann, a rettenthetetlen Medveölő eddig egyetlen sóhajjal sem árulta el, milyen boldogtalannak érzi magát. Büszkesége nem engedte, hogy panaszkodjék.

De most, hogy megtudta, mi vár a fiára, elveszítette önuralmát. Megpróbálta kitépni magát kötelékeiből, és kétségbeesetten így kiáltott:

- Nem! Csak ezt nem! Vagy dobjatok engem a kráterbe a fiam helyett!

- Hallgass! - rivallt rá a törzsfőnök. - Majd akkor jajgass, ha rád kerül a sor!

- Irgalmazz a fiamnak! Kínozz meg engem! Egy hangot sem fogsz tőlem hallani! Csak a fiamat ne öld meg!

- Hogy ne öljem meg? - nevetett az ogallalla főnök gúnyosan. - Azt hiszed, egyszerűen csak a halál vár rá? Nem, ilyen olcsón nem ússza meg sem ő, sem Vokádé, az áruló! Hát figyelj ide, megmondom, milyen halált szántam nekik. Az iszap szabályos időközökben száll alá és emelkedik. Pontosán ismerem az idejét, hogy mikor jön fel, és mikor megy le. Azt is tudom pontosan, milyen magasra emelkedik. A két elítéltet lasszókra kötve leeresztjük az ördögszájba. Nem esnek bele, mert a lasszó nem ereszti. Csak belógatjuk őket úgy, hogy az iszap a talpukat nyaldossa. A következő ízben kissé lejjebb eresztjük, hadd érjen a forró iszap a térdükig. Aztán a derekukig és így tovább, érted? Így majd szép lassan megsülnek, és végül megfulladnak. Ezek után van még kedved a fiad büntetését elvállalni?

- Igen! Igen! - kiáltotta Baumann. - Könyörögve, esedezve kérlek, érde be énvelem!

- Nem! Te a kínzócélöpön fogsz meghalni, a törzsfőnökök sírján. Most pedig nézd végig, hogyan süllyed fiad a mocsokba!

- Martin! Martin! Drága fiam! - kiáltott az apa kétségbeesetten.

- Apám. Drága édesapám! - felelte Martin, s szíve elszorult, hisz kettős félelem szorongatta.

- Szorítsd össze a fogad! - súgta Vokádé. - Ne szerezzük meg nekik az örömet, hogy fájdalomunkat eláruljuk!

Baumann hiába rángatta, tépte szíjait, csak azt érte el vele, hogy még mélyebben vágta a húsába.

- Hallod az édes csemetédet, hogy nyuszt és nyöszörög? - gúnyolódott Nehéz Saru. - Úgy kell neki! De téged sajnállak, mert nem látsz elég jól! Nem akarlak megfosztani a látványosságtól! Oldjátok el a foglyokat a kövektől - fordult a sziúkhöz -, és kössétek őket lóhátra, hogy magasan üljenek, és jól lássanak mindent! A két ifjút meg kössétek gúzsba, és vigyétek a kráterhez!

Parancsait rögtön végrehajtották. Néhány sziú megragadta Martint és Vokádét, még szorosabban megkötözték, és az iszapvulkánhoz cipelték őket; a többi foglyot meg a lovak hátára ültették és odakötözték.

Baumann arca eltorzult a testi és lelki erőfeszítéstől, amint ajkát összeszorítva megálljt parancsolt könnyeinek.

- Rettenetes! - súgta Davy Jemmynek. - A segítség biztosan megjön, de ezek számára már későn. Mi okoztuk a két szegény fiú halálát. Nem kellett volna beleegyeznünk a vakmerő vállalkozásba!

- Igazad van, de... figyelj csak!

Egy keselyű rekedt vijjogása hallatszott a távolból. Az ogallallák közül senki se vette észre.

- Ez Old Shatterhand jele - súgta Jemmy. - Beszél nekem róla, és megmutatta, hogyan utánozza a keselyű hangját.

- Jóságos ég! Ha csakugyan ő volna!

- Nem hiszem, hogy tévedek! Feltehető, hogy Old Shatterhand idáig követte a nyomainkat, és most ott van, odaát. Nézz csak az erdő felé... Nem látsz valamit... a folyón túl... a magasban?

- De igen! - felelte Davy izgatottan. - Egy fa csúcsa inog, mozog, mintha rázná valaki... egyetlen fáé. Nincs szél. Rázza valaki. Ott emberek vannak!

- Most már én is látom. Vigyázz, ne nézzünk oda, nehogy felkeltsük a sziúk figyelmét! - Hirtelen németre fordította a szót, s ezt kiáltotta a kráter felé: - Reménykedj, Martin! Közeleg a segítség! Barátaink jelt adtak! - Bölcsen óvakodott attól, hogy Old Shatterhand nevét kiejtse, mert a sziúk megértették volna.

- Mit ugat az a kutya? - kiáltotta a törzsfőnök, kivörösödve dühében. - Azt akarod, hogy téged is beledobjalak?

Szerencsére beérte ezzel a kifakadással, s figyelme más irányba fordult.

A foglyok kezét hátraszíjazták, és lábukat összekötötték a ló hasa alatt. Helyzetük mindenképpen kínos volt; csak egy jó volt benne: olyan szorosan egymáshoz zsúfolták őket, hogy suttogva beszélgethettek.



- Te Davy! - súgta Jemmy. - Lovaink kantárját nem fogja senki. Tulajdonképpen félig már szabadok vagyunk. Mit gondolsz, öreg öszvéred engedelmeskedne neked? Még így is, hogy össze vagy kötözve?

- Azt hiszem, igen. Ha a térdeim közé szorítom.

- Az én szürkém biztosan szót fogad. De jaj, mi van ott? Már kezdődik! A segítség elkésett - elkésett!

A föld ugyanis ebben a pillanatban remegni kezdett. A lovak tegnap este óta megszokták ugyan, hogy lábuk alatt mozog a föld, de most - hátukon megkötözött lovasaikkal - mégis nyugtalankodni kezdtek.

A törzsfőnök már előbb áthajolt az iszapkráter kávéján, s lassóját leeresztve kimérte, milyen mélyen lógassák le a két áldozatot a kráterbe. Két lasszó végét egy-egy sziklához erősítették. Ezután áthúzták a lasszókat Martin és Vokádé hóna alatt, készen arra, hogy a kellő időben leereszték őket a kráterbe.

Most, hogy a föld alatti morajlás megkezdődött, mindenki visszahúzódott a krátertől. Csak két sziú maradt ott a kávánál, hogy mihelyt az iszap emelkedik, a két elítéltet leereszték a kráterbe. A legszörnyűbb feszültség percek voltak ezek.

És Old Shatterhand? Hol maradt ő? Miért nem jött már? Mikor akar segíteni?

A nagy vadász éles szemét nem kerülte el semmi. Figyelemmel kísérte az ogallallak minden mozdulatát. Amikor látta, hogy Martint és Vokádét a kráter pereméhez cipelik, Nehéz Saru aljas terve egyszerre világossá vált előtte.

- Az iszapba akarják fojtani őket! - mondta a sosónoknak. - Nem várhatunk tovább! Siessetek a fák alatt odáig, ahol az erdő széle a folyóig ér! Ott ússzatok át lovaitokkal, és vágtsatok a túlsó parton az ogallallak felé! Ordítsatok tele torokból, amikor megrohanjátok őket!

- Te nem tartasz velünk? - kérdezte az óriás.

- Nem, nekem itt kell maradnom. Innen próbálom megakadályozni, hogy barátaimat megöljék, még mielőtt ti odaértek. El, el, gyorsan! Minden perc drága!

- Uff! Előre!

Néhány pillanat múlva a sosónok és upszarókák eltűntek szem elől. Csak a fekete Bob maradt ott Old Shatterhand mellett, aki ráparancsolt:

- Gyere, fogd meg ezt a fenyőt velem együtt! Rázzuk meg!

- Minek fát rázni? - kíváncsiskodott Bob.

- Hogy jelt adjunk nekik. Martint és Vokádét bele akarják dobni a tűzokádó torkába, hogy a forró iszapba fulladjanak. Ott fekszenek megkötözve a kráter mellett!

Bob rémületében elejtette a puskát, melyet kezében szorongatott.

- Ó, ó, ó! - jajveszékelt. - Massa Martint megölni! Nem lehet, nem szabad! Massa Bob nem enged! Massa Bob átúsz, segíteni! - S máris elrohant.

- Bob, Bob! - kiáltott utána Old Shatterhand. - Gyere vissza! Bajt csinálsz! Elrontasz mindent! Vissza!

De a néger nem fogadott szót. Olyan düh fogta el, hogy nem látott, nem hallott. Hogy Massa Martint, az ő szeretett fiatal gazdáját meg akarják ölni! Megfeledkezett a puskájáról, minden-

ről, csak egyetlen gondolata volt: átjutni Massa Martinhoz, amilyen gyorsan csak lehet. Jó úszó volt, és tudta, hogy keresztbe nem lehet átúszni a folyót. Ha ahhoz a parthoz akar jutni, mely éppen szemben van, akkor feljebb kell beugrania a vízbe. Ezért nem rohant le a lejtőn egyenesen a vízhez, hanem nagy ugrásokkal sietett a fák alatt a part egyik beszögelléséhez, jóval feljebb.

Itt egy nagy, lapos, redves szikla ereszkedett le rézsútosan a vízbe. Bob bátran ráült, és mintha csak szánkázni indulna, lecsúszott a mocsos, olajos vízbe. Közben úgy érezte, hogy valami kemény tárgy csapja meg a térdét. Egy vaskos faágat sodort éppen a lábának a víz. Megragadta - jókora bunkósbót volt.

- Jaj, de jó! - Örvendezett. - Puska helyett! - S erős karcsapásokkal úszott a túlsó part felé.

Az ogallallák nem vették észre. Mialatt a víz felé csúszott, fekete arca nem ütött el a redves fekete kőtől, s a folyó hullámai sem árulták el a sötét vízből kibukkanó fejét, vállát és karjait. Az ogallallák figyelmét különben is a kráter kötötte le: arra nézett mindegyik, s nem vett észre semmi mást.

Abban a percben, amikor a föld alatti morajlás elkezdődött, Old Shatterhand észrevette, hogy szövetségesei, a sosón és upszaróka lovasok a folyó alsó szorosánál benyargálnak a vízbe. Éppen ideje volt, hogy ő is munkához lásson.

Henry-karabélyát odatámasztotta a fához, amelynek törzse mögött állt, s vállához emelte másik fegyverét, a kétsövű, nehéz, messze hordó medveölő puskát.

Odaát a sziúk visszahúzódtak a krátertől. Közülük csak ketten maradtak ott.

A törzsfőnök most felemelte karját - nyilván valami parancsot adott. Hogy mit mondott, nem hallatszott el odáig, ahol Old Shatterhand állt, különösen most, hogy a kráter is zúgott és morajlott. De hogy a felemelt kar mit jelentett, ahhoz nem fért kétség - Martin és Vokádé kínhalálát jelentette.

Old Shatterhand arcához szorította a puska agyát. Két villanás csapott elő a fegyver csövén gyorsan egymás után. De a sziúk nem hallották a két dörrenést, mert a kráter körül dübörgött a föld.

- Most lógassátok be őket! - kiáltotta alig néhány másodperccel előbb az ogallallák törzsfőnöke, és parancsolóan felemelte kezét. Két harcosa, aki éppen evégett maradt ott a kráter mellett, gyorsan a földön heverő foglyok felé lépett, hogy a parancsot teljesítse. Martin apja felsikoltott, de az ő hangját is elnyelte a félelmetes robaj.

De mi ez - mi történt? A két hóhér lehajolt, hogy megragadja áldozatait, de nemcsak karjuk hanyatlott le, hanem egész testükkel zuhantak le a földre, a két megkötözött fogoly mellé. Ott is maradtak mozdulatlanul.

A törzsfőnök dühösen rájuk rivallt, de ordítását sem lehetett hallani, mert fenn a magasban sziszegve, sípolva, sisteregve szökkent ki a gejzírből a forró víz és a gőz, odalenn pedig távoli ágyúlövésekhez hasonló tompa dübörgés felelt rá az iszapvulkán kráteréből.

Nehéz Saru a kráterhez rohant, és két harcosa fölé hajolt, sőt ököllel verte őket eszeveszett dühében, de hiába - meg se moccantak. Megragadta az egyiket vállánál, és felemelte. Mozdulatlan, kifejezéstelen szempár meredt rá. Ekkor vette észre a két kis kerek lyukat a halott koponyáján - az egyiket elöl, a másikat hátul. Rémulten elengedte a hullát, és néhány lépést hátrált: arca eltorzult iszonyatában.

Az ogallallák nem értették, mi történt. Törzsfőnökük viselkedése éppen olyan rejtélyes volt, mint a foglyok mellé kirendelt két társuké. Néhányan odamentek, de a következő pillanatban elborzadva ugrottak hátra, akárcsak a főnökük.

És ekkor még valami történt, ami az eddigieknél is ijesztőbb volt. A gejzír sípolása és sziszegése hirtelen megszűnt, de ugyanakkor dühös ordítás hallatszott a folyó felől. Minden szem arra fordult. Egy fekete óriást láttak rohanvást közeledni - kezében hatalmas bunkó, mellyel fenyegetően hadonászott. Rothadt szittyó és káka tapadt rá a legnagyobb összevisszaságban, s ruhája úgy csöpögött, hogy szinte folyt belőle a lucsok.

Mondanunk sem kell, hogy ez az ijesztő jelenség a derék Bob volt, akinek egész kákaerdőn kellett átgázolnia, míg sikerült kikászálódnia a partra. Se ideje, se türelme nem volt ahhoz, hogy megtisztogassa magát, s így elvesztette emberi külsejét. Ordítása, fekete arcából elővillogó fogai, vérben forgó szeme olyan riasztó volt, mintha nem is földi lény lett volna, hanem a pokol küldöttje - nem csoda, hogy a babonás indiánok a félelemtől megdermedve bámultak rá.

De már ott is volt a nyakukon; füttykösét forgatva, vadul ordítózva vetette magát az ogallallákra. Ezek ész nélkül menekültek a sáros, fekete Herkules elől, aki egyenesen a törzsfőnök felé tartott.

- Massa Martin! - kiáltotta. - Hol van Massa Martin? Itt Massa Bob! Agyonverni minden ogallallát!

- Bob van itt! - ujjongott Jemmy. - Hurrá! Megjött a segítség! Hurrá! Hurrá!

Ezt a vérszegény diadalkiáltást túlharsogta egy sokkal erősebb láрма, mely a másik oldalon, a folyó alsó szűkületénél tört ki. Nem ördögi láрма volt, hanem a jól ismert indián csatakiáltás. Támadás előtt szoktak az indiánok rázendíteni oly módon, hogy magas fejhangon, hosszan elnyújtott, velőtrázó, idegtépő sikoltást hallatnak:

- Ijji-jijji-ji!

Közben egyik kezükkel ajkukat ütögetik, ami a trillázó hangot még ijesztőbbé teszi.

A vészjósló csatakiáltás felriasztotta az ogallallákat dermedtségükből. Többen annyira magukhoz tértek, hogy a parton lefelé rohantak, abban az irányban, ahonnan a fenyegető vijjogás hallatszott. Most pillantották meg a sosónokat és upszarókákat, akik lovaikat vadul hajszolva vágattak a kráter felé. De a sziúk már annyira megzavarodtak, hogy ellenállásról szó sem lehetett. Észre se vették, hogy a támadók kevesebben vannak, mint ők. Két társuk rejtélyes halála, a furkósbotját forgató fekete sátán és az ellenség lovasrohama - mindez egyszerre túl sok volt nekik.

- El innen!! Meneküljön, ki merre lát! - kiáltozták, és igyekeztek lóra kapni.

Jemmy látta, hogy itt a kedvező pillanat. Térde közé szorította öreg gebéjét, és társait is biztatta:

- Előre! A megmentőink elé!

A derék szürke nekiiramodott, s Davy öszvére tüstént követte. Frank lova sem maradt le mögöttük. A láрма és az egész kavarodás annyira felidegesítette az állatokat, hogy ezer sziú sem tarthatta volna vissza őket. Pedig egyetlen sziú sem volt, aki nem veszítette el a fejét.

De tévedés ne essék - egy mégis akadt, mégpedig Hongpeh Téka, vagyis Nehéz Saru, az ogallallák törzsfőnöke. Bob egy hatalmas bunkócsapással leterítette, de szerencséjére a néger nem emelte egyszerű, de félelmetes fegyverét a második csapásra, amely bizonyára halálos lett

volna. Bob ugyanis megpillantotta fiatal gazdáját, aki néhány lépésnyire tőle a földön feküdt gúzsba kötve. A hűséges szolga letérdelt Martin mellé, és kezét szívéhez szorítva, boldogan felkiáltott:

- Édes, drága Massa Martin! Most már semmi baj! Massa Bob kiszabadít jó Massa Martint!

Előhúzta kését, és gyorsan elvágta Martin szíjait. De Nehéz Saru is kést rántott, hogy leszúrja a négert. Ám közben hátrapillantott, s látta, hogy harcosai már megfutottak, foglyai pedig mind megszöktek. Volt annyi esze, hogy megértse: most a bosszúnál is fontosabb, hogy saját bőrét mentse.

De bosszúvágyának mégsem tudott teljesen ellenállni. Amikor nyeregbe pattant, Baumann mellé ugratott, akinek a lova megbokrosodott, s két lábra ágaskodott, úgyhogy a Medveölő sehogy sem bírt vele boldogulni. Nehéz Saru arcán kaján mosoly villant át, gyors mozdulattal megragadta a másik ló gyeplőjét is, és vasmarokkal engedelmességre kényszerítette. Éles kiáltással erőfeszítésre biztatva paripáját, a folyó felső kapuja felé vágatott, Baumann lovát (s rajta Baumann is) magával hurcolva.

## TIZENKETTEDIK FEJEZET

### AZ ÖRDÖGSZÁJ

A sziú ogallallák egy pillanatig sem kételkedtek abban, hogy a folyó felső részén szabad az út számukra. S ha egyszer eljutnak a törzsfőnökök sírjához, ott már semmiféle veszedelem sem fenyegeti őket. A sír környéke valóságos erőd, melyet a természet alkotott, s még nagy túlerővel rendelkező ellenségtől sem kell tartani. De csakhamar belátták, hogy végzetes tévedésbe estek.

Említettük már, hogy tegnap reggel, mielőtt Old Shatterhand elindult a Yellowstone-tó mellől, megkérte Winnetout, nyargaljon a nála maradt harcosokkal együtt az Ördögszáj mellé, s várja meg ott. A találkozó helye tehát az ördögszáj volt. Winnetou hűségesen teljesítette a hadművelet vezetőjének parancsát.

Tegnap táborhelyüket rövidesen Old Shatterhand és csapata távozása után Winnetou is elhagyta, s embereivel együtt oly gyorsan lovagolt, hogy már késő délután eljutottak a Pokol-torok-hegység keleti lábához. Innen egy völgy vezetett tovább, mely minél feljebb emelkedett, annál szűkebbé és meredekebbé vált. Eredetileg nem volt egyéb, mint egy vízmosás, mely a hegy tetején eredt. A lovasok feljutottak oda, s egy sűrű erdőben törtek tovább előre. Valóságos őserdő volt, s a csapat legtöbb tagja azt hitte, előtte még nem járt ember ebben az erdőben soha.

Ám az apacs törzsfőnök a legnagyobb biztonsággal mozgott ezen a terepen, s nagyon jól ismerte a céljának megfelelő ösvényeket. Mintha kiépített úton haladt volna, úgy vágott át az erdőn, s jutott fel a hegyháttra, majd a következő völgybe.

Ekkor váratlanul olyan hatalmas robajt hallottak, hogy a lovak riadtan visszahököltek. Mintha egy óriási hegy dőlt volna össze. A robajt olyan dörgések követték, mintha ágyúkat sütöttek volna el. Aztán puskaropogáshoz hasonló kisebb dörrenések következtek. Végül zuhogás, sziszegés, sistergés és sustorgás hallatszott valahonnan a távolból. Ez már olyan volt, mint egy láthatatlan tűzijáték lezajlása.

- Uff! - kiáltott fel Bátor Bölény. - Hát ez mi?

- A Kun-tui-temba - felelte Winnetou. - Testvérem még sohasem hallotta az Ördögszáj hangját? Nemsokára okádni fog.

Még néhány percig poroszkált tovább, aztán megállt, és hátrafordulva így szólt indiánjaihoz:

- Testvéreim jöjjenek ide hozzám. Nézzék csak, mit művel az ördögszáj!

A völgy, ahol álltak, egy fennsíkon terült el, mely hirtelen szakadékban végződött. A majdnem teljesen függőleges sziklafal több száz lábnyi mélységig ért le. Ott egy másik völgy következett, melynek közepén a Pokol-torok-folyó sötét vonalát lehetett látni. A folyó túlsó oldalán, éppen velük szemben hétméternyi átmérőjű, hatalmas vízoszlop emelkedett legalább ötvenlábnyra. Ebben a magasságban a víz egy gömböt vagy labdát alkotott, mely olyan volt, mint egy szokatlanul nagy toronygomb.

A vízlabdából vízkarok vagy vízsugarak nyúltak ki a szélrózsa minden irányába. A víz forró lehetett, mert az ernyőszerűen szétágazó csodálatos szökőkút félig áttetsző párákba, vízfátylakba burkolózott.

Éppen e bámulatos természeti tünemény mögött a hegyfal visszahúzódott, és szirtkatlant alkotott, melynek hátsó falán most éppen a lemenő nap korongja nyugodott. Sugarai átvilágítottak a magas szökőkúton, melynek fénycsíkjai mesés színpompában tündököltek. Ez valóban vízből készült tűzijáték volt! Ha valaki más irányból nézte volna, nem onnan, ahol Winnetou állt, hullámló szivárványszalagokat látott volna a levegőben.

- Uff! Uff! - hangzott az elragadtatás sóhaja minden ajakról. A sosónok főnöke ezzel a kérdéssel fordult Winnetouhoz:

- Mért nevezi testvérem ezt a helyet Kun-tui-tembának? Nem ördögszáj, hanem az Ég szája! Inkább a *Tab-tui-temba* név illetné meg! Ojtka Petaj még sohasem látott ilyen szépet!

- Testvéreimet ne tévessze meg az első benyomás. A csúnya gyakran szépnek álcázza magát. Várjuk csak be a végét!

A sosónok főnöke elbűvölten bámulta a valóban mennyei látványt, amikor hirtelen újabb robbanás hallatszott, éppen olyan, mint az előbbi. A vízoszlop összeomlott, s a következő pillanatban látni lehetett odalenn a lyukat, melyből a víz az imént felszökött. Ebből a lyukból előbb barna füstkarikák emelkedtek fel egyre gyorsabban, majd egyesülve, undok füstszloppá álltak össze. Ebből most mocskos iszap szökött a magasba, undorító bűzt árasztva. Közben olyan dohogás és morgás hallatszott, mint egy állatseregletben, amikor a bestiákat etetik. A morgás rövid szüneteiben jajgatás és nyöszörgés hallatszott, mintha elkárhozott lelkek tolongásának a lyuk körül, mélyen a föld alatt.

- *Kaca-angva!* (Borzasztó!) - kiáltott fel Bátor Bölény.

- Nos? - mosolygott Winnetou. - Testvérem még mindig hibásnak tartja az ördögszáj elnevezést?

- Nem! Bárcsak oda számúznék a sosónok minden ellenségét! Ne is nézzük tovább! Folytasuk utunkat!

- Jól van, de meg kell mondanom, hogy éppen az Ördögszáj mellett fogunk táborot ütni.

- Uff! Hisz a bűz ott kibírhatatlan lesz!

- Nem. Az Ördögszáj mára befejezte működését. Holnapig nem okád újra. Testvéreim orrát nem fenyegeti semmiféle orvtámadás.

Bátor Bölénynek nem volt több ellenvetése. Winnetou elvezette a szakadék peremén néhány száz lépésnyire, egy helyig, ahol a sziklatalajt puha homok váltotta fel. A kráternek egy szokatlanul erős kitörése valamikor idáig csapott fel, és egy darabon leszaggatta a sziklafalat. Az alatta levő puhább talaj is utána csúszott. A sziklaomladék és a földcsuszamlás helyén egy kevésbé meredek lejtő keletkezett, melyet kötörmelék borított, de itt-ott egy-egy fa és bokor is gyökeret tudott verni benne. Winnetou megállt, és tünődve nézte a nyaktörő lejtőt.

- Testvérem itt akar leereszkedni? - kérdezte Ojtka Petaj.

- Ez az egyetlen út, nincs jobb.

- És nem szakad le alattunk? - aggódott Bátor Bölény, s aggodalma nem volt alaptalan.

- Ha rossz helyre lépünk, könnyen megtörténhetik - felelte az apacs főnök. - Winnetou alaposan megvizsgálta ezt a helyet egyszer, amikor Old Shatterhanddel együtt erre járt. Vannak pontok, ahol a földkéreg legfeljebb tenyérnyi vastagságú. Winnetou lovagol majd elől. Lova okos, és nem lép olyan helyre, mely veszélyes. Testvéreim bizvást követhetik.

Máris átléptetett lovával a hegyomlás peremén. Nem szállt le, teljesen az okos állatra bízta a dolgot. A ló megkezdte a leereszkedést. Az indiánok tétovázva követték. De amint látták, Winnetou ménéje milyen óvatosan emeli lábát, s minden lépés előtt hogyan tapogatja ki patájával a talajt, akkor követői is megnyugodtak.

- Testvéreim hagyjanak nagy közt egymás mögött - tanácsolta Winnetou. - Így a talajnak mindig csak egy lovas terhét kell elbírnia. Ha egy lovas úgy látja, hogy a talaj beszakadni készül alatta, gyorsan rántsa vissza a lovát!

Szerencsére ilyen eset egyetlenegyszer sem fordult elő. Pedig gyakran haladtak át olyan helyeken, melyeknek tompa kongása fenyegetően hangzott. Baj nélkül lejutottak a folyó partjára. A víz itt szinte forró volt, s felszínén kékes-zöldes színben csillogó, olajos foltok úsztak. Valamivel feljebb a víz már tiszta és átlátszó volt. A lovakat ott hajtották be a folyóba, s baj nélkül átúsztak a túlsó partra. Winnetou most egyenesen az ördögszáj felé vezette a csapatot.

Ennek az iszapvulkánnak a kitörése befejeződött. Amikor a lovasok odaérkeztek, és óvatosan közeledtek a lyukhoz, körülbelül negyven méter mély, sötét aknába pillanthattak le, mely tökéletesen csendes és nyugodt volt. Csak a szerteloccsant iszaptömegek mutatták, hogy itt rövid idővel ezelőtt elszabadult a pokol.

Winnetou az Ördögszáj mögött elterülő szirtkatlanra mutatott, és így szólt:

- Ott van azoknak a szíu főembereknek a sírja, akiket Old Shatterhand viadalban legyőzött. Oda kell mennünk. Testvéreim kövessenek.

A szirtkatlan alja majdnem szabályos kör alakú térség volt, melynek átmérője egy angol mérföldre rúghatott. A szirtkatlan oldalait olyan meredek sziklafalak alkották, hogy megmászni őket vagy feljutni rajtuk teljesen lehetetlen volt. A sziklafalakon mutatkozó kisebb nyílások arra vallottak, hogy mögöttük is vulkanikus erők működnek; a réseken gőz vagy vízzel kevert iszap szivárgott elő, s még ijesztőbbé tette kopárságukat. Növényzetnek nyoma sem volt rajtuk, egy satnya fát, sőt egyetlen árva fűszálat sem lehetett felfedezni.

Ennek a szirtkatlannak kellős közepén emberi kéz alkotta, mesterséges dombocska állt. Kövekből és nagy, letört kénlapokból rótták össze, és gyorsan megszáradó vulkániszappal tapasztották meg, mely kemény réteggé vált rajta. A domb alapja 4x7 méter lehetett, magassága 5 méternyi. Csúcsára lándzsákat tűztek le. Ezeket mindenféle halotti és hadijelvényekkel díszítették, amelyek most már persze cafatokban lógtak le.

- Itt temették el Csikka Patát, az ogallallák legerősebb harcosát - mondta Winnetou - s még két másik főnököt, akiket Old Shatterhand ökle küldött az örök vadászmezőkre. A halottak lovaikon ülnek, puskájukkal a térdükön, baljukban pajzsukkal, jobbjukban tomahawkjukkal. S nézzenek testvéreim oda föl! Old Shatterhand ott állt, vagy pontosabban szólva ott ült lóháton, s fegyverével sorra eltalálta azokat az ogallallákat, akik közeledni próbáltak feléje, súlyos sebeket osztogatva közöttük. Nem akarta megölni őket, azoknak a golyói pedig nem találták el őt, mert a sápadtarcúak Nagy Szelleme vigyázott rá. Ez még a hármas párviadal előtt történt, amelyet Old Shatterhand javasolt az ogallalláknak.

E szavaknál a jobb oldali sziklafalra mutatott, amelyből körülbelül 15 méternyi magasságban az ördögszáj fölött egy teraszhoz hasonló párkány nyúlt elő, s rajta elszórtan embernyi magas kötömbök. Valóban bevehetetlen pont volt, s golyóbiztos is, mert a kötömbök biztos fedezéket nyújtottak. Alatta szabálytalan távolságokban kisebb kiszögellések vezettek le rézsútosan a sziklafal aláig. Ügyes ember esetleg felkúszhatott rajtuk, de hogy Old Shatterhand miként

juthatott fel lovastul a teraszra, azt még a legmerészebb lovas is csak bajosan tudná elképzelni.

Bátor Bölény lassan körüllovagolta a sírdombot, aztán megkérdezte Winnetout:

- Testvérem mit gondol, mikor érkezhetnek meg a szíu ogallallák a Pokoltorok-folyóhoz?

- Talán már ma este.

- Akkor szomorú meglepetés várja őket. Főnökeik sírját feldúlva találják. Poraikat szétszórjuk a szeleknek, csontjaikat az Ördögszájba dobjuk, hogy lelkük jajgasson Kunphával, a Gonosz Szellem átkával sújtott boldogtalanok között. Elő a tomahawkokkal, romboljuk le ezt a dombot!

Leugrott lováról, és kezébe ragadta csatabárdját, hogy nekilásson a rombolás munkájának.

- Állj! - parancsolta Winnetou. - El a kezekkel a sirtól! Old Shatterhand meghagyta elesett ellenfelei skalpjait, sőt segített eltemetni őket. Bátor harcos nem visel hadat a halottak csontjai ellen. A Nagy Szellem azt akarja, hogy a halottak pihenjenek, s Winnetou megvédi a sirt! Uff!

Ezzel megfordította lovát, és anélkül, hogy hátrapillantana, visszatért az Ördögszájhoz.

Így még nem beszélt Bátor Bölénnyel szövetséges vagy jóbarát. A sosón főnök szívében felforrt a harag, de nem mert Winnetouval ellenkezni. Bosszúsan mormogott valamit, s Winnetou után nyargalt. Emberei némán és komoran követték. Winnetou szavai megdöbben-tették őket, s ha nem is értették éppen, valahogy homályosan helyeselték.

Már alkonyodott, amikor az apacs főnök az Ördögszáj közelében leszállt lováról. Pár lépésnyire tőle kis hideg forrás buggyant ki a sziklából, s vékony csermelyként csurdogált a völgyön keresztül a folyóba. Egyébként az egész környéken nem volt semmi, ami a helyet éjszakai táborozásra alkalmassá tette volna. Winnetounak nyomós okai lehettek, ha úgy döntött, hogy itt töltik az éjszakát. Lovát egy cövekhez kötötte, s szantilló takaróját magára csavarva lehevert a sziklatalajra, hogy a fárasztó nap után kipihenje magát. A sosónok követték példáját.

Halkan beszélgetve üldögéltek körben: főnökük legyűrte neheztelését, s Winnetou mellé hevert le a „köpadlóra”. Teljesen besötétedett, s Ojtka Petaj már azt hitte, Winnetou mélyen alszik. Talán így is volt, mert két óra telt el mély hallgatásban. Ám ekkor Winnetou hirtelen felállt, megragadta puskáját, és így szólt Ojtka Petajhoz:

- Testvéreim nyugodtan pihenjenek tovább. Winnetou most felderítésre indul.

A következő pillanatban már el is tűnt az éj sötétségében. A többieknek nem volt kedvük aludni, szerették volna megvárni Winnetou útjának eredményét. Sokáig kellett várniuk, mert Winnetou csak jóval éjfél után jött vissza. A maga egyszerű módján, de elég hangosan ahhoz, hogy mindenki hallja, a következőket jelentette:

- Hongpeh Téka, az ogallallák főnöke, embereivel a Pahvakon-tonka közelében táborozik. Ott van a Medveölő is őt társával együtt, azonkívül a mi őt szökevény barátunk, aki később esett Nehéz Saru kezébe. Old Shatterhand alkalmasint ott lehet valahol a közelükben. Testvéreim nyugodtan alhatnak. Winnetou hajnalpirkadatkor még egyszer elmegy az ördögnyál közelébe, s magával viszi Ojtka Petajt is. Uff!

Még alig pirkadt, s Winnetou már felkeltette a sosónok főnökét, s ketten elhagyták a táborhelyet. Halkan és óvatosan leosontak a folyóhoz. Ennek most két pontja volt izgalmas és harcászatilag fontos: az Ördögszáj és az Ördögnyál. A kettőt körülbelül egy angol mérföldnyi távolság választotta el egymástól. A folyó az ellenséges tábor közelében elkanyarodott. A



kanyar előtt Winnetou és Bátor Bölény felmászott egy kiszögellő sziklára, ahonnan jól megfigyelhették a sziúkat. Éppen lovaikat itatták meg, mint korábban már elmondtuk, táboruk alatt a folyón lefelé, aztán leültek reggelizni.

Winnetou várakozóan nézett a folyó túlsó, jobb partjára, a hegy lejtőjére. Old Shatterhandnek onnan kellene jönnie, ha ugyan nincs már itt, ezen a parton. Egyszerre csak elégedetten súgta:

- Uff! Ott van!

- Ki? - kérdezte Ojtka Petaj.

- Old Shatterhand.

- Hol? Nem látom.

- Odaát, fenn az erdő szélén.

- A fák mindent eltakarnak.

- Igen, de nem látja testvérem a varjakat, amint a fák fölött köröznek? Emberek riasztották fel őket. Old Shatterhand bizonyára azt tervezi, hogy az erdő szélén lefelé lovagol, s a folyó alsóbb szakaszán, ahol a sziúk nem láthatják, átkel az innenső partra. Aztán megtámadja a sziúkat, és a folyón felfelé szorítja őket. Ugyanakkor nekünk az ördögszájnál kell lennünk, hogy az ellenség ne menekülhessen arra tovább. Így bekergetjük őket a szirtkatlanba, ahol a főnöksírok vannak. De most már sietnünk kell, mert az idő repül.

Gyorsan visszasiettek a csapathoz. Winnetou nagyon jól megérezte Old Shatterhand gondolatait, bár a részleteket nem találhatta ki pontosan. A csapathoz érkezve, az apacs főnök kiadta a szükséges utasításokat, és csapata gyorsan harci készenlétbe helyezkedett.

Ekkor félelmetes robaj hallatszott alulról.

- Megindult az Ördögnyal - jegyezte meg Winnetou. - Mindjárt megszólal az Ördögszáj is. Húzódjunk egy kissé vissza, nehogy minket is leköpjön.

Régi tapasztalatból tudta, hogy a két kráter valamiféle összeköttetésben áll egymással. Nemsokára észrevették, hogy az Ördögnyal elcsendesedett, s így jól lehetett hallani Old Shatterhand embereinek lelkes harci kiáltását, akik éppen ebben a pillanatban rohanták meg a sziúkat.

Amit Winnetou előre megmondott, most bekövetkezett: az ördögszáj köpni kezdett, éppen úgy, mint tegnap este. A vízoszlop zúgva és sziszegve emelkedett a magasba, majd sugarai odafenn széles körben szerteszét ágaztak. Ez Winnetounak és harcosainak pompás fedezéket nyújtott: a rohanvást közeledő sziúk nem láthatták az óriási szökőkút párái mögött rejtőzködő sosónokat. Winnetou lovával a szökőkút szélére ugratott, ahonnan lenézhetett, és láthatta, mi történik a folyó alsóbb szakaszán. Tisztán látta, hogyan menekül az ellenség az Ördögszáj felé, nem csatarendben, hanem rémülten és rendetlenül.

- Jönnék! - kiáltotta Winnetou. - Ha jelt adok, előtörünk a szökőkút mögül, és elálljuk az útjukat. Kénytelenek lesznek a szirtkatlanba menekülni, nem lesz más választásuk. De ne tüzeljete! A puszta rettegés is a szirtkatlanba kergeti őket!

Az elől vágató sziúk már itt voltak a közelben. Valóban a folyón fölfelé akartak menekülni. Ám ekkor Winnetou kitört a vízoszlop mögül, „ijji-jijji-ji” kiáltása élesen hasított a reggeli levegőbe, s a sosónak csatakiáltása is csatlakozott hozzá. A sziúk látták, hogy útjukat elvágták, s lovaikat negyedfordulatra kényszerítették vágatás közben. Egyetlen út maradt szabad számukra: a szirtkatlan felé!

Az első sziúk mögött egy furcsa gomolyag tűnt fel - szorosan egymás mellett vágató lovasok zsúfolt csoportja, mely sziúkból és fehérekéből állt. A közepén az ogallallák törzsfőnöke száguldott, mellette a Medveölő és Frank, a Bicegő.

Elmondtuk már, hogy mi előzte meg ezt a jelenetet. A lovaikra kötözött foglyok megmentőik elé nyargaltak. Nagy láрма keletkezett. Bob elvágta Martin és Vokádé szíjait, s mindhárman torkuszkodtakból ordítottak, amint észrevették, hogy a sziú törzsfőnök magával hurcolja Baumannt. Frank meghallotta a kiáltást, és körülnézett. Csak most pillantotta meg a törzsfőnököt, s eszmélt rá arra, hogy barátja halálos veszélybe került. Frank még meg volt kötözve, de így is, csupán combja szorításával sikerült lovát hátrafordítani, s megállni vele a néger előtt.

- Vágd le a szíjaimat, Bob! - kiáltott rá. - Gyorsan, gyorsan!

Bob nem tévázott. A szíjaitól megszabadított Frank leugrott lováról, és kitepte a tomahawkot az egyik sziú övéből, akit Old Shatterhand lőtt le a túlsó partról. Ezután Frank újra lóra pattant, és villámgyorsan üzőbe vette a menekülő törzsfőnököt.

Bobnak nem volt lova. Martin és Vokádé nem bírt segítséget nyújtani, mert tagjaikat annyira felsebezték a szíjak, hogy egyelőre meg se bírtak mozdulni. Az egyetlen, amit meg tudtak tenni, az ordítás volt, de ez is hasznosnak bizonyult. Jemmy meghallotta, hátranézett, rögtön megértette a helyzetet, és rémülten kiáltott barátja felé:

- Davy, vissza! A sziú főnök elrabolja Baumann!

Ekkor már ott volt mellettük Bob, és elvágta a két jó barát szíjilincseit. Jemmy kirántotta a kést Bob kezéből, és Frank után vágatott. Davy fegyvertelenül bár, de habozás nélkül követte.

Ekkor rontottak elő a sosónok és upszarókák, mint a fergeteg. És ugyanakkor történt, hogy Old Shatterhand átjutott az innenső partra lovastul, sőt Bob lovát is kötőféken vezetve. A nagy kavarodásban senki sem vette észre, ám az ő figyelmét nem kerülte el semmi. Pillanatok alatt ott termett Bob mellett.

- Itt a lovad meg a puskád, derék Bob! - kiáltotta, odadobva neki a gyeplőt és a fegyvert. - Ne törődj mással, csak vágd el a szíjait azoknak, akik még meg vannak kötözve! Aztán kényelmesen poroszkálj utánunk.

A folyónak ez a kis szakasza az Ördögszáj és az Ördögnyal között mozgalmas képet nyújtott. Sziú ogallallák, upszarókák, sosónok és fehérek vadul ordítottak; a megfutamodó ellenség egyetlen gondja a menekülés volt, mindenki csak magával törődött, csak a saját bőrét igyekezett megmenteni. De a fehérek is furcsán viselkedtek. Elvágattak a sziúk mellett, anélkül, hogy megállásra kényszerítenek őket; nekik is egyetlen gondjuk volt csupán - Baumannt megmenteni.

Old Shatterhand felágaskodott a kengyelben, karabélyával a kezében, míg nehéz kétsövényű puskáját keresztbe vetette a hátán. Lova repült, mint a szél. Ló és lovása csakhamar elérte az upszarókákat meg a tizenöt sosón harcost.

- Lassabban! - kiáltotta feléjük, amint elszáguldott mellettük. - Kergessétek a sziúkat, mással ne törődjétek! Winnetou odafenn van már, és nem engedi őket tovább. Egy se szökhetik meg, de ne öljétek meg senkit!

Továbbvágatott, elhagyva barátot és ellenséget. Lovának patái szinte nyelték a távolságot. A cél az említett embergomolyag volt - odaérni, mielőtt valami szerencsétlenség történik.

Bicegő Frank lova éppenséggel nem volt afféle nemes versenyparipa. De lovasa olyan szörnyűségesen ordította, s olyan erősen püfölte tomahawkja nyelével, hogy még ez a lomha ló is megtáltosodott. Persze sokáig nem bírta az iramot, ez előre látható volt.

Mégis sikerült a sziú ogallalla főnököt utolérnie. Frank odaugratott mellé, magasra emelte tomahawkját, és rárivallt:

- *Sunka, ta-ha-na, dé-peh!* (Gyere, kutya! Véged van!)

- *Csi-gah, csi-csah, leg-csah!* (Nyamvadt törpe! Üss, ha mersz!) - felelte Nehéz Saru gúnyosan és gögösen.

Frank fölé hajolt, és pusztá ököllel hárította el ütését oly módon, hogy alulról fölfelé Frank karja alá csapott. Ez elég volt ahhoz, hogy a csatabárd kirepüljön Frank kezéből. A sziú most kirántotta kését övéből, hogy ellenfelét ledöfje.

- Frank, az istenért, vigyázz! - kiáltotta felé Jemmy, vadul hajszolva lovát, hogy odaérjen.

- Csigavér! - kiáltott hátra Frank. - Majd adok én neki!

Lovát visszafogta, hogy a döfést elkerülje, s a következő pillanatban merész elhatározással átvette magát a sziú lovára, a törzsfőnök mögé, akit mindkét kezével átölelt, és magához szorított. Nehéz Saru felüvöltött dühében; igyekezett karjait kiszabadítani, de nem sikerült: Frank minden erejét beledobta, hogy satuba fogja.

- Jól van! - kiáltotta Jemmy. - El ne ereszd! Jövök már!

- De siess már egy kicsit! Nem csekélység ezt a behemót fickót lefogni!

Mindez pillanatok alatt játszódott le, sokkal gyorsabban, mint elbeszélése tart. Nehéz Saru jobbában kését szorongatta, baljában meg Baumann lovának gyeplőjét. Felágaskodott a nyeregben, eltorzult arccal fordult jobbra-balra - mindhiába! Nem bírta kiszabadítani magát Frank ölelő karjaiból.

Baumann gúzsba volt kötve: semmit sem tehetett kiszabadulása érdekében, de bízta Frankot, hogy ne engedjen. Ez meg - bár lihegett az erőlködéstől - bátor bizakodással felelt:

- Elengedni? Olyan nincs! Rátekeredem, mint egy óriáskígyó! Szorítom, amíg a tudóm meg nem reped!

A törzsfőnök most már elvesztette uralmát lova fölött: futása meglassult. Ez lehetővé tette Jemmynek, hogy odaérjen. Már Davy is ott volt a közelben. A köpcös először is Baumann mellé ugrott, és Bob késével megszabadította kötelékeitől.

- Hurrá! - kiáltotta diadalmasan. - Tépje ki a gyeplőt a sziú kezéből!

Baumann megkísérelte, de ereje cserbenhagyta. Jemmy oda akarta adni neki a kést, de nem volt rá ideje. A helyzet hirtelen megváltozott. A mellettük elszáguldó sziúk közül néhányan észrevették, hogy törzsfőnökük bajban van. Ketten dühös ordítással nekiestek Jemmynek, a harmadik meg Frankot készült megtámadni, aki nem tudott védekezni, hiszen mindkét karja „foglalt” volt. Szerencsére Davy sem volt vak, öklével nógatva öszvérét utolérte a Bicegőt, s megszabadította támadójától: megragadta ezt a sziút vadászekéje gallérjánál, és lerántotta a nyeregből, úgyhogy elnyúlt a földön.

- Pompás! - Örvendezett Frank. - Az utolsó pillanatban jött a segítség! De most már simogasd meg a főnököt is, mert érzem, nem bírom tartani tovább.

- Meglesz! - bólított Davy. Mindkét karjával Nehéz Saru felé nyúlt, hogy őt is lerángassa, de ebben a pillanatban olyan hatalmas robbanás hallatszott, hogy a lovak rémülten egymásnak

ütköztek. Davynek minden erejét össze kellett szednie, hogy nyeregben maradjon. Jemmynek meg azért, hogy a két dühös sziút távol tartsa magától. De lerángatták lováról, s ő is elterült a földön.

A lovasok egymásba kuszálódó csoportja most az Ördögszájhoz érkezett. A vízoszlop már összeomlott, és nyomában az iszaposzlop tört fel iszonyú robajjal. A lovak visszahőköltek a minden irányban szétfröccsenő iszaptömegtől.

Nehéz Saru lova összerogyott rémületében, de csakhamar feltápáskodott, és balra fordulva, a folyó felé menekült. Ez éppen abban a pillanatban történt, amikor Old Shatterhand a küzdelem színterére érkezett.

Eredeti szándéka az volt, hogy Bicegő Frank segítségére siessen, de sürgősebb dolga akadt: észrevette, hogy két sziú leugrik lováról, és a földön heverő Jemmyre veti magát, hogy megölje. Hosszú Davynek éppen elég baja volt megbokrosodott lovával, s nem tudott barátján segíteni, így Jemmy életének megmentése Old Shatterhandre maradt. Megállította lovát, leugrott, és puskája agyával tette harcképtelenné a két sziút.

Winnetou közben megszállta sosónjaival az ördögszájtól a folyóig húzódó területsávot. Feladata, mint tudjuk, az volt, hogy itt ne engedje keresztül az ogallallákat, hanem kényszerítse őket a szirtkatlanba, a törzsfőnökök sírja közelébe. Feladatát, mint mindig, most is pontosan teljesítette. A menekülő sziúk, amint az újabb ellenséget megpillantották, a szirtkatlanba vágattak. Mindez oly gyorsan történt, hogy az apacs törzsfőnöknek nem volt módja kivenni részét a küzdelemből. Pedig valaki nagyon rá lett volna szorulva a segítségére. Winnetou látta, hogy Bicegő Frank a sziú törzsfőnök mögött ül a lovon, s a megriadt állat a folyó felé száguld, mégpedig olyan eszeveszett vágatással, hogy a katasztrófa kikerülhetetlen. Az apacs főnök mégis arra vágatott, és néhány sosón követte.

A sziú főnök is észrevette, hogy újabb baj fenyegeti. A düh és félelem megkettőzte erejét, s karjait szétlökve sikerült kiszabadítania magát a Bicegő szorításából.

- Most meghalsz! - kiáltotta, és késével hátrafelé döfött, hogy ellenfelét oldalba szúrja.

Frank azonban villámgyorsan a másik oldalra hajolt, s a kés a levegőbe döfött. Frank most kissé fellélegzett, de sajnos, nem volt semmiféle fegyvere. Eszébe jutott Old Shatterhand legendás híré ökle. Mi lenne, ha ő is ehhez a természetes fegyverhez próbálna folyamodni? Baljával torkon ragadta a sziút, míg jobbát öklöbe szorítva akkora csapást mért ellenfele halántékára, hogy maga is feljajdult, mert úgy érezte, ökle darabokra tört. Az ogallalla törzsfőnök lova nyakába esett.

A következő pillanatban már ott voltak a vízparton. A ló nagy ívben a folyóba ugrott, s a két lovas az állat fején át a hullámok közé repült. A ló megkönnyebbült, szabadnak érezte magát; egy kicsit még rugdalózott a vízben, aztán lassan megfordult, és visszamászott a partra.

Ekkor érkezett oda Winnetou. Leugrott lováról, és vállához kapta puskáját, készen arra, hogy segítsen a Bicegőn abban az esetben, ha a két, folyóba sodort ellenfél a vízben folytatná a küzdelmet, s fejük felbukkanna. Eleinte egyikük sem volt látható, csak Frank díszes női kalapja úszott a part felé, míg az egyik sosón lándzsájával ki nem halászta. Később, a folyón valamivel lejjebb, de meglehetősen messze a parttól, az ogallalla főnök tollakkal ékes hajfonata emelkedett ki a vízből; néhány pillanattal később, az indiántól kis távolságra, Frank bukkant elő. Körülnézett, megpillantotta ellensége fejét, és erős karcsapásokkal úszott felé. Nehéz Saru nem halt bele az öklöcsapásba, mely halántékát érte, csak elalélt és elkábult egy kissé. Menekülni akart, de Frank, mint a zsákmányra éhes, ragadozó csuka, lecsapott rá, a hátára vetette magát, baljával megragadta hajfonatát, míg jobbával újra homlokát öklözte. Az

ogallalla lemerült, s vele együtt Frank is. Örvény keletkezett fölöttük, levegőbuborékok szálltak fel, rövid időre kiemelkedett a sziú egyik karja, majd újra eltűnt, aztán Frank két lába vált láthatóvá - frakkja szárnyai vadul libegtek -, elkeseredett küzdelem folyhatott a víz alatt! Winnetou ott állt, puskájával a vállán, de tehetetlenül: nem lőhetett anélkül, hogy ne veszélyeztesse azt az életet, melyet meg akart menteni. Végül gyors elhatározással letette puskáját a földre, s már készülődött a vízbe ugrani. Ám ekkor derékig kiemelkedett Bicegő Frank a vízből, lihegve és prüszkölve szétnézett minden irányban, és így kiáltott fel:

- Hol az a nyomorult?!

A kérdés Old Shatterhandnek, Jemmynek és Davynek szólt, akik éppen most értek oda a partra. Frank, mivel nem kapott rögtön választ, mély lélegzetet vett, és újra a víz alá merült. De néhány pillanat múlva újra előbukkant, baljával legyőzött ellenfelét hajánál fogva maga után vonszolva - így úszott ki lassan a partra.

Ott lelkes „hurra!” kiáltások fogadták, de Frank bosszúsan ráncolta homlokát, és a többieket túlharsogva megkérdezte:

- És a kalapom? Nem látták a kalapomat? Még csak az kellene, hogy elveszítsem! Annyit nem ér az egész!

A sosón, aki a kalapot kihalászta és a fejére tette, komoly arccal közeledett felé - csak a szeme nevetett.

- Ne lamentálj már annyit a kalapod miatt! - szólt rá Jemmy. - Ez a kedves rézbőrű megmentette neked, így hát teljes a győzelem! Büszkén elmondhatod: veni, vidi, vici - ahogy Hannibál mondta Wallensteinnek!<sup>60</sup>

- Ezt ugyan Caesar mondta, s Wallenstein még a világon sem volt - jegyezte meg Davy. - De az a fő, hogy Frank barátunk is győzött!

- Bizony az a fő - bólintott Winnetou, és kezét nyújtva a Bicegőnek, így szólt hozzá: - *Ni inte kenni shó!* - Ami apacs nyelven annyit jelent: Derék ember vagy!

Ezután Old Shatterhandhez fordult, s egy szinte észrevehetetlen, mégis kifejező kézmozdulattal értésére adta, hogy a többit őrá bízta, majd újra lova hátára pattanva, sosón harcosaival együtt az immár elcsendesült Ördögszájhoz lovagolt, onnan pedig a szirtkatlan bejáratához, amelyen túl az odamenekült sziúk gyülekeztek, s megpróbálták rendezni soraikat.

A szirtkatlan bejáratát Kante Péta, az upszarókák nagy javasembere és Moh-aw, a sosón törzsfőnök fia őrizte, mindegyik a maga harcosaival. Amikor az óriás javasember meghallotta, hogy halálos ellensége, Nehéz Saru legyőzötten hever a parton, megfordította lovát, és levágtatott a folyóhoz. Éppen idejében érkezett, hogy szemtanúja legyen Nehéz Saru végső megszégyenítésének. Old Shatterhand ugyanis az ogallalla vezért hozzáértő módon eszméletre térítette, aztán megparancsolta, hogy kötözzék meg. Ezt látva, a javasember leugrott lováról, előrántotta kését, és felkiáltott:

- Ez az a sziú kutya, aki a fületem levágta! Most végre leszámolok vele! Élve vágom le skalpját a fejről!

Már rá akart térdelni a megkötözött ogallalla törzsfőnökre, de Old Shatterhand visszatartotta.

---

<sup>60</sup> Veni, vidi, vici (jöttem, láttam, győztem). - Julius Caesar római hadvezérnek tulajdonított mondás: állítólag így jelentette a szenátusnak Pharnakész felett aratott gyors győzelmét i. e. 47-ben. Wallenstein (1583-1634) a harmincéves háború híres hadvezére volt... Jemmy tehát megint összebeszél tücsköt-bogarat.

- A foglyot sápadtarcú testvérünk, Frank győzte le, tehát az ő tulajdona. Senki más nem nyúlhat hozzá.

Heves szóváltás következett, de Old Shatterhand nem engedett. Az upszaróka is tudta, hogy nincs joga bosszúvágyát kielégíteni, s dühösen morogva visszavonult.

Baumann, a Medveölő, szívére ölelte régi cimboráját, Bicegő Frankot. Mindkettőjük arca örömkönnyekben úszott.

- Életemet a te hűséges baráti szívednek köszönhetem - mondta a Medveölő. - De hogy tudtál ennyi nagyszerű embert összeszedni a kiszabadításomra?

Frank alig tudott szólni meghatottságában. Végül a folyón lefelé mutatva kinyögte:

- Nem az én érdmem... azoknak köszönd meg, akik ott közelednek.

Baumann előbb csak öt bajtársát látta, akik vele együtt senyvedtek a sziúk fogságában, de előttük három ember lovagolt: Martin, Vokádé és Bob. Baumann kitárt karokkal rohant feléjük. Amikor Bob megpillantotta, leugrott lováról, megragadta gazdája kezét, és elhalmozta csókjaival.

- Édes, jó Massa Baumann! Massa Bob végre viszontlát! Massa Bob boldog, nagyon boldog! - kiáltotta a derék néger, sírva és kacagva egyszerre.

Baumann meg akarta ölelni, de Bob hirtelen hátraugrott.

- Nem, nem, Massa Baumann! Massa Bob megölt bűdös szkunkszot, és mindenki kerülni Massa Bobot!

Baumann mégis megölelte volna, de ekkor ért oda Martin, és - az egész világ meghalt, megszűnt, eltűnt, csak ők ketten borultak sírva egymás nyakába.

- Fiam, édes fiam! - sóhajtotta Baumann. - Hogy ezt a pillanatot is megéltem!

- Apám! Drága édesapám! Mennyit szenvedtél! - zokogott a fiú.

- Ami rossz volt, felejtsük el, s nézzünk reménykedve a jövőbe - tanácsolta Old Shatterhand, amint odalépett hozzájuk, hogy boldogságukban gyönyörködjenek.

Parancsára a földön megkötözve heverő ogallalla főnököt oda vitték, ahova most izgalmas várakozással siettek valamennyien: a szirtkatlan bejáratához, melyet Winnetou őrzött sosón és upszaróka harcosaival.

Old Shatterhand az apacs törzsfőnökkel együtt benyargalt egy darabon a katlanba, hogy megnézze, mit csinál az ellenség, s vajon újabb harcra készülődik-e. A két jó barát suttogva néhány szót váltott, aztán visszatértek a katlan bejáratához. Hosszas tanácskozásra kettőjük közt aligha volt szükség - fél szóból is megértették egymást.

Ojtka Petaj hozzájuk lépett és megkérdezte:

- Testvéreim mit szándékoznak tenni?

- Ebben a dologban nem én döntök egyedül - felelte Old Shatterhand. - Testvéreimnek is hallatniuk kell szavukat. Mindjárt elszívjuk a tanácskozás pipáját. Előbb azonban szeretnék Hongpeh Tékával, a sziú ogallallák főnökével beszélni.

Megint leszállt lováról, s ugyanezt tette Winnetou is. Elindultak a fogoly felé, akit már tucatnyi sosón meg upszaróka harcos vett körül. Utat nyitottak Old Shatterhandnek, aki a fogolyhoz lépve, így szólt:

- Hongpeh Téka, lám, ellenségei kezébe került, és harcosai is elvesztek, mert beszorultak a szirtkatlanba. Kivezető útjuk nincs, és golyóink erről a helyről könnyen végeznek velük, hacsak főnökük nem tesz valamit a megmentésükre.

Elhallgatott, időt adva a fogolynak, hogy válaszoljon valamit. Ám Nehéz Saru behunyta szemét, összeszorította ajkát, és hallgatott. Erre Shatterhand így folytatta:

- Rézbőrű testvérem nem mondaná meg nekem, vajon szavaimat megértette-e?

Az ogallalla kinyitotta szemét, gyűlölettől izzó pillantást vetett ellenségére, aztán nagyot köpött. Ez volt a válasza.

- Az ogallallák főnöke azt hiszi talán, egy rühes kutya áll előtte, hogy így merészel viselkedni?

- *Vakone!* (Vénasszony!) - sziszegte a fogoly.

- Az ogallalla főnök vak, hogy nem tud egy erős harcost egy gyenge vénasszonytól megkülönböztetni. Vagy vénasszonyok győzték le Hongpeh Tékát?

- *Punkráj sunka!* (Mocskos kutya!) - felelte Nehéz Saru fogcsikorgatva.

Néhány sosón harcos a késéhez kapott, hogy kivágja a szemtelenkedő fogoly nyelvét, de Old Shatterhand szigorú pillantással elparancsolta őket. S még nagyobb csodálkozást keltett, amikor lehajolt, és eloldotta a fogoly kötelékeit.

- Az ogallallák főnöke ebből megtanulhatja, hogy nem vénasszony, sem rühes kutya, hanem igazi férfi áll előtte. Álljon fel ő is!

Nehéz Saru felállt. Bármennyire megszokta, hogy arcvonásain uralkodjék, most nem bírta zavarát leplezni. Legalábbis ütlegekre vagy rúgásokra számított, s ím, nem torolják meg sértő szavait, sőt kötelékeitől is megszabadítják.

- Nyissátok ki a kört! - parancsolta Old Shatterhand a sosón harcosoknak.

Ezek összébbszúfolódtak, és egy rést hagytak a szirtkatlan felé, szabaddá téve a kilátást. Nehéz Saru látta, hogy az ő harcosai a törzsfőnökök sírja mögött csoportosulnak. Élénk taglejtéseik elárulták, hogy hevesen tanácskoznak. Az ogallalla főnök szeme felvillant. Nem lehetne megugrani? Szerencsés esetben eljuthatna az övéihez; a legrosszabb esetben golyót kap a hátába; még mindig jobb, mint a várható kínhalál!

Old Shatterhand figyelmét még ez a szemvillanás sem kerülte el. Nyugodtan így szólt:

- Hongpeh Téka szökésre gondol. Űzze el fejéből ezt a gondolatot. Lábának izmai gyorsak, mint a szarvaséi, de a mi lábaink fecskeszárnyak, és golyóink sohasem tévesztik el a célt. Inkább arra kérem, nézzen rám, és mondja meg, nem ismer-e...

- Hongpeh Téka nem vet pillantást egy sánta farkasra! - felelte az ogallalla megvetően.

- Old Shatterhandet sánta farkasnak mered nevezni? És minek nevezed Winnetout, az apacs nemzet főnökét, aki itt áll mögöttem? Vagy tagadod, hogy az ő nevét még a sziú törzsek körében is tisztelettel emlegetik?

A fogoly erre fölemelte tekintetét.

- Uff! - tört ki ajkán a csodálkozás hangja.

Hogy ezzel a két férfival kerül szembe - erre igazán nem számított. Mialatt pillantása egyikről a másikra szállt, arcvonásai szégyenkezést, megdöbbenést és nehezen titkolható tiszteletet árultak el. Old Shatterhand csendesen folytatta:

- Az ogallallák főnöke még több híres harcost pillanthat meg. Itt van Ojtka Petaj, a sosónok törzsfőnöke és fia, Moh-aw, máris erős, bátor harcos. Mellettük áll Kante Péta, az upszarókák felülmúlhatatlan javasembere. S köztük van Davy-honcse és Jemmy-petácse is, a két híres fehér vadász. Ha mindezt megfontolod...

Hirtelen elhallgatott, mert ebben a pillanatban megint hatalmas ropogás és dörrenés rázta meg a levegőt - olyan robaj, mely minden eddigit felülmúlt. A lovak két lábra ágaskodtak, szinte megvadultak, s az edzett harcosok szívét is rémület töltötte el. A robajt hosszas bugás követte, mint egy ködkürt vagy sziréna hangja, s ugyanakkor a föld is megmozdult, inogni kezdett az emberek lába alatt. A talaj megrepedezett, rések és lyukak támadtak rajta, melyekből szürkés-kék, kénsárga, vérvörös és koromfekete gőz tört elő. A kigőzölgést iszapkitörések követték. Nagy, vaskos lávatömegek röpködtek a levegőben, fojtogató bűzt terjesztve.

Lehetetlen volt messzebb ellátni húsz-harminc lépésnél. Mindenki a maga bajával törődött, s minden erejét és ügyességét összeszedve igyekezett kitérni a röpködő iszapbombák elől. A pánikszerű kavarodásban sok ló megbokrosodott, kitépte magát a zablát tartó kezekből, és gazdátlanul elvágtatott; az emberek üvöltözve szaladgáltak ide-oda, annyira elvesztették fejüket. A katlan mélyén a sziú ogallallák jajveszékelték rémületükben; az ő lovaik is megvadultak, s a katlan kijárata felé rohanva, átgázoltak az ott csoportosuló sosónokon és upszarókákon. Sok ló a lyukakba esett, és az iszap összecsapott fejük felett.

Old Shatterhand eleinte megőrizte hidegvérét. Mindjárt az első robaj kitörése után vaskézzel megmarkolta a sziú törzsfőnök kezét, nehogy megszökhessen. De később kénytelen volt elengedni, mert félre kellett ugrania egy hatalmas iszaptömeg elől, mely ágyúgolyóhoz hasonló erővel közeledett felé. És éppen amint félreugrott, Old Shatterhand a másik oldalon Jemmyvel ütközött össze, aki megtántorodott, földre zuhant, és magával rántotta Old Shatterhandet is.

Nehéz Saru első ijedelmében meg se kísérelte kitépni kezét Old Shatterhand markolásából; de mihelyt az elengedte, az ogallalla főnök máris a szökésre gondolt. Éles, diadalmas kiáltással elrohant a katlan belseje felé. De nem jutott messzire, mert egyszerre csak Bobbal került szembe. A néger tüstént megértette, hogy az ellenség elfogott vezére szökni akar; megmarkolta puskája csövét, és a fegyver agyával fejbe vágta az indiánt. Az ütés lendülete olyan erős volt, hogy Bob maga is hasra esett. Már-már feltápászkodott, amikor egy arra rohanó ló ellökte, és másodszor is elterült a földön. Sebtében felállni nem tudott, de torkaszakadtából kiabálta:

- Sziú főnök szökni! Utána! Elfogni!

Nehéz Saru néhány pillanatig jobbra-balra inogva tántorgott, mert Bob ütése elkábította. Végül mégis összeszedte erejét, és elszaladt anélkül, hogy egyelőre bárki is üldözőbe vette volna.

Mégis akadt valaki, aki felfigyelt rá. Martin, a Medveölő fia meghallotta Bob figyelmeztető kiáltását, és arra fordítva fejét, meglátta a rohanó főnököt. Hogyan? Megszökhik? Apja kegyetlen kínzója elkerüli megérdemelt büntetését? Nem, ezt nem lehet hagyni! Az ifjú minden tagja fáj a húsába mélyedt szíjbilincsek nyomán, fegyvere sem volt, mégis habozás nélkül a sziú főnök után vetette magát.

Nehéz Sarunak nem volt vesztegetni való ideje, s nem nézett hátra, nem is tudta, hogy kergetik. Minden figyelmét az útjára fordította, a legrövidebb útra, mely a törzsfőnökök sírjához viszi. De éppen ebben az irányban nyílt a legtöbb rés a vulkanikus talajon. Ezért kénytelen volt jobbra fordulni, s útját a sziklafal alján, annak mentén folytatni, ahol kissé nagyobb biztonságban érezte magát. Csakhogy ez az érzés is csalóka volt: útját itt is elállták a föld



füstölgő rései, apró kráterek, melyek forró iszapot okádtak. Ezeket a réseket át kellett ugrania; megesett, hogy már-már ugrásba lendült, amikor észrevette, hogy a nyílás túlsó oldalán, ahol lábát megvetni készült, szintén meginog a talaj; kénytelen volt oldalvást ugrani, nehogy pokolcsöbörből pokolvödörbe kerüljön. Az is megesett, hogy izgalmaiban akkora tüzes árkokat ugrott át, hogy más körülmények közt meg se merte volna kísérelni, de most a kétségbeesés ereje átsegítette rajta.

Egyszerre megint érezni kezdte a pusкатus súlyának hatását. Feje szédült, szeme előtt tüzes karikák táncoltak, lába ellankadt, tüdeje felmondta a szolgálatot. Egy percig, legalább egy percig pihennie kell - gondolta, s körülnézett, hol ülhetne le. És ekkor valami véres ködön át észrevette, hogy üldözik, sőt üldözője már itt van a nyakán. Arcát nem tudta kivenni, s azt sem látta, hogy nem is felnőtt harcos, csak egy kamasz - félig-meddig gyerek.

Nehéz Saru rémülten futott tovább. Fegyvere nem volt, s azt hitte, üldözője fegyveresen követi. Hol keressen menedéket? Előtte, mögötte és bal kéz felé tüzes torkok nyíltak, s elnyeléssel fenyegették. Jobb kéz felé meredek sziklafal emelkedett a magasba. Ereje fogytán volt, úgy érezte, itt a vég.

S ekkor észrevette, hogy a sziklafalból egy szirtdarab ugrik elő, fölötte rézsútosan egy másik, még magasabban egy harmadik - mintha a természet szeszélye lépcsőt rakott volna ide, melyen egy elszánt ember feltornázhathatja magát. Ezek voltak azok a kinyúló kövek, amelyeken Old Shatterhand annak idején lovával együtt feljutott a magasba, arra a sziklateraszra, ahol már kényelmesen megállhatott, sőt az ott heverő nagy kődarabok mögött fedezéket is találhatott. Most ez a nyaktörő út az ogallalla főnöknek nyújtott menedéket. Utolsó erejét összeszedve felkapaszkodott a legalsó kiszögellő köre, és tovább, tovább, egyre feljebb.

S közben mi történt odalenn? A föld alatti ribillió, amilyen hirtelen kitört, ugyanolyan gyorsan elcsendesedett. A levegő kitisztult. Látni és lélegzeni lehetett megint. A kedvező változás is megdöbbenést okozott. A csendet csak egy hang törte meg, Bob aggódó kiáltása:

- Massa Martin! Massa Martin! A sziú főnök ott mász fel! A sziklafalon! Massa Martin vigyázni! Bob jön segítse!

A figyelmeztetésre nem volt szükség. Martin már észrevette, merre próbál a gazfickó egerutat nyerni, s tétoázás nélkül követte a magasba is. A legfelső, egészen széles sziklafokon érte utol, s itt a sziklateraszon olyan birkózásra került sor, melyet még nézni is lélegzetfojtóan izgalmas volt. Martin megragadta ellenfelét, az pedig - még mostani állapotában is - testi túlerejében bizakodva, igyekezett a fiatal fiút a sziklalapról letaszítani. A merész gyerek többször kikerülte ellenfelét, de az újabb meg újabb támadásra gyürkőzött neki. Ám az utolsó kísérletnél túlságosan nagy lendületet vett, elveszítette egyensúlyát, s kézzel-lábbal kapálózva, velőtrázó sikollyal lezuhant a sziklaterasról a mélységbe. Nem a köre esett, hanem egyenest egy tátongó iszaptorokba, mely egy pillanat alatt elnyelte. Nehéz Saru eltűnt a sötéten gomolygó, gőzölgő mélységben, és többé nem került elő.

A szirtkatlanban minden szem arra fordult, s a végső jelenetet mindenki látta. A bejáratnál hangos örömkialtás és hurrázás verte fel a csendet, a katlan mélyén pedig az ogallallák gyászos jajveszékélésbe kezdtek. Mindennél jobban fájt az, hogy híres és hatalmas főnöküket egy fiatal, szinte gyerekeMBER győzte le. De az örömkialtást és jajveszékélést is túlharsogta Bob hangja, aki vad afrikai táncsal és üvöltéssel fejezte ki boldogságát. Davy meg hű cimborája, Jemmy nyakába borult, és percekig rázták, szorongatták egymás kezét. Azután Martinhoz siettek, aki közben lekászálódott a sziklaterasról, s most újabb kézrázás következett. A fiút mindenki elhalmozta elismerése kifejezésével és szerencsekívánataival. A rögtönzött örömnappal Old Shatterhand vetett véget, amint hangosan kihirdette parancsait:

- Barátaim! Most ne is próbáljátok a lovakat elfogni. Majd ha megnyugszanak, úgyis visszajönnek. A sziúk, azt hiszem, belátták már, hogy legjobb, ha megadják magukat. Törzsfőnökük pusztulása meg ez a szokatlanul erős vulkanikus kitörés is bizonyára megrendítette őket. Maradjatok itt! Én Winnetouval átmegyek hozzájuk. Fél órán belül eldől, hogy észre tudom-e őket téríteni, vagy kikerülhetetlen a vérontás.

Jemmy és Davy suttogva tanácskoztak. Elhatározták, hogy teljes erővel támogatják Old Shatterhand békekötési törekvését. Indián szövetségeseik persze nehezen lesznek rávehetők arra, hogy a legyőzött ellenségnek megkegyelmezzenek. A Medveölő és öt társa is annyit szenvedett az ogallallák fogságában, hogy nem lesz könnyű bosszúszomjukat lecsendesíteni. Éppen ezért fontos, hogy ők ketten - Jemmy és Davy - határozottan Old Shatterhand mellé álljanak.

Jemmy mindjárt maga köré gyűjtött néhány embert, és „puhítani” kezdte őket. Valóságos szónoklatot rögtönzött. Kifejtette, hogy háborút mértékletes feltételekkel befejezni - a legbölcsebb dolog. Igaz, hogy most, további harc esetén, a sziúkra teljes megsemmisülés várna; de borzasztó annyi ember életét kioltani! A gyilkosság nagy bűn még háborúban is, azonkívül sohasem marad büntetlenül. Ebben az esetben valamennyi sziú törzs kiásná a csatabárdot, és hosszú évekig tartó bosszúhadjárat, ostoba, céltalan és embertelen vérfürdő következne. Beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be:

- A sosónok és upszarókák bátor harcosok, kiválnak valamennyi indián törzs közül. De a sziúk számához képest a sosónok és upszarókák csak néhány csepp a tengerben, néhány por-szem a sivatagban. Ha megtorló háborúra kerül sor, nagy lesz a szomorúság a kígyó indiánok meg a varjú indiánok soraiban, apák és anyák fiaikat, asszonyok urukat, gyerekek apjukat fogják megsíratni, de még az asszonyok, gyerekek és öregek élete sem lesz biztonságban. Bízunk magunkat Old Shatterhand és Winnetou bölcsességére. A Nagy Szellem szereti gyermekeit, és azt akarja, hogy testvéri egyetértésben éljenek egymás mellett. Próbáljátok meg egyszer!

Eleinte kelleetlenül hallgatták, de lassanként - előbb csak magukban, majd nyíltan is - igazat adtak neki. Baumann elállt a bosszútól, a szövetséges indiánok is beadták derekukat. Csak egyvalaki volt, aki hallani sem akart semmiféle megbocsátásról - az upszarókák főnöke és medicinás embere.

- Nehéz Saru súlyosan megsebesített - mondta. - Most meg engedjem harcosait bántatlanul elvonulni?

- Nehéz Saru megbűnhődött. Elnyelte az iszap, és skalpja a Gonosz Szellemé lett.

- De az ogallallák ellopták a medicináinkat!

- Majd visszaadják; kényszerítjük őket rá. Erős ember vagy, és sokat megölnél közülük. De tudom, büszke is vagy. Nem leled örömedet abban, hogy egy egeret eltaposs!

Ez a hasonlat megtette a magáét; az upszaróka óriást lefegyverezték a hízogó szavak. Elismerik, hogy győzött - egyszer ő is megbocsát!

Nemsokára visszajött Old Shatterhand és Winnetou, s mögöttük hosszú „libasorban” az ogallallák, akik néma csendben lerakták fegyvereiket egy halomba, aztán csendben visszahúzódtak. Ezzel szégyenkezve beismerték, hogy a további ellenállást maguk is reménytelennek tartják. Fejüket lehajtva, szomorúan álltak a sziklafal mellett. A vereség olyan váratlanul érte őket, hogy szinte elkábultak a hirtelen csapástól.

Ekkor Jemmy előlépett, és beszámolt Old Shatterhandnek beszédéről és érvei hatásáról. A nagy vadász hálásan megszorította kezét, aztán ezt kiáltotta az ogallallák felé:

- A sziú harcosok letették fegyvereiket, mert megígértem nekik, hogy életüket megkíméljük. De azt hiszem, a sápadtarcúak, a sosónok és az upszarókák mást is ajándékoznak nekik az életükön kívül. Nehéz Saru meghalt, és elpusztult az a két sziú is, aki az Ördögszájnál Martin és Vokádé megkínzására készült. Legyen ez elég. Adjuk vissza a sziú harcosoknak fegyvereiket, és segítsünk nekik lovaikat befogni. Legyen tartós béke köztük és közöttünk. Vegyük körül velük együtt törzsfőnökeik sírját, és adózzunk tisztelettel nagy harcosaik emlékének, akik az én kezemtől estek el. Ássuk el hosszú időre a csatabárdot. Az ogallallák térjenek vissza vadászterületükre, és beszéljék el wigwamjaikban, hogy olyan sápadtarcúakkal találkoztak, akik nem szomjaznak ellenségeik vérére, s minden zsákmánynál többre becsülik a békességet!

A sziúk szinte megdermedtek csodálkozásukban; el se akarták hinni, hogy mindez igaz lehet. De amikor valóban visszakapták fegyvereiket, hálás tisztelettel néztek a nagy fehér vadászra. Másrészt az upszarókák is megörültek, amint megtudták, hogy ellopott medicináik sértetlenül megvannak. A talizmánokat és bűvös tárgyakat tartalmazó zacskókat hiánytalanul visszakapták; a sziúk ez egyszer nem raveszkodtak, s nem próbálták az alkut kijátszani.

A lovak nem kószáltak el messzire. Elég könnyű volt megtalálni és befogni őket. A két sziú holttestét - azokét, akiket Old Shatterhand kénytelen volt mesteri célzással a távolból, a túlsó partról agyonlőni - idehozták, és a törzsfőnökök sírja közelében eltemették. A gyászszertartás elvégzése után valamennyien elhagyták a szomorú szirtkatlant, és az erdőben táboroztak le, hogy a nehéz nap fáradalmait a jó levegőn kipihenjék.

Este a tábortűznél, vacsora után Jemmy, akinek jó hangja volt, rázendített egy dalra, melyet Beethoven gyönyörű zenéjére és Schiller szövegét csúnyán eltorzítva rögtönzött. A dal, mely a fehér tábortűztársak körében nagy derűtséget keltett, így hangzott:

*Öröm, bűvös égi szikra,  
Elízium gyermeke,  
áldozati lángot szítva  
vár hívőid serege.  
Egybefűzi szent varázsod,  
balgaság mit szétzilál,  
Frank és Jemmy jó barátok,  
nincsen már köztünk viszály.*